

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dîtîqa (nouum) ḡadāta (testamentum)

Parisiis, 1584

Sanctvm Iesv Christi Euanglium secu[n]dum Matthæum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39367

Euangelij scriptum scribere incipimus Christi Iesu & Dei nri Dni nri virtute in
על הילדה דמרן ואלהן ישוע משיחא משרינן למכתב כתבא דאונגליון
Matthzi predicationis Euangelium primò sacrosancti
קדישא קדמית אונגליון כרוזותא דמרתו:

natiuitatem quazante in sabbatho Vnius

חד בשבט דקדם ילדא:

flij Christi Iesu generationis scriptum

תבא דילדותה דישוע משיחא כרה

genuit Abraham Abraham filij David

דדוד כרה דאברהם: אברהם אולד

Iudam genuit Iacob Iacob genuit Isaac Isaac

לאיסחק איסחק אולד ליעקוב ועקוב אולד ליהודא

Phares Thamar de & Zaram Phares genuit Iudas & fratres eius

ולאחיהו: יהודא אולד לפרץ ולורה מן תמר פרץ

genuit Aram Aran genuit Efron Efron genuit

אולד לחצרון הצרון אולד לארם: ארם אולד

Salmon genuit Naasson Naasson genuit Aminadab Aminadab

לעמינדב עמינדב אולד לנחשון נחשון אולד לסלמון:

de Obed genuit Booz Rahab de Booz genuit Salmon

סלמון אולד לבעז מן רחב בעז אולד לעוביד מן

regem Duid genuit Iesse Iesse genuit Obed Ruth

רעות עוביד אולד לאישו: אישו אולד לדוד מלכא

Salomon Vrux vxore ex Salomonem genuit David

דוד אולד לשלמון מן אנתתה דאורימ: שלימון

genuit Abia Abiam genuit Roboam Roboam genuit

אולד לרחבעם רחבעם אולד לאביא אביא אולד

Ioram genuit Iosaphat Iosaphat genuit Afa Afa

לאסא: אסא אולד ליהושפט יהושפט אולד ליורם

Toatham genuit Ozias Oziam genuit Ioram

יורם אולד לעוזיא: עוזיא אולד ליותם

SANCTVM IESV
Christi Euangelium se-
cundum Mattheum.

CAP. I.

LIBER generationis
Iesu Christi filij David,
filij Abraham,

1 Abraham genuit Isaac.
Isaac autem genuit Iacob.
Iacob autem genuit Iudam
& fratres eius. 2 Iudas au-
tem genuit Phares & Za-
ram de Thamar. Phares au-
tem genuit Efron. Efron
autem genuit Aram. 3 A-
ram autem genuit Aminadab.
Aminadab autem genuit
Naasson. Naasson au-
tem genuit Salmon. 4 Sal-
mon autem genuit Booz de
Raab. Booz autem genuit
Obed ex Ruth. Obed
autem genuit Iesse. 5 Iesse
autem genuit David regem.
David autem rex, genuit
Salomonem ex ea quae fuit
Vrux. 6 Salomon autem
genuit Roboam. Roboam
autem genuit Abiam. Abia
autem genuit Afa. 7 Afa
autem genuit Iosaphat. Io-
saphat autem genuit Ioram.
Ioram autem genuit Oziam.
8 Ozias autem genuit Iotham.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ.

Κεφ. Α.

Βίβλος γενέσθαι Ιησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ Δαυὶδ, υἱοῦ Αβραάμ. 2 Αβραάμ ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ. Ἰσαάκ
δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ. Ἰακώβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ. 3 Ἰούδας δὲ ἐγέννησε τὸν
Φαρέ, ὃ ἐστὶν τὸν Ζαρεμ ἐκ τῆς Θαμάρ. Φαρέ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐφρών. Ἐφρών δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀράμ. 4 Ἀράμ δὲ
ἐγέννησε τὸν Ἀμιναδάβ. Ἀμιναδάβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ναασών. 5 Ναασών δὲ ἐγέννησε τὸν Σαλμών. Σαλ-
μών δὲ ἐγέννησε τὸν Βοὺζ ἐκ τῆς Ραχάβ. Βοὺζ δὲ ἐγέννησε τὸν Ὠβείδ ἐκ τῆς Ρούθ. Ὠβείδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεσσαί.
6 Ἰεσσαί δὲ ἐγέννησε τὸν Δαυὶδ τὸν βασιλέα. Δαυὶδ δὲ ὁ βασιλεὺς ἐγέννησε τὸν Σολομῶνα ἐκ τῆς τῆς Οὐρίας.
7 Σολομῶν δὲ ἐγέννησε τὸν Ροβοάμ. Ροβοάμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιά. Ἀβιά δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀσά. 8 Ἀσά δὲ ἐγέννησε
τὸν Ἰωσαφάτ. Ἰωσαφάτ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰαεζμ. Ἰαεζμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ὀζία. 9 Ὀζίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωθάμ.

Ioatham autem genuit Achaz. Achaz autem genuit Ezechiam. 10 Ezechias autem genuit Manasse. Manasse autem genuit Amon. Amon autem genuit Iosias. 11 Iosias autem genuit Iechoniam & fratres eius in transmigratione Babylonis. 12 Et post transmigrationem Babylonis, Iechonias genuit Salathiel, Salathiel autem genuit Zorobabel. 13 Zorobabel autem genuit Abiud. Abiud autem genuit Eliacim. Eliacim autem genuit Azor. 14 Azor autem genuit Sadoc. Sadoc autem genuit Eliud. Eliud autem genuit Achim. Achim autem genuit Eleazar. Eleazar autem genuit Matthan. Matthan autem genuit Iacob. 16 Iacob autem genuit Ioseph virum Mariæ de qua natus est Iesus, qui vocatur Christus. 17 Omnes itaque generationes ab Abraham usque ad David, & à David usque ad transmigrationem Babylonis, generationes quatuordecim, & à transmigratione Babylonis usque ad Christum, generationes quatuordecim. 18 Christi autem generatio sic erat: Cum esset desponsata mater Iosephi Maria Ioseph, antequam conuenirent, inuenta est in utero habens de Spiritu sancto. 19 Ioseph autem vir eius cum esset iustus, & nollet

genuit Ezechias Ezechiam genuit Achaz Achaz genuit Ioatham
 10 ¹⁰ חזקיא אולד חזקיא חזקיא אולד חזקיא חזקיא אולד חזקיא
 Iosias Iosiam genuit Amon Amon genuit Manasses Manasses
 11 ¹¹ יושא אולד מנשא מנשא אולד אמן אמן אולד יושא יושא
 post Babylonico in exilio & fratres eius Iechoniam genuit
 12 ¹² מן בתר אולד יוכנא ול אחיהו בנותא דבביל! מן בתר
 genuit Salathiel Salathiel genuit Iechonias Babylonico aut exilium
 גלותא דין דבביל יוכנא אולד לשלתאיל שלתאיל אולד
 genuit Abiud Abiud genuit Zorobabel Zorobabel
 13 ¹³ זורבבל! אולד אביוד אביוד אולד זורבבל
 Zador genuit Azor Azor genuit Eliacim Eliacim
 לאליקים אליקים אולד לעזור! ¹⁴ עזור אולד לזדוק
 genuit Eliud Eliud genuit Achim Achim genuit Zadoc
 זדוק אולד לאכין אכין אולד לאליוד! ¹⁵ אליוד אולד
 Iacob genuit Mathan Mathan genuit Eleazar Eleazar
 לאליעזר אליעזר אולד למתן מתן אולד ליעקוב!
 natus est de qua Mariæ virum Ioseph genuit Iacob
 16 ¹⁶ יעקוב אולד ליוסף נכרה דמרים דמנה אתילד
 ab generationes itaque Omnes hæc sūt Christus qui vocatur Iesus
 17 ¹⁷ ישוע דמתקרא משיחא! כלהין הביל שרבתא מן
 David & à quatuordecim generationes ad David vsque Abraham
 אנברה עדמא דדוד שרבתא ארבעסרא ומן דוד
 exilio & ab quatuordecim generationes Babylonico ad exilium vsque
 עדמא לגלותא דבבל שרבתא ארבעסרא ומן גלותא
 quatuordecim generationes ad Christum vsque Babylonico
 דבבל עדמא למשיחא שרבתא ארבעסא!
 Ipsi Ioseph reuelatio
 גלינה דיוסף
 effect desponsata cum fuit sic Christi Iesu autè generatio
 18 ¹⁸ ולדה דין דישוע משיחא הכנא הוא כד מכירא הות
 ex in utero hab. inuenta est conuenirent antequam ipsi Ioseph mater ei^a Maria
 מרים אמה ליוסף עדלא נשתתפון אשתבתא בטנא מן
 voluit & הו עם esset iustus marit^o ei^a autè Ioseph sancto spiritu
 19 ¹⁹ רוחא דקודשא! יוסף דין בעלה כנא הוא ולא עבא

Ἰωάννημ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχάζ. Ἀχάζ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐζεκιάν. Ἐζεκιὰς δὲ ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆν. 10 Μανασσῆς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμόν. Ἀμόν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσάιαν. 11 Ἰωσάιας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ὅππῃ ἦ μετακλιθεὶς Βαβυλωνίως. 12 Μετὰ δὲ ταύτῃ μετακλιθεὶς Βαβυλωνίως, Ἰεχονίας ἐγέννησεν τὸν Σαλαθιήλ. Σαλαθιήλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ζοροβάβελ. 13 Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιούδ. Ἀβιούδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακίμ. Ἐλιακίμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀζόρ. 14 Ἀζόρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαδώκ. Σαδώκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχίμ. Ἀχίμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιούδ. 15 Ἐλιούδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλεάζαρ. Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ματθάν. Ματθάν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ. 16 Ἰακώβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσήφ τὸν ἀνδρα Μαριάμ, ἣς ἦν ἐγγενηθεὶς Ἰησοῦς, ὁ λεγόμενος Χριστός. 17 Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραάμ εἰς Δαυὶδ, ἡμεῖς δεκάτσσαρες· καὶ ἀπὸ Δαυὶδ εἰς τὸ μετακλιθεὶς Βαβυλωνίως, ἡμεῖς δεκάτσσαρες. καὶ ἀπὸ τοῦ μετακλιθεὶς Βαβυλωνίως εἰς τὸν Χριστόν, ἡμεῖς δεκάτσσαρες. 18 Ἦν δὲ ἡ Ἰωσὴφ Χριστὸς ἢ Ἰησοῦς ἄνευ αὐτῆς, ὅτι ἦν ἡ συνηθὺς αὐτῆς, ὅτι ἦν ἡ γαστήρ ἐγκύστη ὡς πρὸς ἄνδρα. 19 Ἰωσήφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δικαίος ὢν, καὶ μὴ θέλων

autem hęc eam dimittere eā occultē & cogitabat eā traducere
דנפרסיה ואתרעו דמטשאית נשריה: 20 כד הלן דין

illi & ait in somnio Domini angelus ei apparuit cogitaret
& ait אתרעו אתהווי לה מלאכה דמריא בחלאמ ואמר לה

enim quod vxorē tuā Mariam accipere timeas ne Dauid fili Ioseph
יוסף ברה דרויד לא תדחל למסכ למרים אנתתך הו גיר

filium autem pariet sancto ipsum spiritu de in ea genitum est
דאתילד כה מן רוחא הו דקודשא: 21 תאלדי דין ברא

peccatis eorum à populū suū saluū faciet enim ipse Iesum nomē ei⁹ & vocabis
ותקרא שמה ישוע הו גיר נהווי לעמה מן השיהוה: 22

Domino à quod dictū est id vt adimpleretur q̄ fuit omne autē hoc
הדא דין כלה דהות דנתמלא מרס דאתמר מן מריא

& vocabūt filium, & pariet vterū feret virgo ecce propheta per man⁹
ביד נביא: 23 דהא בתולא תבטני ותאלדי ברא ונקרו

autē surrexisset eum De⁹ noster nobiscū quod exponitur Emmanuel nomē eius
שמה עמנואל דמתרגס עמן אלהו: 24 כד קס דין

Domini angelus illi p̄ceperat sicut fecit somno suo à Ioseph
יוסף מן שנתה עבד איכנא דפקד לה מלאכה דמריא

filium suum peperit donec cognoscebat eā & nō cōiugē suam & accepit
דבררה לאנתתה: 25 ולא חכמה עדמא דילדתה לברה

Iesum nomē eius & vocauit primogenitū
בוכרה וקרת שמה ישוע:

2 caput natalitiorum ad vesp̄eram
דרמשא דילדה קפלאון ב

in diebus Iudæe quæ est in Bethlehẽm Iesus natus esset autē cum
כד דין אתילד ישוע בביתלהם דיהודה ביומי

in Ierusalem oriente ab magi venerunt regis Herodis
הרודס מלכא אתו מגושא מן מדנהא לאורשלם:

stellā eius enim vidimus qui nat⁹ est Iudæorum rex vbi dicentes
ואמרין איכו מלכא דיהודיא דאתילד הזין גיר כוכבה

rex herodes autem audiuit eum adorare & venimus in oriente
במדנהא ואתין למסגר לה: 3 שמע דין הרודס מלכא

audiuit autē Herodes rex Iudæe & venimus in oriente
אזתו אבדגמאטא, εβελήθη λαβρα δπο λδσν αυτιω. 20 Αυτω δε αυτη εβουληθη, ιδου

κεφ. B.
1 Τοσ δε Ιησοσ θρηνητης εν Βηθλεεμ της Ιουδαίας, εν ημεραις Ηρωδου του βασιλευσ, ιδου ματρι δπο

αυαπελατ περιγυρωτο εις Ιεροσολυμα, λεγοντες. 2 ποσ εδιν ο περβεισ βασιλεισ του Ιουδαϊα; ειδουδν
εργ αυτη τον αστερ εν τη αυαπη, και ηλθουδν απροσκαλησσαι αυτη. 3 ακουσασ δε Ηρωδουσ ο βασιλεισ,

eam tradere: voluit oc-
cultē dimittere eam.

20 Hęc autem eo cogitan-
te, ecce Angelus Domini
apparuit in somnis Ioseph,
dicens, Ioseph fili Dauid,
noli timere accipere Mariam
coniugem tuam. Quod e-
nim in ea natum est, de Spi-
ritu Sancto est.

21 Pariet
autem Filium: & vocabis
nomen eius Iesum. Ipse e-
nim saluum faciet populum
suum à peccatis eorum.

22 Hoc autem totum fa-
ctum est vt adimpleretur
quod dictum est à Domino
per prophetam dicentem.

23 Ecce virgo in vtero ha-
bebit, & pariet filium, &
vocabitur nomen eius Em-
manuel, quod est interpret-
atum, Nobiscum Deus.

24 Exurgens autem Ioseph
à somno, fecit sicut p̄cepit
ei angelus Domini, &
accepit coniugem suam.

25 Et non cognoscebat eam
donec peperit filium suum
primogenitum, & vocauit
nomen eius Iesum.

C A P. II.

1 Cum ergo natus esset Ie-
sus in Beth-lehem Iudæe, in
diebus Herodis regis, ecce
Magi ab oriente venerunt
Ierusalem, dicentes.

2 Vbi est qui natus est rex
Iudæorum? vidimus enim
stellam eius in Oriente, &
venimus adorare eum.

3 Audiēs autē Herodes rex

audiuit autē Herodes rex Iudæe & venimus in oriente

audiuit autē Herodes rex Iudæe & venimus in oriente

audiuit autē Herodes rex Iudæe & venimus in oriente

audiuit autē Herodes rex Iudæe & venimus in oriente

audiuit autē Herodes rex Iudæe & venimus in oriente

audiuit autē Herodes rex Iudæe & venimus in oriente

audiuit autē Herodes rex Iudæe & venimus in oriente

audiuit autē Herodes rex Iudæe & venimus in oriente

audiuit autē Herodes rex Iudæe & venimus in oriente

audiuit autē Herodes rex Iudæe & venimus in oriente

audiuit autē Herodes rex Iudæe & venimus in oriente

audiuit autē Herodes rex Iudæe & venimus in oriente

audiuit autē Herodes rex Iudæe & venimus in oriente

audiuit autē Herodes rex Iudæe & venimus in oriente

audiuit autē Herodes rex Iudæe & venimus in oriente

audiuit autē Herodes rex Iudæe & venimus in oriente

audiuit autē Herodes rex Iudæe & venimus in oriente

audiuit autē Herodes rex Iudæe & venimus in oriente

audiuit autē Herodes rex Iudæe & venimus in oriente

audiuit autē Herodes rex Iudæe & venimus in oriente

audiuit autē Herodes rex Iudæe & venimus in oriente

turbatus est, & omnis ierosolyma cum illo. 4 Et congregans omnes principes sacerdotum & Scribas populi, sciscitabatur ab eis ubi Christus nasceretur. 5 At illi dixerunt ei, in Beth-lehem Iudæ. Sic enim scriptum est per prophetam. 6 Et Tu Beth-lehem Terra-Juda, nequaquam minima es in principibus Iuda: ex te enim exiit dux qui regat populum meum Israel. 7 Tunc Herodes clam vocatis Magis, diligenter didicit ab eis tempus stelle que apparuit eis. 8 Et mittens illos in Beth-lehem, dixit, Ite, & interrogate diligenter de puero, & cum inveniueritis, tenunciate mihi, ut ego veniens adorem eum. 9 Qui cum audissent regem, abierunt: & ecce stella quam viderant in Oriente, antecedebat eos, usque dum veniens staret supra, ubi erat puer. 10 Videntes autem stellam, gavisii sunt gaudio magno valde. 11 Et intrantes domum, inuenerunt puerum cum Maria matre eius: & proidentes adorauerunt eum: & apertis thesauris suis obtulerunt ei myrram, aurum, thus, & myrrham. 12 Et responso accepto in somnis ne redirent ad Herodem, per aliam viam reuerfi sunt in regionem suam.

principes omnes & cōgregavit cum eo Ierusalem & omnis & turbatus est
 ואתנויע וכלה אורשלם עמרו: ⁴ וכנש כל הון רבי
 nasceretur vbinam eos & sciscitabatur populi & scribas sacerdotū
 כהנא וספרא דעמא ומשאל הוא להון דאיכא מתולד
 enim sic Iudæ in Bethlehem dixerunt autē illi Christus
 משיחא: ⁵ הנון דין אמרו בביתלחם דיהודא הכנא ניד
 fuisti non Iudæ Bethlehem tu etiā p. prophetā scriptū est
 כתיב בבנביא: ⁶ אף אנתי ביתלחם דיהודא לא הויתי
 qui rex prodibit enim ex te Iudæ inter reges minima
 בעירא במלכא דיהודא מנבי גיר נפוק מלכא דהו
 vocavit clam Herodes tunc Israel populū meū pascet
 גרעיהו לעמי וסריל: ⁷ הדין הרודס משיאיא קרא
 stella eis apparuisset tēpore quonam ab eis & didicit magos
 למגושא וילף מנהון באינא זכנא אתהו להון כוכבא
 puero de exquirite ite eis & dixit in Bethlehem eos & misit
 ושדר אנון לביתלחם ואמר להון זלו עקבו על שליח
 veniēs ego ut et renūt. mihi venite inveniētis eum & cum diligenter
 הפיטאיא ומא ראשכתותניהו תו הואוני דאף אנא אול
 & ecce abierunt rege ā audissent eū autē illi cum adorem
 אכניד לה: ⁹ הנון דין כד שמעו מן מלכא אולו והא
 usque dum ante eos erat veniens in oriente quā viderāt illa stella
 כוכבא הו דהו במדנתא אול הוא קרמיהון ערמא
 autem cum puer erat vbi supra stabat venisset
 דאתא קס לעל מן איכא דאיתוהי שליח: ¹⁰ כד דין
 & strātū valde magno gaudio gavisii sunt stellā vidissent ipsā
 הזואוהי לכוכבא דהיו חדותא רבתא דטב: ¹¹ ועלו
 eū adorauerūt & p. cōdēs matre ei Maria cū puerum & viderunt domum
 לביתא וחזואוהי לטליא עם מרים אמה ונפלו כנדרו לה
 & myrrham aurum oblationes ei & obtulerūt thesaur. suos & aperuerūt
 ופתחו סימתהון וקרבו לה קורבנא דהבא ומורי
 redierunt ne per somnium eis & visum est & thus
 ולבונתא: ¹² ואתהו להון בחלכא דליא נהפכו
 in regione suam reuerfi sunt aliam & per viam Herodem ad
 לות הרודס וכאורחא אחריתא אולו לאתרהון:

ἐπελάθη, καὶ πάντα Ἰερουσαλὴμα μετ' αὐτοῦ. ⁴ καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς δόξαντας καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπιβάνει πρὸς αὐτῶν πρὸς τὸ Χερὸς Ἰερουσαλὴμα. ⁵ οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, ὅτι ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας ἔστι τόπος ἐκείνου, ὅπου ἔγεννησεν ἡμεῖς. ⁶ Καὶ σὺ Βηθλεὲμ γῆ Ἰουδα, ὅσα μὲν ἡγάγησεν εἰς ἐσθλὸν ἡμεῖς Ἰουδα, ὅσα σὺ δὲ ἐκείνου ἐγεννησάμην, ὅς τις πρὸς μου τὸν Ἰσραὴλ. ⁷ Ἦν δὲ Ἡρώδης λέγωντας τοῖς Μαγῶσι, ἡμεῖς ὡς παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τῆς φαντασίας αὐτοῦ. ⁸ καὶ πρὸς αὐτοῦ εἰς Βηθλεὲμ, εἰπὼν, πορεύσθε ἀκριβῶς εἰς ἐκεῖνα περὶ τοῦ παιδὸς ἐπὶ τὸ δούρετόν, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως καὶ γὰρ ἔξωθεν προσκυνησάτω αὐτόν. ⁹ οἱ δὲ ἀκούσαντες τὸ βασιλεῖος, ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστὴρ ὅτι εἶδον ἐν τῇ ἀμαπλῇ, προσήλθον αὐτοῖς, ὡς ἡλῶν ἔση ἐπ' αὐτῶν ἔω τὸ παιδίον. ¹⁰ ἰδόντες δὲ τὸ παιδίον, ἐκτίθησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. ¹¹ καὶ ἔδοντες εἰς τὴν οἰκίαν, εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ προσκυνησάν αὐτόν· καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν, προσήνεσαν αὐτῷ δῶρα, χρυσίου, καὶ λίβανου, καὶ σμύρνης. ¹² καὶ ἔχθησαν πρὸς τὸν Ἡρώδη, εἰπὼντες, εἶδομεν ἀκριβῶς εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ.

infantium occisionis ad matutinum
דצפרת דקטליא דילודא

Ioseph per somnium Domini angelus apparuit abiissent autē cum

13 כד דין אולו אתהוי מלאכא דמריא כחלמא ליוסף
in Aegyptum & fuge & matrē ei⁹ puerum accipe surge ei & ait
ואמר ליה קום דבר לטליא ולאמה וערוק למצרין
Herodem enim est futurum tibi ego dixero vsque dum esto & illie
ותמן הוי עדמא דאמר אנא דך עתיד הו גיד הרודס

accepit surgens autē Ioseph perdat eum ut puerum quærere
למבעיה לטליא איך דנוכרויהו 14 יוסף דין קם שקלה
vsque illie & fuit in Aegyptum & fugit noctu & matrē eius puerum

לטליא ולאמה כלליא וערק למצרין 15 והוא חמו עדמא
p. prophētā Domino à quod dictū est id ut adimpleretur Herodis ad obitū
למותה דהרודס דנתמלא מרס דאתמר מן מריא בנביא
videret eū Herodes tunc filiū meum vocauit Aegyptō ex qui dixit

דאמר דמן מצרין קרית לברו 16 הידין הרודס כד הוא
pueros occidit & mittens valde iratus est magis à p. illulus effect

דאתכוח מן מנושא אתהמת טב ושדר קטל טליא
annorū duorum filio à finibus eius & in omnibus qui erāt Bethlehē omnes

כלהון דביתלהם ודכלהון תחומיה מן בר תרתין שנין
impletum est tunc magis à p. exquisierat tēp. secūdu & infra

ולתחת איך זבנא דעקב מן מנושא 17 הידין אתמלי
audita est vox qui dixit prophētā Jeremīz per manū q. dictū est id

מרס דאתמר ביד ארמיא נביא דאמר 18 קלא אשתמע
nec filios suos super plorans Rachel multus & vlulatus fletus in Rama

ברמתא בכיא ואליא סנשא רחיל בכיא על בניה ולא
funt non quia consolari voluit

infantium occisionis ad oblationem
דקורבא דקטליא דילודא

Domini angelus apparuit rex Herodes autē obiisset cum

19 בר מית דין הרודס מלכא אתהוי מלאכא דמריא
ei & ait in Aegyptō Ioseph per somnium
בחלמא ליוסף במצרין ואמר ליה

13 Qui cum recessissent, ecce angelus Domini apparuit in somnis Ioseph, dicens, Surge, & accipe puerum & matrem eius & fuge in Aegyptum: & esto ibi vsque dum dicam tibi. Futurum est enim ut Herodes querat puerum ad pendendum eum.

14 Qui confurgens, accepit puerum & matrem eius nocte: & secessit in Aegyptum.

15 Et erat ibi vsque ab obitum Herodis: ut adimpleretur quod dictum est à Domino per prophetam dicentem, Ex Aegyptō vocauit filium meum.

16 Tunc Herodes videns quoniam illulus esset à Magis iratus est valde: & mittens occidit omnes pueros qui erāt in Beth-lehē & in omnibus finibus eius: à bimatu & infra, secundum tempus quod exquisierat à Magis.

17 Tunc adimpletum est quod dictum est per Ieremiam prophetam dicentem.

18 Vox in Rama audita est, ploratus & vlulatus multus, Rachel plorans filios suos, & noluit consolari, quia non sunt.

19 Defuncto autem Herode ecce Angelus Domini apparuit in somnis Ioseph in Aegyptō, dicens.

13 Δρακονισται τω δε αυτω, ιδου αγγελος κυριου φαρηται και οναρ τω Ιωσηφ, λεγων, εγερθεις και λαβε το παιδιον και την μητερα αυτου, και φυγεις εις Αιγυπτον, και ιδου εμαι εως δε ειπω σοι μηλλη τω Ηρωδου ζητην το παιδιον, το οπο λεσαι αυτω. 14 ο δε εγερθεις παρελαβε το παιδιον και την μητερα αυτου νυκτες, και σεσενησεν εις Αιγυπτον. 15 και ωκει εως της τελευτης Ηρωδου. ινα πληρωθη το ρηθον του κυριου λεγειν δε τω Ιωσηφ, λεγων, ες Αιγυπτον εβαλεσαι τον υιον μου. 16 τω Ηρωδου ιδων οτι εσεσημασεν τω Μαριαν, ιδου μωστη λια, και αποστειλας διειλε παυτας τους παιδας τους εν Βηθλεεμ, και εν παντι τους ορειους αυτους, απο διεπισης και εκατοστριας. 17 τω δε πληρωθη το ρηθον του κυριου Ιηριμιου δε τω προφητου, λεγοντος. 18 Φωνη εν Ραμω ακουσθη, και κλαυθμος και οδυρμος πολλος, και κλαυθμος οτι πικρα αυτους, και ουκ ηθελε παρηγορησθαι, οτι ουκ εισι. 19 τελευτησας δε τω Ηρωδου, ιδου αγγελος κυριου και οναρ φαρηται τω Ιωσηφ εν Αιγυπτω, λεγων.

20 Surge, & accipe puerum & matrem eius & vade in terram Israel. Defuncti sunt enim qui querebant animam pueri.

21 Qui confurgens, accipit puerum & matrem eius, & venit in terram Israel.

22 Audiens autem quod Archelaus regnaret in Iudæa pro Herode patre suo, timuit illud ire: & admonitus in somnis, fecessit in Partes Galilææ.

23 Et veniens habitauit in ciuitate quæ vocatur Nazareth: vt adimpleretur quod dictum est per prophetas, Quoniam Nazareus vocabitur.

C A P. III.

1 IN diebus autem illis venit Ioannes Baptista prædicans in deserto Iudææ, & dicens.

2 Pœnitentiam agite: appropinquauit enim regnum celorum.

3 Hic est enim de quo dictum est per Isaiam prophetam, dicentem, Vox clamantis in deserto, Parate viam Domini, rectas facite semitas eius.

4 Ipse autem Ioannes habebat vestimentum de pilis camelorum, & zonam pelliceam circa lumbos suos: esca autem eius erat locustæ & mel syluestre.

5 Tunc exibat ad eum Ierosolyma & omnis Iudæa, & omnis regio circa Iordanem.

mortui sunt Israel in terram & vade & matrē ei⁹ puerum accipe surge
20 קום דבר לטליא ולאמה וזל לארעא דיסריל מיתו
accepit surgēs & Ioseph pueri animant qui querebant illi enim sibi
להון גיר הנון דבעין הון נפשה דטליא 21 ויוסף קם דבר
audiuisset autē cum Israel in terram & venit & matrē ei⁹ puerum
לטליא ולאמה ואתא לארעא דיסריל 22 כד דין שמע
timuit patre suo Herode pro in Iudæa rex esset quod Archelaus
דארכלאהום הוא מלכא ביהוד חלפ הרודס אבנהו דחל
in regionem vt iret per somnium ei & visum est illuc ire
דנאזל לתמן ואתהו לרה בחלמא דנאזל לאתרא
vt Nazareth quæ vocatur in ciuitate habitauit & veniens Galilææ
דנלילא 23 ואתא עמר כמדינתא דמתקריא נצרת אוק
vocateur quod Nazaren⁹ p prophetā q dictum est id impletur
דנתמלא טרם דאתמר בנביא דנצריא נתקריא :

3 caput Epiphaniæ festo
דעאדמא דדנחא קפלאון ג
& prædicabat baptista Ioannes venit iplis diebus autem in illis

1 בחון דין ביומתא הנון אתא יוהנן מעמדנא ומכרו הוא
& dicebat Iudææ in deserto
regnum appropinquat respicite & dicebat Iudææ in deserto

2 תובו קרבת לה מלכותא
vox prophetæ Isaiæ p manū q dict⁹ est ipse enim hic celorum
כחורבנא דיהוד ואמר 2 תובו קרבת לה מלכותא

3 הנו גיר הו דאמיר ביד אשעיא נביא קלא
semitas eius complanate Domini vias parate in deserto clamantis
דשמיא 3 הנו גיר הו דאמיר ביד אשעיא נביא קלא

4 דקרא בחורבא טיבו אורחא דמריא ואשוו לשביליהו
camelorum de pilis vestimentum suum habebat. Ioannes autē ipse
דקרא בחורבא טיבו אורחא דמריא ואשוו לשביליהו

4 הו דין יוהנן איתוהו הוא לבושה דסערא דגמלא
& mel locuste & esca eius Iubos suos circa pellicem mediū & cingulā
הו דין יוהנן איתוהו הוא לבושה דסערא דגמלא

ואסר העא דמשבא על הצוהי ומאכולתה קמצא ורבשא
Iudæa & omnis Ierusalem ad eum exibat tunc agreste
ואסר העא דמשבא על הצוהי ומאכולתה קמצא ורבשא

5 דברא 5 הידין נפקת הות אורשלם וכלה יהור
Iordanem quæ circa regio & omnis
דברא 5 הידין נפקת הות אורשלם וכלה יהור

וכלה אתרא דחדרי יורדנן
& omnis
וכלה אתרא דחדרי יורדנן

20 ἐγερθεὶς ἀναλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύετι εἰς γῆν Ἰσραὴλ. ὁ δὲ ἐγερθεὶς ἀναλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς γῆν Ἰσραὴλ.

21 αὐτὸς δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας ἀπὸ τῆς Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη αὐτὸν ἐκεί ἀπὸ τῆς γῆς τῆς Γαλιλαίας. 22 καὶ ὅταν ἀκούσῃς τὸ ῥητὸν ἐξ αὐτοῦ, ἐξέστη ἡμεῖς ἀπὸ τῆς Ἰερουσαλὴμ καὶ ὅλης Ἰουδαίας, καὶ ὅλης τῆς περιχώρου τῆς Ἰορδάνου, καὶ πάντες ἦν ἐκβαίνοντες εἰς τὴν Ἰουδαίαν, καὶ πάντες ἦν ἐκβαίνοντες εἰς τὴν Ἰορδάνην.

Κεφ. Γ.
1 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξήρχησεν Ἰωάννης ὁ Βαπτιστῆς, κηρύσσων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ λέγων, μετανοήσατε. ἦρχεν γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ οὐρανοῦ. 3 ἐστὶ ῥῆθρον ὁ ῥηθρὸς Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ, λέγοντος, Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἔρημῳ, ἐπιμαρτυροῦν τὴν ὁδὸν κυρίου, ὡς εἶπεν τὰς προφητείας αὐτοῦ. 4 αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχε τὸ ἐσθῆμα αὐτοῦ ἐκ τῆς ἐριθρίας καὶ τῆς ζώνης δερματίνης, καὶ τὴν ὄσφρα αὐτοῦ. ἢ δὲ ἔσθην αὐτοῦ λίθους ἀκριδῶν καὶ μέλι ἀγρίων. 5 πάντες οὖν πορεύοντο πρὸς αὐτὸν Ἰερουσαλὴμ, καὶ πάντα ἡ Ἰουδαία, καὶ πάντα ἡ περιχώρος τῆς Ἰορδάνου.

1 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξήρχησεν Ἰωάννης ὁ Βαπτιστῆς, κηρύσσων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ λέγων, μετανοήσατε. ἦρχεν γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ οὐρανοῦ. 3 ἐστὶ ῥῆθρον ὁ ῥηθρὸς Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ, λέγοντος, Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἔρημῳ, ἐπιμαρτυροῦν τὴν ὁδὸν κυρίου, ὡς εἶπεν τὰς προφητείας αὐτοῦ. 4 αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχε τὸ ἐσθῆμα αὐτοῦ ἐκ τῆς ἐριθρίας καὶ τῆς ζώνης δερματίνης, καὶ τὴν ὄσφρα αὐτοῦ. ἢ δὲ ἔσθην αὐτοῦ λίθους ἀκριδῶν καὶ μέλι ἀγρίων. 5 πάντες οὖν πορεύοντο πρὸς αὐτὸν Ἰερουσαλὴμ, καὶ πάντα ἡ Ἰουδαία, καὶ πάντα ἡ περιχώρος τῆς Ἰορδάνου.

peccata sua confitentes flumine in Iordane ab eo & baptizabantur
 6 ועמדיו הו מנה ביורדנן נהרא כד מודין כהטהיהו
 venientes Sadduceis & phariseis & multos autem videret cum
 7 כד הוזה דין סגיא מן פרישא ומן זדוקי דאתין
 fugere ostēdit vobis quis viperarum progenies illis ait vt baptizaretur
 למעמד אמר להו ילדא דאכרנא מנו הויכוו למערק
 penitentia qui sint digni fructus igitur facite ventura ira ab
 8 מן רונא דאתא עבדו חכיל פארא דשוין לתיבותא
 Abraham nobis fit quod pater in aīab' vestris & dicatis cogitatis neque
 9 ולא תסברון ותאמרון כנפשכון דאבא אית לן אברהם
 lapidibus istis ex Deus quod potest enim vobis ego dico
 אמר אנא לכון גיר דמשכח אלהא מן הליו כאפא
 radicem ad posita est securis autē ecce ipsi Abrahæ filios suscitare
 למקמו בניא לאברהם 10 הא דין נרנא סיס על עקרא
 exciditur facit non bonos que fructus igitur arbor omnis arborum
 דאילנא כל אילנא חכיל דפארא טבא לא עבד מתפסק
 ad penitentia in aqua vos sum baptizans ego in ignem & cadit
 ונפל כנורא 11 אנא מעמד אנא לכון כמיא לתיבותא
 calcamenta eius sum dignus nō cuius pater me est fortior venit q post me verē ille
 הו דין דבתרי אתא חסין הו מני הו דלא שוא אנא מסנוהי
 & in igne sancto in spiritu vos baptizat ipse portare
 למשקלו הו מעמד לכון ברוחא דקודשא וכנורא
 cogit & triticum areas suas & repurgat in manu ipsius ventilabrum cuius
 12 הו דרפשא באידה ומדכא אדרוהי וחטא כנש
 tunc extinguitur qui non igni comburit & paleam in horrea sua
 לאוצרוהי ותכנא מוקד כנורא דלא דעבא 13 אידין
 ab eo vt baptizaretur Ioānes ad in Iordanem Galilæa à Iesus venit
 אתא ישוע מן גלילא ליורדנן לות יוחנן דנעמד מנה
 à te necesse habeo ego & dicebat cum prohibebat Ioānes autem ipse
 14 הו דין יוחנן בלא הוא לה ואמר אנא סניק אנא דמנך
 venis ad me & tu baptizari
 אתעמד ואנרת לותי אתירת

6 Et baptizabantur ab eo in Iordane, confitentes peccata sua.
 7 Videns autem multos Phariseorum, & Saduceorum venientes ad baptismum suum, dixit eis, Progenies viperarum, quis demonstravit vobis fugere à ventura ira?
 8 Facite ergo fructum dignum penitentia.
 9 Et ne velitis dicere intra vos, Patrem habemus Abraham. Dico enim vobis quoniam potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abraham.
 10 Jam enim securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergo arbor quæ non facit fructum bonum excidetur, & in ignem mittetur.
 11 Ego quidem baptizo vos in aqua in penitentiam: qui autem post me venturus est fortior me est, cuius non sum dignus calcamenta portare, ipse vos baptizabit in Spiritu Sancto & igni.
 12 Cuius ventilabrum in manu sua, & permundabit aream suam: & congregabit triticum in horreum suum, paleas autem comburet igni inextinguibili.
 13 Tunc venit Iesus à Galilæa in Iordanem ad Ioannem, vt baptizaretur ab eo.
 14 Ioannes autem prohibebat eum, dicens, Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me?

6 και εβαπτίζοντο εν τη Ιορδάνη ἕως αὐτοῦ, ὁμολογοῦντες τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν. 7 ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἑρχομένους πρὸς τὸ βάπτισμα αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς ἰησοῦς ἡ γενεὰ ἡ ἐστὶν ἡ γέννησις ὄφιων, τίς ἀποδείξει ὑμῖν φεγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ἰρίας; 8 εἰποισθε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας. 9 ἐγὼ μὴ δύνωμι λαβεῖν ὄν ἑαυτοῦ, πατέρα ἔργου τῶν Ἀβραάμ. λέγω ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ λίθων ταύτων ἐργάσαι τέκνα τῶν Ἀβραάμ. 10 ἡ δὲ ἰσχυρὰ ἡ ἀρχὴ τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ ἁγίου, πᾶς οὖν δεῖ δρῶν μὴ ποιεῖν καρπὸν κενόν, ἀκαθάρτου, καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. 11 ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι εἰς μετανοίαν, ὁ δὲ ὀπίσω μου ἔρχομένου, ἰσχυρότερός μου ἔσται, ὃς ἐκ εἰμὴ ἰσχυρὸς τῶν οὐρανῶν βαπτίσει, αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι καὶ ἕνθα καὶ πνεύματι. 12 ἔτι τὸ πῦρον ἐν τῷ ἁγίῳ, καὶ ἀκαθάρτου πᾶς ἀποθήσει, καὶ συλλέξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὸν ἀποθήσει, τὸ δὲ ἀγρὸν καταλάσει πρὸς ἀπῶσθαι. 13 τότε ἔρχεται ὁ ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς τὴν Ιορδάνην πρὸς τὸν ἰωάννην, τὸν βαπτίζοντα ἕως αὐτοῦ. ὁ δὲ ἰωάννης διεσφύλλεν αὐτὸν, λέγων. 14 ἐγὼ ἔρχομαι ἔργου σου ὅτι βαπτίζωμαι, καὶ σὺ πρὸς με;

15 Respondens autem Iesus, dixit ei, Sine modò. Sic enim decet nos implere omnem iustitiam. Tunc dimisit eum.
 16 Baptizatus autem Iesus, confestim ascendit de aqua, & ecce aperti sunt ei cæli: & vidit Spiritum Dei descendentem sicut columbam, & venientem super se.
 17 Et ecce vox de cælis dicens, Hic est filius meus dilectus in quo mihi complacui.

C A P. IIIII.

1 Tunc Iesus ductus est in desertum à Spiritu, vt tentaretur à diabolo.
 2 Et cum ieiunasset quadraginta diebus & quadraginta noctibus, postea esuriit.
 3 Et accedens tentator, dixit ei, Si Filius Dei es, dic vt lapides isti panes fiant.
 4 Qui respondens dixit, Scriptum est, Non in solo pane viuit homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei.
 5 Tunc assumpsit eum diabolus in sanctam ciuitatem, & statuit eum super pinnaculum templi, & dixit ei.
 6 Si filius Dei es, mitte te deorsum. Scriptum est enim, Quia Angelis suis mandauit de te, & in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.

enim sic modò sine illi & ait respondit Iesus autè ipse
 הו דין ישוע ענה ואמר לה שבוק השבת הכנא ניר
 baptizatus eum omisit eum & tunc iustitiam omnem vt impleram nos decet
 יאן לן דנמלא כלא כאנותא והדין שבקהו כר עמד
 & vidit cæli ei & aperti sunt aqua ex ascendit statim Iesus autem
 דין ישוע מחדא סלק מן מיא: ואתפתח לה שמיא והוא
 & ecce super eum & veniit eolubâ sicut descendentem Dei spiritum
 וראה דאלהא דנתתא איך יונא ואתת עלוהו: והוא
 cõplacui mihi in quo dilectus filius meus hic est que dicebat cælis de
 קלא מן שמיא דאמר הנוברי הביבא דבה אצטביתו

4 caput quadragesimæ & oblatio ieiunij introitus in sabbatho vnius
 דחד בשבא דמעלי צומא וקורבא דארבעין וקפלאון ד
 in desertum sancto spiritu à ductus est Iesus tunc
 הדין ישוע אתדבר מן רוחא דקודשא למדברא
 & quadraginta diebus quadraginta & ieiunauit crimiatore à vt tentaretur
 דנתנסא מן אבלקרא: וצם ארבעין אימון וארבעין
 si ei & dixit qui tentat ille & accedens esuriit verò postea noctibus
 לילון אחרית דין כפון וקרב הו דמנסא ואמר לה אן
 ille panis fiant lapides vt isti dic Dei es filius
 ברה אנת דאלהא אמר דהלין כאפא נהוין לחמא: והו
 viuit solo in pane quodd non scriptum est & ait respondit autè
 דין ענא ואמר כתיב דלא הוא בלחמא בלהור השת
 Dei ore de quod procedit verbo in omni sed hominis filius
 ברנשא אלא בכל מלא דנפקא מן פומה דאלהא:
 super & statuit eum sanctam in ciuitatem accusator ille assumpsit eum tunc
 הדין דברה אבלקראצא למדינת קודשא ואקימה על
 Dei es filius si illi & ait templi pinnaculum
 כנפא דהיכלא ואמר לה: אן ברה אנת דאלהא
 de te mandabit quia angelis suis enim scriptum est deorsum te mitte
 שרי נפשך לתחר כתיב ניר דלמלאבוהו נפקר עליך
 pedè tuum ad lapidem offendas ne tollent te manibus suis & in
 ועל אידהון נשקלונך דלא תתקל בכאפא דגלך:

15 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτὸν, ἄφες δὲ ἡ ἐγὼ ἵνα ἑστένηται ὑμῖν πλῆθος πάντων δυνάμεων ἡμῶν, ὅτι ἀπίστων αὐτοῦ. 16 καὶ βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς, αὐτὸς ἐβύβητο ἐκ τοῦ ὕδατος, καὶ ἰδοὺ ἀνεῴχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδεν τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ καταβαίνον ὡσεὶ περιστερῆν, καὶ ἐπέμεινον ἐπ’ αὐτόν. 17 καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσα, ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

Κεφ. Δ.

1 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν γῆρα Ἰερουσαλὴμ τὸ πνεῦματος, πειρασθεῖσά τε αὐτὸν τὸ διαβόλου. 2 Ἐπεισοῦς ἡμῶν ποτα ἐστίνοντα, ἡ νύκτας ποτα ἐστίνοντα, ὅτεροι ἐπίνασι. 3 Ἐπεισοῦσιν αὐτῷ ὁ πειρασθεῖσιν, ἔπει, εἰ ἡσ εἰ πὺ θεοῦ, εἶπε ἡ αἰ δὲ αὐτοῦ ἔπει δὲ πρὸς τὸν ἄνθρωπον. 4 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε γὰρ γράψαι, ἡν ἐπ’ ἄρτω μοι φέλλω (ἡσ) εἰ ποτα πρὸς τὸν θεόν, ἡν πρὸς τὸν θεόν οὐ παραβούλωσεν διασώματος θεοῦ. 5 πρὸς ἀγγελοῦσιν αὐτοῦ ὁ διαβόλος εἰς τὸ ἀγγελοῦσιν, ἡν ἡσ αὐτῷ ἔπει τὸν πνεῦμα τοῦ θεοῦ, ἡν ἡσ αὐτῷ. 6 εἰ ἡσ εἰ πὺ θεοῦ, βάλε σαυτοῦ κατω. γὰρ γράψαι, ἡν ἡσ ἀγγελοῦσιν αὐτοῦ ἔπει τὸν πνεῦμα τοῦ θεοῦ, ἡν ἡσ αὐτῷ. 7 εἰ ἡσ εἰ πὺ θεοῦ, βάλε σαυτοῦ κατω. γὰρ γράψαι, ἡν ἡσ ἀγγελοῦσιν αὐτοῦ ἔπει τὸν πνεῦμα τοῦ θεοῦ, ἡν ἡσ αὐτῷ. 8 εἰ ἡσ εἰ πὺ θεοῦ, βάλε σαυτοῦ κατω. γὰρ γράψαι, ἡν ἡσ ἀγγελοῦσιν αὐτοῦ ἔπει τὸν πνεῦμα τοῦ θεοῦ, ἡν ἡσ αὐτῷ.

Ait illi

Deum tuū Dominū tentabis non scriptū est rursum Iesus illi ait
אמר לה ישוע טוב כתיב דלא תנסא למריא אלהיך
& ostēdit ei excelsus q. valdē erat in montē accusator assumpit eū rursum
טוב דברה אכלקיצא לטורא דטב רם וחזיה
illi & ait. & gloriā corū mundi regna omnia

בלהין מלכותא דעלמא ושוכהין ואמר להי
tunc me adoraveris cadens si dabo tibi omnia hæc
הלין כלהין לך אתל אן תפל תסגוד לי
Deū tuū quōd Dominū enim scriptū est inimice tibi vade Iesus ei dixit
אמר לה ישוע זל לך סטנא כתיב נור דלמריא אלהיך
reliquit eū tunc seruiēs soli & ei adorabis

תסגוד ולה בלחודוהי תפלוהי
ei & ministrabant accesserunt angeli & ecce accusator
אכלקיצא והי מלאכא קרבו ומשמשין הוו לה
epiphaniam post in sabbatho vnius
דהר בשבטא דבתר דנהי

sibi secessit traditus esset q. Iohānes Iesus autē audisset eum
כד שמע דין ישוע ריוחנן אשתלם שני לה
in Caphernaū habitauit & venit Nazareth & reliquit in Galileam
לגלילא
ut impleretur & Nephthaim Zabulon in finibus maris litus ad
ער יד ימא בתחומה דזבולון ורנפתלי
terra qui ait pphetæ Isaiæ p manū qd' dictū est id

מדם דאתאמר כיך אשעינא נבינא דאמר
Jordanē trans maris via Nephthaim terra Zabulon
דזבולון ארעא דנפתלו אורחא דימא עכדוהי דיוורדן
magnam lucem in tenebris q. fēdebat populus gentium Galilæa
גלילא דעממא עמא דיתב בחשוכא נוהרא רבנא
lux mortis & in vmbra in regione q. habitabat & iis vidit

הוא ואילין דיתבין באתרא ובטללא דמותא נוהרא
& dicere prædicare Iesus cepit exinde eis orta est
דנה להון מן הירדן שרי ישוע למכרוו ולמאמר
ambularet & cum celorum regnum enim sibi appropinquat respicite
תוכו קרבת לה ניר מלכותא דשמא
18 Ambulans autem Iesus

7 Ait illi Iesus, Rursum scriptum est, Non tentabis Dominum Deum tuum.

8 Iterum assumpsit eum diabolus in montem excelsum valde, & ostendit ei omnia regna mundi, & gloriam eorum, & dixit ei,

9 Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me.

10 Tunc dicit ei Iesus, Vade Satana: scriptum est enim, Dominum Deum tuū adorabis, & illi soli seruiēs.

11 Tunc reliquit eum diabolus: & ecce angeli accesserunt, & ministrabant ei.

12 Cum autem audisset Iesus quōd Iohannes traditus esset, secessit in Galileam.

13 Et relicta ciuitate Nazareth, venit & habitauit in ciuitate Capharnaum maritima, in finibus Zabulon & Nephthaim.

14 Ut adimpleretur quōd dictum est per Isaiam Prophetam,

15 Terra Zabulon & terra Nephthaim, via maris trans Iordanem Galilææ Gentium.

16 Populus qui ambulabat in tenebris, vidit lucem magnam: & sedentibus in regione, & vmbra mortis, lux orta est eis.

17 Exinde cepit Iesus prædicare, & dicere, Pœnitentiā agite: appropinquauit enim regnum cælorum.

18 Ambulans autem Iesus

7 ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, πάλιν γέγραπται, ὅτι οὐκ ἐπιτρέψεις κείσασθαι τὸ πρόσωπον σου. 8 πάλιν αὐτὸν ἔλαβεν αὐτὸν εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, & δείκνυσιν αὐτῷ πᾶσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου, & τὴν δόξαν αὐτῶν. 9 & λέγει αὐτῷ, 9 ἄντι πάντων σου δούλω, ἐάν ποσὼν προσκυνήσῃς μοι. 10 τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὑπάγε ὀπίσω μου σαταῖν. γέγραπται γάρ, κείσασθαι τὸ πρόσωπον σου προσκυνήσας, & αὐτῷ μόνῳ λατρεύσας. 11 τότε ἀφῆκε αὐτὸν ὁ ἄγγελος. & ἰδοὺ ἀγγέλοι προσεληθῶσι & διηκόνουσι αὐτῷ. 12 αὐτοῦ δὲ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι Ἰωάννης παρεδίδηται, & ἔρχεται εἰς τὴν Γαλιλαίαν. 13 & καταλιπὼν τὴν Ναζαρέτ, & ἔβη εἰς καφαρναῦμ, ἢ καφαρναῦμ, ἐν ὁρίσιν ζαβουλὸν & νεφθαλίμ. 14 ἵνα πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν Ἰσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος, 15 γῆ ζαβουλὸν & γῆ νεφθαλίμ ὁδὸν θαλάσσης, πρὸς τὴν ἰερδάνην, Γαλιλαίαν ἐν ἰσραὴλ. 16 ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότητι, εἶδε φῶς μέγα, & τῆς κατὰ σκῆρας ἐστὶν δαδιάπου, φῶς ἀνέστρεψεν αὐτοῖς. 17 ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν, & λέγει, μετάνοεῖτε ἡγῆ, καὶ ἔσθ' ἡ βασιλεία τοῦ οὐρανοῦ. 18 περιπατῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς

b

iuxta mare Galilææ, vidit duos fratres, Simonem qui vocatur Petrus, & Andream fratrem eius, mittentes rete in mare (erant enim piscatores) & ait illis.

19 Venite post me: & facia vos fieri piscatores hominum.

20 Ac illi continuo relictiis retibus secuti sunt eum.

21 Et procedens inde, vidit alios duos fratres, Iacobum Zebedæi & Ioannem fratrem eius in navi cum Zebedæo patre eorum, resicientes retia sua: & vocavit eos.

22 Illi autem statim relictiis retibus & patre, secuti sunt eum.

23 Et circuibat Iesus totam Galilæam, docens in synagogis eorum, & prædicans Evangelium regni: & sanans omnem languorem & omnem infirmitatem in populo.

24 Et abiit opinio eius in totam Syriam, & obtulerunt ei omnes malè habentes, variis languoribus & tormentis comprehesos, & qui demonia habebant, & lunaticos & paralyticos: & curavit eos.

25 Et secute sunt eum turbae multæ de Galilæa, & Decapoli, & de Ierosolymis, & de Iudæa, & de trans-iordanem.

qui vocatur Simonē fratres duos vidit Galilææ maris litus ad
על יד ימא דגלילא הוא תרין אחין שמעון דאתקרי
erant in mare retia q mittebat fratre ei? & Andream Petrus

כאפא ואנדראום אחוהי דרמין מעידתא בימא איתיהון
& faciā vos post me venite Iesus illis & ait piscatores enim

הוּו גיר צירא: ¹⁹ ואמר להון ישוע תו בתרי ואעברכון
reliquerūt cōtinuō autem illi hominum piscatores veētis

דתהון צירא דבנישנא: ²⁰ הנון דין מחדא שבקו
alios vidit inde trāsiret & cum post eum & ierūt retia sua

מעידתהון ואולו בתרה: ²¹ וכד עבר מז תמן חזא אחרנא
Zebedeo cū in navi fratre ei? & Ioannē Zebedei filiū Iacobū duos fratres

אחא תרין יעקוב בר זכרי ויוחנן אחוהי כאלפא עם זכרי
illi Iesus eos & vocavit retia sua resicientes patre eorū

אבוהון דמתקנין מעידתהון וקרא אנון ישוע: ²² הנון
post eū & ierūt & patrē suū nāviculam reliquerūt statim autē

דין מחדא שבקו לאלפא ולאבוהון ואולו בתרה:
& docebat Galilæam vniuersam Iesus & circuibat

ומתכרך הוּא ישוע בכלרה גלילא ומלף הוא
omne & sanabat regni euāgelium & p̄dicabat in synagogis eorū.

בכנושתהון ומברו כברתא דמלכותא ומאכא כל
Syria in tota fama ei? & audita est in populo & infirmitatē languorē

כאב וכורהן בעמא: ²⁴ ואשתמע טבה בכלה סוריא
infirmitatibus afficiēbātur qui malè malè illos omnes ei & obtulerūt

וקרבו לה כלהון אילין דביש ביש עבירין בכורהנא
agrorum & filii & demoniacos tormētis q premebātur & eos variis

משהלפא ואילין דאליצין בתשניקא ודיונא ודבר אנרא
Galilæa de multæ turbæ post eū & ibant eos & sanavit & paralyticos

ומשריא ואסי אנון: ²⁵ ואולו בתרה כנשא סניא מן גלילא
vltra & de Iudæa & de Ierosolē & de vrbibus decem & de

ומן עסרת מדינתא ומן אורשלא ומן יהוד ומן עברא
Iordanem

דירודנן:

καὶ πάλιν ἐβλάστησεν τῆς Γαλιλαίας, εἶδεν δύο ἀδελφοί, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βαλλόντας ἀμφίβληστον εἰς τὴν θάλασσαν ἵσταν ἰσθμῶντες. 19 Ἐ λέγει αὐτοῖς, δεῦτε ὀπίσω μοι, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἀλιεῖς ἀνθρώπων. 20 οἱ δὲ ἀπέβησαν ἀφ' αὐτοῦ καὶ διήκουν, ἠκολούθησαν αὐτῷ. 21 Ἐ πρὸς ἑσπέραν οὐκ εἶδεν, εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφοί, Ἰακώβον τὸν τῷ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῇ πλοίῳ μετ' Ἰακώβου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταπέτρωνται καὶ διὰ τὰ ἀλιεῖς αὐτῶν. 22 οἱ δὲ ἀπέβησαν ἀφ' αὐτοῦ τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ. 23 Ἐ περιήειν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πάσαν νόσον, καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῇ γαλιλαίᾳ. 24 Ἐ ἀπῆλθεν ἡ ἀσπὶς αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν, καὶ περιήειν καὶ αὐτῷ πάντα τὰς κακίας ἐχθρῶν, καὶ τῶν ἀσθενῶν, καὶ βασιλέων σωματικῶν, καὶ δαιμονιζομένων, καὶ σενιτιστῶν, καὶ ἰσχυρῶν, καὶ ἰσχυρῶν, καὶ ἰσχυρῶν, καὶ ἰσχυρῶν αὐτῶν. 25 Ἐ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, καὶ Δεκαπόλεως, καὶ Ἰερουσαλῆμ, καὶ Ἰδαίας, καὶ τῆρας τῆς Ἰορδάνου.

caput & patrum Apostolorum

C A P. V.

דשליחא ודאבהתא כפלאון ה

1 Iesus autē vidisset eū turbas, ascendit in montē & cū sedisset, accesserunt ad eum discipuli eius. **1** כר הוא דין ישוע לכנשא סלק לטורא וכר יתב & docuit eos suum & aperuit discipuli eius ad eum accesserunt.

2 Et appetens os suum dicebat eos, dicens, **2** ופתח פומיה ומלף הוא קרבו לותח תלמידיהו: & dixit eos: טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: **3** טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: est quoniam ipsorum spiritus pauperibus felicitates & dicit eos: טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: **3** טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: eosolabatur quoniam ipsi iugēibus beatitudines celorum regnum: **4** טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: **4** טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: beatitudines terram possidebunt quoniam ipsi mātēis beatitudines: **5** טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: **5** טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: facturabatur quoniam ipsi iustitiam & sicut qui esuriat illis: **6** טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: **6** טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: beatitudines misericordie erunt quoniam super eos misericordibus beatitudines: **7** טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: **7** טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: beatitudines Deum videbunt quoniam ipsi corde q̄ mudi sunt illis: **8** טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: **8** טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: illis beatitudines vocabuntur Dei quoniam filij pacis cultorib: **9** טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: **9** טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: לעברי שלמא דכנוהו דאלהא נתקרו: **10** טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: **10** טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: celorum regnum est quoniam ipsorum iustitia ppter q̄ persecutioē patiuntur: **11** טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: **11** טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: & dixerint vos & persecuti fuerit vobis exphrauerit cum felices vos: **12** טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: **12** טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: gaudeat tunc in mendacio ppter me malū verbū oē aduersum vos: **13** טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: **13** טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: prophetas persecuti sunt enim sic in celis multa q̄ merces v̄rā & exultate: **14** טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: **14** טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: nisi venit non ad aliquid salietur in quo infatuetur vt fal: **15** טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: **15** טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: estis vos hominibus ab & conculcetur forās vt proiciatur forās, & conculcetur ab hominibus. **16** טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: **16** טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: Quod si fal euauerit, in quo salietur? ad nihilum valet vltra, nisi vt mittatur forās, & conculcetur ab hominibus. **17** טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: **17** טוביהו למסכינא ברוח דדילהו הו: E.

1 VIDENS autem Iesus turbas, ascendit in montem: & cum sedisset, accesserunt ad eum discipuli eius. **2** Et appetens os suum dicebat eos, dicens, **3** Beati pauperes spiritu: quoniam ipsorum est regnum celorum. **4** Beati qui lugent: quoniam ipsi consolabuntur. **5** Beati mites: quoniam ipsi possidebunt terram. **6** Beati qui esuriunt, & sitiunt iustitiam: quoniam ipsi saturabuntur. **7** Beati misericordes: quoniam ipsi misericordiam consequentur. **8** Beati mundo corde: quoniam ipsi Deum videbunt. **9** Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. **10** Beati qui persecutionē patiuntur propter iustitiam: quoniam ipsorum est regnū celorum. **11** Beati estis cum maledixerint vobis homines, & persecuti vos fuerint, & dicant omne malum aduersum vos mentientes propter me. **12** Gaudere & exultate: quoniam merces vestra copiosa est in celis. Sic enim persecuti sunt Prophetas qui fuerunt ante vos. **13** Vos estis sal terræ. Quod si sal euauerit, in quo salietur? ad nihilum valet vltra, nisi vt mittatur forās, & conculcetur ab hominibus. **14** Vos estis

Κεφ. Ε.

1 Ιδων δε τις οχλους, ανεβη εις τε ορος. & καθισαμενος αυτος, προσεληθον αυτοι οι μαθηται αυτοι. 2 & ανει-
 ξας το σωμα αυτου, εδιδρασκεν αυτους, λεγων. 3 μακαριοι οι πτωχοι του πνευματος, οτι αυτων εστιν η βασιλεια του
 υεου. 4 μακαριοι οι πονεωτες, οτι αυτοι κατακληρονομησουσιν. 5 μακαριοι οι κλαυοντες, οτι αυτοι κατα-
 ληθουσιν. 6 μακαριοι οι πεινυοντες & διψωτες, οτι αυτοι καταλαβουσιν. 7 μακαριοι οι ελεημοσινοι, οτι αυτοι ελεηθησονται. 8 μακαριοι οι καρδιοι της ελεησεως, οτι αυτοι τον δεον
 εδυσονται. 9 μακαριοι οι ειρηνωτικοι, οτι αυτοι υιοι θεου καταληθουσονται. 10 μακαριοι οι διδομενοι καρδια ελε-
 κεν διωκομενων, οτι αυτοι εδυν η βασιλεια του υεου. 11 μακαριοι οι καταστατοι οτι εδυσασιν υμας, & δι ελεος. & επαι-
 σι παρ παντων ρημα καρδια υμων μωδωδωμοι, ετεκαυ εμωδ. 12 χαρητε & αγαλλιασθε, οτι ο μισθος υμων πλησθη οτι τις
 υεου ος υμωδ. οτι εδιδρασκεν τις προσφωτας τους προσ υμων. 13 υμεις εστε η αλας της γης. εαν δε η αλας μη εστω ηνησθη-
 σαι, οτι εδιδρασκεν τις υμωδ. 14 υμεις εστε

b ij

lux mundi. Non potest ciuitas abscondi supra montem posita.

15 Neque accendunt lucernam, & ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, vt luceat omnibus qui in domo sunt.

16 Sic luceat lux vestra coram hominibus: vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in caelis est.

17 Nolite putare quoniam veni soluere legem aut prophetas: amen veni soluere, sed adimplere.

18 Amen quippe dico vobis, donec transeat caelum & terra, iota vnum aut vnus apex non praeteribit a lege donec omnia fiant.

19 Qui ergo soluerit vnu de mandatis istis minimis, & docuerit sic homines: minimus vocabitur in regno caelorum. qui autem fecerit & docuerit: hic magnus vocabitur in regno caelorum.

20 Dico autem vobis, quia nisi abundauerit iustitia vestra plusquam Scribarum & Phariseorum, non intrabitis in regnum caelorum.

21 Audistis quia dictum est antiquis, Non occides. Qui autem occiderit, reus erit iudicio.

22 Ego autem dico vobis, quia omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. Qui

quae sup ciuitas abscondi potest non mundi lux
נוהרה דעלמא לא משכרא דתמשא מדינתא דערל
sub eam & ponit lucernam accendit neque edificata est montē
טורא בניא: ולא מנהרין שרנא וסימין לה תחת
qui in domo iis omnibus & lucet candelabrum sup sed modio
סאתא אלא על מנהרא ומנהר לכל אילין דבביתא
vt videat hominis filii coram lux vestra luceat sic sunt

אנון: 16 הכנא ננהר נוהרכון קדום בני נשא דנהוון
qui in caelis est pre vestrum & glorificet bona opera vstra
עבדיכון טבא ונשבחו לאבוכון דבשמיא: 17

vt solvam non prophetas aut legem vt solvam quodd veni putetis
תסברון דאתית דאשרא נמוסא או נביא לא דאשרא
donec vobis ego dico enim amen vt adimplea sed
אלא דאמלא: 18 אמין גיר אמר אנא לכון דעדמא

non apex vnus aut vnum iud & terra cali transferint
דנעברון שמיא וארעא יוד דרא או הד כרטא לא
soluerit quisquis fiant omnia donec lege a praeteribit
נעבר מן נמוסא עדמא דכל נהוא: 19 כלמן דנשרא

hominu filios sic & docuerit minimis hiece mandatis sed vnum igitur
הכיל הד מן פוקדנא הליון זעורא ונלה הבנא לבני נשא
& docuerit fecerit aut quisquis caelorum in regno vocabitur minimus
בנירא נתקרא במלכותא דשמיא כל דין דנעבר ונלה
vobis ego dico caelorum in regno vocabitur magnus hic
הנא רבא נתקרא במלכותא דשמיא: 20 אמר אנא לכון

& Phariseoru Scribaru plusquam iustitia vestra absidauerit nisi enim
גיר דאן לא תאתר כאנותכון יתיר מן דספרא ופרישא
caelorum in regnum intrabitis non
לא תעלון למלכותא דשמיא:

ieciunium precedentis septimanæ in sabbatho tertie marutinis
דנפרא דתלתא בשבא דשבטא קדמיתא דיומא
occiderit & quisquis occides non antiquis quod dictu sic audistis

שמעתון דאתאמר לקדמא לא תקטול וכל רנקטול
irascetur quique vobis ego dico verbo ego iudicij est reus

מחיב הו לדינא: 22 אנא דין אמר אנא לכון דכל מן דנרגו
& quicunque iudicij est reus temere, fratrem suum contra
על אהווי איקרא מחיב הו לדינא וכלמן

το φως το κωσμα . ε δειλαται πολισ κρυβλυαι επανω οροισ καιμψη 15 υδ ε καινοσι λυζον, και πρετισσι αποτη
υπο τον μηδισοι, αλλ εθη τιω λυζοιαι ε καιμποι πασι τοις εν η οικια. 16 ετω καιμλιδτω το φως υμων εμ
ποροθεν ην ανθρωπων, οπως ιδωσσι υμων τα καλα εργα, και δοξατωσι τον πατηρα υμων, τον εν τοις υερατοις.
17 μη νομισητε οτι ηλθον καταλυσαι τον νομον, η τοις προφηταις: ον ηλθον καταλυσαι, αλλα πληρωσαι.
18 αμην εγω λεγω υμιν, εως αν παρελθη ο υερατος ε η γη, ιδωτε εν ημια καιρεια υμιν παρελθη απο τον νομον,
εως αν πατητε γρηται. 19 ος εαν ουν λυση μια ην εν των τουτων ην ελαγιστων, ε δισαζη υτω τοις ανθρω
ποις, ελαγιστος καινησεται εν τη βασιλεια τω υερατων. ος δ' αν ποιηση εν δισαζη, και μηλας καινησεται εν τη βασι
λεια τ' υερατων. 20 λεγω γρ υμιν, οτι εαν μη καταλυση η δικαιοσυνη υμων πληρον τ' Γεμματων εν δικαιοσυνη
υμιν εισαληθη εις βασιλειαν τ' υερατων. 21 ηκαυσατε οτι ερεθη τοις αφρατοις, υ φονευσας. ος δ' αν φονευσ, υνο
γος εσται εν κελσ. 22 ενω δε λεγω υμιν οτι πας ο οργισομνος τω αδελφω αυτου εικα, ενοχος εσται τω κελσ. ος δ'

dixerit & quisquis concilij est reus raka fratrisuo dixerit
 דנאמר לאהוריו רקא מחיב הו לכנושתא וכלמן דנאמר
 obtuleris igitur si ignis gehennae est reus fatue
 ללא מחיב הו לנהנא דנורא : ²³ אן הו הכיל דמקרב
 cōtra te q̄ recinet recordat⁹ fueris & illie altare super munus tuum tu
 אנת קורבנך על מדבחה ותמן תתדרב דאהיד עליך
 altare sup oblationē tuā illie relinque aliquā inimicitia frater tu⁹
 אהוך אבתא מדם : ²⁴ שבוק תמן קורבנך על מדבחה
 oblationē tuā offer veni & tunc fratre tuo cum reconciliare primū & abi
 וזל לוקדם אתרעא עם אהוך והודין תו קרב קורבנך :
 in via es cū illo donec citō litis tuz domino cū deſiderabilis eſto
²⁵ הוית מתאוא עם בעל רינך עגל עד עמה אנת באורחא
 exactori tradat te & iudex iudici tradat te litis tuz dominus ne
 דלמא בעל רינך נשלמך לרינא ורינא נשלמך לגביא
 exhibis q̄ nō tibi ego dico & amen vinctorū in domū & icidas
 ותפל בית אסירא ! ²⁶ ואמין אמר אנא לך דלא תפוק מן
 q̄ dicit̄ est audistis vltimum octauum reddideris donec illinc
 תמן עד מא דתתל שמונא אחריא ! ²⁶ שמעתון דאתאמר
 qui aspexerit q̄ oīs vobis ego dico verō ego mœchaberis q̄ nō
 דלא תגור ! ²⁸ אנא רין אמר אנא לכו דכל מן דחזא
 in corde suo mœchatur⁹ est eā illicō vt eā concupiscat mulierem
 אנתתא איך דנרניויה מחרא גרה בלכרה !
 abs te & proice eū erue eū tibi obſtaculo ſit dexter ocul⁹ tu⁹ abs ſi
 אן רין עינך דימינא מכשלא לך חציה ושדיה מנך
 cadat corp⁹ tuū totū & nō mēbrū tuū vnū vt pereat enim tibi expedit
 פקה לך ניר דנאבד הד דרמך ולא כלה פנך נפל
 abs te p̄iice eā abſcinde tibi obſtaculo eſt dextera man⁹ tua eſti in gehennā
 בנהנא ! ³⁰ ואן אירך דימינא מכשלא לך פסוק שדיה מנך
 corp⁹ tuū totū & nō mēbris tuis ex vnū vt pereat enim tibi expedit
 פקה לך ניר דנאבד הד מן דרמך ולא כלה פנך
 vxorem ſuam. qui dimittit quodd̄ is dictum eſt in gehennam cadat
 נפל בנהנא ! ³¹ אתאמר דמן דשרא אנתתה
 repudij ſcriptum ei det
 נתל לרה כתבא דדוללא !

autem dixerit fratri suo, raka, reus erit concilio: qui
 ca, reus erit concilio: qui autem dixerit fatue, reus
 crit gehennae ignis.
 23 Si ergo offers munus
 tum ad altare, & ibi recor-
 datus fueris quia frater tu⁹
 habet aliquid aduersum te:
 24 Relinque ibi munus tuū
 ante altare, & vade prius re-
 conciliare fratri tuo, & tunc
 veniens offers munus tuū.
 25 Esto consentiens aduer-
 sario tuo citō dū es in via cū
 eo: ne forte tradat te aduer-
 sarius iudici, & iudex tradat
 te ministro, & in carcerem
 mittaris.
 26 Amen dico tibi, non
 exies inde donec reddas no-
 uissimum quadrantem.
 27 Audistis quia dictum est
 antiquis, Non mœchaberis.
 28 Ego autem dico vobis
 quia omnis qui viderit mu-
 lierem ad concupiscendum
 eam, iam mœchatus est eam
 in corde suo.
 29 Quod si oculus tuus
 dexter scandalizat te, erue
 eum, & proice abs te. Ex-
 pedit enī tibi vt pereat vnū
 membrorum tuorum, quātm̄
 totum corpus tuum mittat-
 ur in gehennam.
 30 Et si dextra manus tua
 scādalizat te, abſcinde eam,
 & proice abs te. expedit e-
 nim tibi vt pereat vnū
 membrorum tuorum, quātm̄
 totum corpus tuum eat in
 gehennam.
 31 Dicitum est autem, Qui-
 cunque, dimiserit vxorem
 suam, det ei libellū repudij.

23; εἰς αὐτὸν ἀδελφῶν σου ἢ κατὰ τὸν
 24; ἀφ' ἑσέως ἐκεῖ τὸ δῶρον σου ἐπιπέσει ἐπὶ τὸν ἄλτάρη, καὶ ἔρχῃς ἔμπροσθεν τοῦ ἁλίου θείου καὶ προσφέρῃς τὸ δῶρον σου.
 25; ἂν εἶδῃς τὸν ἀδελφόν σου ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἔσται ἐναντίον σου ἔχων ἄτιμωτον ἄνθρωπον, καὶ ἔσται ἐναντίον σου ἔχων ἄτιμωτον ἄνθρωπον.
 26; ἀμείνων λέγω ὑμῖν, ὅτι ὁ ἀκούων τὸν λόγον τούτον καὶ οὐκ ἐπιτελοῦνς αὐτὸν, ὁ καταδικάζεται εἰς τὴν γέενναν.
 27; ἀκούσατε ὅτι ἐλάλησεν ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἡμετέροις χρόνοις, καὶ ἐλάλησεν ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἡμετέροις χρόνοις.
 28; ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι ὁ βλέπων τὴν γυναῖκα ἑαυτοῦ ἵνα ἀποβλέψῃ αὐτήν, ἤδη μοιχεύει αὐτήν.
 29; εἰ δὲ ὁ ὄφθαλμός σου ἡ δεξιὴ ἔσται ἡ σκάνδαλον σου, ἀφαιρῆς αὐτήν, καὶ βάλλῃς αὐτήν ἀπὸ σοῦ. συμφέρει σοὶ ἵνα ἀποβλέψῃς τὸ σκάνδαλον σου, καὶ μὴ ὅλη σου ἡ κεφαλή εἰς τὴν γέενναν.
 30; καὶ εἰ ἡ δεξιὰ σου ἡ σκάνδαλον σου, ἀφαιρῆς αὐτήν, καὶ βάλλῃς αὐτήν ἀπὸ σοῦ. συμφέρει σοὶ ἵνα ἀποβλέψῃς τὸ σκάνδαλον σου, καὶ μὴ ὅλη σου ἡ κεφαλή εἰς τὴν γέενναν.
 31; εἰς τὸν ἄλτάρη, καὶ προσφέρῃς τὸ δῶρον σου, καὶ εἶπες ὁ ἀδελφός σου ἔχει ἄτιμωτον ἄνθρωπον ἐναντίον σου, καὶ ἐρχῃς ἔμπροσθεν τοῦ ἁλίου θείου καὶ προσφέρῃς τὸ δῶρον σου.

32 Ego autem dico vobis, quia omnis qui dimiserit uxorem suam, excepta fornicationis causa, fecit eam moechari: & qui dimissam duxerit, adulterat,
 33 Iterum audistis quia dictum est antiquis, Non per iurabis: reddes autem Domino iuramenta tua.
 34 Ego autem dico vobis, non iurate omnino, neque per caelum, quia thronus Dei est:
 35 Neque per terram, quia scabellum est pedum eius: neque per Ierosolimam, quia civitas est magni Regis:
 36 Neque per caput tuum iuraveris: quia non potes unum capillum album facere aut nigrum.
 37 Sit autem sermo vester, est, est: non, non: quod autem his abundantius est, a malo est.
 38 Audistis quia dictum est, Oculum pro oculo, & dentem pro dente.
 39 Ego autem dico vobis, non resistere malo: sed si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam, praebere illi & alteram.
 40 Et ei qui vult tecum in iudicio contendere, & tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium.
 41 Et quicumque te angariaverit mille passus, vade cum illo & alia duo.
 42 Qui autem petit a te, da ei, & volenti mutuari a te, ne auertaris.
 43 Audistis quia dictum est, Diliges proximum tuum,

excepta vxore sua q dimiserit is q ois vobis ego dico verò ego
 אנה דין אמר אנא לכון דכל מן דשרא אנתתה לברמן
 adulterat dimissam q duxerit & is moechari eam facit fornicationis causa
 מלתא דזנותא עבד לה דתגורי ומן דשקל שביקתא נאריו
 i iuramento tuo mētieris non antiquis qa dictū est audistis rursum
 טוב שמעתון דאתאמר לקדמא דלא תדגל כמוטך
 non vobis ego dico verò ego iuramēta tua Domino autē reddes
 תשלם דין למריא מוטך; אנה דין אמר אנא לכון לא
 neque Dei est quia thronus per caelum non omnino iurabitur
 האמון סך לא כשמיא דכורסמא הו דאלהא: ולא
 p Ierusalem nec etiā pedib' eius quod sub est quia scabellū per terram
 בארעא דכובשא הו דתחית דגלוהי אף לא באורשלום
 quia non iurabis p caput tuū nec etiā magni regis est quia civitas
 דמדינתה הו דמלכא רבא אף לא ברישך תאמא דלא
 aut nigram aut pili unius particulā in eo facere tu potes
 משכח אנת למעבד כה מנתא חדא דסערא או כמתא או
 quod supra id non non & est est sermo vester sit sed aliam
 חורתא: אלא תהוא מלתכון אין אין ולא לא מדם דמן
 q oculus quia dictū est audistis est malo a abundat hęc
 הליו יתיר מן בישא הו: שמעתון דאתאמר דעינא
 ego dico verò ego dente pro & dens oculo pro
 חלף עינא ושנא חלף שנא: אנה דין אמר אנא
 te percusserit qui sed malum contra surgatis ne vobis
 לכון דלא תקומון לוקבל בישא אלא מן דמחא לך
 & ei alteram etiā ei obuerte dexteram maxillā tuā supra
 על פכך דימינא אפנא לה אף אחרנא: ומן
 etiā ei dimitte tunicā tuā & auferet tecum litigare qui voluerit
 דצנא דנדון עמך ונשקול כותינד שבוק לה אף
 duo cū eo vade vnū miliare te qui adigit is pallium tuum
 מרטוטך: מן דמשחר לך מילא חד זל עמה תרון
 prohibeas ne abs te qui mutuetur & cū ei dato te qui petit ei
 מן דשאל לך הכ לה ומן דנאוף מנד לא תכליוהו
 proximum tuum quia diliges quod dictum est audistis
 שמעתון דאתאמר דרחם לקריבך

32 εγω δε λεγω υμιν, οτι ος αν απολυση την γυναικα αυτου, παρεκτος λογου πορειας, ποιει αυτην μοιχευσαι, και ος εαν απολελυθην γεμηση, μοιχευται. 33 παλιν ηκουσατε, οτι ερηθη τις ερηξαισιν, ος επιτορησας δεσποσας δε των υπερτω εως ορκους σου. 34 εγω δε λεγω υμιν, μη ομωσαι ολως, μητε ον τη υερατω, οτι θρονος δευ το θεου, μητε ον τη γη, οτι λαοποδιον δευ ηω ποδιων αυτων. 35 μητε εις Ιεροσολυμας, οτι πολις δευ το μεγαλη βασιλευς. 36 μητε ον τη κεφαλη σου ομωσαι, οτι η δυνασαι μιαν περιχα λαυκων η μηλαμω ποιησαι. 37 εγω δε ο λογος υμιν λεγω, ος οτι δε σπειλαστοι τυτων, ος τυ ποικροδ δευ. 38 ηκουσατε οτι ερηθη, οφθαλμον οφθαλμοσιν, και οδοντα οπι οδοντες. 39 εγω δε λεγω υμιν, μη αντιστοιχαι τη ποικροδμη, ος ος σε ραπισα ετη τη δολοσαι σου σαδονασρεδου αυτη και τη δολοσαι. 40 και τη θελοναι σοι κριθηναι, και τον χιτωνα σου λαβειν, αβρας αυτου και το ιματιον. 41 και ος ος σε ακριβησεν μιλιον ενυπαγε μετ αυτου δυο. 42 τη απαιτη σι διδου, και τον θελοντα λαβειν σου δαειναισαι, μη δεσπασα φης. 43 ηκουσατε οτι ερηθη, ακριβησας τον πληστον σου

vobis. ego dico verò ego inimicitiarũ tuarũ dominũ & odio habeb.
 וסני לבעל דבכך: 44 אנא דין אמר אנא לכון
 & facite vobis q̄ imprecatur ei & benedicite inimicos vestros diligite
 אהבו לבעל דבכיכו: וברכו למן דלאט לכון ועברו
 vos qui ducunt iis pro & orate vos qui oderit ei qd bonũ est
 רשפיר למן דסנא לכון ועלו על אילין דדברין לכון
 patris vestri filij suis vt vos & plequuntur cum violentia
 בקטידא ורדפין לכון: 45 איכנא דתהוון בנוהי דאבוכון
 malos & super bonos super solẽ suum q̄ facit oriri est qui in cælis
 דבשמיא הו רדננה שמשא על טנא ועל בישא
 diligitis enim si iniustos & super iustos sup pluuia suã & defecit. facit
 ומחת מטרה על כאנא ועל עולא: 46 אן גיר מחבין
 nonne vobis est merces quãã vos qui diligunt eos vos
 אנתון לאילין דמחבין לכון טנא אנרא אית לכון לא הא
 pacem postulatis etsi faciunt idipsum publicani etiã
 אף מכסא הי הדא עבדין: 47 ואן שאליתון בשלמא
 etiã nonne vos facitis amplius quid tantum fratrum vestr.
 דאחיכו בלחוד טנא ויתיר עבדין אנתון לא הא אף
 sicut perfecti vos igitur estote faciunt idipsum publicani
 מכסא הי הדא עבדין: 48 הו הכיל אנתון גמירא איכנא
 est perfectus qui in cælis pater vester
 ראבוכון דבשמיא גמיר הו!

& odio habebis inimicum tuum.
 44 Ego autem dico vobis, Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos, & orate pro persecutibus & calumniantibus vos:
 45 Veritas filii Patris vestri qui in cælis est, qui solem suum oriri facit super bonos & malos, & pluit super iustos & iniustos.
 46 Si enim diligitis eos qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? nonne & publicani hoc faciunt?
 47 Et si salutaveritis fratres vestros tantũ, quid amplius facitis? nonne & ethnici hoc faciunt?
 48 Estote ergo vos perfecti, sicut & Pater vester cælestis perfectus est.

O A P. V I.

septimanæ in sabbatho quartæ matutinis 6 caput
 קפלאן ו: דעפרא דארבעא בשבטא דשבתא
 ieiunium precedentis
 קדמיתא דצומא:
 hominum filiis coram faciat eam ne in iustitia vestra autẽ atcedite
 הו דין בודקתכון דלא תעבדונה קדם בני נשא
 patre vestrum apud vobis nõ est merces alioquin ab eis videamini vt
 איך דתתהוון להון ואן לא אנרא לית לכון לות אבוכון
 proclames ne elemosynã tu facis ergo cum qui in cælis
 דבשמיא: 2 אמתי הכיל רעבר אנת דקרא לא תקרא
 in synagogis facies qui assumunt faciunt sicut ante te cornu
 קרנא קדמיק איך דעברין נכבי באפא בכנושתא
 dico equidem hominum filijs a honorificentur vt & in plateis
 ובשוקא איך דנשתבחוון סן בני נשא ואמין אמר

1 Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus vt videamini ab eis: alioquin mercedem non habebitis apud Patrem vestrũ qui in cælis est.
 2 Cum ergo facis elemosynam. noli tuba canere ante te, sicut hypocritæ faciunt in synagogis & in vicis, vt honorificentur ab hominibus. Amen dico

Κεφ. 5.
 I Προσερχομαι πτωχὸν ἢ κνηστὸν ἢ ἄλλο μὴ ποιῆν ἕμπεδον ἐπὶ ἀνθρώπων, ὡς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ ἐμὴν
 μισθὸν οὐ ἐγγίζει ὡς πατὴρ ὑμῶν ὅτι οὐ θεοὶ ὑσεχοῖς· 2 ὅταν ἴσῃ ποιῆς κνηστὸν ἢ πτωχόν, καὶ
 εὐφρανῇ οἱ ἰσχυροὶ καὶ οἱ πλουτοὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς, οὐ τὰς ὑμῶν, ὅπως δεξασθῶσιν ὑμῶν τὸ ἀνθρώπων· αἰμὼν ἔστω

vobis receperunt mercedem suam.

3 Te autem faciente elemosynā, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua.

4 Vt sit elemosyna tua in abscondito, & Pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi.

5 Et cūm oratis non eritis sicut hypocritæ, qui amant in synagōgis & in angulis platearum stantes orare, vt videantur ab hominibus. Amen dico vobis, receperunt mercedem suam.

6 Tu autem cūm oraueris, intra in cubiculum tuum, & clauso ostio ora Patrem tuū in abscondito: & Pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi.

7 Orantes autē nolite multum loqui, sicut ethnici faciunt: putant enim quodd in multiloquio suo exaudiuntur.

8 Nolite ergo assimilari eis, Scit enim Pater vester quid opus sit vobis, antequam petatis eum.

9 Sic ergo vos orabit, PATER noster qui es in celis, sanctificetur nomen tuū.

10 Adueniat regnum tuum. Fiat voluntas tua sicut in celo, & in terra.

11 Panem nostrum superfubstantialē da nobis hodie.

12 Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.

13 Et ne nos inducas in tētionē. Sed libera nos à malo.

tu facis cum verò tu mercedē suā q̄ receperūt vobis ego

אנת דין דקבלו אנרהון: ³ אנת דין נא דעבר אנת
 vt dextera tua faciat quid sinistra tua sciat ne elemosynam
 זדקתה לא תדעו סמך מנא עבדא ימינך: ⁴ איך
 ipse in abscondito qui videt & pater tuus in abscondito elemosyna tua sic
 תהווא זדקתך בכסיה ואבוך דהווא בכסיה דהו
 assumētes sicut sis ne tu oras & cum in ppatulo repēdet tibi
 נפרעך בגליא: ⁵ ומא דמצלא אנת לא תהוא איך נסבי
 ad orandū platearum & in angulis in synagōgis stare qui amant vultus
 באפא דרחמין למקם בכנושתא ובזויתא דשוקא למעלין
 mercedē suā q̄ receperūt vobis ego dico amen hominum filiis vt videatur
 דנתהוון לבני אנשא ואמין אמר אנת לאכו דקבלו אנרהון:
 ostiū tuū & claudē in cubiculū tuū intra tu oras cum verò tu
 אנת דין אמתי דמצלא אנת עול לתונך ואהוד תרעך ⁶
 in abscondito qui videt & pater tuus q̄ est in abscondito patrē tuum & ora
 וצלא לאבוך דבכסיה ואבוך דהווא בכסיה
 sitis ne vos oratis & cum in ppatulo repēdet tibi
 נפרעך בגליא: ⁷ ומא דמצלא אנת לא היותן
 multa quod in loquacitate enim putant prophani sicut multiloqui
 מפקין איך חנפא דסברין גיר דבממללא סניא
 nouit enim pater vester illorum similes sitis igitur ne exaudiantur
 משתמעין: ⁸ לא הכיל תדמון להון אבוכון גיר ידע
 sic petatis cum ante quām vobis requiratur quid
 מנא מתבעא לכו עד לא תשאלוניה: ⁹ הכנא
 adueniat nomen tuum sanctificetur qui es in celis Pater noster vos orate
 צלו אנתון אבוך דבשמיא נתקדש שמך: ¹⁰ תאתא
 in terra etiam in celo sicut voluntas tua fiat regnum tuum
 מלכותך נהוא עבונך איכנא דבשמיא אף בארעא:
 nobis & remitte hodie indigētiz nostrę panem nobis da
 הכ לך לחמא דסונקנן יומנא: ¹² ושבוך לך
 debitoribus nostris remittimus nos etiam sicut debita nostra
 חובין איכנא דאף חנן שבקן לחיבין:
 malo à libera nos sed in tētionem inducas nos & ne
 ולא תעלן לנסיונא אלא פצן מן בישא ¹³

ὁμοίως ἀπὸ κρυπτῆς τῆς χειρὸς αὐτοῦ. ³ σὺ δὲ ποιῶν τὴν ἑλεημοσύνην, μὴ γινώσκῃ ἡ ἀριστερὰ σου ὅτι ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου.

4 ὅπως ἢ σου ἡ ἑλεημοσύνη ἐν τῇ κρυπτῇ, καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῇ κρυπτῇ, αὐτὸς ἀποδώσει σοι ἐν τῇ φανερῇ.

5 καὶ ὅταν προσεύχησθε, ὡς οἱ ὑποκριταί, οἱ φιλῶσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ ἐν ταῖς ᾠδαῖς τῶν πλατειῶν ἐστῶτες προσεύχονται, ὅπως δοῦναι αὐτοῖς ἀνθρώποις ἀκούσῃ. ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπὸ κρυπτῆς τῆς χειρὸς αὐτοῦ.

6 σὺ δὲ ὅταν προσεύχη, εἰσέλθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ κλεισθῆς τὴν θύραν σου, προσεύξαι τῷ πατρὶ σου ἐν τῇ κρυπτῇ, καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῇ κρυπτῇ, ἀποδώσει σοι ἐν τῇ φανερῇ.

7 προσευχόμενοι δὲ μὴ βατλοῦσθε ὡς οἱ ὑποκριταί, οἱ ἐστῶτες ἐν ταῖς πλατειῇ, ὅπως αὐτοῖς ἀκούσῃ. ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπὸ κρυπτῆς τῆς χειρὸς αὐτοῦ.

8 μὴ οὖν ὡς οἱ ὑποκριταί, οἱ ἐστῶτες ἐν ταῖς πλατειῇ, ὅπως αὐτοῖς ἀκούσῃ. ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπὸ κρυπτῆς τῆς χειρὸς αὐτοῦ.

9 ὅταν οὖν προσεύχησθε, ὡς οἱ ὑποκριταί, οἱ ἐστῶτες ἐν ταῖς πλατειῇ, ὅπως αὐτοῖς ἀκούσῃ. ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπὸ κρυπτῆς τῆς χειρὸς αὐτοῦ.

10 Ἡ γὰρ βασιλεία σου ἔστω ὡς ἐν οὐρανῷ, ὡς ἐν οὐρανῷ.

11 τὸν ἄρτον ἡμῶν ὡς ἐν οὐρανῷ ἡμῶν σήμερον. 12 καὶ ἀφεῖς ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς ἐν οὐρανῷ ἡμῶν.

13 Ἐ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥύσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

(quia

in secula & gloria & potentia regnum est tuum quia
 מטל דרילך הי מלכותא והילא ותשובותא לעולם
 remittet errata ipsorum hominū filiis remiseritis enim si seculorum
 עלמין: 14 אן ניר תשבקון לבני נשא סבלותהון נשבוק
 remiseritis non autē si qui est in caelis pater vester vobis etiam
 אף לכון אבוכון דבשמית: 15 אן דין לא תשבקון
 errata vestra vobis remittet pater vester nec etiā hominū filiis
 לבני נשא אף לא אבוכון שבק לכון סבלותהון:

ieiunij secundæ septimanæ in sabbatho secundi diei
 דיוכ תרין כשבא דשבתא דתרין דצומא
 q accipiūt sicut atrati stis ne vos ieiunatis autem cum
 אמתי דין דצומין אנתון לא תהוון כמורא אידך נסבי 16
 hominū filiis appareant vt facies suas enim corrumpunt vultus
 כאפא טחבלין ניר פרוצפיהון אידך דנתהוון לבני נשא
 mercede suā q̄ receperunt vobis ego dico & amen ieiunantes
 דצומין ואמון אמר אנה דקבלו אנרהון:

caput tuum & vnge facie tuā abluē tu ieiunas cum verò tu
 אנת דין מא דצאם אנת אשיג אפך ומשוח רישך: 17
 patri tuo sed tu q̄ ieiunes hominū filiis appareas ne vt
 אידך דלא תהווא לבני נשא דצאם אנת אלא לאבך 18
 repēder tibi ipse in abscondito q̄ videt & pater tu⁹ q̄ est in abscondito
 דבכסית ואבך דהוא בכסית הו נפרעך:

& xrugo vbi tinea loco in terra thesauros vobis reponatis ne
 לא תסימון לכון סימתא בארעא אחר דססא ואכלא 19
 & furātur effodiunt fures & vbi corrumpunt
 טחבלים ואיכא דגנבא פלשין וגנבין! אלא סימו 20
 corrumpunt xrugo nec tinea nec vbi in caelis thesauros vobis
 לכון סימתא בשמיא איכא דלא ססא ולא אכלא טחבלין
 enim vbi furantur neque perfodiunt non qui fures sunt & vbi
 ואיכא דגנבא לא פלשין ולא גנבין: 21 איכא ניר
 cor vestrū quoque est illic thesaur⁹ vester est
 דאיתיה סימתכון תמן הו ואף לבכון:

simplex fuerit igitur oculus tu⁹ si oculus est corporis lucerna
 שרגא דפגרא איתיה עינא אן עינדך הכיל תהוא פשיטא 22
 erit lucidum corpus tuum totum etiam
 אף כלר פנך נהיר הו:

14 Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis Pater vester caelestis delicta vestra.
 15 Si autem non dimiseritis hominibus, nec Pater vester dimittet vobis peccata vestra.
 16 Cum autem ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritæ, tristes exterminant enim facies suas, vt appareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis quia receperunt mercedem suam.
 17 Tu autem cum ieiunas, vnge caput tuum, & faciem tuam laua:
 18 Ne videaris hominibus ieiunans, sed Patri tuo qui est in abscondito: & Pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi.
 19 Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra: vbi xrugo & tinea demolitur, & vbi fures effodiunt & furantur.
 20 Thesaurizate autē vobis thesauros in caelo, vbi neque xrugo neque tinea demolitur, & vbi fures non effodiunt nec furantur.
 21 Vbi enim est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum.
 22 Lucerna corporis tui est oculus tu⁹. Si igitur oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit.

14 εαν τω αφητη τωσ ανθρωπων τα ρηματα αυτων, αφησει η υμιν ο πατηρ υμων ο εν ουρανω. 15 εαν δε μη αφητη τωσ ανθρωπων τα ρηματα αυτων, μη γινεσθε ωσ ανθρωποι, οταν δε ηνευνητε, μη γινεσθε ωσ ανθρωποι, αφανιζουσιν τωσ ανθρωπων αυτησ φανασ τωσ ανθρωπων ηνευστας. αμην λεγω υμιν, οτι ανηλεσει τον μωρον αυτην. 17 συ δε ηνευνησ, αφησει σου τω κεφαλω, & η προσωπον σου νηλαι. 18 οταν μη φανησ τωσ ανθρωπων ηνευνησ, δηλαδ πατηρ σου ο εν ουρανω & ο πατηρ σου ο βλεπων εν ω κρυπτησ, δεσσει αυτησ σου οσ φανησ. 19 μη ησσωμειζετε υμιν ησσωμειζετε δε τωσ ανθρωπων, οταν ησσωμειζετε, οταν βρωσισ αφανιζετε, δε οταν κλησταισ διορυσουσισ, & κλησθισισ. 20 ησσωμειζετε δε υμιν ησσωμειζετε εν ουρανω, οπου οτι σισ, οτι βρωσισ αφανιζετε, ησσωμειζετε δε διορυσουσισ, & κλησθισισ. 21 οταν τωσ ανθρωπων υμωσ, ετει εσσει η κρυπια υμωσ. 22 ο κλησταισ διορυσουσισ οσ φανησ εαν αυω οσ φανησ σου απλοσ, γινοντο στωμα σου φανησ οσ εσσει.

C

23 Si autem oculus tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebrorum erit. Si ergo lumen quod in te est tenebrarum fuerit, quomodo erunt quae tenebrarum sunt?

24 Nemo potest duobus dominis seruire: aut enim vnum odio habebit, & alterum diliget, aut vnum sustinebit, & alterum contemnet. Non potestis Deo seruire, & mammonae.

25 Ideo dico vobis, ne solliciti sitis animarum vestrarum quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini. Nonne anima plus est quam esca: & corpus plus quam vestimentum?

26 Respice volatilia caeli, quoniam non serunt, neque metunt, neque congregant in horrea: & Pater vestester caelestis pascit illa. Nonne vos magis pluris estis illis?

27 Quis autem vestrum cogitans, potest adiciere ad staturam suam cubitum vnum?

28 Et de vestimento quid solliciti estis? Considerate lilia agri quomodo crescunt: non laborant neque nent.

29 Dico autem vobis quoniam nec Salomon in omni gloria sua coopertus est sicut vnum ex istis. Si autem foenum agri quod hodie est, & cras in elibanum mittitur, Deus sic vestit: quanto

erit tenebrorum corpus tuum totum malus fuerit oculus tuus autem si erit quae tenebrarum sunt tenebrarum quod ite est lumen ergo si non contemnet & alterum honorabit vnum aut diliget & alterum

לא אנש משכח לתרוי מרין למפלח או ניר לחד נסנא & alterum non contemnet & alterum honorabit vnum aut diliget & alterum ולא אחרינא נרהם או לחד ניקר ולא אחרינא נשוט לא משכחין אנתון לאלהא למפלח ולממונא: & mammonae seruire Deo vos potestis ieiunium precedentis septimane in sabbatho tertij diei

דיום תלתא בשבטא דשבטא קדמיחא דצומא quid anime vestre solliciti sitis ne vobis ego dico hoc propter מטל הנא אמר אנא לכוין לא תאצפון לנפשכון מנא nōne induetis quid corpori vestro neque hibetis & quid manducetis תאכלון ומנא תשתון ולא לפגרכון מנא תלבשון לא vestimentum quam & corpus esca quam praestantior anima est הותנפשא יתירא מן סיכרתא ופגרתא מן לבושא: neque metunt neque serunt quia non caeli volatilia respicite חורו בפרהתא דשמיא דלא ורעין ולא חצרון ולא

חמלון כאוצרא ואכובון דבשמיא מתרסא לחון ex vobis autem quis illis estis praestantiores vos nonne לא הא אנתון כיתרון אנתון מנחון: מנו דין מנכון vnum cubitum staturae suae ad addere possit qui solliciti? דנאצף משכח למוספו על קומתה אמתא הדמא: lilia considerate estis solliciti quid vestimento & de ועל לבושא מנא יעפן אנתון אחבקו בשושנא dico nent neque laborant quae non crescunt quomodo agri דדברא איכנא רבין דלא לאין ולא עולין: אמר coopertus fuit gloria sua in tota Salomone nec quod etiam autem vobis ego אנא לבון דין דאף לא שליוון בכלה שובחה אתכסי quod hodie agri foenum autem hie ex illis vnum sicut איך חרא מנחון: אן דין לעמירא דחקלא דיומנא multo nonne vestit sic Deus in elibanum cadit & cras est איתוהי ומחר נפל בתנורא אלהא הכנא מלבש לא סני

23 εαν δε ο οφθαλμος σου πονηρος η, ολον το σωμα σου σκοτεινον εσται. ει αυτι το φως το εν σοι σκοπος εστι, το σκοπος ποστις εστις διωσται, δυσι χυμοις δουλωσιν. 24 η κερ τον ενα μισος, και τον ετερον αγαπησεν η ειθς ου διεξεται, και το ετερον καταφρονησεν. η διωσας δε τον δουλον σου και μαμμωναν. 25 δεχτητε λεγων υμιν, μη μεριμνατε τη ψυχη υμων, η φαγητε, και η πινητε μη δε τη σωματι υμων, η εδουσωσιν. η γη η ψυχη η κληρον ομει της υβρησ, και το σωμα το ενδυματις; 26 εμελεγατε εις τα πετρωα τα υγρασιν, οτι η ασπιριστι, η δε διελεσσι, η δε σωμασισιν εις δεσπονησ, και ο πατηρ υμων ο υγρασιος τρεφει αυτα. η γη υμεις πολλων δεσφορετε αυτην. 27 υς δε ος ημεις μεριμνωτ διωσται καταφρονησιν οτι τιμ ηλικιασ αυτου πηγμου ενα; 28 και παει ενδυματις η μεριμνατε; και μαμαθετε τα κρινα τα αγαρσιν πως αυξαν; η κοπιαν, η δε τησ. 29 λεγων δε υμιν, οτι ουδε ο Σολομων εν παση τη δόξη αυτου παρεδραχεν ως εν τυτωσ. 30 ει δε τον χορηγον το αγαρσιν σημερον οντα, δε αυριον εις κλιβανον βαλλομενον, ο γε δεσ ουτως αμφιεντισιν, ου πολλωσ

dicatis aut solliciti sitis igitur ne ^{sed} pusilli vos magis
 ותיר לכוז ועורי הומונותא: ³¹ לא הכיל תאצפון או תאכרוז
 eni omnia operiemur quo aut bibemus quid aut comedemus quid
 מנא נאכול או מנא נשתא או מנא נתכסא: ³² כלהין גיר
 q est in celsis autē pater vester sibi quærunt mundi huius gentes hæc
 הלין עממא הו דעלמא בעין הלין אכוכון דין דבשמיא
 primū autē quærite omnia hæc requiruntur vobis quod etiā scit
 ידע דאף לכוז מתבעין הלין כלהין: ³³ בעו דין לוקרם
 vobis adiciuntur hæc & omnia & iustitiā eius Dei regnū
 מלכותא דאלהא ודוקותה וכלהין הלין מתתוספן לכוז:
 sibi ipsi solliciti erit crastinū eni ipsi de crastino solliciti sitis ergo ne
 ללא הכיל תאצפון דמחר הו גיר מחר יצף דילה ³⁴
 malitia sua diei ipsi sufficit
 ספק לה ליומא בישתה:

7 caput iciumj secundæ septimanæ in sabbatho tertij diei.
 דיוס תלתא בשבטא דשבתא דתרין דיומא קפלאון ז
 vos quo iudicatis enim iudicio iudicemini vt ne iudicaueritis ne
 לא תדונון דלא תתדינון: ² בדינא גיר דדינן אנתון
 vobis metietur vos qua metimini & mensura iudicabimini
 תתדינון ובכילתא דמכילין אנתון מתתכיל לכוז:
 & trahem fratris tui q est in oculo festucā tu vides autē quid
 מנא דין הוא אנת גללא דבעינרה דאחוך וקריתא
 fratri tuo tu dicis quomodo aut tu vides nō q est in oculo tuo
 דבעינך לא בחור אנת: ⁴ או איכנא אמר אנת דאחוך
 assumēs in oculo tuo trabes & ecce oculo tuo de festucā extraham sine
 שבוק אפק גלא מן עינך והא קריתא בעינך: ⁵ נסב
 tibi videbis & tunc oculo tuo de trahem primū extrahēdū
 כאפא אפק לוקרם קריתא מן עינך והידין נתבחר לך
 sanctum dederitis ne fratri tui oculo de festucā ad extrahēdū
 לטפקו גלא מן עינך דאחוך: ⁶ לא תתלח קורשא
 vt non porcos ante margaritas vrās picceritis neque canibus
 לכלבא ולא תרמון מרגניתכון קרם הוירא דלמא
 dirumpant vos & conuersi pedibus suis eas cōculcent
 גרושון אנין ברגליהון ונהפכון נבועונכון:

μαλλοι υμῶν, ἀλλ' ἵπτοι: 31 μὴ οὐ μαραμῆσθε, λέγοντες, τί φάγομεν, ἢ τί πίνομεν, ἢ τί φοβησόμεθα;
 32 πάντα τὰ αὐτὰ τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ· οὐδὲ τὸ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐρανίος οὐ χροῖται ταῦτα ἀπειται.
 33 ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ δωδεκάστον αὐτῶν, καὶ ταῦτα πάντα προσθήσεται ὑμῖν.
 34 μὴ οὐ μαραμῆσθε εἰς τὴν αἰώνιον ἢ τὸν αἰώνιον μαραμῆσθε τὰ ἐαυτῶν· ἀρκετοὶ τῆς ἡμέρας ἡ κληρία αὐτῶν.

Κεφ. Ζ.

1 Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κρινῆτε. ἐν τῷ δὲ κρίματι κρίνετε, κρινήσθε: 2 καὶ ἐν τῷ μέτρω μισθεῖτε, ἀλλ' οὐ μετρήσθησθε. 3 ἢ δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὸ δὲ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου οὐ κατανοεῖς; 4 ἢ πῶς εἶπες τῷ ἀδελφῷ σου, ἀφες ἐκβαλε τὸ κάρφος αὐτοῦ τὸ ὀφθαλμῷ σου, καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου; 5 ἠποκρινθε, ἐκβαλε πρῶτον τὸν δοκόν σου ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε ἀπολεῖς τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. 6 μὴ δάτε τὸ ἄγιον τοῖς κυσίν, μηδὲ βάλητε τοῖς μέγαλαις ὑμῶν ἕμπεδος ἢ ἄλλ' χροῖται, μηδὲ καταπατήσθη αὐτοῖς ἐν τοῖς ποσὶ αὐτῶν, καὶ σφραγίτες ἦν ἕσθη ὑμῶν.

C ij

C A P. V I I.

1 NOLITE iudicare, & non iudicabimini.
 2 In quo enim iudicio iudicaueritis, iudicabimini: & in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis.
 3 Quid autem vides festucam in oculo fratris tui: & trahem in oculo tuo non vides?
 4 Aut quomodo dicis fratri tuo, Frater, sine eiciam festucam de oculo tuo, & ecce trabs est in oculo tuo?
 5 Hypocrita, eice primū trabē de oculo tuo, & tunc videbis eicere festucam de oculo fratris tui.
 6 Nolite dare sanctum canibus: neque mittatis margaritas vestras ante porcos, ne forte conculcent eas pedibus suis, & canes conuersi dirumpant vos.

7 Petite & dabitur vobis, quærite & invenietis: pulsate & aperietur vobis.

8 Omnis enim qui petit, accipit, & qui quærit invenit: & pulsanti aperietur.

9 Aut quis est ex vobis homo, quem si petierit filius suus panem, nunquid lapidem porriget ei?

10 Aut si piscem petierit: nunquid serpentem porriget ei?

11 Si ergo vos cum sitis mali, noctis bona dare filiis vestris: quanto magis Pater vester qui in cælis est, dabit bona petentibus se?

12 Omnia ergo quæcumque vultis ut faciant vobis homines, & vos facite illis. Hæc est enim Lex & prophetæ.

13 Intrate per angustam portam: quia lata porta, & spatiosa via est quæ ducit ad perditionem, & multi sunt qui intrant per eam.

14 Quam angusta porta & arcta via est quæ ducit ad vitam: & pauci sunt qui inveniunt eam.

15 Attendite à falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces.

16 A fructibus eorum cognoscetis eos. Nunquid colligunt de spinis uvas, aut de tribulis ficus?

vobis & aperietur vobis & invenietis quærite vobis & dabitur petite
 7 שאלו ונתתם לכם בעו ותשכחון קושו ונתפתח לכם
 8 כל ניר דשאל נסב ודבעת משבה ולא ינא דנקש
 9 או מנו מנכון גברא דנשאלוהו ברה
 10 ואן נונא נשאלוהו
 11 ואן הכיל אתון דבישא אתון
 12 ורעין אתון מוהבתא טבתא למתל לבניכון כמה יתיראית
 13 כל מא דצביתון דנעברדון לבון בני נשא הכנא אף
 14 ונתון עברו להון הנו גיר נמוכא ונביא
 15 ונפרא דערובתא דשבתא קדמיתא רצונא
 16 עולו כתרעא אליצא דפתא הו תרעא ורויחא אורחא
 17 אידא דמוכלא לאברנא וסניאא אנון אילין דאולין בידה
 18 מא קטין תרעא ואליצא אורחא אידא דמוכלא להא
 19 וזעורא אנון אילין דמשכחון להו
 20 דנלג דאתון לותכון בלבושא האמרא מן לבו דין
 21 איתיוון דאבא חטופא
 22 למא לקטין מן כובא ענבא או מן קורטבא תאנא

7 αἰτῆτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν ζητήτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοίξεσθαι ὑμῖν. 8 πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν, λαμβάνει· καὶ ὁ ζητῶν, εὐρεῖ· καὶ τὸ κρούον ἀνοίξεσθαι. 9 ἢ τίς ἔστιν ὁ εὐρεῖ ὅτι ἐστὶν αἰτήσας, ἢ τίς εὐρεῖ ὅτι ἐστὶν αἰτῶν; 10 ἢ καὶ ἐστὶν ἰσχυρὸς αἰτῶν, μὴ εἶναι δὴ τὸ δῶσθαι αὐτῷ; 11 εἰ οὖν ὑμεῖς, ποιοῦντες οὕτως, αἰτῶντες ἀγαθὰ διδοῦσθε τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόθεν μὲλλον ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, δώσει αἰτῶσιν ἀγαθὰ τοῖς αἰτῶνσι αὐτοῖς; 12 πάντα οὖν ὅσα ἀγγέλετε ἢ αὐθροῦσι ὑμῖν ὡς ἀθρώποις, ἕστω ἔτι ὑμεῖς ποιῶντες αὐτοῖς, ὅτι ὅταν ὁ νόμος, ἔσθ' οἱ περὶ ἡμῶν. 13 εἰς τὸ λέγει ἡμεῖς τῆς γῆς ποιῆται, ὅτι πλατὴν ἢ πύλιν ἔσθ' ὁ δόρυ γόρυς ἢ ὁ δόρυ ἢ ἀπὸ γόρουθου εἰς τὴν ἀπώλειαν, ἔσθ' πολλοὶ εἰσὶν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς. 14 τίς γινώσκει τὴν πλατὴν ἢ τὸ δόρυ ἢ ἀπὸ γόρουθου εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ ὁ λόγος οὗτος οἱ θυρωροὶ αὐτῶν. 15 περὶ γὰρ ἐστὶν ὁ λόγος τῶν ἀποστολῶν, αἰτῶντες ἡμᾶς ἐν ἀνθρώποις περὶ ἀγαθῶν, ἑσώθη δὲ εἶπὶ λάκει δραπετῆρας. 16 ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν διαγνώσεσθε αὐτοὺς· μήτις συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σαυρῶν, ἢ ἀπὸ τριβύλλων σύκα;

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

autē arbor facit pulchros fructus bona arbor omnis sic
 17 הכנא כל אילנא טבא פארא שפידא עבד אילנא דין
 fructus bona arbor potest non facit malos fructus mala
 כישא פארא בישא עבד: 18 לא משכח אילנא טבא פארא
 facere bonos fructus mala arbor neque facere malos
 בישא למעבד ולא אילנא בישא פארא טבא למעבד:
 cadit & in ignē excidetur bonos fructus facit que nō arbor omnis
 19 כל אילנא דלא עבד פארא טבא מתפסק ובנרא נפל:
 omnis nequaquam eos cognoscetis fructibus eorū & itaque
 מדין מן פאריהון תדעון אנון: 21 לא הונא כל
 is sed eflorum in regnum intrabit Dñe mi Dñe mi mihi qui dicit
 דאמר לי מרי מרי עאל למלכותא דשמינא אלא מן
 in illo mihi dicent multi q est in cælis patris mei voluntatē qui facit
 דעבד עמינא דאבי דשמינא: 22 סניא נאמרון לי כהו
 demonia & in noie tuo pphetaui in noie tuo nōne Dñe mi Dñe mi die
 יומנא מרי מרי לא בשכך אתנבין ובשכך שאדנא
 illis cōfitebor & tunc fecimus multas virtutes & i noie tuo eiecimus
 אפקן ובשכך הילא סניא עבדן: 23 והידין אודא להון
 iniquitatis operarij à me vos discidite noui vos quia nunquam
 דמתוס לא ידעתכון ארהקו לכון מני פלהי עולא:
 assimilatur ea & facit hæc verba mea q audit ergo omnis
 24 כל הכיל דשמע מלי הליון ועבד להין נתרמא
 petram super domū suā qui edificauit illi sapienti viro
 לנברא חכימא הו דבנא ביתה על שועא:
 & irruerunt venti & flauerūt flumina & venerūt pluuia & descēdit
 25 ונחרת מטרא ואתו נחרותא ונשבי רוחא ואתריו
 posita petram super enim fundamēta eius cecidit & nō illā domum si p̄tā
 בה כביתא הו ולא נפל שתאסוהי ניר על שועא סימן
 ea facit & non hæc verba mea q audit & omnis erant
 הו: 26 וכל מן דשמע מלי הליון ולא עבד להין
 arenam super domū suā q edificauit stulto viro assimilatur
 נתרמא לנברא ככלא דבנא ביתה על הלא:

17 Sic omnis arbor bona
 fructus bonos facit: mala
 autem arbor, malos fructus
 facit. 18 Nō potest autē arbor
 bona malos fructus facere,
 neque arbor mala, bonos
 fructus facere.
 19 Omnis arbor que non
 facit fructum bonum, exci-
 detur, & in ignē mittetur.
 20 Igitur ex fructibus co-
 rum cognoscetis eos.
 21 Non omnis qui dicit
 mihi, Domine domine, in-
 trabit in regnum cælorum:
 sed qui facit voluntatē Pa-
 tris mei qui in cælis est, ipse
 intrabit in regnum cælorū.
 22 Multi dicent mihi in illa
 die, Domine domine nōne
 in nomine tuo prophetaui-
 mus, & in nomine tuo dæ-
 monia eiecimus, & in nomine
 tuo virtutes multas fecimus?
 23 Et tunc constitebor illis,
 Quia nunquam noui vos:
 discidite à me omnes qui
 operamini iniquitatem.
 24 Omnis ergo qui audit
 verba mea hæc, & facit ea,
 assimilabitur viro sapienti
 qui edificauit domum suam
 super petram.
 25 Et descendit pluuia, &
 venerunt flumina, & flauerunt
 venti, & irruerunt in
 domum illam, & non ceci-
 dit, fundata enim erat super
 petrā. 26 Et oīs qui audit
 verba mea hæc, & nō facit ea
 similis erit viro stulto qui
 edificauit domum suam su-
 per arenam:

17 εἰς τὸ πᾶς δένδρον ἀγαθόν, καρπὸς καλοὺς ποιεῖ: τὸ δὲ σαλευθὲν δένδρον, καρπὸς πονηροὺς ποιεῖ. 18 οὐ δύνασθαι δένδρον ἀγαθὸν καρπὸς πονηροὺς ποιεῖν, ὡς δὲ δένδρον σαλευθὲν καρπὸς καλοὺς ποιεῖν. 19 πᾶς δένδρον μὴ ποιῶν καρπὸν καλόν, ἀκαθάρτου ἐστίν, & εἰς πῦρ βάλληται. ἀρετὴ γὰρ ὅτι οὐ καρπὸν αὐτῷ ὑπαγαγίτωσθε αὐτοῦ. 21 ἔτις ὁ λέγων μοι, Κύριε Κύριε, εἰσέλθουστέ μοι εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ ἔρχομαι, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὴν θέλησιν τοῦ πατρὸς μου τὸ ἐν ὑψηλοῖς. 22 πολλοὶ ἐροῦσίν μοι ἐν αἰσῆθι τῆς ἡμέρας, Κύριε Κύριε, τῶ σὺ σὺ σημεῖα καὶ σημεῖα ποιῶσιν, & ἐγὼ ἀποκρίσομαι αὐτοῖς, λέγων, ὁ θεὸς ὁ δυνάστης ἐξ ἐμοῦ ἀποκρίσεται ὑμῖν. 23 καὶ τότε ὁ μολογῶν αὐτοῖς, ὅτι οὐδέποτε ἐργαζομαι ὑμᾶς, ἀποκρισέτω ἐπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἰσχυροὶ τῶ αἰῶνος. 24 πᾶς αὖτὸς εἰς ἀκούει μου τὰς λέξεις τούτους, & ποιεῖ αὐτὰς, ὁμοιωθήσεται ἀδερῷ φρονίμῳ. ὁ γὰρ ὁ κτισθεὶς τῶ οἰκίᾳ αὐτοῦ ἐπὶ τῶ πέτρᾳ. 25 ἔτις καθὲν ἢ βροχῆν ἢ ἄνεμόν τι ἐπιβύσσει αὐτὸν, ὁ κτισθεὶς τῶ αἰῶνος, καὶ ἀποκρίσεται ἡ οἰκία αἰσῆθι, & οὐκ ἐπίσσει: τὸ ἐπιβύσσει γὰρ ἐπὶ τῶ πέτρᾳ. 26 καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τὰς λέξεις τούτους, καὶ μὴ ποιῶν αὐτὰς, ὁμοιωθήσεται ἀδερῷ μωρῷ, ὁ γὰρ ὁ κτισθεὶς τῶ οἰκίᾳ αὐτοῦ ἐπὶ τῶ ἁμμῶν.

27 Et descendit pluvia, & venerunt flumina, & flauerunt venti, & irruerunt in domū illā, & cecidit, & fuit ruina illius magna.
 28 Et factū est, cū consummasset Iesus verba hæc, admirabantur turbæ super doctrinā eius.
 29 Erat enim docens eos sicut potestatem habens, & nō sicut Scribæ eorū & Pharisei.

CAP. VIII.

1 Cū autem descendisset Iesus de monte, secutæ sunt eum turbæ multæ:
 2 Et ecce leprosus veniens, adorabat eū, dicens, Domine, si vis, potes me mūdare.
 3 Et extendens Iesus manū, tetigit eum, dicens, Volo, Mūdare. Et confestim mūdata est lepra eius.
 4 Et ait illi Iesus, Vide nemini dixeris: sed vade, ostende te sacerdoti: & offer munus, quod præcepit Moyses, in testimoniū illis.
 5 Cū autē introisset Capharnaum, accessit ad eum centurio, rogans eum, & dicens,
 6 Domine, puer meus iacet in domo paralyticus, & male torquetur.
 7 Et ait illi Iesus, Ego veniam, & curabo eum.
 8 Et respondens centurio, ait, Domine, non sū dignus vt intres sub tectū meū: sed

& irruerunt venti & flauerūt flumina & venerūt pluvia & descēdit
 27 ונהרת מטרא ואתו נהרותא ונשביו והא ואתמרו
 & factū est magna ruina eius & fuit & cecidit illā in domum
 בניתא והו ונפל והורת מפולתה רבא והויה
 28 doctrina ei^s sup turbæ erant admirantes hæc verba Iesus finiisset cum
 דבר שלם ישוע מלא הלין תהירוין הו כנשא על יולפנה:
 sicut & non potestare habens tanquā enim eos erat docens
 29 מלך הויה לחון גיר איך משלטה וללא איך
 & pharisei scribæ ipsorū
 ספריהון ופרישה:

8 caput ieiunij secundæ in sabbatho vnius ad vesperam lectio
 קרינא דרמשא דחד בשבט דתרוין דצומא קפלאון ה
 multæ turbæ cincerūt eū monte de descēdit autē cum
 כד דין נהרת מן מורא נקפודי כנשא סניאא
 tu vis si Dnē mi & dixit eum adoravit veniēs vnus leprosus & ecce
 והא גרבא חד ארתא סנד לה ואמר מרי אן עבא אנת
 cum tetigit Iesus manū & extendens mundare me tu potes
 משכח אנת למדכויותי: ופשט אידה ישוע קרב לה
 Iepra eius mūdata est hora & in ea mundare ego volo & ait
 ואמר עבא אנא אתדכא וכה בשעתא אתדכי גרבא:
 ostende vade sed tu dixeris vlli ne vide Iesus illi & ait
 ואמר לה ישוע הויה למא לאנש אמר אנת אלא זל הויה
 Moses præcepit sicuti oblationem & offer sacerdotibus teipsum
 נפשך לכהנא וקרב קורבנא איך דפקד מושא
 accessit Capharnaum Iesus autē introisset eū in testimoniū ipsorū
 לסהדותהון: כד על דין ישוע לכפרנחוס קרב
 puer me^s Dnē mi & ait eum & rogabat vnus centurio ad eum
 לרי קנטרונא חד ובעא הויה מנה ואמר: מרי מלי
 illi dixit affligitur & paralytic^s est in domo decūbit
 רמא כביתא ומשרי ובישאית משתנק: אמר לה
 & ait ille centurio respondit & sanabo eū veniā ego Iesus
 ישוע אנא ארתא ואסויה: ענא קנטרונא הו ואמר
 sed teatm meū sub vt intres ego sū dign^s non Dnē mi
 מרי ללא שויה אנא דתעול תחורת מטלי אלא

27 καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ, καὶ ἐπύρην οἱ ἀνέμοι, καὶ προσέκυραν τῆ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ ἐπίπετο. καὶ ἦν ἡ πτώσις αὐτοῦ μεγάλη. 28 καὶ ἐγένετο, ὅτε συνεπέλαστο ὁ Ἰησοῦς τοῖς λόγοις, τοῦτοίς, ὅσπερ ἠκούσαν οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῆ διδασκῆ αὐτοῦ. 29 ὡ γὰρ διδάσκων αὐτοῦ ὡς ὁ δάσκων ἐξαίμα, καὶ ὡς οἱ Γεραμαῖοι.

Κεφ. Η.

1 Καταβαίη δὲ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἠκολούθησαν αὐτοῦ ὄχλοι πολλοί. 2 καὶ ἰδὼν λεπρῶς ἐλθὼν, προσεκύνη αὐτῷ, λέγων, Κύριε, ἐάν θέλῃς, δύνασαι με καθαρίσαι. 3 καὶ ἐκτείνας τὸ χεῖρα, ἥψατο αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων, θέλω. καθαρίσθη, καὶ ἀπέλειπε αὐτὸν ἡ λεπρῶν. 4 καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, θεομηνεὶ εἰπῆς. διὰ τὴν πίστιν, σαυτοῦ δειξόν τῷ ἴσθι, καὶ προσέειπε τὸ δάρον, ὁ προσέειπε Μωσῆς, εἰς μαρτυρεῖν αὐτοῦ. 5 εἰσαγγόνη δὲ αὐτοῦ εἰς Καφαρναῦν, προσήλθεν αὐτῷ ἕνα κεντρίονταρχος ἀβρααμῶν αὐτοῦ, καὶ λέγων. 6 Κύριε, ὁ πῦρ μου βέβηκεν ἐν τῇ οἰκίᾳ, καθὼς ἔστι βασιλεὺς οὐδὲν. 7 καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ἐγὼ ἐλθὼν διακαλύψω αὐτόν. 8 καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἐξαίμα ταρχος ἐφῆ, Κύριε, καὶ ἐμὸν ἰκανὸν ἴα μου ἔστω ἢ ἐγγύω εἰπέληθαι ἀλλὰ

enim ego etiam puer meus & sanabitur verbo dic tantum
 בלהוד אמר במלתא ונתאסא מלוי : אף אנא גיר
 manib' meis sub & sunt potestati qui subsum sum homo
 גברא אנא דתחירת שולטנא ואית תחירת אירי
 & alteri & it vt eat huic ego & dico milites
 אסטרטיוטא ואמר אנא להנא דול ואול ולאחרנא
 audiuisset eū & facit hoc vt faciat & seruo meo & venit vt veniat

דתא ואתא ולעבדי דעבד הרא ועבדו : כד שמע
 ego dico amen secum iis q' ibant & ait miratus est Iesus autem
 דין ישוע אתדמר ואמר לדאתין עמה אמין אמר אנא
 fides hęc sicut inueni in Israël ne quod etiā vobis
 לבון דאף לא ביסריל אשכחת איך הרא הימנותא :

& ab Oriente ab venient quod multi autem vobis ego dico
 אמר אנא לבון דין דסניאא נאתון מן מרדנא ומן
 & Iacob & Isaac Abraham cum & accumbent Occidente
 מערבא ונסתמכון עם אברהם ואיסחק ויעקוב
 in tenebras eiciuntur regni autem filij celorum in regno
 במלכותא דשמיא : בניה דין דמלכותא נפקון לחשוכא

Iesus & dixit dentium & stridor fletus erit ibi exteriores
 בריא תמן נהוא בכיא וחורק שנא : ואמר ישוע
 & sanatus est tibi fiat credidisti sicut vade illi centurioni
 לקנטרונא הו זל איכנא דהימנת נהוא לך ואתאסי
 hora in illa ipsa puer eius

מליה בה בשעתא :
 ieiunium præcedentis septimanę ad oblationem Iesuo
 קרינא דקורבא דשבתא קדמיתא דצומא

q' decubebat foerū illius & vidit Simonis in domum Iesus & venit
 ואתא ישוע לביתה דשמעון והוא לחמתה דרמיא
 febris & reliquit eā manū eius & tetigit febris eam & corripuerat
 ואחידא לה אשתא : וקרב לאירה ושבתה אשתא
 obtulerat vespera autē esset cum eis erat & ministrans & surrexit
 וקמת ומשמשא הות לחון : כד הוא דין רמשא קרבו
 & omnes verbo dęmonia eorū & eiecit multos dęmoniacos coram eo
 קדמוהי דיונא סניאא ואפק דיודהון במלתא ולכלהון
 illos sanauit erant affecti qui malę illos

אילין דבישאירת עבידין הו אסי אנון :
 μοισι εἰπὲ λόγων, & ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. 9 καὶ ἐγὼ δὲ δρῶντως εἰμι ἰσὸς ὁμοίαν ἔχων ἰσὸς ἐμαυτοῦ δραπέτα-
 τας. & λέγω πάντως, περιβλήσεται, & περιβλήσεται, & ἀλλω, ἐρχομαι, & ἐρχομαι, & τῆς δουλοῦ μου, ποιῶν τὸ πῶ, & ποιῶ.

10 ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς, ἐθαύμασε. & εἶπε πῶς ἀκούω δούλους, ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐν τῷ Ἰσραὴλ, πῶσω τῶν
 πῶσιν ἔσονται. 11 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀσσυρίων & δισυμῶν ἠέξουσιν, & ἀσσυρίωνται μετ' Ἀβραάμ,
 & Ἰσαάκ, & Ἰακώβ, ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. 12 οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας σκεθῶνται εἰς τὸ σκότος τὸ
 ἔσωπρον. οὐκ εἶπαί, & ὁ βρυγμὸς τοῦ ὄδοντος. 13 καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκαπτεπύρχῳ, ὕπαρχε,
 & ὡς ὄπισθεν σου, ἔρχομαι σοί. & ἰάθη ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ, οὐκ εἶπε. 14 καὶ εἰσελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν
 οἰκίαν Πέτρου, εἶδε τὴν πενήτην αὐτοῦ βελγηθῆναι, & πυρετοῦσθαι. 15 καὶ ἔλαπ τῆς χερσὶν αὐτῆς, & ἀ-
 φῆκεν αὐτῆν ὁ πυρετός, & ἤερεθη, & δουλοῖται αὐτῆς. 16 ὁ δὲ ἰσὸς δὲ γυροδῶντες, ὡσεὶ σὺν ἑλέκτῳ, αὐτῶν δαίμονιοι, ὡ-
 βήσους πολλοὺς, & ἐξέβαλε τὰ πνεύματα λόγων, καὶ πάντας τοὺς κακούς ἐξέσειπυσεν.

tantum die verbo, & sana-
 bitur puer meus.
 9 Nam & ego homo sum
 sub potestate constitutus,
 habens sub me milites: & di-
 co huic, vade, & vadit: & alii,
 veni, & venit: & seruo meo,
 fac hoc, & facit.

10 Audiens autem Iesus,
 miratus est: & sequentibus
 se dixit, Amen dico vobis,
 non inueni tantam fidem in
 Israël.

11 Dico autem vobis quod
 multi ab Oriente & Occi-
 dente venient, & recum-
 bent cum Abraham & Isaac
 & Iacob in regno celo-
 rum.

12 Filii autē regni eiciuntur
 in tenebras exteriores. ibi
 erit fletus & stridor den-
 tium.

13 Et dixit Iesus centu-
 rioni, Vade, & sicut credidi-
 sti fiat tibi. Et sanatus est
 puer ex illa hora.

14 Et cum venisset Iesus in
 domum Petri, vidit foerum
 eius iacentē & febricitan-
 tem.

15 Et tetigit manum eius,
 & dimisit eam febris, & sur-
 rexit, & ministrabat ei.

16 Vespere autē factō, obru-
 lerunt ei multos dęmonia
 habentes: & eiciebat spiri-
 tus verbo: & omnes malę
 habentes curauit.

17 Vt adimpleretur quod dictū est per Isaiam prophetam, dicentem: ipse infirmitates nostras accepit: & zgotationes nostras portauit.

18 Videns autem Iesus turbas multas circum se, iussit discipulos ire trans fretum.

19 Et accedens vnus Scriba, ait illi, Magister, sequar te quocunq; ieris.

20 Et dicit ei Iesus, Vulpes foueas habent; & volucres caeli nidos: Filius autem hominis non habet vbi caput suum reclinet.

21 Alius autē de discipulis eius ait illi, Domine, permittite me primū ire, & sepelire patrem meum.

22 Iesus autem ait illi. Sequere me, & dimitte mortuos sepelire mortuos suos.

23 Et ascendente eo in nauiculam, secuti sunt eum discipuli eius.

24 Et ecce motus magnus factus est in mari, ita vt nauicula operiretur fluctibus. ipse verō dormiebat.

25 Et accesserunt ad eum discipuli eius, & suscitauerūt eū dicentes, Domine, salua nos, perimus.

26 Et dixit eis Iesus, Quid timidi estis modicæ fidei? Tunc surgens imperauit ventis & mari, & facta est tranquillitas magna.

prophetæ Isaiæ p manū quod dictū est id impleretur vt
 17 איך דנתמלא מדם דאתאמד ביד אשעיא נביא
 portauit & infirmitates nrās dolores nrōs accepit quod ipse q dixit
 דאמר דהו נסכ באבין וכורהנין נשען:

iussit se quæ circuibant multas turbas Iesus autem vidisset cum,
 18 כדר הוא דין ישוע כנשא סגיאא דחרירין לה פקד
 ei & dixit vnus scriba & accessit in vltiorē ripā vt abirent
 דנאולון לעברא: וקרב ספרא חדר ואמר לה

Iesus ei dixit tu quo ibis in locum post te ibo magister mi
 19 רבי אתא בתרך לאתר דאול אנת: אמר לה ישוע
 filio nidi exli & volucris eis sunt foueæ vulpidus
 לתעלא נקעא אית להון ולפרחתא דשמיא מטללא לברה

caput suum reclinet vbi ei non est hominis autem
 20 דין דאנשא לית לה איכא דנסמוך רישא:
 mihi pmittē Dnē mi ei dixit discipulis eius ex autē alius
 21 אחרינא דין מן תלמידוהי אמר לה מרי אפס לי
 veni illi dixit autē Iesus patrē meū sepeliā ire primū
 לוקדם אזל אקבור אביו: ישוע הין אמר לה תא

mortuos suos sepelire mortuos & sine post me
 בתרי ושבוך מיתא קברין מיתוהון:
 ieiunij tertie in sabbatho vnus ad vesperam
 דרמשא דחד בשבטא דתלתא דיומא

discipuli eius cum eo ascēderūt nauem Iesus cōscēdit & cum
 22 וכדר סלק ישוע לספינתא סלקו עמה תלמידוהי:
 à operiretur nauis ita vt in mari fuit magna cōmotio & ecce
 23 והא זועא רבא הוא ביטא איכנא דאלפא תתכסא מן
 discipuli eius & accesserūt erat dormiēs Iesus autē ipse fluctibus
 נללא הו דין ישוע דמך הוא: וקרבו תלמידוהי

illis ait perim⁹ libeta nos Dnē noster ei & dixerunt q excitatūt eū
 24 דנעורוהי ואמרין לה מן פצן אברינון: אמר להון
 surrexit tunc fide modica estis timidi quid Iesus
 ישוע למנא דחולתנין אנתון זעורי הימנותא הידין קם

magna trāquillitas & fuit & mare ventum & cohibuit
 וכנא ברוחא וביטא והוא שליט רבא:

17 ὅπως πληρωθῆ το ρηγὸν δῖα. Ηοτιῶ το ποσφῆτου, λέγοντες, αὐτὸς παὶ ἀδθενείας ἡμῶν διέλαθε, καὶ παὶ νόσοις ἐλάσασα. 18 ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς πολλοὺς ὄχλους παρὶ αὐτοῦ, ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ σῆμα. 19 καὶ ποσασινται εἰς τὴν γαλιματίας, εἶπεν αὐτῷ, διδασκαλε, ἀκολούθησον ὅτι ὁ πατὴρ ἐὰν ἀσῆγη. 20 καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, εἰ ἡγούπαισ φωλοῦς ἔχουσι, καὶ (ἀπετα) τὸ ὑεραῖο δ κατακλιωούσῃς; ὁ δὲ ἔπος τοῦ ἀδφωῖτου ἦ καὶ πατὴρ κλιω κλιω καὶ ἦ. 21 ἔπρος δὲ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῶν, ἀκούσα μοι, καὶ ἀφες τοῖς νεκροῖς διαλα τοῖς εὐαγγῆλι νεκροῖς. 22 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῶν, ἀκούσα μοι, καὶ ἀφες τοῖς νεκροῖς διαλα τοῖς εὐαγγῆλι νεκροῖς. 23 καὶ ἐβῆ αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ κλυῖσεν αὐτῶν ὁ μαθητῶν αὐτοῦ. 24 καὶ ἰδὼν σῆμα ὁσ μέγας ἐβῆεν ἐν τῷ θαλάσσῃ, ὡς τε τὸ πλοῖον, καὶ κλυῖσεν αὐτῶν ὁσ μέγας ἐβῆεν αὐτῶν. 25 καὶ ποσασινται οἱ μαθητῶν αὐτοῦ, ἠρῆσαν αὐτῶν, λέγοντες, κῆσαι, πῶσοι ἡμῶν, ἀπολλύμεθα. 26 καὶ λέγει αὐτοῖς, ἔσθλοῖ ἔστε ὀμῆτοι, τοῖς ἐξοῖς ἐπισημοῖς τοῖς ἀφῆμοις καὶ ἔσθλοῖ θαλάσσῃ, καὶ ἔσθλοῖ θαλάσσῃ μεγῆλα.

& mare cui venti iste est quis & dixerunt mirati sunt autē homines
אנשא דין אתדמרו ואמרין מנו הנה דרוהא וימא 27
 in regione ad ulteriorē ripā Iesus venisset & cum ei obediunt
משתמעין לה: וכך אתנה ישוע לעברא לאתרא 28
 sepulchorū domo de exeuntes demoniaci duo occurrerūt ei Gerasenorū
דנדריא ארעוהי תרין דיונא דנפקין מן בית קבורא
 viam pillā trālire posset nemo ira vt admodū mali
בישא רטב איך דלא אנש נשכח נעבר כהי אורחא:
 venisti Dei fili Iesu & tibi nobis quid & dicebat vociferabātur
וקעו ואמרין מא לך ולך ישוע ברה דאלהא אתות 29
 ab illis procul autē erat vt torqueres nos tempus ante huc
לכא קדם זכנא דתשנקן: 30 אית הוא דין להל מנהון
 dzmones verb ipsi q pascēbat multorum porcorum grex
בקרא דחזירא סניאא דרענא: 31 הנון דין שארא
 vt abeam⁹ nobis mittere nos tu eiicis si & dicebant ab eo. pērebant
בעין הוו מנה ואמרין אן מפק אנת לן אפס לן דנאוּל
 egressi sunt & statim abiit Iesus illis & ait porcorum in gregem
לבקרא דחזירא: 32 ואמר להון ישוע זלו ומחרא נפקן
 rupem super direxit ille grex & totus in porcos & ingressi
ועלו כחזירא וכלה בקרא הי תרעה לעל למקישא
 erāt q pascētes verb illi in aquis & mortui sunt in mare & deciderūt
ונפלו בימא ומיתו כמיא: 33 הנון דין דרעין הון
 quod factū est id omne & renūtiarūt in urbem & venerunt fugerunt
ערקו ואזלו למדינתא וחזיו כל מהם דהוּא
 in oceanū ciuitas tota & egressa est dzmoniacis & de illis
ורחזון דיונא: 34 ונפקת כלה מדינתא לאורה
 & vt transiret ab eo petierūt vidissent eū & cum ipsius Iesu
דישוע וכך חזאוהי בעו מנה דנשנא מן
 finibus eorum
תחומיהון:

9 caput
קפלאון ט

in ciuitate sua & venit & traiecit nauem & conscendit
וסלק לאלפא ועבר ואתא למדינתא:

27 Porro homines mirati sunt dicentes, Qualis est hic, quia venti & mare obediunt ei?
 28 Et cum venisset Iesus trans fretum in regionem Gerasenorū, occurrerunt ei duo habentes dzmonia, de monumentis exeuntes. Izui nimis, ita vt nemo posset transire per viam illam.
 29 Et ecce clamauerūt dicentes, Quid nobis & tibi Iesu fili Dei? Venisti huc ante tempus torquere nos?
 30 Erat autem non longē ab illis grex multorum porcorum pascens.
 31 Demones autem rogabant eum dicentes, Si eiicis nos hinc, mitte nos in gregem porcorum.
 32 Et ait illis, Ite. At illi exeuntes, abierunt in porcos, & ecce magno impetu abiit totus grex per praeceps in mare: & mortui sunt in aquis.
 33 Pastores autem fugerunt: & venientes in ciuitatem, nuntiauerunt haec omnia, & de iis qui dzmonia habuerant.
 34 Et ecce tota ciuitas exiit obviam Iesu. Et viso eo, rogabant eum vt transiret a finibus eorum.

CAP. IX.

1 Et ascendens Iesus in nauiculam, transiit & venit in ciuitatem suam.

27 οι οί δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν, λέγοντες, ποταπός ἐστιν οὗτος; ὅτι καὶ οἱ αἵμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτοῖς, 28 ἔγδοτον αὐτοῖς εἰς τί σέβαν εἰς τὸ γόρυν τὸ γεργασθῆναι, ὑπὸ τῆς αὐτοῦ δύο δαίμονι ζῶντος ὅτι μνησκίον ἔδειξεν ἡμῖν, γαλιλαῖος μὲν, ὡς τι μὴ ἴσμεν ὡς ἀπαρξῆται ἐξ ἐπὶ τοῦ ὄνοματός σου. 29 Ἁ ἰδοὺ ἐκράξαν, λέγοντες, τί ἡμῖν καὶ σοὶ Ἰησοῦ; ἢ ἐπὶ τί θάσος, ἵλας ὄσα σέθεν βασιλεύσῃς ἡμῶν; 30 λέγει δὲ μακρὰν αὐτὸν ἀπέστην κρίσαν πολλῶν βοσκοπέων. 31 οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν, λέγοντες, εἰ ὀκεία ἐστὶς ἡμῶν, ὅτι ἴσμεν ἴσον ἡμῖν ἀπολθεῖν εἰς τὴν ἀγάλλω ἵπὸ κρίσαν. 32 Ἐ ἔειπεν αὐτοῖς, ὑπάγετε. οἱ δὲ ὄψελθόντες ἀπὸ τῶν εἰς τὴν ἀγάλλω ἵπὸ κρίσαν ἔιδον ὄρμησι πάντα ἢ ἀγάλλω ἵπὸ κρίσαν καὶ τὸ κρημνὸν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπίθονον ἐπὶ τοῖς ὄσοσι. 33 οἱ δὲ βοσκῶντες ἔφυγον, καὶ ἀπολθόντες εἰς τὴν πόλιν, ἀπήγγειλαν πᾶσι, καὶ ἅτε ἴπὸ δαίμονι ζῶντων. 34 καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ πόλις ἐβλήθη εἰς σινιάτισον τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἰδόντες αὐτὸν, παρεκάλουν ἑπὶ μὲτα ἑαυτῶν ὅσο ἴπὸ εἴλωι αὐτοῦ.
 Καρ. Θ.

1 καὶ ἐμῶν εἰς τὴν πόλιν, διεπίεσεν, καὶ ἵλας εἰς τὴν ἰδὴν πόλιν.

d

fani indigent non eis dixit audisser cum autē Iesus.
 יְשׁוּעָה בְּכִי שָׁמַע אָמַר לְהוֹן לֹא סְנִיקִין חֲלִימָא עַל
 qd sic discite ite affecti sunt qui male & ij sed medico
 אָמַר אֵלֶּא אֵלֶּא אֵלֶּא רְבִישׁאֵית עֵבְרִין: וְלוֹ וּלְפֹ מִנּוּ
 ut vocarē veni enim non sacrificium & nō ego volo misericordiā
 חֲנָנָא בְּעָא אָנָא וְלֹא דְבַחְתָּא לֹא נִיר אֲתִית דֶּאֱקֶרָא
 discipuli ei accesserūt tunc peccatores sed iustos
 לְזִרְיָקָא אֵלֶּא לְחַטִּיָּמָא: הִירִין קִרְבּוֹ לֵה תְלִמִידוּהִי
 & discipuli tui multi ieiunant? & pharisei nos quare & aiunt Ioannis
 דִּיּוֹחֵן וְאִמְרִין לְמָנָא חֲנִין וּפְרִישָׁא צִימִין סְנִיּוֹתִלְמִדִּין
 filij possunt nunquid Iesus eis dixit ieiunant non
 לְמָ צִימִין: אָמַר לְהוֹן יְשׁוּעָה דְלִמָּא מִשְׁכַּחִין בְּנֹחִי
 dies autem venient cum eis: sponsus quādiu ieiunare thalami
 דְּנִגְנֹנָא לְמַעַם כְּמָנָא דְחַתְנָא עֵמְהוֹן אֲתִין דִּין יוֹמָתָא
 immitit nemo ieiunabunt & tunc sponsus ab eis auferetur cum
 כִּד נִשְׁתַּקֵּל מִנְהוֹן חַתְנָא וְהִירִין נְצוּמִין: לֹא אָנָשׁ רִמָּא
 suppletētū detrahāt nequid vetus vestimentum in uouum assumentum
 אִוְרְקֶתָא חֲדַתָּא עַל נַחְתָּא בְּלִיא דְלֹא תִתּוּף מְלִיּוּתָא
 vinum ponunt neque maior ruptura & fiat vestimento illo ex
 מִן הוּ נַחְתָּא וְנִהוּא בּוֹעָא וְתִירָא: וְלֹא רִמִּין חֲמֵרָא
 effundatur & vinum vtres rumpantur ne veteres in vtres nouum
 חֲרַתָּא בּוֹקָא בְּלִיתָא דְלֹא מְצַטְרִין וְקָא וְחֲמֵרָא מֵתָאשֵׁר
 nouos in vtres nouum vinum ponunt sed pereant & vtres
 וְקָא אִבְרִין אֵלֶּא רִמִּין חֲמֵרָא חֲדַתָּא בּוֹקָא חֲדַתְתָּא
 conseruantur & ambo
 וְתִרְיָהוֹן כְּתַנְטְרִין:

defunctorum in commemoratione

בְּדִוְכָרְנָא דְעֵבְרִין

ap. p. in quās vn' princeps venit cū eis loqueretur hæc autē cum
 בְּדִין הִלִּין מִסְלִיל הוּא עֵמְהוֹן אֲתָא אֲרִכְנָא חֲרִ קִרְבֵּ
 pone veni sed mortuus est nunc filia mea dicens eum adorabat
 סְגֵד לְרָא אָמַר כְּרַתִּי הָשָׂא מִתָּת אֵלֶּא תָא מִיּוֹ
 & uiuēt manum tuam
 אִירִךְ עֲלֶיהָ וְתַחֲוָא:

12 At Iesus audiens ait, Non est opus ualētibus medicis, sed malē habentibus.

13 Euntes autem discite quid est, Misericordiam uolo, & non sacrificium. Non enim ueni uocare iustos, sed peccatores ad pœnitentiam.

14 Tunc accesserunt ad eum discipuli Ioannis, dicentes, Quare nos & Pharisei ieiunamus frequenter: discipuli autem tui non ieiunant?

15 Et ait illis Iesus, Nunquid possunt filij sponsi lugere, quādiu cum illis est sponsus? Venient autem dies cū auferetur ab eis sponsus: & tunc ieiunabunt.

16 Nemo autem immitit commissuram panni rudis in uestimentum uetus. tollit enim plenitudinem eius à uestimento, & peior scissura fit.

17 Neque mittunt uinum nouum in vtres ueteres, alioquin rumpuntur vtres, & uinum effunditur, & vtres pereunt. Sed uinum nouum in vtres nouos mittunt, & ambo conseruantur.

18 Hæc illo loquente ad eos, ecce princeps vnus accessit, & adorabat eum dicens, Domine, filia mea nōdō defuncta est: sed ueni, impone manum tuam super eam, & uiuet.

12 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας, εἶπεν αὐτοῖς, ἡ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχυροὶ τὰ θεῶν, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες.
 13 πρὸς θεοῦς δὲ μαθητὰ ἔειπεν, ἔρχου θέλω, καὶ ἢ θυσιῶν. ἢ δὲ ἡλθον καλεῖσθαι δικαιοσύνης, ἀλλ' ἀμείωτοις εἰς μετάνοιαν. 14 τότε προσερχόμενοι αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, λέγουσιν, ἕως ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν, σὺ δὲ μαθητὰς σου ἢ νηστεύουσιν. 15 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, μὴ δύνασθαι οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφίου πεθερὸν εἶναι ὅσον μετ' αὐτῶν ὅτι ὁ νυμφίος, ἡδύστεται δὲ ἡμέρας, ὅπου ἀπαρτῆται αὐτῶν ὁ νυμφίος, ἔπειτα νηστεύουσιν. 16 ἢ εἰς δὲ ὅτε θάψω ἀλλὰ ἐπιθάλμα ὀσάου ὅτι ἰματίω παλαιῷ. ἀρξὶ δὲ πάλαισμα αὐτῷ ὅτι ἰματίω, ἔπειτα χεῖρον χεῖρα γίνεται. 17 ἢ δὲ βαλλοῖσιν ὄνον νέον εἰς ἀσχοῖς παλαιαῖς, εἰ δὲ μίγξῃ, ῥυτίσσεται οἱ ἀσχοί, ἔπειτα ὄνιτος ἀσχοῖς, καὶ οἱ ἀσχοὶ καταλύονται. ἀλλὰ βαλλοῖσιν ὄνον νέον εἰς ἀσχοῖς καινοῖς, καὶ ἀμφοτέρω σωτηρεύονται. 18 αὐτὰ αὐτῷ λαλοῦντες αὐτοῖς, ἰδοὺ ἔρχου εἰς ἡλιὸν, προσκυνεῖς αὐτῷ, λέγων, ὅτι ἡ θυγατέρα μου ἔφη ἐπὶ τῷ θανάτῳ, ἀλλὰ ἤντων ὅτι θῆς τῷ χεῖρι σου ἐπ' αὐτῷ, καὶ ζήσεται.

d ij

19 Et surgens Iesus, sequatur eum, & discipuli eius.
 20 Et ecce mulier quæ sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis, accessit retro, & tetigit simbriam vestimenti eius.
 21 Dicebat enim intra se, Si tetigero tantum vestimentum eius, salua ero.
 22 At Iesus conuersus, & videns eam, dixit, Confide filia, fides tua te saluam fecit. & salua facta est mulier ex illa hora.
 23 Et cum venisset Iesus in domum principis, & vidisset tibicines & turbam tumultuantem,
 24 Dicebat, Recedite: non est enim mortua puella, sed dormit, Et deridebant eum.
 25 Et cum eiecta esset turba, intrauit, & tenuit manum eius, & dixit, Puella, surge. Et surrexit puella.
 26 Et exiit fama hæc in vniuersam terram illam.
 27 Et transeunte inde Iesu, secuti sunt eum duo cæci clamantes & dicentes, Miserere nostri filii David.
 28 Cum autem venisset domum, accesserunt ad eum cæci, & dixit eis Iesus, Creditis quia hoc possum facere vobis? Dicunt ei, utique Domine.
 29 Tunc tetigit oculos eorum, dicens Secundum fidem vestram fiat vobis.

& ecce post eum & abierunt & discipuli eius Iesus & surgens
 19 וקם ישוע ותלמידוהו ואולו בתרהו: והנה
 à venit duodecim annis sanguis pfluxerat eius mulier
 אנתתה דררהו הוא דמה שנין תרתעכרא אתת מן
 enim dicebat vestimēti eius simbriam & tetigit tergo
 בסתרה וקרבת לקרנא דלבושה: אמרא הות ניר
 sanabor ego tetigero vestimētū eius solūm si in anima sua
 בנפשה אפן בלחוד דלמאנה קרבנא אנא מתאסיא
 & veni eā conuersus autē Iesus ego
 אנה: ישוע דין אתפני הורה ואמר לה אתלכבי ברת
 hora illa ex illa mulier & sanata est te salua fecit fides tua
 הימנותכי אחיתכי ואתאסירת אנתתא הי מן הי שעתא
 & turbas tibicines & vidit principis in domum Iesus & venit
 23 ואתת ישוע לביתה דארכונא וחוא זמרא וכנשה
 non enim puella vobis recedit illis & ait quæ tumultuabatur
 24 ומר להון פרוקו לכון טליתא ניר לא
 & cum in eum erant & deridētes illa dormit sed mortua est
 25 מיתת אלא דמכנא הי ונחכין הו עלוהי: וכד
 puella & surrexit manu eius prehēdit eā ingressus turbam eiecit
 אפק לכנשא על אחודה באידה וקמרת טליתא:
 illam terram in totam hæc fama & exiit
 26 ונפק טבא הנא בכלרה ארעא הי:
 icunij quinq; hebdomadz parasceues
 דערובתא דשבתא דחמשה דעומי
 g clamabāt duo cæci adhererēt ei inde Iesus transiret & cum
 27 וכד עבר ישוע מן תמן דבקוהי טמיי תרין דקעין
 venisset & cum David filii nostri miserere & dicebant
 ואמרין אתרחם עלין ברה דדוד: וכד אתת
 creditis Iesus illis dixit cæci illi ad eū accesserūt in domum
 לביתא קרבו לה הנון סמיי אמר להון ישוע מהימנין
 Dnē noster etiā ei dicunt facere hoc ego quōd possum vos
 אנוס דמשכת אנא הדא למעכד אמרין לה אין מרן:
 vobis fiat credidistis sicut et ait oculos eorū tetigit tunc
 29 הידין קרב לעיניהון ואמר איכנא דהימנתון נהוא לכון:

19 & ἐξερθεὶς ὁ Ἰησοῦς, ἠκολούθησεν αὐτῷ, & οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 20 ἔιδον δὲ ἑστῆσαν ἐπιθεὶν ἰσχυρὰ πρὸς τὸ κρησάσθαι τὴν ἰματίου αὐτοῦ.
 21 ἤλεγχε γὰρ ἐν ἑαυτῇ, ἐὰν μόνον ἄψωμαι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, σωθήσομαι. 22 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφείς, ἔιδων αὐτήν, εἶπεν, θάρσει θυγατέρα, ἡ πίστις σου σόωσάκ σε. ἔσθη ἢ γυνὴ ἄπο τῆς ὥρας ἐκείνης. 23 ἔιδων ὁ Ἰησοῦς εἰς πλὴν οἰκίας τῶν δὲ τριβύλων, ἔειπεν αὐτῷ, ἔτι πῶς ἔρχονται ἰσχυροὶ ἐκράττειν τῆς χάριτος αὐτοῦ: & ἠρθε ἡ κεραιὶς αὐτοῦ. 24 λέγει αὐτοῖς, ἀναχωρεῖτε ἔτι δὲ ἀπίθαιτε τὸ κρησάσθαι, ἀμὲν καθεύδοντες. ἔκαστος ἑαυτοῦ. 25 ὅτι δὲ ἐβλέθη ὁ ὄγκος, εἰσελθὼν ἐκράττει τῆς χάριτος αὐτοῦ: & ἠρθε ἡ κεραιὶς αὐτοῦ. 26 ἔκαστος ἑαυτοῦ τὴν ἰσχυρὰν, κραζόντες, ἔειπον ἡμεῖς γὰρ αὐτῷ.
 28 ἤθυσεν δὲ εἰς πλὴν οἰκίας, προσέειπεν αὐτῷ, οἱ τυφλοὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, πιστεύετε ὅτι δύναμαι πάντα ποιῆσαι λέγουσιν αὐτῷ, ἰαί κύριε. 29 τότε ἠψατο τῷ ὄφθαλμῷ αὐτοῦ λέγων, ἔτι πλὴν οἰκίας ὑμῶν ἠμνησθήτω ὑμῶν.

et ait Iesus eis et inhiibuit oculi eorū aperti sunt et statim
 30 ומחרת אתפתחי עיניהון וכאם בהון ישוע ואמר
 31 וקרא סמא עי' פ'ארפ'ר'ט' ע'י'ער'ט' א'ט'ע' א'ל'ל'י' f'c'ia't' h'o'm'o' n'e' v'id'e't'e'
 חוה למא אנש נדע: 31 הנון דין נפקו אטבוהו בכלה
 in quo erat mutū ei obtulerūt Iesus exiisset et cum illā terram
 ארעא הי: 32 וכד נפק ישוע קרבו לה הרשא דארת
 et mirate sunt mutus locutus est dæmonis exiisset et eū dæmoniu
 עלוהי דיוא: 33 ומן דנפק דיוא מלל הו הרשא ואתדמרו
 in Israel tale visum fuit quod nunquam et dicebant turbæ
 כנשנא ואמדין דלא ממתום אתחיו הכנא ביסריל:
 dæmonia eiicit dæmoniorū in principe dicebant autē pharisei
 פרישא דין אמרון הוה כרישא דדיוא טפק דיוא
 et docebat et vicos omnes ciuitates Iesus et circuibat
 ומתכרך הוא ישוע במדינתא כלהון ובקוריא ומלף הוא
 omnes et sanabat regni euangeliū et p'dicabat in synagogis eorū
 בכנושתהון ומכרו סברתא דמלכותא ומאסא כל
 dolores et omnes languores
 כורדהנין וכל כאבין:

sanctorum apostolorum in commemoratione

בדוכרנא דשליחא קדישא

35 lassæ essent eorū miseratus est turbas Iesus autē videret cum
 36 כד חזא דין ושוע לכנשא אתדחם עליוהון דלאון
 et ait pastor quibus non est oues tanquam et disperse
 חוה ושרין איך ערבנא דלית להון רעיונא: 37 ואמר
 à ergo petite pauci et operarij multa mellis discipulis suis
 לתלמידוהי הצרא סגו ופעלא עורין: 38 בעו הכיל טן
 in messem suā operarios vt mittat mellis Domino
 מרא הצרא דנפק פעלא לחעדרי:
 10 Caput
 קפלאון

aduersus potestatem illis et dedit discipulos suos duodecim et vocauit
 1 וקרא לתרעסר תלמידוהי ויהב להון שולטנא על
 et morbū dolorē oēm et sanarēt vt eicerēt eos immundos spiritus
 רוחא טנפתא דנפקון ולכאסיו כל כאב וכורהון:

30 & αὐτὸς ἔβησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἐβλεμίσθησαν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων· ὁρᾷτε μηδεὶς ἦν ἠωσκέτω.
 31 οἱ δὲ ἐβλάστησαν διεφθίμωσαν αὐτῶν ἐν ὅλην τῇ γῆ ἐκείνῃ. 32 αὐτῶν δὲ ἐβλέψοντων, ἰδὼν παρορμητικῶς αὐτῶν
 ἀπορροπὴν καρπὸν δαίμονος, ὁ μόνον. 33 καὶ ἀβλαστῆντος τῷ δαίμονος, ἡ ἀλλοστὴ ὁ καρπός, καὶ ἐδαμμάσαν οἱ ὄχλοι,
 λέγοντες, ὅθεν ποτε ἐφάνη ἄνθρωπος ἐν τῷ Ἰσραὴλ. 34 οἱ δὲ παρελαύνοντες ἐν τῷ Ἰσραὴλ, ἰδὼν δαίμονων ἐκβάλλον
 τὰ δαίμονια. 35 καὶ ἀποστρέψας ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ λέγων· ὁ δαίμων ὅτι τῶν σωματικῶν ἀσθενῶν, καὶ
 κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ ἰερατικῶν πάντων νόσων, καὶ πάντων μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. 36 ἰδὼν
 δὲ τοὺς ὄχλους, ἐσπλαγίσθητο πρὸς αὐτοὺς, ὅτι ἦσαν ἐσκαυμένοι, καὶ ἐρριμμένοι ὡς οἱ παρορμητικῶν μὴ ἔχοντες ποιμνία.
 37 πρὸς λέγων τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὁ μόνον ἰερατὸς πολλὸς, οἱ δὲ ἔργαται ὀλίγοι. 38 εὐλόγητε εὐὸ τῷ κυρίῳ τῷ
 ἰερατῶ, ὅπως ἀκάλῃ ἔργαται εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ.

Κεφ. Ι.

1 Καὶ παρορμητικῶς τῶν δώδεκα μαθητῶν αὐτοῦ, ἐδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευματικῶν ἀσθενῶν, ὡς τὴν
 ἐκβάλλον αὐτοῦ, καὶ ἰερατικῶν πάντων νόσων, καὶ πάντων μαλακίαν.

30 Et aperti sunt oculi eorum & cōminatus est illis Iesus, dicens, Videre nequis sciat.
 31 Illi autem exeuntes dif- famauerunt eum in tota terra illa.
 32 Egressis autem illis, ecce obrulerunt ei hominem mutum, dæmonium habentem.
 33 Et eiecto dæmonio, lo- cutus est mutus, & mirate sunt turbæ, dicentes Nunquam apparuit sic in Israel.
 34 Pharisei autem dicebant, In principe dæmoniorum eiicit dæmones.
 35 Et circuibat Iesus omnes ciuitates, & castella, docens in synagogis eorum, & prædicans Euangelium regni, & curans omnem languorē & omnem infirmitatem.
 36 Videns autem turbas, misertus est eis: quia erant vexati, & iacentes sicut oues non habentes pastorem.
 37 Tunc dicit discipulis suis, Melsis quidem multa, operarij autem pauci.
 38 Rogate ergo dominum melsis, vt mittat operatios in messem suam.

C A P. X.

1 Et conuocatis duodecim discipulis suis, dedit illis potestatem spirituum immundorum vt eicerent eos, & curarent omnē languorem, & omnem infirmitatem.

2 Duodecim autem Apostolorum nomina sunt hæc: Primus, Simon qui dicitur Petrus, & Andreas frater eius, Iacobus Zebedæi, & Ioannes frater eius.

3 Philippus & Bartholomæus, Thomas & Mattheus publicanus, & Iacobus Alphæi, & Lebbæus qui cognominatus est Thaddæus.

4 Simon Cananæus: & Iudas Iscariotes, qui & tradidit eum.

5 Hos duodecim misit Iesus: præcipiens eis, dicens, In viam Gentium ne abieritis, & in ciuitates Samaritanorum ne intraueritis.

6 Sed potius ire ad oues quæ perierunt domus Israël.

7 Euntes autem prædicatæ dicentes, Quia appropinquabit regnum cælorum.

8 Infirmos curate, mortuos suscite, leprosos mundate, demones eiците, gratis accepistis, gratis date.

9 Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis vestris.

10 Non peram in via, neque duas tunicas, neque calceamenta, neque virgam. dignus enim est operarius cibo suo.

11 In quancunque autem ciuitatem aut castellum intraueritis, interrogate quis in ea dignus sit, & ibi manete donec exeat.

12 Intrantes autem in domum, salutate eam, dicentes, Pax huic domui.

hæc sunt nomina apostolorum duodecim autem illorum: **דולחון דין דתרי עסר שליחא שמחא איתיהון הלין** 2

frater eius 2 & Andreas Petrus qui vocatur Simon primus eorum

קדמיהון שמעון דמתקרא אכפא ואנדראום אחוהי & Bartholomæus & Philippus frater eius & Ioannes Zebedæi filius & Iacobus

ויעקוב בר זבדי ויוחנן אחוהי 3 ופיליפוס ובר תולמי & Lebbæus Alphæi filius & Iacobus publicanus & Mattheus & Thomas

ותאומא ומתי מכסא ויעקוב בר חלפי ולבי Iscariotes & Iudas Cananæus & Simon Thaddæus cognominatus est

דאתבני תדי 4 4 ושמעון קננא ויהודא סכרויטא eis & præcepit Iesus misit duodecim hos qui tradidit eum is

הו דאשלמה 5 5 להלין תר עסר שדר ישוע ופקד אנון Samaritanorum & in ciuitates abieritis ne prophanorum in viam & dixit

ואמר באורחא דחנפא לא תאלון ולמדינתא דשמריא quæ perierunt oues ad potius verò vobis ite intraueritis ne

לא תעלון 6 6 ולו לכון דין יתיראית לות ערבא דאכרו & dicite prædicatæ vos p̄ficiscimini & dum Israël domo de

מן בירת יסריל 7 7 וכד אזלין אנתון אכרוו ואמרו & leprosos curate infirmos cælorum regnum ga app̄p̄inquaui

דקרברת מלכותא דשמריא 8 8 כריחא אסו וגרבא date gratis accepistis gratis eiците & demonia suscite mortuos m̄date

דכו מיתא אקיוו ודיוא אפקו מנן נסכתון מנן הבו 9 9 in marsupis vestris as neque argētum neque aurum ē oparetis in

לא תקנון דחבא ולא כאמא ולא נחשא בכיסיון 10 10 ולא תרמלא לאורחא ולא תרתין כותיניו ולא מכסא

ולא שבטא שוא הו גיר פעליא סיברתהו 11 11 in eā eritis introcētes ciuitatem aut urbem verò in quacunque

לאידע דין כדינתא או קריתא דעאלין אנתון לה 12 12 sitis exeuntes donec estote & ibi in ea dignus sit quisinā perite

שאלו מנו שומא בה ותמן הוו עד מא דנפקין אנתון 12 12 donus pacem postulate in domum. vos intratis & cum

ומא דעאלין אנטון לביתא שאלו שלמה דביתא 12 12

2. Ἰησοῦς δὲ ἀπέστειλε τὰ ὀνόματα ἑξ ἑσῶτα ἑσῶτα, Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος, καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ. Ἰακώβος ὁ υἱὸς Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ. Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος. Θωμᾶς καὶ Μαθθαῖος ὁ τελώνης. Ἰακώβος ὁ υἱὸς Ἀλφαι, καὶ Λεββαῖος ὁ δοκλιμῶν. Θαδδαῖος. 4. Σίμων ὁ κανανῆτης, καὶ Ἰουδᾶς Ἰσκαριώτης, ὁ καὶ ἡσπασαίνων αὐτοῦ. 5. Ὑποτίς τοῖς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς, καθ' ἑξῆς εἰς ἕκαστον, καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσελθῆτε. 6. πορεύεσθε δὲ μάλλον ἢ εἰς πόλιν Ἰσραὴλ. 7. πορεύεσθε δὲ κερύοντες, λέγοντες, ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ οὐρανοῦ. 8. ἀθεύετε, ἀθεύετε, νεκροὺς ἐγείρετε, δαίμονια διώκετε. 9. μὴ κίθησθε χρυσοῦ, μὴδὲ ἀργυροῦ, μὴδὲ χαλκοῦ εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν. 10. μὴ πήραν εἰς ὄσον, μὴδὲ δύο χιτῶνας, μὴδὲ ὑποδήματα, μὴδὲ ῥαβδόν, ὡς ἵσως γὰρ ὁ ἕρμης τῆς ὑσφῆς αὐτοῦ ὄσῃ. 11. εἰς ἅπαντα τὰ ἔθνη ἀποστολῆτε, εἰσελθόντες εἰς αὐτὰ εὐαγγελίζεσθε. 12. εἰσερχόμενοι δὲ εἰς οἶκον, ἀσπασάτω εἰς αὐτόν, λέγοντες, εἰρήνη τῷ οἴκῳ σου.

non si super eam veniet pax vestra domus digna sit etiam
 ואן הו דשווא ביתא שלמכון נאתא עלוהי אן לא
 receperit verò non quicquam revertetur ad vos pax vestra digna sit
 שווא שלמכון עליכון נפנא: 14 מן דלא דין מקבל
 ciuitate de aut domo de vos exitis cum sermones vestros audierit neque
 ולא שמע מליכון כד נפקין אנתון מן ביתא או מן קריתא
 vobis ego dico & amen pedibus vestris de puluerè exeurite illa
 הי פצו חלמא מן רגליכון: 15 ואמין אמר אנא לכון
 iudicij in die tolerabilis erit & Gomorrhæorù Sodomorù quod terræ
 דלארעא דסדום ודעמורה נהוא ניה ביומא דדינא
 illi ciuitati quàm
 או למדינתא הי

sanctorum Martyrum in commemoratione

ברוכרנא דסהדא קדישא

estote lupos inter oues sicut vos sum mittens ego ecce
 הא אנא משדר אנא לכון איד אמרא בינא דאבא הו
 columbar sicut & simplices serpentes sicut prudentes ergo
 הכיל חכימא איד הוותא ותמימא איד יונא
 iudiciorù in domù enim vos tradent hominù filius à autè caute
 אודהרו דין מן פני נשא משלמין לכון ניר לבית דינא
 & regibus presidibus & coram flagellabùt vos & in synagogis suis
 ובכנושתהון ננגדונכון: 18 וקדם הנמונא ומלא
 & gentium illorum in testimonium ppter me vos adducent
 מקרבין לכון מטלתי לסהדותא דילהון ודעממא
 quid aut quomodo sitis solliciti ne tradent vos autem cum
 19 אמתי דין דנשלמונכון להא תאצפון איכנא או מנא
 loquamini quid hora in illa enim vobis dabitur loquamini
 תמללון מתיהב לכון ניר בהי שעתא מא דתמללון:
 loquitur patris vestri spiritus sed loquentes vos enim estis non
 20 לא הוא ניר אנתון ממללון אלא רוחא דאבוכון ממללא
 filij suù & pater in mortè fratè suù frater verò tradet in vobis
 בכון: 21 נשלם דין אחא לאחיהי למותא ואבא לברה
 eos & morte afficiet patres suos aduersus filij & insurgent
 ונקומון בניא על אבהיהון ונמיתון אנו:

13 Et siquidem fuerit domus illa digna, veniet pax vestra super eam: si autem non fuerit digna, pax vestra ad vos reuertetur.
 14 Et quicumque non receperit vos, neque audierit sermones vestros: exeuntes foras de domo vel ciuitate illa, exeurite puluerè de pedibus vestris.
 15 Amen dico vobis tolerabilis erit terræ Sodomorum & Gomorrhæorum in die iudicij, quàm illi ciuitati.
 16 Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ.
 17 Caute autem ab hominibus. Tradent enim vos in conciliis: & in synagogis suis flagellabunt vos.
 18 Et ad præfides & ad reges ducemini propter me, in testimonium illis & Gentibus.
 19 Cum autem tradent vos, nolite cogitare quomodo aut quid loquamini: dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini.
 20 Non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri qui loquitur in vobis.
 21 Tradet autem frater fratrem in mortem, & pater filium, & insurgent filij in parentes, & morte eos afficient.

13 εαν μη η οικια αξια, εις ελθεται η ειρηνος υμιν επ αυτω. εαν δε μη η αξια, η ειρηνος υμιν παρ ε υμας
 επιστραφητω. 14 εαν δε μη ελθεται υμας, μηδε ακουση τις λογου υμιν, εξουρωθητι της οικιας η της
 πολιως εκεινης, καταβατε τον κορυθον υμιν παδων υμιν. 15 αμω λεγω υμιν, αιειδιστρον εσται γη Σοδωμων
 και Γομορρων εν ημερα κρισως, η τη πολη εκεινη. 16 ιδου εγω αποστέλλω υμας ως απεσταται εν μεσση λυκων
 γινεσθε αυ φρονιμοι ως οι οφεις και ακαραμοι ως αι απειστροι. 17 παρσχητε δε δεσπο ην δολωσαν παρσδα
 σσοι παρ υμας εις σωεβρια, και εν ταϊς σωμαγωγαις αυτην μαχηωσισον υμας. 18 και ετι ηγαμωνας δε και
 βασιλεις αχθησασθι εναντι εμου, εις μαρτυριον αυτης και τω εθνεσσι. 19 οταν δε παρσδοσισον υμας, μη
 μεμνησασθε πως, η α λαλησασθι δεδησασθαι παρ υμιν εν εκεινη τη ωρα α λαλησασθι. 20 η παρ υμας εσε οι λα
 λωυτες, δινα το πνευμα του πατρωσ υμιν το λαλειν εν υμιν. 21 παρσδωσθη δε αδελφοσ αδελφον εις θανατον,
 και πατηρ υμιν και επαισθησισται τενα εθνη και και θανατωσισον αυτησ.

22 Et eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum. Qui autem persecu-
rauerit vsque finem, hic sal-
uus erit.

23 Cum autem persecuten-
tur vos in ciuitate ista, fugite
in aliam. Amen dico vobis,
non cōsummabitis ciuitates
Israel donec veniat Filius
hominis.

24 Non est discipulus super
magistrum, nec seruus super
dominum suum.

25 Sufficit discipulo vt sit
sicut magister eius: & seruo,
sicut dominus eius. Si Pa-
trem familiās Beelzebub
vocauerunt, quāto magis
domesticos eius?

26 Ne erubescatis eos,
Nihil enim est opertū, quod
non reueletur: & occultum,
quod non sciatur.

27 Quod dico vobis in te-
nebris, dicite in lumine: &
quod in aure auditis, pradi-
cate super tecta.

28 Et nolite timere eos qui
occidunt corpus, animam
autem non possunt occide-
re: sed potius timere eum
qui potest & animam & cor-
pus perdere in gehennam.

29 Nonne duo passerēs asse-
runt: & vnus ex illis non
eadet super terram sine patre
vestro?

30 Vestri autem & capil-
li capitis omnes numerati
sunt.

q p̄serauerit aut̄ is nomē meū, p̄pter hominē oī ab exōi & erit̄
22 ותהוון סניאין מן כל נש מטל שמי אינא דין דנסוכר
in ciuitate vos p̄sequuntur cum saluus erit ipse in finem vsque
עד מא להרתא הו נחמ: 23 מא דרדפין לכוּן במדינתא

vobis ego dico enim amen in aliam vos fugite ista
הדא ערוקו לכוּן לאחרתא אמין גיר אמר אנא לכוּן
Israel domus ciuitates omnes ipsas absolueritis quōd non
דלמ תשלמוּן אנן כלהין מדינתא דבית יסריל

q sic p̄stātor discipulus nō est hominis filius venerit vsquedum
עד מא דנאתא ברה דאנשא: 24 לית תלמידא דיתיר

discipulo ipsi sufficit domino suo seruus neq; magistro suo
מן רבה ולא עבדא מן מרד: 25 ספק לה לתלמידא
dominū si domin⁹ su⁹ sicut & seruo magister ips⁹ sicut vt sit
דנהומ איך רבה ולעבדא איך מרדא אן למרד

domus ipsi⁹ filios quāto magis beelzebub vocauerit domus
דביתא קרו בעלזובב עד כמא לבני ביתא: 26

quod nō opertum quicquā enim non est ab eis metuatis igitur ne
26 לא הכיל דתחלוּן מנהון לית גיר מדם דכמא דלמ
ego quod dico id cognoscatur quod nō & occultum reueletur
נתגלמ ודמטשי דלמ נתודע: 27 מדם דאמר אנא

& quod in luce vos dicite istud in tenebris vobis
לכוּן בחשוכא אומרואי אנתון בנהירא ומדם
& ne tecta super pradicte estis audientes in aures vestras
דכאדנכוּן שמעון אנתון אברוּן על אנרא: 28 ולמ

possunt non autē animam corpus q occidunt iis ab metuatis
תרחלוּן מן אילין דקטלון פגרא נפשא דין לא משכחון
vt animam q potēs est eo ab potius autē metuite occidere
למקטל דהלוּ דין יתראית מן מן דמשכח דלנפשא

asario vaneunt passerēs duo nonne in gehennam perdat & corpus
ולפגרא נובד בנהנא: 29 לא תרתין צפרין מודבנן באכר

terram super cadit nō patre vestro sine exillis & vnus
והדא מנהין בלעדמן אכוכון לא נפלא על ארעא: 30

sunt numerati omnes capitis vestri capilli etiā autē vestri
30 דילכוּן דין אף מאנא דרישכוּן כלהין מנין אנין:

22 Ἐστεθε μισοῦμένοι ὑπο πάντων διὰ τὸ ὄνομα μου ὃ ἔσται μεῖναι εἰς τέλος, ὅστις ἑσθίηται. 23 ὅταν δὲ διώ-
κῃσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ἢ ἐν τῇ κωμῇ, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἂν μὴ τελευτήσῃται καὶ πόλις ἢ κωμὴ ἕως ἀβ-
ήθη ἢ ὕσθ ἢ ὄρεσ ἢ ἄνθρωπον. 24 ἢν ἐστὶ μαθητὴς ἑσθίη τὴν διδασκαλίαν, ὅθεν δεῦλος ὑπο τὴν κωμῆν αὐτοῦ.
25 ἄρα τὸν πατὴρ μαθητῆ ἵνα ἴσῃ ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δεῦλος ὡς ὁ κωμῆν αὐτοῦ. εἰ τὸν οἶκος ἀποπέ-
Beelzebub ἀπεκρίσται, πῶσο μάλλον οἶκος οἰκιακῆς αὐτοῦ; μὴ οὐ φοβηθήτε αὐτοῦ; 26 ἂν τὸν οἶκος ἀκα-
λυμμένοι, ὃ ἢν ἀποκαλυφθῇσεται καὶ κρυπτοῦ, ὃ ἢ γνωσθῇσεται. 27 ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῇ
φωτῇ καὶ ὃ εἰς τὸ σὺ ἀκούετε, ἀκροῦσθε ὅτι τῷ δαίματι. 28 καὶ μὴ φοβηθεὶς δὲ πῶ ἢ ἀποκρίσιν τὸν σῶ-
μα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυνάμενον ἀποκρίσιν. φοβηθήτε δὲ μάλλον τὸν δυνάμενον καὶ τὸ σῶμα ἀποκρίσιν
ἐν γένει. 29 ἂν δὲ δύο σπέρματα ἀσπείρῃται καὶ ὃν ἐπὶ αὐτῶν ἢ πσιῦται ὅτι τὸν γῆν, ἀπὸ τῶ πατρὸς
ἢ μητρός. 30 ἢ μὴ δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πασαι ἢ ἐλογημέναι εἰσίν.

31 Nolite

estis praeferiores multis passibus metatis igitur ne
 לא הכיל תרחלון מן צפרא סניאתא מיתרון אנתון 31
 confitebor hominum filiis coram me & confitebitur ergo homo omnis
 כל נש הכיל דנודת מן קדם בני נשא אודא 32
 me & negauerit verò is qui est in caelis pater meo coram ego etiã cum
 בה אף אנא קדם אבי דבשמיא 33
 qui est in caelis pater meo coram ego quonq; eũ negabo hominũ filiis coram
 קדם בני נשא אנכפור בה אף אנא קדם אבי דבשמיא

קרנא דענידא

veni non in terra pacem vt mittam q; venerim putetis ne
 לא תסכרון דאתית דארמא שינא כארעא לא אתית 34
 virũ vt dissidere faciã enim veni gladium sed pacem vt mittam
 דארמא שינא אלא הרבא 35
 pacem autem non veni mittere sed gladium
 אתית ניר דאפלוג נברא
 pacem autem non veni mittere sed gladium
 על אבוהי וברתא על אמרã וכלתא על חמתרã
 aut patrem qui diligit domũ ipsius filij viri & inimici
 ובעל דבבוהי דנברא בני ביתה 37
 filia aut filium & qui diligit me dignus nõ est me plusquam matrem
 אמא יתיר מן דלי לא שוא לי ומן דרחם כרא או ברתא
 cruce sua baiulat q non & ois me dignus nõ est me plusquam
 יתיר מן דלי לא שוא לי 38
 qd et cã animã suã inuenit qui me dignus nõ est post me & venit
 ואתã בתרי לא שוא לי 39
 qui recipit inueniet eã ppter me animã suã pdiderit & qui
 ומן דנובר נפשה מטלתי נשכחיה 40
 recipit q me misit cum recipit me & qui recipit me vos
 לכון לי מקבל ומן דלי מקבל למן דשלחני מקבל 41
 accipit prophetã mercedem pphetã in nomine pphetã qui recipit
 ומן דמקבל נביא בשם נביא אנרא דנביא נסב
 accipit iusti mercedem iusti in nomine iustum & qui recipit
 ומן דמקבל דויקא בשם דויקא אנרא דויקא נסב 42
 frigidã calicẽ paruulis his ex vni potũ dederit & quicũq;
 וכל דמשקã לתר מן הלון ועורא כסא דקרידא

31 Nolite ergo timere: multis
 passibus meliores estis vos.
 32 Omnis ergo qui cõfite-
 bitur me corã hominibus,
 confitebor & ego cum corã
 Patre meo qui in cœlis est.
 33 Qui autem negauerit me
 coram hominibus, nega-
 bo & ego cum coram Patre
 meo qui in cœlis est.

34 Nolite arbitrari quia pa-
 cem venerim mittere in ter-
 ram. Non veni pacem mitte-
 re, sed gladium.

35 Veni enim separare ho-
 minem aduersus patrem
 suum, & filiam aduersus ma-
 trem suam, & nurum aduersus
 suocrum suam.

36 Et inimici hominis, do-
 mestici eius.

37 Qui amat patrem aut
 matrem plus quam me, non
 est me dignus: & qui amat fi-
 lium aut filiam super me,
 non est me dignus.

38 Et qui non accipit cru-
 cem suam, & sequitur me,
 non est me dignus.

39 Qui inuenit animam
 suam, perdet illam: & qui
 perdidit animam suam
 propter me, inueniet eam.

40 Qui recipit vos, me re-
 cipit: & qui me recipit, reci-
 pit eum qui me misit.

41 Qui recipit prophetam
 in nomine prophetæ, mercedem
 prophetæ accipiet: & qui
 recipit iustum in nomine ius-
 ti, mercedem iusti accipiet.

42 Et quicumque potum
 dederit vni ex minimis i-
 stis calicem aquæ frigidæ

31 μη ουδ φοβηθητε, πολλων σπουδων δεσφερετε υμεις. 32 πας ουδ οτις ομολογησεν εν εμοι εμπεσθεν ηρω
 δραστηριων, ομολογησεν κατω εν αυτω εμπεσθεν το πατρ μου εν νεουοις. 33 εστις δε αυδ ορησθησεν με
 εμπεσθεν η ανθρωπων, ορησθησεν αυτω κατω εμπεσθεν το πατρ μου εν νεουοις. 34 μη τομωσθητε οτι ηλ-
 θον βαλειν ειρωνη εν τη γλωττω κα ηλθον βαλειν ειρωνη, δηλα μαχαιρα. 35 ηλθον ιδω διχασαι ανθρωπων
 εν το πατρ αυτω, και δυχασεια εν τησ μητεσ αυτησ, και υμωφωσ εν τησ πυθρασ αυτησ. 36 και εχθροι σα
 ανθρωπων, οι δικαιοσ αυτω 37 ο φιλον πατρεσ η μητεσ εσθ εμε, ηκ ετι μου αξιοσ και ο φιλον υον η δυ-
 χασεια εσθ εμε, ηκ ετι μου αξιοσ. 38 και ος ε λαμβασει τον σταυρον αυτω, δε ακολουθει οπισσω μου, ηκ ετι μου
 αξιοσ. 39 ο οβραν τρω ψυχω αυτω, δεσπολασ αυτω. δε ο δεσπολασ τρω ψυχω αυτω ενεκαν εμοσ, δεσπολασ
 αυτω. 40 ο δεχόμενος υμεισ, εμο δεχεται και ο εμο δεχόμενος, δεχεται τον δεσπολαστω με. 41 ο δε-
 χόμενος πεσφητω εις ονομα πεσφητου, μωδον πεσφητου ληψεται και ο δεχόμενος δικαιοσ εις ονο-
 μα δικαιοσ, μωδον δικαιοσ ληψεται. 42 και ος ετα ποση ενα ηρω μακρων. ουτων ποσησων ψυχωσ

tatum in nomine discipuli: amen dico vobis, non perdet mercedem suam.

perdet q non vobis ego dico amen discipuli in nomine tantum בלחור בשמא דתלמידא אמין אמר אנא לכון דלא נובד mercedē suā אנרה!

C A P. X I.

קפלאון יא
Ioannis capitis amputationis ad oblationem

1 Et factum est, cum consummasset Iesus præcipiens duodecim discipulis suis, transiit inde, vt doceret & prædicaret in ciuitatibus eorum.
2 Ioannes autem cum audisset in vinculis opera Christi: mittens duos de discipulis suis, ait illi.
3 Tu es qui venturus es, an alium expectamus?
4 Et respondens Iesus, ait illis, Euntes renuntiate Ioanni quæ audistis & vidistis:
5 Cæci vident, claudi ambulat, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes euangelizantur.
6 Et beatus est qui non fuerit scandalizatus in me.
7 Illis autem abeuntibus, cepit Iesus dicere ad turbas de Ioanne, Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitamam?
8 Sed quid existis videre? hominem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt.
9 Sed quid existis videre? prophetam? Etiam dico vobis, & plusquam prophetam.
10 Hic est enim de quo scriptum est, Ecce ego mitto

דקורבא דפסק רישה דיוחנן
discipulis suis duodecim præcipere Iesus finiuisset cum & factū est
1 והוא דכר עלם ישוע למפקדו לתרעסר תלמידוהי
autē Ioannes in ciuitatibus eorum & prædicaret vt doceret inde transiit
שני מן תמן למלפו ולמכרוז במדינתהון: יוחנן דין
p manū misit Christi opera vincitorum in domo audisset cum
כר שמע בירת אמירא עבדוהי דמשיחא שדר בוך
alios an qui venit es is tunc ei & dixit discipulorū suorū
תלמידוהי ואמר לה: אנת הו הו דאתא או לאהרין
Ioanni renuntiate ite illis & ait Iesus respōdit expectamus
הו מסכין: ענא ישוע ואמר להון זלו אשתעו ליוחנן
ambulāt & claudi vident cæci & videtis vos quæ audistis ca
אילין דשמעין אנתון והון: סמיא חזין והגירא מהלכין
& pauperes resurgunt & mortui audiunt & surdi mundantur & leprosi
וגרבא מתדבין והרשא שמעין ומיהא קימין ומסכין
in me fuerit offensus qui non ille & beatus euangelizantur
מסתברין: וטובוהי לאינא דלא נתכשל בי!
Ioanne de ad turbas dicere Iesus cepit abiiisset autē cum
כר דין אולו שרי ישוע למאמר לכנשא על יוחנן
agitatur vento quæ arundinē videre in deserto existis quid
מנא נפקתון להורבא למחוא קניא דמן רוחא מתתזע:
ואן לא מנא נפקתון למחוא גברא דנחתא רכיכא לביש
non etiā sunt regum in domo vestiuntur qui mollibus ii ecce
הא אילין דרכיכא לבישין בירת מלכא אנון: ואן לא
quā & excellentiorē vobis ego dico etiā pphetā videre existis quid
מנא נפקתון למחוא נביא אין אמר אנא לכון ויתיר מן
mitto ego ecce scriptū est de quo enim ipse est pphetam
נביא: הו גיר דעלוהי כתיב דהא אנא משדר אנא

μόνοι, εἰς ὄνομα μαθητῶν, ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὃ μὴ ἀπολέσει τὴν μισθὸν αὐτοῦ.
Κεφ. ια.

1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐπέλθοι ὁ Ἰησοῦς ἀπαρτίζων τοὺς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκείθεν εἰς ἡλιόπολιν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν. 2 ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῇ δεσμωτηρίᾳ τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ, πέμψας δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῶν· 3 σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερος προσδοκῶμεν; 4 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, πορθητῆς ἀπαρτίζετε Ἰωάννην ἢ ἀκούετε καὶ βλέπετε· 5 πολλοὶ ἀναβλήτους, καὶ χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπτοὶ καὶ σαελίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν, νεκροὶ ἐγείρονται, καὶ πολλοὶ ἀναβλήζονται. 6 ὃ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. 7 ταῦτα δὲ πορθηθέντων, ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου, ἡ δὲ ἠλθὲν εἰς ταῦτ' ἔφησαν διασπασταῖς καλαμοῖσι ἀπὸ ἀέμου ἀλωόμενοι· 8 διὰ τοῦτο λέγειτε ἰδίῃς ἀφ' ἑαυτῶν ἐν μαλακοῖς ἵματιοῖς ἡμφιεσμένους ἰδοὺ οἱ ἄμαλαχοι πορθητῆς τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσὶν. 9 διὰ τοῦτο λέγειτε ἰδίῃς ἀφ' ἑαυτῶν, εἰς ὄνομα μαθητῶν, ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὃ ἀπολέσει τὸν μισθὸν αὐτοῦ. 10 ὅτι ἔγραψεν, ἀπεσταλτοὶ προσφθιτῶν.

ante te viam qui parabit faciem tuam ante angelum meū
מלאכי קדם פרצופך דנתקן אורתא קדמך
 quā q maior sit nulliū iter natus surrexit q non vobis ego dico amen
אמן אמר אנא לכון ולא קם בילידי נשא רב מן
 p̄ q̄ co est maior celorum in regno autē minor Baptista Ioannes
יוחנן מעמדנא ועורא דין במלכות שמיא רב הו מנה
 regnum nunc vsque Baptiste autē Ioannis diebus
מן יומי יוחנן דין מעמדנא ועד מא להשא מלכותא
 illud rapiunt & violenti accipitur cum violentia celorum
דשמיא בקטירא מתדברא וקטירנא טחטפין לה
 vaticinati sunt ad Ioannē vsque & lex pphetæ enim omnes
כלהון ניר נביא ואוריתא עד מא ליוחנן אתנביו
 venire qui futurus est Elias q̄is est recipere vos vultis estis
ואן צבין אנתון קבלו דהויו אליא דעתיד לטאתא
 audiat ad audiendum aures ipsi cui sunt ei
מן דאירית לה אדנא דנשמע שמע
 ieiunij tertiz septimanæ in sabbatho duorum
דתרין בשבא דשבתא דתלתא דצומא
 qui sedent pueris similis est hanc generationem assimilabo autē eni
למן דין אדמיה לשרבתא הדא דמיא לטליא דיתבין
 & non vobis cecinimus & dicunt ad sodales suos & clamāt in foro
בשוקא וקעין לחבריהון
 Ioānes enim venit planxistis & non vobis & lamēntati sum⁹ saltastis
רקדתון ואלין לכון ולא ארקדתון
 filius venit illi est dxmoniu⁹ & dicunt bibite neque comedit qui nō
דלא אכל ולא שתא ואמרין דיוא אית לה
 vini & bibax edax homo ecce & dicunt & bibēs comedēs hominis
דאנשא אכל ושתא ואמרין הא נברא אכולא ושתא חמרא
 cultorib⁹ suis à sapientia & iustificata est & peccatorū publicanorū & amicus
ורחמא דמכסא ורחמיא ואודקת חכמתא מן עבדיה
 in qb⁹ editz fuerāt illis ciuitatibus exprobrare Iesus cepit tunc
הידין שרניישוע למחסדו מדינתא אלין דהוון בהון
 eob⁹ fuerāt neq; plurimæ virtutes eius
חילוהי סגיאנא ולא תבו

Angelum meum ante faciem tuam, qui p̄parabit viam tuam ante te.
 11 Amen dico vobis, non surrexit inter natos mulierum maior Ioanne Baptista. Qui autem minor est in regno celorum, maior est illo.
 12 A diebus autem Ioannis Baptistæ vsque nunc regnū celorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.
 13 Omnes enim prophetæ & Lex, vsque ad Ioannem prophetauerunt.
 14 Et si vultis recipere, ipse est Elias, qui venturus est.
 15 Qui habet aures audiēdi, audiat.
 16 Cui autem similem æstimabo generationem istam? Similis est pueris sedentibus in foro: qui clamantes coequalibus, dicunt.
 17 Cecinimus vobis, & nō saltastis: lamentauimus, & non planxistis.
 18 Venit enim Ioannes neque manducans, neque bibens: & dicunt, Dæmonium habet.
 19 Venit Fili⁹ hominis māducans & bibens: & dicunt, Ecce homo vorax & potator vini, publicanorū & peccatorum amicus. Et iustificata est sapientia à filiis suis.
 20 Tunc cepit exprobrare ciuitatibus in quibus factæ sunt plurimæ virtutes eius, quia non egissent penitentiam.

τὸν ἀγγελὸν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου ἔμπροσθέν σου. 11 ἀμὲν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γυναικῶσι μετὰ τῶν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, ὃ δὲ μικρότερος ἐστὶν τῆς βασιλείας τοῦ ἐρχομένου, μετὰ τῶν αὐτῶν ὄντων. 12 ἀπὸ δὲ τῆς ἡμετέρας βασιλείας ἕως ἄρτι, ἡ βασιλεία τοῦ ἐρχομένου βιάζεται, καὶ βιάσεται ἄρτι ἕως αὐτοῦ. 13 πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάννου προσεφώνησαν. 14 καὶ εἰ θέλετε δεῖξασθαι αὐτῶς τὸν Ἠλίαν, ὃ μέλλων ἔρχεσθαι. 15 ὁ ἐρχόμενος ἄρα ἀκούει, ἀκούεται. 16 ὅτι δὲ ἐμοὶ ὡστὸς τῶν γυναικῶν τῶν αὐτῶν ὁμοία ὄντων παῖδων ἐκ ἀργασίας καὶ ἀκαθαρσίας, καὶ προσεφώνουσι τοῖς ἐταίροις αὐτῶν, 17 καὶ λέγουσιν, πῶς ἠσπασμένον ἔσται ἡμεῖς, καὶ οὐκ ἀκαθάρτου ὄντος. 18 ἦλθε γὰρ Ἰωάννης μῆτι ἐσθίει, μῆτι πίνει, καὶ λέγουσιν, δαίμονιον ἔχει. 19 ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίει καὶ πίνει, καὶ λέγουσιν, ἰδοὺ ἀνθρώπος φάγορ καὶ ὀινόποτος, πλεονάζων φίλους καὶ ἀμαρτωλῶν. καὶ ἰδοὺ ἀποστρέφεται τὰ τέκνα αὐτοῦ. 20 τότε κήρυξεν αὐτοῖς τὰς πόλεις, ὅτι οὐκ ἔβουλησαν μετανοήσαι.

c 1a

21 Vx tibi Corozais, vx tibi Bethsaida, quia si in Tyro & Sidone facte essent virtutes, quae factae sunt in vobis, olim in cilicio & cinere poenitentiam egissent.

22 Veruntamen dico vobis, Tyro & Sidoni remissius erit in die iudicij, quam vobis.

23 Et tu Capharnaum nuquid vsque in caelum exaltaberis? vsque in infernum descendes: quia si in Sodomis facte fuissent virtutes quae factae sunt in te, forte mansisset vsque in hanc diem.

24 Veruntamen dicovobis: quia terrae Sodomorum remissius erit in die iudicij, quam tibi.

25 In illo tempore respondens Iesus dixit, Confiteor tibi Pater Domine caeli & terrae, quia abscondisti haec a sapientibus & prudentibus, & reuulasti ea paruulis.

26 Ita Pater: quoniam sic fuit placitum ante te.

27 Omnia mihi tradita sunt a Patre meo. Et nemo nouit Filium, nisi Pater: neque Patrem quis nouit, nisi Filius, & cui voluerit Filius reuelare.

28 Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis: & ego reficiam vos.

29 Tollite iugum meum super vos, & discite a me quia mitis sum & humilis corde: & inuenietis requiem animabus vestris.

I Tyro quonia si Bethsaida tibi vx Corozain tibi vx & dicebat
21 ואמר הואו לכו כורוזין וי לכו ביתצידא דאלו בעור
in sacco iam olim in vobis quae factae sunt virtutes factae essent & I Sidone
ובצידן הו חילתא אילין דהוו בכין כבר דין בסקא
p Tyro vobis ego dico veruntamen poenitentiam egissent & cinere
ובקטמא תבו : כרם אמר אנא לכון דלצור
& tu vobis quam iudicij in die remissus erit & Sidoni

ולצידן נהוה נוח ביומא דרינא או לכין : ואנתי
ad inferos vsq; exaltata es ad caelos quae vsque ea es Caphernaum
כפרנהום הי דעד מא לשמיא אתתרימתי ועד לשוול
in te quae factae sunt virtutes factae fuissent in Sodomis quia si deprimis
תחתין דאלו כסדום הוו חילתא אילין דהוו בכין
tibi ego dico veruntamen in hanc diem vsque stetisset

קימא הות עד מא ליומנא : כרם אמר אנא לכו
tibi quam iudicij in die remissus erit Sodomae quia terrae
דלארעא כסדום נהוא נוח ביומא דרינא או לכין
epiphaniam post duorum in sabbatho vnus ad vesperam
דרמשא רחד בשבטא דתרין דבתר דנהא

Pater mi tibi ego confiteor & ait Iesus respondit tempore in illo
כהו זכנא ענא ישוע ואמר מודה אנא לך אכי
sapientibus a haec quia abscondisti & terrae caeli dominator
כרם דשמיא ודארעא דכסית הלין מן חכימא
quonia sic pater mi etiam paruulis ea & reuulasti & prudentibus

וסכולתנא וגלית אנן לילודא : אין אכי דהכנא
patre meo a mihi tradita sunt omnia ante te placitum fuit
הוא עכינא קדמך : כל מדם אשתלם לי מן אכי
nouit quisquam patrem neque etiam nisi filium nouit & nemo
ולא אנש ידע לברא אלא אן אבא אף לא לאבא אנש ידע

אלא אן ברא ולמן דצבא ברא דנגלא : תולותי כלכון
vos omnes ad me venite reuelare filius voluerit & cui filius nisi
לאנא ושקילי מובלא ואנא אניחכון :
reficiam vos & ego onera & baiulatis q laboratis
sum & humilis sum qa mitis a me & discite sup vos iugum meum tollite

29 שקולו נירו עליכון וילפו מני דניחא אנא ומכין אנא
animabus vestris requiem vos & inuenietis in corde
בלכי ומשכחון אנתון ניחא לנפשתכון :

21 και οι Κοροζαι, και οι Βηθσαιδα, οτι εις εν Τυρω και Σιδωνι εβουληθη αι δυναμεις αι γινόμεναι εν υμιν, παλαιαι αυ εν Γαλασα και αποστο μετανοουσαι. 22 ηλω λεγει υμιν, Τυρω και Σιδωνι δουλοιστερον εσαι εν ημερα κριστου, ο υμιν. 23 και συ Καφαρναουμ η εως τω ερεσεν ο υμω βηθσαι, εως εδου και τα εις εαδμηση. οτι εις εν Σοδομοις εβουληθη αι δυναμεις αι γινόμεναι εν σοι, εμεινασ δω μεζροσ σήμερον. 24 ηλω λεγει υμιν, οτι ην Σοδομορον δουλοιστερον εσαι εν ημερα κριστου, η σοι. 25 εν εκειτω τη καιρω αποκρισεις ο Ιησους, εστιν, εδομολογοσεν μαρις ος πατερ, ουδε εις ερεσεν οτι ηνσ γης, οτι απεκρισεν αυτασ δεσ φωνησ συνεψη, και απεκρισεν αυτασ νηπιουσ. 26 και ο πατερ, οτι υπως εβουληθη δωσησ εμπαροσεν ος. 27 πατερ μοι παρεδθησ απο τοσ πατερος μου, και υδεις δεστησ ωσκεισ ο υγιεισ μη ο πατερ εδωκεσ πατερσ ως δεστησ ωσκεισ, ει μη ο υδεις, οσ εαυ βουληται ο υδεις αποκαλυψαι. 28 δεσ τησ πατερσ με πατερσ οι κοπιωντες και φοροσμενοι, και εν δραπασσω υμασ. 29 εσατε ος ζυγισ μου εφ υμασ, και μαλιστα αν εμουσ, οτι παρσ οσ εμ και εαποσ οσ τησ καιροσ και εβουληθησ δραπασσω τον πατερσ ζυγισ υμιν.

est leue & onus meum est suave enim iugū meū
נוֹרְטָנֵךְ בְּכֹס־הוּ וּמוֹבִלֵךְ לִילֵאלֵהוּ

30 Jugum enim meum suave est, & onus meum leue.

C A P. X I I.

feminum in domo in sabbatho Iesus ibat tempore in illo

כְּרוּ וּבְנֵי מַהֲלַךְ הוּא יְשׁוּעַ בְּשִׁבְתָּא בֵּית זִרְעָא
& manducare. spicas vellere & coperite esuriebat & discipuli eius
וְחַלְמִידוּהוּ כְּפָנָו וּשְׂרֵיוֹ מְלִבְנֵי שִׁבְתָּא וְאֹכְלִין:

1 In illo tempore abiit Iesus per sata Sabbatho: discipuli autem eius esurientes coperunt vellere spicas, & manducare.

discipuli tui ecce ei dixerunt illos vidissent cum autē Pharisei

פְּרִישֵׁי דִין כִּד חֲזוּ אֲנֹן אִמְרִין לֵה הֵם תְּלַמִּידֵיךְ
verō ipse in sabbatho facere licet quod non id faciunt.

2 Pharisei autem videntes, dixerunt ei, Ecce discipuli tui faciunt quod non licet eis facere sabbathis.

עֲבָדִין מִדֵּם דְּלֵא שְׁלִישׁ לְמַעַבְדַּ בְּשִׁבְתָּא: הוּ דִין
& ij esurit cum David fecerit quid legistis non eis dixit

3 At ille dixit eis, Non legistis quid fecerit David, quando esurivit, & qui cum eo erant.

אִמְרַ לְהוֹן לֵא קְרִיתוֹן מִנֵּה עֲבָד דְּוִיד כִּד כִּפְן וְאִילִין
mensē & panem Dei in domum intrauit quomodo q. cū eo erāt

4 Quomodo intrauit in domum Dei, & panes propositionis comedit, quos nō licebat ei edere, neque his qui cum eo erant, nisi solis sacerdotibus?

דְּעִמָּה: אִיכְנָא עַל לְבִיתָא דֵאלֵהָא וּלְחֵמָא דְּתוֹרָה
iis neque comedere ei licebat cui non ipse comedit Domini

5 Aut non legistis in lege quia sabbathis sacerdotes in templo sabbathum violāt, & sine crimine sunt.

דְּכִהְנָא כְּהִיבְלָא מַחְלִין לֵה לְשִׁבְתָּא וּדְלָא עֲדִלִין אֲנֹן:
hic est templo prę q. maior verō vobis ego dico

6 Dico autem vobis, quia templo maior est hic.

אִמְרַ אֲנָא לְכֹן דִין דְּרַב מִן הִיבְלָא אִית הִרְכָּא:
sacrificiū & nō ego volo misericordiā q. d. est effectus scientes autē si

7 Si autem sciretis quid est, Misericordiam volo & non sacrificium, nunquam condemnassetis innocentes.

אֵלוּ דִין יִדְעִין הוּיָתוֹן מִנֵּה הִנְנָא אֲבָא אֲנָא וְלָא דְּכִהְתָּא
sunt reprehensibiles qui non eos fuissetis condemnantes non

8 Dominus enim est Filius hominis etiam sabbathi.

לָא מַחְבִּין הוּיָתוֹן לְאִילִין דְּרֵלָא עֲדִלִין אֲנֹן:
hominis filius est sabbathi enim dominus

9 Et cū inde transisset, venit in synagogam eorum.

מִרְרָה נִיר דְּשִׁבְתָּא אִיתוּהוּ כְּרָה דְּאֲנִשָּׁא:
ieiunij tercię septimanę sabbathum dici

דְּיוֹם שִׁבְתָּא דְּשִׁבְתָּא דְּתַלְתָּא דְּצוּמָא
in synagogā eorū & venit Iesus illinc & discessit

וְשָׁנִי מִן תַּמָּן יְשׁוּעַ וְאַתָּא לְכֹנִשְׁתָּהוֹן:
9 וְשָׁנִי מִן תַּמָּן יְשׁוּעַ וְאַתָּא לְכֹנִשְׁתָּהוֹן:

30 ο ρη̅ς μου χαρι̅ς και̅ φρο̅ν̅ δ̅ειν̅.

Κεϋ. ιϛ.

1 Εν και̅νω τῷ κ̅σμῳ, ἐπεδ̅λθ̅η ὁ Ἰη̅σους το̅ις ἁ̅β̅ε̅σαι̅ς ὁ̅ς ἦν̅ ἀσπα̅ρμ̅ων. οἱ δ̅ὲ μαθη̅ται̅ αὐ̅του̅ ἐπ̅η̅λ̅θ̅ον, και̅ ἠ̅ρ̅ξ̅α̅ν̅ ἄλλ̅ην̅ σ̅α̅ραν̅, και̅ ἔδ̅ει̅ν. 2 οἱ δ̅ὲ φα̅ρ̅ισ̅αιο̅ι ἰδ̅ου̅ν̅τες, εἶ̅πον̅ αὐ̅του̅, ἰδ̅ου̅ οἱ μαθη̅ται̅ σου̅ πο̅ι̅ον̅ οὗ̅δ̅ ἕ̅στι̅ς πο̅ι̅ε̅ν̅ ἐν̅ ἁ̅β̅ε̅σαι̅ς. 3 ὁ δ̅ὲ εἶ̅π̅ον̅ αὐ̅τοι̅ς, ἡ̅ κα̅ὶ̅ δ̅α̅υ̅ιδ̅ ἔ̅ποι̅η̅σεν̅ Δ̅α̅υ̅ιδ̅, ὅ̅τι̅ ἐπ̅η̅λ̅θ̅ον̅ αὐ̅τος̅ και̅ οἱ μετ̅ αὐ̅του̅, 4 π̅ως̅ εἶ̅σ̅τη̅ν̅ εἰ̅ς̅ τὴν̅ οἰκ̅ον̅ το̅υ̅ θε̅ου̅, και̅ το̅ις̅ ἄρ̅τοι̅ς̅ τῶ̅ς̅ σ̅ε̅β̅ε̅σ̅τας̅ ἐ̅φα̅ρ̅ε̅ν̅, και̅ ἔ̅β̅η̅ν̅ αὐ̅του̅ φα̅ρ̅ισ̅αιο̅ι, ὅ̅τι̅ το̅ις̅ μετ̅ αὐ̅του̅, εἶ̅μ̅εν̅ το̅ις̅ ἁ̅β̅ε̅σαι̅ς. 5 ἢ̅ κα̅ὶ̅ ἀ̅ε̅γ̅ρα̅τε̅ ἐν̅ τῷ̅ νό̅μῳ, ὅ̅τι̅ το̅ις̅ ἁ̅β̅ε̅σαι̅ς οἱ ἱ̅ε̅ρ̅ε̅ι̅ς̅ και̅ τῷ̅ ἱ̅ε̅ρ̅α̅τ̅ῃ̅ το̅υ̅ ἁ̅β̅ε̅σαι̅ς β̅ε̅β̅η̅λο̅υ̅σ̅, και̅ ἀ̅μα̅ρ̅τι̅ οἱσ̅ι̅ς; 6 λέ̅γω̅ δ̅ὲ̅ ὑ̅μῖν, ὅ̅τι̅ ἰ̅δ̅ου̅ μ̅ε̅τ̅ ζ̅α̅ρ̅ ὅ̅τι̅ ὁ̅ς ἔ̅στι̅ς, 7 εἰ̅ δ̅ὲ̅ ἐ̅ργ̅α̅σα̅τε̅ ἢ̅ ὅ̅τι̅, ἦ̅τοι̅ ἡ̅λ̅α̅ς̅ και̅ ὁ̅ θυ̅ς̅ αὐ̅του̅ κα̅τ̅ὰ̅ τ̅ὴν̅ ἁ̅β̅ε̅σαι̅ς. 8 κ̅υ̅ρι̅ος̅ ὁ̅ς̅ ε̅στι̅ς̅ τῷ̅ ἁ̅β̅ε̅σαι̅ς ὁ̅ υ̅ι̅ος̅ το̅υ̅ θε̅ου̅. 9 και̅ μετ̅ε̅βαι̅, ἐ̅κ̅η̅λ̅θ̅εν̅ εἰ̅ς̅ τὴν̅ σ̅υ̅να̅γω̅γ̅ην̅ αὐ̅τῶ̅ν.

c iij

10 Et ecce homo erat manū habens aridā, & interrogabant eum, dicentes, Si licet sabbathis curare, vt acculerent eum.

11 Ipse autē dixit illis: Quis erit ex vobis homo qui habeat ouem vnam, & si ceciderit hæc sabbathis in foueā, nōne tenebit & leuabit eam?

12 Quanto magis melior est homo oue? Itaque licet sabbathis beneficere.

13 Tunc ait homini, Extēde manū tuam. Et extendit, & restituta est sanitati sicut altera.

14 Exeuntes autem Pharisæi, consilium faciebant aduersus eum, quomodo perderent eum.

15 Iesus autem sciens, recessit inde: & secuti sunt eū multi, & curauit eos omnes.

16 Et præcepit eis ne manifestum eum facerent:

17 Vt adimpleretur quod dictum est per Isaiam Prophetam, dicentem,

18 Ecce puer meus quem elegi, dilectus meus in quo bene cōplacuit animæ meæ. Ponam spiritum meum super eum, & iudicium Gentibus nuntiabit.

19 Non contendet, neque clamabit, neque audiet aliquis in plateis vocem eius.

20 Arundinem quassatam non confringet, & linum fumigans non extinguet, donec eiciat ad victoriam iudicium.

& interrogātes manū cuius aruerat illie erat vnus & vir
10 וגברא חד אית הוא תמן דביששא ארדה ומשאלין
vt deferret ita sanare in sabbatho licet nung d & dicebant eum erant
הוה לה ואמרין דאן שליט בשבתא למאסיו אידך דנאכלון

cui sit vir ex vobis quis illis dixit autē ipse criminationes ipsas
קצועהו: 11 הו דין אמר להון מנו מנכון גברא דאית לה
prehēdat non sabbathi in die in foueam ceciderit cū vna ouis
ערכא חד ואן נפל בחברא כיומא דשבתא לא אהד

oue p̄g hominis fili? excelētiōr est autē quanto
cam & erigat
ומקים להו 12 כמה דין ותיר בר אנשא מן ערכא

ait tunc quod bonū est facere in sabbatho est licitum itaque
סדין שליט הו בשבתא למעבד דשפירו: 13 הו דין אמר
sicut & restituta est manū suā & extēdit manū tuā extēdit homini illi
להו גברא פשוט אידך ופשוט אידהו ותקנת אידך

aduersus eū cōperūt & consilium Pharisæi & exierūt focia sua
חברתהו: 14 ונפקו פרישא ומלכא נסכו עלוהו
illinc & secessit cognouit autē Iesus perderent eū quomodo

אידך דנבדרוניהו: 15 ישוע דין ידע ושני לה מן תמן
& inhibuit omnes & sanauit multę turbe post eum & iuerūt
ואולו בתרה כנשא סגיאא ואסי לכלהון: 16 וכאנא

quod dictū est id vt adimpleretur cum reuelarent ne eis
בהון דלא נגלוניהו: 17 נתמלא מדם דאתאמר
i quo mihi cōplacui seruo me? ecce q dixit phete Isaię p manū

ביד אשעינא נביא דאמר: 18 הא עבדי דאצטבית
sup eū ponam spiritū meū aīa mea in quo acquiescite dilectus meus

כה חביבי דסוחרת בה נפשי רוחו אסימ עלוהו
clamabit neque contendet non p̄dicabit gentibus & iudicium
ודינא לעממא נכרו: 19 לא נתחרא ולא נקעא
quassatam arundinem in plateis vocē ei audiet quisquā neque

ולא אנש נשמע קלרה בשוקא: 20 קנינא רעיעא
eiiciat donec extinguet non crepitanter & lucernam cōstringet non

לא נתבר ושרגא דמטפטף לא נדעך עד מא דנפק
ad victoriam iudicium
דינא לזכותא:

10 και ιδου ανθρωπος εν τω πλη χειρα εν χειραυ. και επιρωτισαν αυτον λεγοντες, ει δεστι τις αβ-
βαισ θεραπεισιν, ινα καταρηρισωσιν αυτον. 11 ο δε ειπεν αυτοις, υς εσται δε υμωσ ανθρωπος ος εστι
καθωσ αν εν, και εαν επιση τοτο τις αββαισ εις βοδισον, υχ καιρισσ αυτη και εξαρει; 12 ποσα ουα δε φερει ανθρωπος καθωσ αυτου; ωστ δεστι τις αββαισ καλας ποιειν.
13 ποτε λεχθη αυτω ανθρωπω αυτω δεσμευμενω εχοντι πλη χειρα, εκδενεν τω χειρα αυτου και δεσπεινε και αποκτα-
πεισθη υγιεισ ωσ η δυνα. 14 οι δε Φαρισαιοι συμβεβηκοι ηαυτον και αυτη δεσποντες, οπως αυτην καταλειψασιν.
15 ο δε Ιησους γνοεισ, αυτησ ρησιν εκειθεν και ηκολωθησαν αυτησ οχλοι πολλοι, και ο δεσθεπισουν αυτησ παστας.
16 και επισημωσεν αυτησ ινα μη φασιν αυτην ποιησασιν. 17 οπως πληρωθη το ρηθεν δεσ Ησαιου το καθωσ
φητισ, λεγοντες. 18 ιδου ε παυσ μου, ον ηρεπισα, ο αγαπητοσ μου, εις ον θεσδουκασιν η ψυχη μου. ποσα το ποσμου, μου
επι αυτησ, και κρισσ τις εδνεισσ απαγγελει. 19 ουκ ελεισσ, υδε κραυγασσ, υδε ακουσσ τις εν τη πλατειασ η φωνησ
αυτησ. 20 και λαμωσ σιωπησμεμωσ εν εν και πασσι, υ ληθον τυφοδισοι υσ ορεσσ, εως αλ ουβαλη εις πυκοσ η κρισσ

sperabunt genesa & in nomine eius

ובשמרה עממא נסכרון

ieiunium ante in sabbatho vnus ad vesperam

דרמשא דחד בשבט דקום צומא

& sanuit eū & cecus erat q mutus vni demoniacū ei obtulerūt

והיו קרבו לה דיונא חד דחרש ועור ואסיה

& stupebant & videret loqueretur & cecus vt mutus ita non

איכנא דחרשא וכמא נמלל ונחוא

Pharisæi Dauid filius iste est nonne & dicebant turbe omnes

כלהון בנשא ואמרן דלמא הנו ברה דהווד

nisi demonia eiicit non ille dicunt audiuisent eum vtrū

דין כד שמעו אמרון הנא לא מפק שארמא

coitationes corificognouit aut Iesus demoniorū principe in beelzebub

כבעל זבוב רישא דדיוא

& oīs desolabitur se cōtra qd diuiditur regnū omne illis & dixit

ואמר להון כל מלכו דתתפלג על נפשת תחרב וכל

stabit non seipsam aduersus que diuiditur & ciuitas domus

בי ומדינא דנתפלג על נפשה לא נקום

quomodo diuisus est semetipsum contra eiicit satanam satanas etfi

ואן סטנא לסטנא מפק על נפשה אתפלג איכנא

eiicit in beelzebub ego etfi regnum eius staret ergo

הכול קימא מלכותה

ipfi hoc propter illa eiiciunt in quo filij vestri demonia ego

אנא דיוא בניכון במנא מפקין להון מטל הנא הנון

sum eiiciens ego Dei in spiritu etfi iudices vobis erunt

נהוון לבון דינא

quomodo aut Dei regnum ad vos peruenit demonia

דיוא קרבת לה עליכון מלכותא דאלהא

nisi diripere & vasa eius fortis in domum intrare potest quisquā

אנש משכח דנעול לבית חסנא ומאנוה נכו אלא אין

q nō is diripiet domū eius & tunc fortem ligauerit eum prius

לוקרם לאסרויהו לחסנא והיוין ביתה נכו

spargit spargēdo meū colligit q nō & is est cōtra me mecum est

הוא עמי ולקבלי הו ומן דלא כנש עמי מברו מברו

21 Et in nomine eius Ge-tes sperabunt.

22 Tunc oblatas est ei dæmonium habens, cæcus & mutus, & curauit eum, ita vt loqueretur & videret.

23 Et stupebant omnes turbe, & dicebant, Nunquid hic est Christus filius Dauid?

24 Pharisei autem audientes dixerunt, Hic non eiicit dæmones, nisi in Beelzebub principe dæmoniorum.

25 Iesus autem sciens cogitationes eorum dixit eis, Omne regnum diuisum cōtra se, delolabitur: & omnis ciuitas vel domus diuisa cōtra se, non stabit.

26 Et si Sathanas sathanam eiicit, aduersus se diuisus est, quomodo ergo stabit regnū eius?

27 Et si ego in Beelzebub eiicio dæmones, filij vestri in quo eiiciunt? ideo ipsi iudices vestri erunt.

28 Si autem ego in Spiritu Dei eiicio dæmones, igitur peruenit in vos regnum Dei.

29 Aut quomodo potest quisquam intrare in domum fortis & vasa eius diripere, nisi prius alligauerit fortem & tunc domum illius diripiet?

30 Qui non est mecum cōtra me est: & qui non congregat mecum, spargit.

21 καὶ τῆς ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἤσπεδοσι. 22 τότε προσετίθει αὐτῷ δαίμονι ὀπίθεος, τυφλὸς καὶ κωφὸς καὶ ἐδεδάκτυσεν αὐτὸν, ὥστε τὸν τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ λαλεῖν καὶ βλέπειν. 23 καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι, καὶ ἤλεγχοσαν, μήτις ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς Δαυὶδ. 24 οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον, οὗτος οὐκ ἐστὶν υἱὸς Δαυὶδ, εἰ μὴ ἐν τῇ Βεελζεβὺλ φέροισιν οὗτο δαίμονιων. 25 εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς, πᾶσα βασιλεία μεμωμένη κατὰ ἑαυτῆς, καὶ ἑαυτῆς, καὶ ἑμῶν πατῆρ' & πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μεμωμένη κατὰ ἑαυτῆς, ἢ σαθροῦται. 26 καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς τὸν Σατανᾶν ἐκβάλλῃ, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμμελῶσθ' πῶς αὐτὸν σαθροῦται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; 27 καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβὺλ ἐκβάλλω τὰ δαίμονια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν ἑνὶ ἐκβαλλοῦσι, ὅρα τί ποτε αὐτοὶ ὑμῶν ἔσονται κριταί. 28 εἰ δὲ ἐγὼ ἐν πνεύματι Θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαίμονια, ἅρα ἐφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. 29 ἢ πῶς δύναται ἕξ ἐσθλῶν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ, καὶ τὰ σκεῦη αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ προσῶν δόξῃ τὸν ἰσχυρὸν, καὶ τὴν τῶν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσῃ; 30 ὁ μὴ ἔμμετ' ἔμμετ', κατ' ἑμῶν ὄψι. καὶ ὁ μὴ συναγῶν μετ' ἑμῶν, σκορπίζει.

31 Ideo dico vobis: omne peccatum & blasphemia remittetur hominibus, Spiritus autem blasphemia non remittetur.

32 Et quicumque dixerit verbum contra Filium hominis remittetur ei: qui autem dixerit contra Spiritum sanctum, non remittetur ei, neque in hoc seculo, neque in futuro.

33 Aut facite arborem bonam, & fructum eius bonus: aut facite arborem malam, & fructum eius malum: siquidem ex fructu arbor agnoscitur.

34 Progenies viperarum, quomodo potestis bona loqui cum sitis mali? ex abundantia enim cordis, os loquitur.

35 Bonus homo de bono thesauro profert bona: & malus homo de malo thesauro profert mala.

36 Dico autem vobis quoniam omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicij.

37 Ex verbis enim tuis iustificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis.

38 Tunc responderunt ei quidam de Scribis & Phariseis, dicentes, Magister, volumus à te signum videre.

39 Qui respondens ait illis, Generatio mala & adultera signum querit, & signum non

& blasphemia peccata quæ omnia vobis: ego dico hoc propter
 מטל הנשא אמר אנני לכון דמל השחק ונורפין 31
 non spiritum quæ est contra verò blasphemia hominū filijs remittetur
 נשתבך לבני נשא נורפא דין וועל דחמא לא
 filijs contra verbum si dixerit: & quisquis hominū filijs remittetur
 נשתבך לבני נשא וכל מן דנאמר מלתא על כהר
 non dixerit sanctum spiritum aduersus autē quæq; ei remittetur hominis
 דאנשא נשתבך לה כל דין דעל רוחא הקודשא נאמר לא
 neque in hoc seculo neque in futuro non ei remittetur
 נשתבך לה לא בעלמא הנא ולא בעלמא דעתור
 arborem facite aut bonos & fructus eius bonam arborem facite aut
 או עברו אילנא שפירא ופארהו שפירא או עברו אילנא
 arbor cognoscitur enim ipsa fructib; suis à malor & fructus eius malam
 בישא ופארהו בישא מן פארהו הו גיר מתדע אילנא
 loqui bona vos potestis quomodo viperarum progenies
 וקדא דאכדנא איכנא משכרין אנתון טבתא לכמללו
 vir loquitur enim cordis abundantia ex vobis qui mali
 דבישא אנתון מן חותרי לכא גיר ממלל פומא 35
 de malus & vir bona profert bono thesauro de bonus
 טבא מן סימתא טבתא טפק שבתא דנברא בישא מן
 p de oi om vobis ego dico mala profert malo thesauro
 סימתא בישתא טפק בישתא 36 אמר אנא לכון גיר דבל
 in die rationem reddent hominū filijs qd locuti fuerit otioso verbo
 מלא בטלא דנאפרון בני נשא נתלון עתגמה ביוטא
 cōdemnaberis verbis tuis & ex iustificaberis enim verbis tuis ex iudicij
 דינא 37 מן מליך גיר תורדק ומן מליך תתחיב זון
 Dei genitricis in cōmemorationē ad vesperam
 דרמשא בוכוננא דילדת אלהא
 ei & dicunt Phariseis & de scribis de quidā responderet tunc
 גירדין ענו אנשא מן ספרא ומן פרישא ואמרין לה
 & dixit respōdit autē is signum ex te videre volumus magister
 מלפנא עכינן דנחוא מנך אתא 39 הו דין ענשא ואמר
 non & signum querit signū & adultera mala generatio eis
 להון שרבתא בישתא ונורתא אתא בעוא ואתא לא

31 δὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἀπορίας, καὶ βλασφημία ἀφεθίσεται τοῖς ἀνθρώποις· ἢ δὲ τὸ πνεῦμα τῆς βλασφημίας, ἢ ἀφεθίσεται τοῖς ἀνθρώποις. 32 ἢ εἰς εἰς εἶπη λόγον καὶ τὸ ὑποδ τῶ ἀνθρώπου, ἀφεθίσεται αὐτῷ· εἰς εἰς εἶπη καὶ τὸ πνεύματος τῶ ἀγίου, καὶ ἀφεθίσεται αὐτῷ ἐπὶ ἐν τῶ νῦν αἰῶνι, ἐπὶ ἐν τῶ μέλλοντι.

33 ἢ ποιῶσαι τὸ δένδρον καλοῦ, καὶ τῶ καρπὸν αὐτῶ καλοῦ· ἢ ποιῶσαι τὸ δένδρον κακοῦ, καὶ τῶν καρπῶν αὐτῶ κακοῦ. ἐκ γὰρ τῶ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται. 34 ἡμιμαται ἐξιδγὰν, πῶς δυναθε ἀγαθα λαλεῖν πεινηροὶ ὄντες; καὶ γὰρ τὸ σαρκοῦματος τῆς καρδίας τὸ σῆμα λαλεῖ. 35 ὁ ἀγαθὸς ἀνθρώπος οὐ τῶ ἀγαθῶ θησαυροῦ οὐδὲ ἀλλῶ ἀγαθα· ἢ ὁ πεινηρὸς ἀνθρώπος οὐ τῶ πεινηροῦ θησαυροῦ οὐδὲ ἀλλῶ ἀγαθα.

36 λέγω δὲ ὑμῖν, ἐπὶ παντ ὅσα λόγον, ὁ εἰς λαλήσωσιν οἱ ἀνθρώποι, ἀποδώσωσιν ὑποφ αὐτῶ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρισίως. 37 ἐκ γὰρ ὅσα λόγον ὁ δικαιοῦσιν, καὶ ἐκ ὅσα λόγον ὁ καταδικαδῶσιν.

38 πῶς ἀπικρίθεται ἄνεθ ἡμιμαται καὶ Φαρισαίων, λέγοντες· δὲ δασκαλε, τίλοῦμε δὲ ποτ ὁ σῆμα ἰδῶν. 39 ὁ δὲ ἀπικρίθεις εἶπεν αὐτοῖς, ἡμιὰ ποιῶσαι καὶ μοιχαλιστῆσιν ὁμιῶσιν· καὶ σῆμα ἰδῶν·

dabitur

fuit enim sicut prophete Ionæ signum nisi ei dabitur
 תתיהבי לה אלא אתה דיונן נביא : 40 איכנא ניר דהוא
 ita noctibus & tribus diebus tribus piscis in ventre Ionas
 וינן בכרסא דנונא תלתא איממין ותלתא לילון הכנא
 & tribus diebus tribus terre in corde hominis filius erit
 נהוה ברה דאנשא בלבה דארעא תלתא איממין ותלתא
 hac generatione cum in iudicio surgent Niniuitz viri noctibus
 לילון : 41 נברא נינויא נקומון בדינא עם שרבתא הדא
 q maior est & ecce Ionæ in prædicatione eversu sint q ipsi & cõdemnabũt eã
 ונחיבונרה דהנון תבו בכרוזותה דיונן והיא דרב
 cum in iudicio surget Austri regina hęc Iona præ
 מן יונן תנון : 42 מלכתא דתימנא תקומי בדינא עם
 terra vltiori ab q venerit & cõdemnabit eã hac generatione
 שרבתא הדא ותחיבירה דאתרת מן עבריה דארעא
 hęc Salomone p q excellẽtiõr est & ecce Salomonis sapiẽtiã vt audiret
 דתשמעי חכמתה דשלימון והא דיתיר מן שלימון הרנא :
 perlustrat hominis filio à exierit immundus spiritus autẽ cum
 43 אמתי דין דרוחא טנפתא תפוקי מן בר נשא מתכרנא
 inuenit & nõ quietẽ & quirit in qb nõ sunt aquz per loca
 באתרותא דמיא לית בהון ובעיא ניהא ולא משכחא :
 & venit exiui vnde in domũ meã reuertar dicit tunc
 44 הידין אמרא אהפוך לביתי מן איכא נפקת ואתי
 ducens abit tunc & pparatã versãm vacuam reperit eam
 משכחא דסריק ותמים ומעבת : 45 הידין אזלא דברא
 & habitãt & ingrediũtur deteriores sunt q p se alios spiritus septem secum
 עמה שבע רוחא אחרנין דמנה בישון ועאלין ועמרין
 sic principũ eiõ quãm peior illius hominis finis & sic in ca
 בה והויא חרתה דנברא הו בישא מן קדמתה הכנא
 loqueretur autẽ ipse cum scelerate huic generationi erit
 נהוא לה לשרבתא הדא בישתא : 46 בר הו דין ממלל
 vt loqueretur & qrẽtes foris stãtes & fratres eius mater eiõ venerũt ad turbas
 לבנשא אתואמרה ואחוהי קימין לבר ובעין דנמללון
 cum eo
 עמה :

dabitur ei, nisi signum Ionæ
 prophetæ.
 40 Sicut enim fuit Ionas
 in ventre ceti tribus diebus
 & tribus noctibus : sic erit
 Filius hominis in corde ter-
 ræ tribus dieb' & tribus no-
 ctibus.
 41 Viri Niniuitz surgent
 in iudicio cum generatione
 ista, & eondamnabunt eam :
 quia pœnitentiam egerunt
 in prædicatione Ione, & ecce
 plus quàm Ionas hęc.
 42 Regina Austri surget in
 iudicio cũ generatione ista,
 & condemnabit eam : quia
 venit à finibus terræ audite
 sapiẽtiã Salomonis, & ec-
 ce plus quàm Salomon hęc.
 43 Cũ autem immundus
 spiritus exierit ab homine :
 ambulat per loca arida quæ-
 rens requiem, & non inue-
 nit.
 44 Tunc dicit, Reuertar in
 domum meam vnde exiui.
 Et veniens inuenit eam va-
 cantem, scopis mundatam,
 & ornatam.
 45 Tunc vadit, & assumit
 septem alios spiritus secum
 nequiores se, & intrantes
 habitant ibi : & sũnt nouis-
 sima hominis illius peiora
 prioribus, Sic erit & gene-
 rationi huic pessimã.
 46 Adhuc eo loquente ad
 turbas, ecce mater eius &
 fratres stabant foris, quæ-
 rentes loqui ei.

δεδήσεται αὐτῆ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τῆ περὶ ἧς . 40 ὡς ὅτε ἔρ ἡ Ἰωνᾶς ἐν τῆ κοιλίᾳ τοῦ κήτους
 ἡμεῖς ἡμέρας καὶ ἡμεῖς νύκτας ἕως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῆ καρδίᾳ τῆς γῆς ἡμεῖς ἡμέρας καὶ ἡμεῖς
 νύκτας. 41 ἡ βασίλισσα τῆς ἀνατολῆς ἀναστήσεται ἐν τῆ κρίσει μὲν τῆς ἡμέρας τῆς αἰωνίου, ἔκ κατακρησθῆσιν αὐτῶν
 ὅτι ματαίωσαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ καὶ ἰδοὺ πλῆθον Ἰωνᾶ ὡς δὲ. 42 βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῆ
 κρίσει μὲν τῆς ἡμέρας τῆς αἰωνίου, καὶ κατακρησθῆσιν αὐτῶν ὅτι ἠλθον ἐν τῆ περὶ ἧς ἀκούσατε πλεῖστον Σολο-
 μῶνος καὶ ἰδοὺ πλῆθον Σολομῶνος ὡς δὲ. 43 ὅταν δὲ τὸ ἀκαθάριστον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται
 διὰ ἀκαθάρτων πηλῶν, ζιτιῶν καὶ ἄλλων, καὶ ἔρχεται εἰς κενὸν. 44 τότε λέγει, ὁπίστρεψον εἰς τὸ οἶκόν μου ὅτι ἐγὼ ἠ-
 γῶν καὶ ἰδοὺ κενὸν εἰσέρχεται, σπασαμένη καὶ καθαρισμένη. 45 τότε πορεύεται καὶ περιελαμβανὴ μὴ
 εἰς αὐτὸν ἔτι ἕνα πνεῦμα πονηρότερον αὐτοῦ, καὶ εἰσελεύσεται καὶ τοιαῦτα καὶ ἕτερα καὶ ἕτερα τὰ ἔργα τοῦ ἀνθρώπου
 ἐκείνου, χεῖρονα ἔτι περὶ ἧς ἔσται καὶ τῆ ἡμέρας τῆς αἰωνίου. 46 ἔτι δὲ αὐτὸς λαλοῦντες τοῖς ὄχλοις,
 ἰδοὺ ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐστηκασιν ἔξω, ζητοῦντες αὐτὸν λαλοῦσαι.

f

47 Dixit autem ei quidam, Ecce mater tua, & fratres tui foris stant querentes te alloqui.

48 At ipse respondens dicenti sibi, ait, Quæ est mater mea, & qui sunt fratres mei?

49 Et extendens manum in discipulos suos, dixit, Ecce mater mea & fratres mei.

50 Quicumque enim fecerit voluntatem Patris mei qui in cælis est: ipse meus frater & soror, & mater est.

C A P. XIII.

1 In illo die exiens Iesus de domo, sedebat secus maris:

2 Et congregatæ sunt ad eum turbæ multæ, ita ut in nauiculam ascendens sederet, & omnis turba stabat in littore.

3 Et locutus est eis multa in parabolis, dicens, Ecce, exiit qui seminatur, seminare.

4 Et dum seminatur, quedam ceciderunt secus viam, & venerunt volucres cæli, & comederunt ea.

5 Alia autem ceciderunt in petrosa, vbi non habebant terram multam, & continuo exorta sunt, quia non habebant altitudinem terre.

6 Sole autem orto æstuaerunt: & quia non habebant radicem, aruerunt.

7 Alia autem ceciderunt in spinas: & creuerunt spinæ, & suffocauerunt ea.

& ἑτέρες foris stātes & fratres tui materna ecce quidā autē ei dixit 47 אמר לה דין אנש האמדך ואחיד קימין לבר ובעין quæ ei g dixerat ei & dixit respōdit verò ipse tecū vt loquātur דנמללון עמך; 48 הו דין ענא ואמר למן דאמר לה מן discipulos suos ad manū suā & extēdit frēs mei sunt & g mater mea est הי אמי ומן אנון אחיו 49 ופשט אידרר לות תלמידוהי volūtātē facit verò quicūq; frēs mei & ecce mater mea ecce & ait ואמר הו אמי והו אחיו 50 כלנש דין דעבר צבינה & mater mea & soror mea frater me^o ipse est qui in cælis est prīs mei דאבי דכשמינא הויו אחי וחתי ואמי:

Caput 13 קפלאון יג

ieiunij secundæ septimanæ in sabbatho quarti diei דיום ארבעא בשבטא דשבטא דהרוין דצומא maris littus iuxta & sedit domo de Iesus egressus est die autē in illo 1 בהו דין יומא נפק ישועמן ביתא ויתב על יד ימנא; & sederit vt cōsēderit ita multe turbæ ad eum & cōgregatæ sunt 2 ואתכנשו לותה כנשא סניאא איך דנסק נתבלה maris littus supra stabat turba & tota in nauī באלפנא וכלה כנשא קאם הוה על ספר ימנא; 3 exiit ecce & dixit in parabolis cum illis loquebatur & multa 3 וסני ממלל הוא עמהון כפלאותא ואמר הא נפק vij manū iuxta qd caderet sūt seminaret & cū ad seminādū seminator זרוענא למזרע; 4 וכד זרע אית דנפל על יד אורחא petram super cecidit & aliud & comedit illud aus & venit ואתא פרחתא ואכלתה; 5 ואחרנא נפל על שועא quia exortū est hora & eadē multa gleba non erat vbi איכא דלית הוא מרדא סניאא וכר שעתה שוח ממל sol autē ort^o est cum terræ profunditas non erat דלית הוא עומקא דארענא; 6 כד דנה דין שמישא inter cecidit & aliud exaruit radix ei non erat & quia æstuauit חם ומשל דלית הוא לה עקרא יכשו; 7 ואחרנא נפל בות & suffocauerūt illud spinæ & ascenderūt spinas כובטא וסלקו כובא וחנקוהי;

47 εἶπε δὲ τις αὐτῷ, ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔσθαι ἔρηστοι, ζητοῦντες σε καλῶσαι. 48 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτὸν λέγων, τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνας εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; 49 καὶ ὁμαρτῆρας τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, εἶπεν ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. 50 ὁ δὲ ἑστῆς ἐπὶ τῷ πνεύματι καὶ εἶπεν, αὐτοὶ μου ἀδελφοί, καὶ ἀδελφαί, καὶ μήτηρ ἐστὶν.

Κεφ. ιγ.

1 En δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὄψελθον ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἐξήθητο καθίσας πρὸς τὴν θάλασσαν· 2 καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον ἐμβάσαι καὶ ἠθροῦν· 3 καὶ ἠέλειον αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς, λέγων ἰδοὺ ὄψελθεν ὁ σπείρων τὴν σπέρην. 4 Ἐν τῇ σπέρῃ αὐτοῦ, ἀμὲν ἔπιση καθίσας πρὸς τὸν ὄσον, ἐκλήθη ἡ πετρία, ἐκ νεπιφάρου αὐτοῦ. 5 ὅπου ἦν ἐκ γῆρας πολλοῦ, ἐδύθει ὡς ἕλαιον. ὅσα τὸ μὴ ἔχει βάθος γῆς. 6 ἢ ἡ δὲ ἀραπίλωντος ἐκαυμαπίδθη, ἐδύθη τὸ μὴ ἔχει ρίζαν, ἀνεσχέθη. 7 ὅσα δὲ ἔπιση ὅτι τὰς ἀκαθαρσίας, ἐκ ἐκείνου αἱ ἀκαθαρταὶ ἐκπέπνιζαν αὐτὰ.

quod centū est fructus & dedit bonam in terram cecidit & aliud
 8 ואחרנא נפל כארעא טבתא ויהב פארמא אית דמאא
 aures cui sunt is quod trigita & est quod sexagita & est
 ואית דשתין ואית דתלתין: 9 מן דאית לה אדנא
 quare ei & dixerunt discipuli eius & accesserunt audiatur ad audiendum
 דנשמע נשמע: 10 וקרבו תלמודוהו ואמרין לה למנא
 & dixit respondit verò ipse cum eis tu loqueris in parabolis
 בפלאותא ממלל את עמהון: 11 הו דין ענא ואמר
 eglotum regni arcana nosse datum est quia vobis eis
 להון דלכון הו יהיב למדע ארזא דמלכותא דשמיא
 ei dabitur cui est enim illi datū est non verò illis
 להנן דין לא יהיב: 12 למן גיר האית לה נתיחב לה
 ab eo auferetur ei quod est id etiam cui non est & illi sibi & abundabit
 ונתיתר לה ולמן דלית לה ואף הו דאית לה נשתקל מנא:
 videntes quia cum illis ego loquor in parabolis hoc propter
 מטל הנא בפלאותא ממלל אנא עמהון מטל דהון 13
 intelligunt neque audiunt & nō & audientes vident & non
 ולא הון ושמעין ולא שמעין ולא מסתכלין:
 audietis quia audiendo qui ait Isaię propheta in eis & adimpletur
 14 ושלמא בהון נביותה דאשעיא דאמר דשמעא תשמעין
 cognoscetis neque videbitis & videndo intelligetis & non
 ולא תסתכלון ומחזא תחזון ולא תדעון:
 grauitur & auribus huius populi cor enim nube offusum est
 15 אתעבי לה גיר לכה דעמא הנא ובאדניהון ויקראית
 & audirent oculis suis viderent vt non clauserūt & oculos suos audiunt
 שמעין ולעניהון עעטו דלא נחזון בעניהון ונשמעין
 eos & sanarem & cōuertētur corde suo & intelligerēt auribus suis
 באדניהון ונסתכלון בלכהון ונפנון ואסא אנן:
 quia audiunt & aures vestre quia vidēt oculi beati verò vestri
 16 דילכון דין טוביהון לעניכון דהון ולאדניהון דשמעין:
 & iusti prophetę quod multi vobis ego dico enim amen
 17 אמין גיר אמר אנא לכון דסגיאא נביא וזדיקא
 & audire viderūt neq; vos quod videtis id vt viderent cupierunt
 אתהרגנו דנהון מדם דהון אנתון ולא חו ולשמע
 audierunt & non vos quod auditis id
 מדם דשמעין אנתון ולא שמעין:

8 Alia autem ceciderunt in terram bonam, & dabant fructum, aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud tricesimum.
 9 Qui habet aures audiendi, audiatur.
 10 Et accedentes discipuli dixerunt ei, Quare in parabolis loqueris eis?
 11 Qui respondens, ait illis, Quia vobis datum est nosse mysteria regni cęlorum: illis autem non est datum.
 12 Qui enim habet, dabitur ei, & abundabit: qui autem non habet, & quod habet auferetur ab eo.
 13 Ideo in parabolis loquor eis, quia videntes non vident, & audientes non audiunt, neque intelligunt.
 14 Et adimpletur in eis propheta Isaię dicētis, Auditu audietis, & non intelligetis, & videntes videbitis, & non videbitis.
 15 Incaffatum est enim cor populi huius, & auribus grauitur audierunt, & oculos suos clauserunt, nequando videant oculis, & auribus audiant, & corde intelligāt, & conuertantur, & sanem eos.
 16 Vestri autem beati oculi, quia vident: & aures vestre, quia audiunt.
 17 Amen quippe dico vobis, quia multi prophetę & iusti cupierunt videre quę videris, & non viderunt: & audire quę auditis, & nō audierunt.

8 θησαυρὸς κεντῶν ἐστὶν οὗτος ἐν τῇ γῆν καλῆν, καὶ ἐπίδου καρποὶ, ὁ μὲν ἑκατὸν, ὁ δὲ ὀξήκοντα, ὁ δὲ τριῆκοντα. 9 ὁ ἔχων
 ὦτα ἀκούει, ἀκούετω. 10 προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπον αὐτῷ, διὰ τί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς;
 11 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, ὅτι ὑμῶν δίδεται γινώσκειν τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, καὶ τοῖς ἄλλοις δὲ οὐ δίδεται.
 12 ὁ τις γὰρ ἔχει, δίδωσται αὐτῷ, καὶ περισσεύσεται ὅτις δὲ οὐκ ἔχει, ὁ ἔχει ἀφαιρήσεται ἀπ' αὐτοῦ. 13 διὰ τὸν
 οὖν ἄσφαλον αὐτοῖς λαλεῖ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπομεν, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούομεν, καὶ οὐκ ἀνοίσομεν τὰ ὦτα ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔσται ἡμῶν
 ἰδοῦναι. 14 καὶ λέγει ἡ προφητεία Ησαΐου, ἡ λέγουσα ἀκούετε, καὶ μὴ συνώτετε, καὶ βλέποντες βλέψατε, καὶ μὴ
 ἴδοιτε. 15 ἐπεὶ γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ οἱ ὦτα αὐτῶν βαρέως ἠκούσαν, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν
 ἐκάλυμμοι, μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶ ἀκούσωσι, καὶ τὴν καρδίαν συνιώσιν, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσωμαι
 αὐτοὺς. 16 ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοί, ὅτι βλέπετε, καὶ ὅτι οὐκ ἔχετε ἀκούει. 17 ἀμὲν ἔγωγε λέγω
 ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ ἠθέλησαν εἶδέναι, καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτοῖς ἀκούειν, καὶ οὐκ ἔσται ἡμῶν ἰδοῦναι.

18 Vos ergo audite parabolam seminantis.

19 Omnis qui audit verbum regni, & non intelligit, venit malus, & rapit quodd seminatum est in corde eius: hic est qui secus viam seminatus est.

20 Qui autem super petrosam seminatus est: hic est qui verbum Dei audit, & continuo cum gaudio accipit illud.

21 Non habet autem in se radicem, sed est temporalis. Facta autem tribulatione & persecutione propter verbum, continuo scandalizatur.

22 Qui autem seminatus est in spinis: hic est qui verbum Dei audit, & solitudo seculi istius, & fallacia diuitiarum suffocat verbum, & sine fructu efficitur.

23 Qui vero in terram bonam seminatus est, hic est qui audit verbum, & intelligit, & fructum affert, & facit: aliud quidem centesimum, aliud autem sexagesimum, aliud vero tricesimum.

24 Aliam parabolam proposuit illis dicens, Simile factum est regnum celorum homini qui seminavit bonum semen in agro suo.

25 Cum autem dormirent homines, venit inimicus eius, & superseminavit zizania in medio tritici, & abiit.

26 Cum autem creuisset herba & fructum fecisset, tunc apparuerunt & zizania.

verbum qui audit omnis feminis parabolam audite autem vos 18

אנתון דין שמעו מתלא דורעא 19 כל דשמע מלתא רמלכותא ולא מסתכל בה אתא בישא והטף מלתא דוריעא בלבנה הנו הו דעל יד אורחא אודרע: 20

הו דין דעל שועא אודרע הו הו דשמע מלתא זכר שעתה בהרותא מקבל לה: 21 לית לה דין

אזרעקא בה אלא דזבנתא הו ומנא דהוא אולענא או רדופנא מטל מלתא עגל מתכשל: 22 הו דין הכיר

כובא אודרע הו הו דשמע מלתא ורנינא רעלמא הונוטועי דעותרא חנקין לה למלתא ודלא פארא הויה: 23

הו דין רעל ארעא טבתא אודרא הו הו דשמע מלתי ומסתכל ויהב פארא ועבד אית דמאא ואית דשתין ואית דתלתין: 24

דקורבא דחר בשבא דכהנא אחרנא מתלא אמתל להון ואמר דמיא מלכותא דשמא לגברא דורע זרעא טבא בקריתא: 25

אנשא אתא בעל דבבה וזרע זינא בית חטא ואזל: 26 כד דין יפא עסבא ועבד פארא הידין אתחזיו אף זינא:

18 ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπείροντος. 19 πῦτος ἀκούωντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας, καὶ μὴ συνίησιν, ἔρχεται ὁ πονηρὸς, καὶ ἔρπασεν τὸ ἐσπειρωμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. ὅπως ὅθεν ὁ σπέρμα τὴν ὁδὸν σπείρει. 20 ὁ δὲ ὅπου ἐστὶν περὶ τὴν σπείρει, ὅπως ὅθεν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ὅθεν μὴ ἔχων ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ. 21 ἐὰν ἔρχῃ δὲ εἰς αὐτὸν ἐπιθυμία τοῦ αἰῶνος τούτου, ἢ ἡμετέρας τῆς σαρκὸς ἐπιθυμίας δὲ ἐπιθυμίας ἢ διαγμῶν ὅθεν τὸν λόγον, ὅθεν σκάνδαλιζέται. 22 ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκαθάρτας σπείρει, ὅπως ὅθεν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, ἢ ἡμετέρας τῆς σαρκὸς ἐπιθυμίας, ὅπως ὅθεν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, ἢ ἡμετέρας τῆς σαρκὸς ἐπιθυμίας, ὅπως ὅθεν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, ἢ ἡμετέρας τῆς σαρκὸς ἐπιθυμίας. 23 ὁ δὲ ὅπου ἐστὶν περὶ τὴν σπείρει καλὸν σπέρμα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. 24 ὅθεν τὸν σπείρει καλὸν σπέρμα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. 25 ἐὰν δὲ τὸν σπείρει καλὸν σπέρμα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. 26 ὅπου δὲ ἐστὶν περὶ τὴν σπείρει καλὸν σπέρμα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.

semē nonne Dñe noster illi & dixerūt domus domini serui & accesserunt
27 וקרבו עבדוהי דמרא ביתא ואמרו לה מרן לו זרעא

zizania in eo sunt vñdenam in agro tuo seminaſti bonum

טבא זרעת בקריהך מן אימנא אית בה זיזנא

ei dicunt hoc fecit inimicus homo illis ait autem ipse

הו דין אמר להון נברא בעל דבכא עבד הדא אמרין לה

dixit autē ille ea colligamus eamus tu vis serui eius

עבדוהי צבא את נאול נגבא אנון

triticū etiā cum illis eradicetis zizania estis colligentes dum ne fortē eis

להון דלכא כד מגבין אנתון זיזנא תקרון עמהון אף השאו

& in tēpore ad messem vsque pariter vtraque crescant finite

שבוקו רבין תריהון אכחדא עד מא להצרא וכזבנא

ea & ligate zizania primū colligite messoribus ego dicam messis

דחצרא אמר אנא להצרא גבו לוקרם זיזנא ואסור אנון

in horrea mea illa colligite autē tritica vt comburantur in fasciculos

מאסריתא דנאקרון חטא דין כנשו אנון לאוצרי

eglorum regnum simile est & dixit eis proposuit parabolam aliam

אחרנא טתלא אמתל להון ואמר דמיא מלכותא דשמיא

in agro suo seminat homo quod accipiens sinapis grano

לפרדתא דחרדלא דנסב נברא זרעא זרעא בקריהך

maximū creuerit autē cum feminum omnium est minimū & hoc

והי זעוריא הי מן כלהין זרענא מא דין דרבת רבא

volatile veniat ita arbor & sic olerum omnium est

הי מן כלהון ירקונא והויא אילנא איך דתאתא פרתא

eis dixit parabolam aliam in ramis eius nidulari celi

דשמיא תקן בסוכיך

mulier quod accipiens illi fermento eglorum regnum simile est

דמיא מלכותא דשמיא לחמירא הו דשקלתא אנתא

fermētetur totum donec farinae satis in tribus abscondit

טמרת בתלת סאין דקמחא עד מא דכלה חמע

& sine ad turbas in parabolis Iesus locutus est omnia hęc

הלון כלהין מלל ישוע בפלאתא לכנשא ודלא

cum illis loquebatur non parabolis

פלאתא לא ממלל הוה עמהון

27

28

29

30

31

32

33

34

27 Accedentes autem serui patrisfamilias, dixerunt ei, Domine, nonne bonum semen seminaſti in agro tuo?

Vnde ergo habet zizania?

28 Et ait illis, Inimicus homo hoc fecit. Serui autem dixerunt ei, Vis igitur imus, & colligimus ea.

29 Et ait, Non, ne fortē colligentes zizania, eradice-

ris simul cū eis & triticum.

30 Sinite vtraque crescere vsque ad messem, & in tempore messis dicam messoribus: Colligite primū zizania, & alligate ea in fasciculos ad comburendum, triticum autem congregate in horreum meum.

31 Aliam parabolam proposuit eis, dicens, Simile est regnum cęlorum grano sinapis, quod accipiens homo seminauit in agro suo.

32 Quod minimum quidem est omnibus feminibus: cū autem creuerit, maius est omnibus oleribus, & sic arbor, ita vt volucres cęli veniant, & habitent in ramis eius.

33 Aliam parabolam locutus est eis, Simile est regnum cęlorum fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinae satis tribus, donec fermentatum est totum.

34 Hęc omnia locutus est Iesus in parabolis ad turbas: & sine parabolis non loquebatur eis.

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

27 28 29 30 31 32 33 34

35 Ut impleteretur quod dictum erat per prophetam dicentem, Aperiam in parabolis os meum, & eructabo abscondita à constitutione mundi.

36 Túc dimissis turbis venit in domum Iesus: & accesserunt ad eum discipuli eius, dicentes, Edifere nobis parabolam zizaniorum agri.

37 Qui respondens ait illis, Qui seminat bonum semen, est Filius hominis.

38 Ager autem, est mundus. Bonum verò semen, hi sunt filij regni. Zizania autem, filij sunt nequam.

39 Inimicus autem qui seminavit ea, est diabolus. Messis verò, consummatio seculi est. Messores autem: angeli sunt.

40 Sicut ergo colliguntur zizania, & igni comburuntur: sic erit in consummatione seculi.

41 Mittet filius hominis angelos suos, & colligent de regno eius omnia scandala, & eos qui faciunt iniquitatē.

42 Et mittent eos in caminum ignis. Ibi erit fletus & stridor dentium.

43 Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno Patris eorum. Qui habet aures audiendi, audiat.

44 Iterum simile est regnum celorum thesauro abscondito in agro: quem qui invenit homo, abscondit, & præ gaudio illius vadit, & vendit uniuersa quæ habet,

35 *ut impleteretur* per prophetam quod dictum est id *ut impleteretur*
 איך דנתמלא מרס דאתאמר כיד נביא דאמר אפתח
 mundi cōstitutionē ante quæzab abscondita & eructabo in parabolis os meū
 פומי במתלא ואבע כסיתא דמן קדם תרמיתיה דעלמא :
 & accesserūt in domum & venit turbas Iesus dimisit tunc
 הידון שבק ישוע לכנסא ואתא לביתא וקרבו לוהת
 & agri zizaniorū illā parabolam nobis explica ei & dicit discipuli eius
 תלמידוהי ואמרין לה פשק לן מתלא הו דזיזנא ודקריתא
 est bonum semen qui seminat is illis & ait respōdit verò ipse
 הו דין ענבא ואמר להון הו דורע זרעא טבא איתוהי
 bonū verò semen mundus est & ager hominis filius
 ברה דאנשא : וקריתא איתוהי עלמא זרעא דין טבא
 illius mali filij sunt verò zizania regni sunt filij
 בניה אנון דמלכותא זיזנא דין איתוהון בנוהי דבישא :
 verò messis satanas est ea q. seminavit autē inimicus
 בעל דבכא דין דורע אנון איתוהי סטנא הצרא דין
 angeli autem messores mundi consummatio est
 איתוהי שולמרה דעלמא הצרא דין מלאכא :
 erit sic igni & comburuntur zizania colliguntur ergo sicut
 איבנא הכיל דמתנגבן זיזנא ויקדין בנורא הכנא נהוא
 hominis filius mittet huius seculi in consummatione
 בשולמרה דעלמא הנא : נשרר ברה דאנשא
 & omnes scandala omnia regno illius è & colligent angelos suos
 מלאכיהו ונגבון מן מלכותה כלהון מכשולא ובלהון
 erit illic ignis in fornacem eos & proiciēt iniquitatē faciētes
 עבוי עולא : ונרמון אנון באותנא דנורא תמן נהוא
 sol sicut fulgebunt iusti tunc dentium & stridor fletus
 בכיא וחורק שנא : הידין זדיקא ננהרון איך שמשא
 audiat ad audiendum aures cui sunt is patris sui in regno
 במלכותא דאבותון מן דאית לה אדנא דנשמע נשמע :
 in agro q. absconditus est thesaurus celorum regnum simile est rursus
 תוב דיא מלכותא דמטרא לסיתרא דמטשיא בקריתא
 ei q. sunt oia vendit, abijt gaudio & p̄e & abscondit homo cum inuenit quē
 הי דאשכחה גברא וטשיה ומן חדותה אול זבן כלראית לה

35 *ὅπως πληρωθῆ τὸ ρηθὲν ἐξ τῆς προφητείας λέγοντος· ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, ἐρῶ ἕξωμαι κερρυμένα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.* 36 *πότε ἀφῆς τοῖς ὀχλοῖς, ἦλθεν εἰς τὴ οἰκίαν ὁ Ἰησοῦς, καὶ προσήλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες, φερέσον ἡμῖν τὴ παραβολὰν τῆς ζιζανίας·* 37 *ὁ δὲ ἀπεκρίθη εἰπὼν αὐτοῖς, ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα, ὄν τὸ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου·* 38 *ὁ δὲ ἀγρὸς, ἐστὶν ὁ κόσμος, τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, ὅτι εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλείας· τὰ δὲ ζιζανία, εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ ποιητοῦ·* 39 *ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτῶν, ἐστὶν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θελεσμός, σιωπήλα τὸ αἰῶνος ὄν· οἱ δὲ θελεσαι, ἀγγελοὶ εἰσιν.* 40 *ὡς ὅτε οὖν συλλέγεται τὰ ζιζανία, καὶ συλλέξονται οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλείας τὰ πάντα τὰ σκάνδαλα, καὶ τοῖς ποιῶντας τῶν αἰσίων·* 42 *καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμνον τῆς πυρῆς, ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.* 43 *πότε οἱ δίκαιοι ἐκλαμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῆ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν· ὁ ἕξων ὅσα ἀκούσῃ, ἀκούστω.* 44 *πάντων ὁμοία ὄν τῆ βασιλείᾳ τῆς οὐρανοῦ κερρυμένα μόνον ἐν τῷ ἀγρῷ, ὁ ὄνθρωπος εἰσὶν ἐκεῖ, καὶ ἀπὸ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὑπάγη, καὶ πάντα ὅσα ἔχῃ, πωλεῖ,*

eglorum regnum simile est rursus illum agrum & emit
 וזכרה לקריתא הוי: תוב דמא מלכותא דשמיא
 autem cum bonas margaritas qui querit negotiatori viro
 לגברא תגרא דבעא הוא מרגניתא שבתא: 47 כד דין
 quicquid vedit abiit precii eham vnam margaritam inuenisset
 אשכח מרגניתא חדא יקורת דמא אול זכר כלמא
 celorum regnum simile est rursus & emit eam ei est
 דאיא לה זכרה: 47 תוב דמא מלכותא דשמיא

congregat genere omni & ex in mare que iacitur: sagenæ
 למיצידתא דנפלת בימא ומן כל גנס כנשרת:

& bonos colligit & sedetes maris ad littus subducunt eam impleta est & cum
 48 וכד מלת אסקורה לספרי ימא ויתבו נבוי וטבא
 in consumatione erit sic foras abiiciunt & malos in vasa piciunt

ארמיו במאנא ובישא שדו לבר: 49 הכנא נהוא בשולמה
 iustorum de medio malos & separabit angeli exhibit seculi
 דעלמא נפקון מלאלא ונפרשון בישא מן ביני דזיקא:

& stridor fletus erit illic ignis in fornacem eos & proiciet
 ונרמון אנון באתונא דנורא תמן נהוא בכיא וחורק
 dicunt hæc omnia intelligitis Iesus illis ait dentium

שנא: 51 אמר להון ישוע אסתכלתון כל הון הלין אמרון
 scriba omnis hoc propter illis ait Dne noster etia ei
 לה אין מון: 52 אמר להון מטל הנא כל ספרא

domus domino viro similis est celorum ad regnum qui doctus est
 דמתתלמד למלכות שמיא דמא לגברא מרא ביתא
 & vetera noua thesauro suo de q profert

דמפק מן סימטרה חדתתא ועתיקתא:
 Ioannis capitis amputationis ad vesperam
 דרמשא דפסק רישא דיוחנן

illinc discessit istas parabolâs Iesus consumasser cum & factu est
 53 והוא דבר שלם ישוע מתלא הלין שני מן חמון:
 ita in synagoga eorum & docebat in ciuitate sua & venit

ואתא למדינתה ומלף הוא להון בכנושתהון איכנא
 & virtutes ista sapientia illi huic vnde & dicerent vt mirarentur
 דנתהרון ונאמרון אימכא לה להנא הכמתא הדא וחילא:

& emit agrum illum.
 45 Iterum simile est regnū
 celorum homini negotiatori
 ri, quærenti bonas marga-
 ritas.

46 Inuenta autem vna pre-
 tiosa margarita, abiit, & ven-
 didit omnia quæ habuit, &
 emit eam.

47 Iterum simile est regnū
 celorū sagenæ missæ in ma-
 re, & ex omni genere pisciū
 congreganti.

48 Quam, cum impleta es-
 set, educentes, & secus lictus
 sedentes, elegerunt bonos
 in vasa, malos autem foras
 miserunt.

49 Sic erit in consumma-
 tione seculi, exhibunt ange-
 li, & separabunt malos de
 medio iustorum.

50 Et mittent eos in cami-
 num ignis, ibi erit fletus &
 stridor dentium.

51 Intellexistis hæc omnia?
 Dicunt ei, Etiam Domine.

52 Ait illis, Ideo omnis scri-
 ba doctus in regno celorum
 similis est homini patrifami-
 lias, qui profert de thesauro
 suo noua & vetera.

53 Et factum est, cum con-
 summasset Iesus parabolâs
 istas, transit inde.

54 Et veniens in patriam
 suam, docebat eos in syna-
 gogis eorum, ita vt miraren-
 tur, & dicerent, Vnde huic
 sapientia hæc, & virtutes?

45 παλινομοία ὄντιν ἡ βασιλεία τοῦ ἔρχαντο ἀνθρώπου ἐμπροσθε, ζητούντι καλοὺς
 μαργαρίτας. 46 ὅς τις θύρων εἶνα πολλήμων μαργαρίτων, ἀπληθύνει τὰς ἀρετὰς πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἠρξασαν αὐτῶν.
 47 παλινομοία ὄντιν ἡ βασιλεία τοῦ ἔρχαντο ἀγγέλων βληθῆσις εἰς τὴν βλασφημίαν, καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῶν σωτηρία
 γένουσι. 48 ὡς δὲ ἐπληρώθη, ἀναβίβασαντες ἐπὶ τὴν ἀρχαίαν, καὶ καθίσαντες, συναρπάξαντες τὰ καλὰ εἰς ἀθήσια,
 τὰ δὲ ἄσπερα ἐξῶ ἐβάλλον. 49 ὅπως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος, ὅτε ἐκδοσονται οἱ ἀγγέλοι καὶ ἀπολοῦσι
 τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τοῦ ἔρχαντο, 50 καὶ βαλοῦσι αὐτοὺς εἰς τὴν πυρῆν, ἔκει ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ
 ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. 51 λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, συνήκατε ταῦτα πάντα; λέγουσιν αὐτῶν, καὶ κύριε. 52 ὁ δὲ
 εἶπεν αὐτοῖς, ὁμοίω τούτῳ πᾶσι γραμματεῖς μαθηταὶ θεοῦ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ ἔρχαντο, ὁμοίως ὄντιν ἀνθρώπου οἰκοδε-
 αστοῦ, ὅς τις οὐκ ἄλλω οὐκ ἔγνωσεν αὐτοῦ ἀγαθὰ καὶ παλαιὰ. 53 καὶ ἐβλήθη ὅτι ἐτίλεισεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πα-
 ραβολὰς ταύτας, μετῆρην ἐκείνην. 54 καὶ ἔβη εἰς τὴν πατριὰν αὐτοῦ, ἐδιδάσκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ
 αὐτῶν, ὡς τε οὐκ ἔγνωσεν αὐτοὺς, καὶ ἐβλήθη, πόθεν ταῦτα, ἢ ὅφρα αὐτοὺς αἰ διω. α. μ. α. ι. ς.

55 Nōnne hic est fabri filius? Nōnne mater eius dicitur Maria: & fratres eius Iacobus & Ioseph, & Simon & Iudas?

56 Et sorores eius, nōnne omnes apud nos sunt? Vnde ergo huic omnia ista?

57 Et scandalizabantur in eo. Iesus autem dixit eis, Non est propheta sine honore, nisi in patria sua, & in domo sua.

58 Et non fecit ibi virtutes multas, propter incredulitatem illorum.

CAP. XIII.

1 IN illo tempore audiuit Herodes Tetrarcha famam Iesu, & ait pueris suis, 2 Hic est Ioannes Baptista, ipse surrexit à mortuis, & i-
 3 dedo virtutes operantur in eo.
 4 Herodes enim tenuit Ioannem, & alligauit eum: & posuit in carcerem propter Herodiadem vxorē Philippi fratris sui.
 5 Dicebat enim illi Ioannes, Non licet tibi habere eam.
 6 Et volens illum occidere, timuit populum: quia sicut prophetam eū habebāt.
 7 Die autem natalis Herodis saltauit filia Herodias in medio: & placuit Herodi.
 8 Vnde cum iuramento pollicitus est ei dare quodcumque postulasset ab eo.

Maria vocatur mater eius nōne fabri filius ille est nōne
 55 לא הוא הנא ברה דנגרא לא אמר מתקריא מרים
 & sorores eius & Iuda & Simon & Ioseph Iacobus & fratres eius
 ואחותיה 56 ואחותיה יעקוב ויוספ ויהודה ו
 omnia ista ipsi huic vnde sunt apud nos nōne omnes
 בלהין לא הא לותן אנן אימכא לה להנא הלין בלהין
 57 ומה בשלין הווי בה הו די ישווע אמר להון לית נביא
 & in domo sua in ciuitate sua nisi despectus
 דצעיר אלא אן במדינתה ובכיתה: 58 ולא עבד תמן
 incredulitatē illorū propter multas virtutes
 חילא כנאיא מטל לא הימנותהון
 14 Caput
 קפלאון יד
 de Iesu famam tetrarcha Herodes audiuit tempore autem in illo
 1 בהו דין זכנא שמע הרודס מטררכא שמעה דישוע
 domo ē surrexit ipse Baptista Ioannes iste est seruis suis & dixit
 2 ואמר לעבדוהי הנויחנן מעמרנא הו קם מן בירת
 Herodes autem ipse in eo operantur virtutes hoc propter mortuorū
 3 מיתא מטל הנא חילא מסתערין בה: 4 הו דין הרודס
 vincitorum in domum & cōiecerat eū & vinxerat eū Ioannē tenuit
 אחד הווי ליוחנן ואסרה וארמיה בירת אסורה
 ei dicebat fratris sui Philippi vxorem Herodiadem propter
 5 מטל הרודיא אנתת פיליפוס אחוהי: 6 אמר הוא לה
 & volebat vxor tibi vt sit licet non Ioannes enim
 גיר יוחנן דלא שליט דתהוא לך אנתתא: 7 וצנא הוא
 tenebant prophetā quā tanquā populo a & metuebat eū occidere
 למקטלה ורחל הוא מן עמא דאיך דלנביא אחידין הו
 filia saltabat Herodis natiuitatis domus autem esset cum cum
 8 לרה כד הוא דין בית ילדה דהרודס רקדת ברתה
 propter Herodi ipsi & placuit accumbentibus coram Herodiadis
 דהרודיא קדם סמיכא ושפרת לה להרודס: 9 מטל
 peteret quicquid ei quod daret illi iurauit cū iuramento hoc
 הנא במומתא ימא לה דנתל לה כל מדם דתשאלו

55 ἢ χὲρὸς ὄντιν ὁ τῷ τέκνονος υἱὸς ἢ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγειται Μαριάμ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσήφ, καὶ Σίμων, καὶ Ἰούδας. 56 καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ἢ χὲρὸς ὄντιν ἡμεῖς εἰσὶν, πόθεν οὖν τοῦτο, ὡς οὐκ πάντα; 57 καὶ ἐσκandalίζοντο ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, ἢ χὲρὸς ὄντιν ἡμεῖς εἰσὶν, πόθεν οὖν τοῦτο, ὡς οὐκ πάντα; 58 καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς διότι οὐκ ἠπίσταν αὐτῷ.

Κεφ. ΙΔ.
 1 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ τετραάρχης τῆς αἰαλιῦς Ἰησοῦ. 2 καὶ εἶπε τοῖς παῖσιν αὐτοῦ, ὁ τις ὄντιν Ἰωάννης ὁ βαπτιστῆς, αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ εἶπε τῶν αἱ δυνάμεις ὁρῶμεν ἐν αὐτῷ. 3 ὁ δὲ Ἡρώδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην, ἐδένον αὐτὸν, καὶ ἐθετο ἐν φυλακῇ, διότι Ἡρώδης ἠγάπησεν τὴν γυναῖκα Φιλίππου τῆς ἀδελφοῦ αὐτοῦ. 4 ἤθελε γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης, ὅτι ἔλεγε αὐτῷ. 5 καὶ θέλων αὐτὸν ἀποδέξασθαι, ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προσφίτης αὐτοῦ εἶχε. 6 ἤμελλεν δὲ ἀρραβῶναι τῷ Ἡρώδῳ, ἀρραβῶναι ἢ δωρεάνη ἢ Ἡρωδίδος ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἤρετο τῷ Ἡρώδῳ. 7 ὁ δὲν μὲν ὄρκου ὡμολογήσων αὐτῷ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσεται.

hic mihi da dixit à matre sua edo&a fuerat quia verò ipsa
ה' דין מטל דמלפא הות לאמרה אמרת הב לי הרבא

8 & contritus est rex & contritus est rex
בפינכא רישה דיוחנן מעמרתא : וכרינת לה למלכא

9 & accubentes iuramentum autē propter
מטל דין מומתת וסמיכתא פקד דנתיהב לה :

10 & allatum est caput eius & allatum est
ושרר פסקרה רישה דיוחנן בית נאמירא :

11 & accedentes discipuli eius tulerunt corpus eius & sepelierunt illud
ואיתי רישה בפינכא ואתיבה לטליהב לטליהב לאמה :

12 & venientes nuntiauerunt Iesu
וקרבו תלמידוהי שקלו שלדה קברו ואתו חוין

13 & exiens vidit turbam multam & misertus est
לישוע : ישוע דין כד שמע שני מן תמן באלפא

14 & curauit languidos eorum
לאתרא חורבא בלחודוהי וכר שמעו כנשא אולו בתרה

15 & horam praeiit & dimisit turbas ut euntes in castra emant sibi escas
ביבשא מן מדינתא : ונפק ישוע הוא כנשא סניאא

16 & dixit eis, Non habent necesse ire, date illis vos manducate
ואתרחם עליהון ואסי כריהיון :

17 Responderunt ei, non habemus hic nisi quinque panes & duos pisces
קורבנא דכליוס
quodiana oblatio

18 Qui ait eis, Afferte mihi illos huc
ה' דין רמשא קרבו לותה תלמידוהי ואמרו לה

19 & horam praeiit & dimisit turbas ut euntes in castra emant sibi escas
אתרא חורבא הו ועדנא עבר לה שרי בנשא דאנשא

20 & horam praeiit & dimisit turbas ut euntes in castra emant sibi escas
דנאלון לקוריא ונוכנון להון סיברתא :

21 & horam praeiit & dimisit turbas ut euntes in castra emant sibi escas
להון לא כתבעא להון למאול הבול להון אנתון למאבל :

22 & horam praeiit & dimisit turbas ut euntes in castra emant sibi escas
הנון דין אמרו לה לית לן תנן אלא חמש גריצן ותדין

23 & horam praeiit & dimisit turbas ut euntes in castra emant sibi escas
וננון : אמר להון ישוע איתו אנון לי להרבא :

24 & horam praeiit & dimisit turbas ut euntes in castra emant sibi escas
אמר להון ישוע איתו אנון לי להרבא :

8 At illa praemonita à matre sua, Da mihi, inquit, hic in disco caput Iohannis Baptistae.

9 Et contritus est rex : propter iuramentum autem & eos qui pariter recumbabant, iussit dari.

10 Misitque & decollauit Ioannem in carcere.

11 Et allatum est caput eius in disco, & datum est puellae, & illa attulit matri suae.

12 Et accedentes discipuli eius tulerunt corpus eius, & sepelierunt illud, & venientes nuntiauerunt Iesu.

13 Quod cum audisset Iesus, fecit inde in nauicula in locum desertum seorsum. Et cum audissent turbae secutae sunt eum pedestres de ciuitatibus.

14 Et exiens vidit turbam multam, & misertus est eis, & curauit languidos eorum.

15 Vespere autem facto accesserunt ad eum discipuli eius dicentes, Desertus est locus, & horam praeteriit, dimitte turbas, ut euntes in castra emant sibi escas.

16 Iesus autem dixit eis, Non habent necesse ire, date illis vos manducate.

17 Responderunt ei, non habemus hic nisi quinque panes & duos pisces.

18 Qui ait eis, Afferte mihi illos huc.

8 ה' דין מטל דמלפא הות לאמרה אמרת הב לי הרבא
9 וכרינת לה למלכא בפינכא רישה דיוחנן מעמרתא : וכרינת לה למלכא
10 ושרר פסקרה רישה דיוחנן בית נאמירא :
11 ואיתי רישה בפינכא ואתיבה לטליהב לטליהב לאמה :
12 וקרבו תלמידוהי שקלו שלדה קברו ואתו חוין
13 לישוע : ישוע דין כד שמע שני מן תמן באלפא
14 לאתרא חורבא בלחודוהי וכר שמעו כנשא אולו בתרה
15 ביבשא מן מדינתא : ונפק ישוע הוא כנשא סניאא
16 ואתרחם עליהון ואסי כריהיון :
17 קורבנא דכליוס
18 אמר להון ישוע איתו אנון לי להרבא :

19 Et cum iussisset turbam discumbere super scenam, accepit quinque panibus & duobus piscibus, aspiciens in celum benedixit & fregit, & dedit discipulis panes, discipuli autem turbis.

20 Et manducauerunt omnes, & saturati sunt. Et tulerunt reliquias duodecim cophinos fragmentorum plenos.

21 Manducantium autem fuit numerus quinque millia virotum, exceptis mulieribus & paruulis.

22 Et statim compulit Iesus discipulos ascendere in nauiculam, & praecedere eum trans fretum, donec dimitteret turbas.

23 Et dimissa turba, ascendit in montem solus orare.

24 Vespere autem facto solus erat ibi. Nauicula autem in medio mari iactabatur fluctibus: erat enim contrarius ventus.

25 Quarta autem vigilia noctis, venit ad eos Iesus ambulans super mare.

26 Et videntes eum discipuli super mare ambulatē, turbati sunt dicentes, Quia phantasma est, & pro timore clamauerunt.

27 Statimque Iesus locutus est eis, dicens, Habete fiduciam, ego sum, nolite timere.

quinque illos & accepit terram super discumbere turbis & praecepit **19** ופקד לכנשא למסחמכו על ארעא ושקל הנון המשא & dedit & fregit & benedixit in celum & suscepit pisces & duos panes לחמין ותרין נונין וחר בשמינא וברך וקצצא ויהב & comederunt turbis apposerunt discipuli & ipsi discipulis suis לתלמידוהו והנון תלמידא כמו לכנשא: **20** ואכלו

cophinos duodecim fragmentorum reliquias & tulerunt & saturati sunt omnes בלהון וכבעו ושקלו תורתא דקצינא הר עסר קופינין millia fuerunt & comederunt homines vero illi plenos.

21 Manducantium autem compulit & statim & pueros mulieres praeter quinque חמישא סטר מן גשנא וטליא: **22** ומחדא אלן in vltiore ripa ante se & abirent nauim vt ascenderent discipulos suos לתלמידוהו דנטקון לספינתא ונאולון קדמוהו לעברא

ascendit turbas dimississet & cum turbas dimitteret ipse donec **23** עד הו שרא הוא לכנשא: **24** וכד שרא לכנשא סלק ad orandum solus in montem לתורא בלהורוהו למצלין:

resurrectione quae post secunde hebdomadis in sabbatho vnius ad vesperam דרמשנא דחד בשבנא דתרין דבתר קימחנא

erat remota & nauis illic erat solus tenebre cecret & cum **24** וכד חשבת בל חודוהו הוא תמן ואלפא רחיקא הות fluctibus a multum iactaretur cum multis fluctibus terra a ז

quarta autem vigilia erat ei contrarius enim ventus דוחא גיר לקובלה הות: **25** במטרתא דין רביעיתא & viderunt eum aquas super ambulare cum Iesus ad eos venit noctis

26 Et videntes eum discipuli super mare ambulatē, turbati sunt dicentes, Quia phantasma est, & pro timore clamauerunt. דליא אתא לותהון ישוע כד מהלך על מיא: **26** והואוהו qd visum & dicebant & turbati sunt aquas super qd ambulare discipuli eius

27 Statimque Iesus locutus est eis, dicens, Habete fiduciam, ego sum, nolite timere. תלמידוהו דמהלך על מיא ואתתויעו ואמרין הו דהווא הו דגלא ומן דחלתהון קעו: **27** הו דין ישוע בר שעתה hora eade Iesus vero ipse clamauerunt metu suo & pro falsum esset מלל עמהון ואמר אתלכו אנא אנא לא תדחלון:

19 και κληθεις τις οχλους ἀνακειμαι ὅτι τις χερτις, λαβων τις τρις ῥητις, ε τις δ'ο ἰχθυας, ἀν-
 6λενας εἰ τιν ὕδατιν, θυλακτησε, ε κλασας ε δαυκα τις μαθηταις τις ῥητις: οἱ δὲ μαθηται τις οχλους.
 20 και εφραγγη παυτες, ε ἰσρητα δησαν, ε ἦσαν τὸ πηλατου ε ἦν κλασματω, δ'ωδ'εα καθοις πληρεις.
 21 οἱ δὲ ε διουτες ησαν αἱ δρες ὡσοι τριτη και ἡλιοι, και ελς γωνιαι ε και δ'ωα **22** και δ' οἱ τις ἰσθηταις
 23 και ἀπολωσαι τις οχλους, αἱ εἰνη εἰς τὸ ὅρος και τ' ἰδου απεσυστασαν. **24** οἱ τις δὲ ἴσθηταις, μα-
 10ς ἰσθηταις ε δὲ πολλοι ε δὲ μέσοι τῆς θαλάσσης ἰσθη, βαστατο ὁ γονος ἰσθη και κματω, ἰσθη ὡσπερ οἱ αἱ-
 25 τ' ἰσθηταις ε φουλακῆ τῆς ἰσθηταις, ἀπληθε απεσ αἱ τεις ε ἰσθηταις, απετα τω ὅτι τῆς θαλάσσης.
 26 και ἰδου τις αἱ τιν οἱ μαθηται ὅτι τῆς θαλάσσης απεπατωται, ε τα εσθηταις, λαθηταις, ε π φωνησμα
 6τι ε ἰσθη τῶ φῶς ε κλασας. **27** δ' οἱ τις δὲ ἀλάθηται αἱ τεις ε ἰσθηταις, λαθηταις, θαρηταις εἰς εἰμι και φε-
 6τι ε.

venire me iube et tu si Dne mi ei & dixit Cephas & respondit
וענא כאפא ואמר לה מרי אן אנתו הו פקוד לי אתא

Cephas & defecit veni illi dixit autē Iesus aquas super ad te
לוחך על מיא! יושוע דין אמר לה תא ונחת כאפא

& cum Iesum ad ut veniret aquas sup & ambulavit naui e
מן אלפא והלך על מיא דנאתא לות ישוע; וכר

voce sua & attollens demergi & cepit timuit q durus esset ventu vidisset
הוא רוחא דקשיא דחל ושרי למטבע וארים קלה

Domin' noster manu sua extēdit hora & eadē serua me Dne mi & dixit
ואמר מרי פרוקיני! וכר שעתה פשט אידרא מרן

dubitasti quare fide pūisse ei & dixit & apprehēdit eū
ואחרדו ואמר לה זעור הימנותא למנא אתפלגרת!

q erāt & venerūt ventus cessavit in nauim ascendissent & cum
וכר סלקו לאלפא שליית רוחא; ואתו הגון

Dei es filius verē & dixerunt eum adorauerūt in nauī
דבאלפא סגרו לה ואמרו שריראית ברה את דאלהא!

viri & agnouerunt eum Genesaret in terrā & venerūt & nauigauerūt
וררו ואתו לארעא דגנסר; ואשתודעוהי אנשא

ei & obtulerūt circumiacentes vios ad omnes & miserunt illius loci
דאתרא הו ושררו לכלהין קוריא דחרריהון וקרבו לה

ab eo & petebant afflictiūtur qui malē malē eos omnes
בלהון אילין דביש ביש עבידין! וכעין הו מנה

qui tetigerūt & ij vestimēti ipsius tantum fimbriā vel ut tangerent
דנקרבון אפן לכנפא בלהוד דלבושר ואלין דקרבו

fanati sunt
אתאסיו!

15 Caput

קפלאון יה

Pentecosten post in sabbatho vnius

חדר בשבט דבתר פנטיקוסטי

Ierusalem q erat de & Scribz Pharisei Iesum ad accesserunt tunc

הידין קרבו לות ישוע פרישא וספרא דמן אורשלם
& inquit
ואמרין!

28 Respondens autem Pe-
trus dixit, Domine, si tu es,
iube me ad te venire super
aquas.

29 At ipse ait, Veni. Et de-
scendens Petrus de nauicula
ambulabat super aquam, ut
veniret ad Iesum.

30 Videns verò ventum
validum, timuit: & cum ce-
pisset mergi, clamauit, di-
cens, Domine, saluum me
fac.

31 Et continuò Iesus ex-
tendens manum, apprehen-
dit eum: & ait illi, Modicę
fidei quare dubitasti?

32 Et cum ascendissent in
nauiculam, cessauit ventus.

33 Qui autem in nauicula
erant, venerunt, & adoraue-
runt eum, dicentes, Verè fi-
lius Dei es.

34 Et cum transfretassent,
venerunt in terram Gene-
saret.

35 Et cum cognouissent eū
viri loci illius, miserunt in
vniuersam regionem illam,
& obtulerunt ei omnes ma-
lè habentes.

36 Et rogabant eum ut vel
fimbriam vestimenti eius ta-
ngerent. Et quicumque teti-
gerunt, salui facti sunt.

CAP. XV.

1 Tunc accesserunt ad
eum ab Ierolymis Scribz
& Pharisei, dicentes.

28 ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν, Κύριε, εἰ σὺ εἶ, ἐλάβωσον με πρὸς σὲ ἐλθῆναι ἐπὶ τῆς ὕδατος. 29 ὁ δὲ
εἶπεν, ἐλάβε. Ἐκαταβὰς δὲ τὸ πλοῖον ὁ Πέτρος, περιεπατήσας ἐπὶ τῆς ὕδατος, ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἰησοῦν.

30 βλέπων δὲ τὸν αὐτῶν ἰσχυρὸν ἔφοβητο. Ἐκείνη τὴν ὥραν, ἔκρηξεν, λέγων, Κύριε, σῶ σὸν με.
31 καὶ διδάξας ὁ Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῷ ἕδατι αὐτοῦ, ἔλεξεν αὐτῷ, ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδιδάσκεις.

32 καὶ ἔμβασεν αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπησεν ὁ αἰὲς. 33 οἱ δὲ ἐν τῷ πλοῖῳ, ἐλθόντες προσεκύνησαν
αὐτῷ, λέγοντες, ἀληθῶς θεὸς υἱὸς εἶ. 34 καὶ διβήσας αὐτὸς ἦλθεν εἰς τὴν γῆν Γενεσαρετ. 35 καὶ
ὄψαντες αὐτὸν οἱ ἀσῆρες τὸ πᾶν ὄκνησεν, ἀπέβησαν εἰς ὅλην τὴν περιχώρον ἐκείνου. Ἐπεσθῆναι αὐτῷ
πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντες. 36 καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα καὶ μίσην ἀψύχων τῶν κρασσίδων τῶν ἰματίων
αὐτοῦ, ἵνα ὄσονται ἰσχυρὸν διεσωθήσασιν.

Κεφ. ιε.

1 Τὺντε προσέειπεν αὐτῷ Ἰησοῦς ὁ δὲ Ἰεροσολύμων Γερμαπῆς, ἔλεξοντες

8 17

caecum autem cæcus cæcorum duces sunt cæci eos omitite
 שבוקו להון סמיא אנון נגודא דסמיא סמיא דין לסמיא
 Petrus Simon & respondit eadunt in foueam ambo ducar si
 אן נדבר תרהון בגומצא נפלוין ווענא שמעון כאפא
 dixit verò ipse hanc parabofam nobis ediffere Dnè mi illi & ait
 ואמר לה מרי פשק לן מתלא הנא הו דין אמר
 estis intelligentes non vos etiã nunc vsq; eis
 להון ערמא להשא אף אנתון לא מסתכלין אנתון
 abit in ventrem in os quod intrat id estis scientes non
 לא ידעין אנתון דמדום דעאל לפומא לכרסא הו אול
 ore quod de autem id foras euicitur per expulsionem & inde
 ומן תמן בדכיתא משתרא לבר 18 מרס דין דמן פומא
 hominis filium ipsum inquinat & illud manat corde a peedit
 נפק מן לבנא נפק והויו מסיב לה לבר נשא
 homicidia adulterium malè cogitationes exeunt enim ipso corde de
 מן לבא הו גיר נפקין מחשבתא בישתא גורא קטלא
 blasphemia falsum testimonium furta scortatio
 גויותא ננכותא סהדות שוקרא גורפא
 nõ cũ comederit autè quis si hominis filii q cõtaminant sunt hæc
 הלון אנין דמסיבין לבר נשא אן אנש דין נלעס כד לא
 contaminatur non manus eius lotæ sunt
 משנין אידוהי לנא מסתיב
 Ieiunij quartæ in sabbatho vnius ad vesperam
 דרמשה דהר בשבא דארבעא דינמא
 & Sidonis Tyri in fines & venit Iesus inde & egressus
 ונפק מן תמן ישוע ואתא לתחומא דצור ודיצורן
 clamaret cum egressa est illis finibus à Chananea mulier & ecce
 ווא אנתתא כנעניתא מן תחומא הנון נפקת כד קעיא
 malè filia mea Dauid filii Dnè mi super me miserere & diceret
 ואמרה אתרחם עלי מרי ברה דדויד ברתי בישארת
 & accesserūt verbum respondit ei non verò ipse dzemonio à vexatur
 מתברא מן שארא 23 הו דין לא פנידה פתנמא וקרבו
 post nos ga clamat dimittè eã & dixerūt ab eo petierūt discipuli eius
 תלמידוהי בעו מנה ואמרוין שררה דקעיא בתרן

14 Sinite illos : cæci sunt, duces cæcorum : cæcus autem si cæco ducatum præster, ambo in foueam cadent.

15 Respondens autem Petrus dixit ei, Ediffere nobis parabolam istam.

16 At ille dixit, Adhuc & vos sine intellectu estis?

17 Non intelligitis quia omne quod in os intrat, in ventrem vadit, & in secessum emittitur?

18 Quæ autem procedunt de ore, de corde exeunt, & ea coinquinant hominem.

19 De corde enim exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemiz.

20 Hæc sunt quæ coinquinant hominem. Non lotis autem manibus manducare, non coinquinat hominem.

21 Et egressus inde Iesus secessit in partes Tyri & Sidonis.

22 Et ecce mulier Chananea à finibus illis egressa clamauit dicens ei, Misere mei Domine, fili Dauid, filia mea malè à dzemonio vexatur.

23 Qui non respondi ei verbum. Et accedentes discipuli eius, rogabant eum, dicentes, Dimittè eam, quia clamat post nos.

14 ἀφετε αὐτοὺς· ὁ κῆρὸς εἰς τοὺς τυφλοὺς τυφλοὺς δὲ τὸ φλῶν ἐστὶν ὁ δὴ κῆρὸς ἀμφότεροι εἰς βόθυνον ἐμπεσοῦσιν.
 15 ἀπεκρίθης δὲ ὁ Πέτρος, λέγων αὐτῷ, φάσσο ἡμῖν τί τὸ αἰνῶδες τοῦτο λέγει. 16 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, ἀλλὰ καὶ ὑμεῖς ἄσυνετοι εἰσθε. 17 ἔπειτα ἰθεὺς ὅτι κατὰ τὴν εἰσπορῆν ὁ δαίμων εἰς τὴν γυναῖκα, εἰς τὴν κοιλίαν ἤρξατο, ἔειπεν αὐτῇ λέγοντα. 18 τί δὲ σὺ Chananea γυνὴ εἶσθαι, καὶ τί σὺ μακάριος, καὶ τί σὺ καὶ πόθεν ἔρχεσαι, καὶ τί σὺ λέγεις, καὶ τί σὺ λέγεις. 19 καὶ ἔφη ἡ γυνὴ λέγοντα, Ἰησοῦ, κόρη μου, ἄφες μοι, ὁ δαίμων ἐξέβηκεν ἀπὸ ἐμοῦ. 20 ἀπεκρίθη αὐτῇ λέγων, ὁ δαίμων ἐξέβηκεν ἀπὸ ἐμοῦ, ἀλλὰ τί σὺ λέγεις, καὶ τί σὺ λέγεις. 21 ἀπεκρίθη αὐτῇ λέγων, ὁ δαίμων ἐξέβηκεν ἀπὸ ἐμοῦ, ἀλλὰ τί σὺ λέγεις, καὶ τί σὺ λέγεις. 22 ἀπεκρίθη αὐτῇ λέγων, ὁ δαίμων ἐξέβηκεν ἀπὸ ἐμοῦ, ἀλλὰ τί σὺ λέγεις, καὶ τί σὺ λέγεις. 23 ἀπεκρίθη αὐτῇ λέγων, ὁ δαίμων ἐξέβηκεν ἀπὸ ἐμοῦ, ἀλλὰ τί σὺ λέγεις, καὶ τί σὺ λέγεις.

24 Ipse autem respondens, ait, Non sum missus nisi ad oues quæ perierunt domus Israel.

25 At illa venit, & adorauit eum, dicens, Domine, adiuua me.

26 Qui respondens, ait, Non est bonum sumere panem filiorum, & mittere canibus.

27 At illa dixit, Etiam Domine: nam & canelli edunt de micis quæ cadunt de mensa dominorum suorum.

28 Tunc respondens Iesus, ait illi, O mulier, magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia eius ex illa hora.

29 Et cum transisset inde Iesus, venit secus Mare Galilææ: & ascendens in montem, sedebat ibi.

30. Et accesserunt ad eum turbæ multæ: habentes secum mutos, cæcos, claudos, debiles, & alios multos: & proiecerunt eos ad pedes eius, & curauit eos.

31 Ita ut turbæ mirarentur videntes mutos loquentes, debiles sanos, claudos ambulantes, cæcos videntes, & magnificabant Deum Israel.

32 Iesus autem edūcatis discipulis suis, dixit, Misereor turbæ: quia triduo iam perseuerant mecum, & non habent quod manducent: & dimittere eos ieiunos nolo,

oues ad nisi sum missus non illis & ait respōdit verò ipse

24 הו דין ענא ואמר להון לא אשתדרת אלא לות ערבא & dixit eum adorauit venit verò illa Israel domo de q̄ errauerūt

25 דטעו מן בית יסורל: הו דין אתת סגרת לה ואמרת panē sumete bonum non Iesus illi ait adiuua me Daē mi

26 מרי ערני: אמר לה ישוע לא שפיר למסב לחמא etiā Dnē mi etiā dixit verò illa canibus & proicere filiorum

27 הו דין אמרת אין מרי אף & viuēt dominorū suorū mensa de quæ cadunt micis de edunt canes

27 כלכא אכלין מן פרתותא דנפלין מן פתורא דמריהון וחאין: fiat fides tua est magna mulier & Iesus illi ait tunc

28 דבניא ולמרמיו לכלבא: הו דין אמרת רבא הי הימנותכי נהוא & ascēdit Galilææ maris crepidinē iuxta & venit Iesus inde & trāsīit

28 לכי איך דעביא אנתי ואתאסירת ברתה: מן הי שעתא: hora illa ex filia eius & sanata est tu vis sicut tibi

29 ושני מן תמן ישוע ואתא על גנב ימא דגלילא וסלק erant multæ turbæ ad eum & accesserunt ibi & sedit in montem

29 לטורא ויתב תמן: וקרבו לותה כנשא סניאא דאית multi & alij & muti & ceci & claudi cum quibus

הו עמקן הגירא וסמיא וחרשא ופשינא ואחרנא סניאא ita eos & sanauit Iesu pedes ad eos & piccerūt

וארמיו אנון לורת רגלוהי דישוע ואסי אנון: איך & muti loquerentur q̄ muti cū viderēt illæ turbæ vt obstupecerent

דנתדמרון כנשא חנון דחזין חרשא דממללין ופשינא & glorificarūt viderēt & ceci ambularēt & claudi restituerunt

דמתחלמין וחגירא דמתלכין וסמיא דחזין ושבוה quotidiana oblatio Israel Deum

לאלהא דיסורל: קורנא דכליון misereor illis & ait discipulos suos vocauit Iesus verò ipse

24 הו דין ישוע קרא לתלמידוהי ואמר להון מתרחם & nō est apud me expectāt dies tres quia ecce hanc turbam super ego

אנא על כנשא אנא דהא תלתא יומין קויו לותו ולית ego volo non ieiuni cū sint eos & vt dimittam manducent quid illis

להון מא דנאכלון ודאשרא אנון כד צימין לא צבא אנא

24 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, ἂν ἀποστέλλω εἰ μὴ εἰς τὰ σέβαστα τῆς ἀπολωλοῦσας οἴκου Ἰσραὴλ. 25 ἡ δὲ ἐλθούσα προσεκύνησεν αὐτῷ, λέγουσα, Κύριε, βοήθη μοι. 26 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, ἂν εἴη καλὸν λαβῆναι τὸν ἄρτον σὺν τέκνῳ, & βαλεῖν τοῖς κύνεσσι ἀρτίους. 27 ἡ δὲ εἶπεν, καὶ Κύριε, ἔχου τὰ κύνελα ἐξ οὗτοῦ ἀποτρίψωμαι ὅτι πηλείωνται ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ κυρίου αὐτοῦ. 28 πότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτῇ, ὦ γυναι, μέγα καὶ σου ἡ πίστις· ἔγνων σὺν ὧς δέλεος. & ἰάθη ἡ θυγατὴρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. 29 καὶ μετὰ τὰς ὁκταήτας ὁ Ἰησοῦς, ἦλθεν εἰς τὴν γαλιλαίαν. & αἰσθασθε εἰς τὸ ὄρος, ὁκαθίτησθε ἐκεῖ. 30 καὶ προσεπάθησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς ἀπὸ τῆς γαλιλαίας, πεφλοῖς, κωφοῖς, κωμοῖς, & ἐπίστοις, & ἔχοντες ἰλιαν αὐτοῖς ἀρτίους πέντε ἢ δύοσ, τῷ Ἰησοῦ, & εἰς ἑσάτιον αὐτοῖς. 31 ὡςτε πρὸς ὄχλους θαυμάσασθε βλέποντες, κωφοῖς λαλιῶντας, κωμοῖς ὑγιῶντας, κωλοῖς ἀεμιπαυῶντας, & πεφλοῖς βλεπόντας. & εἰδὼσασθε τὸ Θεὸν Ἰσραὴλ. 32 ὁ δὲ Ἰησοῦς προσεκαλεσαμένους τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, εἶπεν, ἀπαλγύομαι ὅτι τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέρας βρεῖς ἵαρεσεν ἡ ψυχή μου, & ἂν ἐξέλθω πὸ φάραγος. & ἀπέστειλεν αὐτοῖς ἑκατὸν & ἑξήκοντα

discipuli eius ei dicunt in via fatigati deficiant ne
 דלמא נעופון באורחה: ³³ אמרין ליה תלמידוהי
 vniuersam hanc turbam vt saturemus panes in deserto nobis essent vndenam
 אוימנא אית לן בחורבא לחמא דנסכע כנשא הנא בלה:
 septem ei dicunt vobis sunt panes quot Iesus illis dixit
 אמר להון ישוע כמא לחמין אית לבון אמרין לה שבעא ³⁴
 sup vt discumberent turbis & praecepit minutos pisces & paucos
 וקליל גוננא דקרקא: ³⁵ ופקד לכנשא דנסתמכון על
 & gratias egit & pisces panes septem illos & accepit terram
 ארעא: ³⁶ ושקל להגון שבעא לחמין ולגוננא ושבת
 turbis dederit & discipuli discipulis suis & dedit & fregit
 וקצנא ויהב לתלמידוהי ותלמידה ויהבו לכנשא:
 plenas fragmentorum reliquias & tulerunt & saturati sunt omnes & comederunt
 ואכלו כלהון וסבעו ושקלו תורתא דקצנא מלא:
 quatuor fuerunt q comederunt verò illi sportas septem
 שבעא אספרדין: ³⁸ הגון דין דאכלו הון הו ארבעא
 turbas dimississet & cum & pueros mulieres prater virorum millia
 אלפין גברא כטר מן נשא וטליא: ³⁹ וכד שרא כנשא
 Magedan in fines & venit in nauim ascendit
 סלק לאלפא ואתא לתחומא דמגדו:
 16 Caput
 קפלאון יו

ne deficiant in via.
 33 Et dicunt ei discipuli, Vnde ergo nobis in deserto panes tan'tos, vt saturemus turbam tantam?
 34 Et ait illis Iesus, Quot panes habetis? At illi dixerunt, Septem, & paucos pisciculos.
 35 Et praecepit turbæ vt discumberent super terram.
 36 Et accipiens septem panes, & pisces, & gratias agens, fregit, & dedit discipulis suis, & discipuli dederunt populo.
 37 Et comederunt omnes, & saturati sunt. Et quod superfuit de fragmentis, tulerunt septem sportas plenas.
 38 Erant autem qui manducauerunt, quatuor millia hominum, extra paruulos & mulieres.
 39 Et dimissa turba, ascendit in nauiculam: & venit in fines Magedan.

CAP. XVI.

signu ab eo & petebant eum tentantes & Sadducei Pharisei & accesserunt
 וקרבו פרישא ודוקיא מנסון לה ושאלון לה אתא
 eum illis & ait respondit verò ipse eis vt ostenderet celo de
 מן שמיא דנחוא אגון: ² הו דין עננא ואמר להון מא
 eelum enim rubet erit serenum vos dicitis vespere fuerit
 דהוא דמשא אמרין אנתון צחוא הו סמקת גיר שמיא:
 eelum enim rubet erit tempestas hodie vos dicitis & mane
 ובצפרא אמרין אנתון יומנא סתוא הו סמקת גיר שמיא
 vt diiudicatis vos nostis cæli faciem vultus acceptores triste
 כמיראית נסכי כאפא פרצופא דשמיא ידעין אנתון דתבכון
 vt discernatis vos nostis non huius temporis signa
 אתותא דוכננא הנא לא ידעין אנתון דתפרשון:

1 ET accesserunt ad eum Pharisei & Sadducei tentantes: & rogauerunt eum vt signum de celo ostenderet eis.
 2 At ille respondens, ait illis, Facto vespere dicitis, Serenum erit: rubicundum est enim cælum.
 3 Et manè, Hodie tempestas: rutilat enim triste cælum, Faciem ergo cæli diiudicare nostis: signa autem temporum non potestis?

μνησθησιν οὐρανῶν οὐ τὸ θεῶν. 33 καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι πσοῦμεν, ὅτε χορτάσῃ ὄχλῳ πσοῦμεν; 34 καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ποσὺν ἄρτους ἔχετε; οἱ δὲ εἶπον, ἑπτὰ, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. 35 καὶ ἐκέλευσεν τοῖς ὄχλοις ἀσπασθῆναι ἑαυτοῦ πρὸς τὴν θάλασσαν. 36 καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύδια, ἀβραβησεν ἑκάστος, καὶ ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· οἱ δὲ μαθηταὶ τῷ ὄχλῳ. 37 καὶ φάσιν πάντες ὅτι ἔφαρται ὁ ἴσους, καὶ ἔφασι τὸ σῶμα αὐτοῦ ὅτι κλασμάτω, καὶ τὰ σαρκοῦς πληρεῖς. 38 οἱ δὲ ἐβλοήθησαν, καὶ ἔβραβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ ἐπαύθησαν. 39 καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἀβῆκε εἰς τὴν πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια Μαγδαλά.

Κεφ. 16.

1 Καὶ προσεβόησαν οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι πιεσάζοντες, ἐπιρωτῶσαντες αὐτὸν σημεῖον ὅτι τὸ θεῶν ἔδειξαι αὐτοῖς. 2 ὁ δὲ ἀποκρίσας εἶπεν αὐτοῖς, ὅψιας ἴθε σαρκοῦς, καὶ γὰρ, ἡ ὀψία πύρραζοι καὶ ὁ θεῶν εἶδος. 3 καὶ προσεβόησαν ἑαυτοῦ πρὸς τὴν θάλασσαν ὅτι ἔφαρται ὁ ἴσους, καὶ ἔφασι τὸ σῶμα αὐτοῦ ὅτι κλασμάτω, καὶ τὰ σαρκοῦς πληρεῖς. 38 οἱ δὲ ἐβλοήθησαν, καὶ ἔβραβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ ἐπαύθησαν.

4 Generatio mala & adultera signum querit, & signum non dabitur ei, nisi signum Ione prophetæ. Et relictis illis, abiit:

5 Et cum venissent discipuli eius trans fretum, obliti sunt panes accipere.

6 Qui dixit illis, Intuemini, & caute à fermento Phariseorum & Sadduceorum.

7 At illi cogitabant inter se, dicentes, Quia panes non accepimus.

8 Sciens autem Iesus, dixit, Quid cogitatis inter vos modicæ fidei, quia panes non habetis?

9 Nondum intelligitis, neque recordamini quinque panum, & quinque millium hominum, & quot cophinos sumpstistis?

10 Neque septem panum, & quatuor millium hominum & quot sportas sumpstistis.

11 Quare non intelligitis quia non de pane dixi vobis, Caute à fermento Phariseorum & Sadduceorum?

12 Tunc intellexerunt quia non dixerit cauendum à fermento panum, sed à doctrina Phariseorum, & Sadduceorum.

13 Venit autem Iesus in partes Cesareæ Philippi: & interrogabat discipulos suos, dicens, Quæ me dicunt homines esse, filium hominis?

non & signum querit signum & adultera mala generatio & abiit illos & reliquit prophetæ Ione signum nisi ei dabitur
מתיבא לה אלא אן אתה דיונן נביא ושבק אנון ואנון;
secum vt acciperent, obliti sunt trans fretum discipuli eius venissent & cum
fermento à caute videte eis dixit, verò ipse panes
להמא: הו דין אמר להון חזון אודהרו מן חמירא
apud se cogitabant verò illi & Sadduceorum Phariseorum
דפרישא ודדוקיא: הנון דין מתרעין הו בנפשחון
eis & dixit cognouit verò Iesus accepissent non quia panes & dicebant
ואמרין דלחמא לא נסבון: ישוע דין ידע ואמר להון
quia panes fide pufilli apud vos vos cogitatis quid
מנא מתחשבין אנתון בנפשכון ועורוי הימנותא דלהמא
non intelligitis nunc vsque non accepistis non
לא שקלתון: לא עד מא להשא אסתכלתון לא
& quot millium quinque panum quinque illorum etis memores
עדהין אנתון להנון חמשא לחמין דחמשא אלפין וכמא
quatuor panum septem illorum neque sustulistis cophinos
קופינין שקלתון: ולא להון שבעא לחמין דארבעא
intelligitis non quomodo sustulistis sportas & quot millium
אלפין וכמא אספרדיין שקלתון: איכן לא אסתכלתון
à vt caueretis sed vobis lectus pane de sum quia non
דלא הוא על לחמא אמרת לבון אלא דהזדהרון מן
dixit qa non intellexerūt tunc & Sadduceorū Phariseorum fermento
חמירא דפרישא ודדוקיא: חידין אסתבלו דרא אמר
Phariseorum doctrina à sed panum fermento à vt cauerent
דנדהרון מן חמירא דלחמא אלא מן וילפנא דפרישא
& Sadduceorum
ודדוקיא:

6

7

8

9

10

11

12

13

14 At

4 γενιά πονηρά & μαρμαίλις σημεῖον ὀπιθεῖν αὐτῷ· ἢ σημεῖον ἢ δοθεῖσθαι αὐτῷ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τῷ πνευματικῷ.
& καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπὸ λ. 3. 5 καὶ ἐλθὼν εἰς οἰμαθιναὶ αὐτῷ εἰς τὸ πῆγρον, ἐπιλάδοιτο δὲ ἄρτους λαβῆεν.
6 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, ὁ ἔστι ἢ πνευματικὸν ἄρτος τῆς ζυμῆς ἢ τῆς φαρμακείας ἢ τῆς σαδδουκαίων. 7 οἱ δὲ
διελογίζοντο ἐν αὐτοῖς, λέγοντες, ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν. 8 τοῖς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, τί εἶπα λέγειν ὅτι
ἴσαστε, ὅτι ἄρτοι οὐκ ἐλάβομεν; 9 ἔτι ποιοῦντες, ἔδὲ μακροθῆται τῶν ἄρτων ἢ τῶν φαρμακείων ἢ τῶν σαδδουκαίων,
& τί σῆσαι κοφίνους ἐλάβομεν; 10 ἔδὲ τίς ἐστὶν ἄρτος ἢ τῆς βασιλευσῆας, ἢ τῶν σαυσελίδας ἐλάβομεν;
11 πῶς ἢ νοεῖτε ὅτι ἢ πᾶσι ἄρτους εἶπαν ὑμῖν, πνευματικὸν ἄρτος τῆς ζυμῆς ἢ τῆς φαρμακείας ἢ τῶν σαδδουκαίων;
12 τί πεισμάκαλοι ὅτι ἐστὶ πνευματικὸν ἄρτος τῆς ζυμῆς τῶν ἄρτων, ἀλλ' ἄρτος τῆς δόξης ἢ τῆς φαρμακείας ἢ τῶν σαδδουκαίων. 13 ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππων, ἠρώτα τίς μαθηταὺς αὐτοῦ, λέγων,
τίνα με λέγεσιν οἱ ἄσραωπι ἢ τῶν ἰσραηλῶν;

alij Baptista q̄d̄ Ioh̄nes q̄ dic̄t̄ sunt dicunt verò illi
הנון דין אמרו אית דאמרין דיוחנן מעמדנא אחרנא
prophetis ex vnus aut Ieremias & alij Elias verò
דין אליה ואחרנא ארמייתא או חד מן נבייא:

respondit q̄ ego sim vos dicitis quem autem vos illis dixit
אמר לחון אנתון דין מנו אמרין אנתון דאיתי: ענא

viuentis Dei filius Christus es tu & dixit Ceph̄as Simon
שמעון כאפא ואמר אנתו הו משיחא ברה דאלהא היא:

quia caro Ionz filius Simon beatus es ei & dixit Iesus respondit
ענא ישוע ואמר לה טוביך שמעון ברה היונא דבסרא
ego etiam q̄ est in celis pater me⁹ sed tibi reuelauit non & sanguis
ודמא לא גלמא לך אלא אכי דבשמייתא: אף אנא

ædificabo petram hanc & super Petrus es quia tu tibi ego dico
אמר אנא לך דאנתו הו כאפא ועל הדא כאפא אכנייה
claves dabo tibi praualebunt ei non inferi & portæ eccl̄esiæ meâ
לעדתי ותרעא דשיל לא נחסנונה: 19 לך אתל קלידא

erit in terra ligaueris quod & omne cælorum regni
דמלכותא דשמיא וכל מדם דתאסור בארעא נהויה
in celis solutum erit in terra solueris & quod in celis ligatum
אסיר בשמיא ומדם דתשרא בארעא נהויה שרא בשמיא:

ga ipse esset dicerent non vt cuiquam discipulis suis præcepit tunc
הידין פקר לתלמייהויה דלאנש לא נאמרין דהויו
Christus

משיחא

Pentecosten post secundæ in sabbatho vnus

דחד בשבטא דתרין דבתר פנטיקוסטי

esset quod futurû discipulis suis ostendere Iesus cepit tunc & ex
ומן הידין שרי ישוע למחוויו לתלמידויה דעתידו הו

facerdotû principib⁹ & à seniorib⁹ à pateretur & multû in Ierusalẽ vt irer
דנאול לאורשלם וסגני נחש מן קשישא ומן רבי כהנא

& ph̄d̄ens eum resurgeret tertia & die & occideretur & scribis
וספרא ונתקטל וליונא דתלתא נקום: 22 ודבריה

hoc tibi ne sit Dnẽ mi tibi ppitius esto & dixit illũ increpare & cepit Ceph̄as
כאפא ושרי למכאא בה ואמר הם לך מרי דתהווא לך אדהו:

14 οὐ δὲ εἶπον, οἱ μὲν Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴν ἢ ἄλλο δὲ, Ἡλίας ἢ ἄλλο δὲ Ἰερμίας, ἢ ἕνα τῶν προφητῶν.
15 λέγει αὐτοῖς, ὁμοίως δὲ πῶς λέγει καὶ ἐγὼ; 16 ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος, εἶπε, σὺ εἶ ὁ χριστός, ὁ υἱὸς
τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. 17 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, μακάριος εἶ Σίμων βαρ Ἰωνᾶ, ὅτι σαρὶ καὶ αἵμα
τοῦ ἀπατάλαντος σοῦ, ὁ θεὸς ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 18 καὶ γὰρ δὲ σὺ λέγεις, ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ
τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾗδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτήν. 19 καὶ δώσω σοι τὰς κλεῖς
τοῦ βασιλείου τοῦ οὐρανοῦ, ὅ ἐὰν δέσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεσμευμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὅ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς
γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 20 τότε διετίθει τὸν Ἰησοῦς τὰς μαθητάς αὐτοῦ, ἵνα μνησθῶσιν ὅτι αὐτὸς ὄντων
Ἰησοῦς ὁ χριστός. 21 ἀπὸ τῆς ἡρᾶς τοῦ Ἰησοῦς δεκνούσης τῶν μαθητῶν αὐτῶν, ὅτι δὲ αὐτὸν ἀπελάλιν εἰς Ἰερουσαλήμ,
καὶ πολεμάσαι καὶ πορνῆσαι καὶ ἀποθῆναι ἐκεῖ, καὶ ἔσθαι τριτὴν ἡμέραν ἐν τῇ πόλει, καὶ ἔσθαι ἔσθαι ἐν τῇ πόλει
καὶ ἔσθαι ἐν τῇ πόλει. 22 καὶ ἀποστράψας ὁμοῦς αὐτὸν ὁ Πέτρος, ἡρᾶτο ὅτι ἔμελλεν αὐτῷ λέγειν, ἵνα εὐσυνένοι ᾖ
ἐμε, οὐ μὴ ἔσθαι σοὶ πῶς.

h

23 Qui conuersus, dixit Petro, vade post me Satana, scādalum es mihi: quia non facis ea quæ Dei sunt, sed ea quæ hominum.

24 Tunc Iesus dixit discipulis suis, Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.

25 Qui enim voluerit animam suam saluam facere, perdet eam, qui autem perdidit animam suam propter me, inueniet eam.

26 Quid enim prodest homini, si mundum vniuersum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiat? Aut quam dabit homo commutationem pro anima sua?

27 Filius enim hominis venturus est in gloria Patris sui cum angelis suis: & tunc reddet vnicuique secundum opera eius.

28 Amen dico vobis, sunt quidam de his stantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant Filium hominis venientem in regno suo.

CAP. XVII.

1 Et post dies sex assumpsit Iesus Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrem eius, Et duxit illos in montem excelsum seorsum:

satana post me tu abi Cephæ & dixit conuersus est verò ipse 23 הו דיין אתפני ואמר לכאפא זל לך לבמתי סטנא sed quæ Dei sunt tu cogitas quia non mihi es offendiculum תוקלתא את לי דלא מתרעא את דאלהא אלא

voluerit quisquis discipulis suis Iesus dixit tunc hominis q̄ sunt filioru 24 רבני נשנא ו הדין אמר ישוע לתלמידוהי מן דעבא post me & veniat crucē suā & tollat semetipsum abneget post me venire דנאתא כתרי נכפר בנפשה ונשקול זקיפה ונאתא בתרי ו

perdidit & quisq; perdet eā animā suā saluā facere enim voluerit quisq; 25 מן דעבא ניר דנחא נפשה נובדיה ומן דנובר si hominis filius lucretur enim quid inueniet eā ppter me animā suam נפשה מטלתי נשכחיה ו 26 מנא ניר נהנא בר נשא אן dabit quam aut defecū patiat & animę suę acqrat vniuersum mundū עלמא כלרה נקנא ונפשה נחסר או מנא נתל

hominis filius enim est futurum, animę suę cōmutionē hominis filius 27 עתיד הו ניר ברה ראנשא בר נשא תחלופא דנפשה ו 28 עתיד הו ניר ברה ראנשא sanctis angelis suis cum patris sui in gloria vt veniet דנאתא בתשבוחתא דאבוהי עם מלאכוהי קדישא

opera eius secundū viro viro reddet & tunc 28 ודין נפרו לאנשא אנשאך עבדוהי ו tabernaculorum feli ad vesperam דרמשא דעארא דמטאלא

qui non hic qui stant quidam quia sunt vobis ego dico amen 28 אמין אמר אנא לכון דאית אנשא דקימין תנן דלא venientem hominis filium videant donec mortem gustabunt נטעמון מותא עדמא דנחון לברה דאנשא דאתא

in regnum suum במלכותה ו

17 Caput

קפלאון יז

& Ioannem & Iacobum Cepham Iesus assumpsit dies sex & post 1 ובתר שתא יומין דבר ישוע לכאפא וליעקוב וליוחנן

seorsum excelsum in montem eos & subduxit fratrem eius אחוהי ואסק אנזון לשורא דמא בלחודיהון ו

23 ο δεισραφεις ειπι τω Πέτρο, υπαγε οπισω μου σατανά, σκασδαλον μου ει' οτι ου φρονεις τα του θεου, αλλα τα του ανθρωπων. 24 οτε ο Ιησους ειπεν τοις μαθηταις αυτου, ει τις θελει οπισω μου ελθειν, αδιαρησειτω εαυτον, & αρατω τον σταυρον αυτου, & ακολουθειτω μοι. 25 ος δε θελει σωσει τω ψυχην αυτου, αβησει τω σωσει τον εαυτου. ος δε θελει απωλειτω τω ψυχην αυτου, εμεν εμεν, θρησει αυτου. 26 η δε ο φελεται ασπρατος, εα τον κοσμον ελον κερδιση, τω δε ψυχην αυτου ζημιωθει; η δε δωση ασπρατος αδιαρησειτω τω σωσει τον εαυτου; 27 μελλει δε ο υιος του ανθρωπου ερχεσθαι εν τη δωση των πατρων αυτου, & οτι αδιαρησει αυτου, & οτε δωση εαυτου, & τω σωσει τον εαυτου. 28 αμην λεγω υμιν, εις τις ητοιωσθαι εσηκωσθαι, οτι ο υιος του ανθρωπου ερχεται εν τη βασιλεια αυτου.

Κεφ. ιζ.

1 Καὶ μετὰ ἡμέρας ἕξ ἀπέλαμψε αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον, καὶ Ἰακώβον, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἠγάγετο αὐτοὺς ἐς ὄρος ὑψηλὸν καὶ ἰδίον.

fol sicut facies eius & respanduit ante eos Iesus & transfiguratus est
 2 ואשתחלף ישוע קדמיהון ונהר פרצופה איה שמשא
 Moyses & apparuerunt lux sicut alba facta sunt autē vestimēta ei⁹
 נחתוהו דין חורו איה נוהרא : ואתחוו להון מושא
 ad Iesum & dixit Cephas autē respōdit cum eo loquentes & Elias
 ואליא בר ממללין עמה : ענא דין כאפא ואמר לישוע
 tria hic faciam⁹ tu vis & fi simus vt hic nobis est bonum Daē mi
 לת שפיר הו לן דתנן נהוא ואן עבא אנת נעבד תנן לת
 & adhuc Elias & vnum Moysi & vnum ubi vnum tabernaculu
 ממללין חדא לך וחדא למושא וחדא לאליא : ועד
 de fuit & vox eos obumbravit lucida nubes ecce loquente eo
 הו ממלל הא עננא נהירתא אטלת עליהון וקלא הוא מן
 audire ipsum cōplacui mihi in quo dilectus fili⁹ me⁹ hic est que dicebat nube
 עננא דאמר הנו ברי חביבא דבה אעטבות לה שמעו
 valde & timuerunt facie sua in ceciderunt discipuli audissent & cum
 6 וכד שמעו תלמידא נפלו על אפיהון ודחלו מכ :
 ne surgite & dixit eos & tetigit Iesus ad eos & accessit
 7 ואתקרב לותהון ישוע וקרב להון ואמר קוטו לא
 nisi viderunt non & quēpiam oculos suos & sustulerunt timeatis
 8 ואתקרב לותהון : וארימו עיניהון ולאנש לא הו אלא מן
 eis praecepit monte de descēderēt & cum solum Iesum
 לישוע בלהודוהו : וכד נחתין מן טורא פקר אנון
 donec hāc visionem dicatis ne quoquā coram eis & dixit Iesus
 וישוע ואמר להון לעין אנש לא תאמרון הזוא הנא עדמא
 discipuli eius & interrogauerunt eū mortuis à hominis filius, resurgat
 דנקום ברה דאנשא מן מתא : ושאלוהו תלמידוהו
 venire oporteat q̄ Eliam dicunt scribae ergo quid ei & dicunt
 ואמרון לה מנא הכיל ספרא אמרון דאליא ולא דנאתא
 venit Elias eis & dixit Iesus respondit primum
 לוקדם : ענא ישוע ואמר להון אליא אתא
 restituat vt omnia primum
 לוקדם דכל מרם נשלם :
 cognouerūt eū & nō venit Elias quia ecce autem vobis ego dico
 12 אמר אנא לכון דין דהא אליא אתא ולא ידעוהו

1 Et transfiguratus est ante eos. Et respanduit facies eius sicut sol, vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix.
 3 Et ecce apparuerunt illis Moyses & Elias cum eo loquentes.
 4 Respondens autem Petrus dixit ad Iesum, Domine, bonum est nos hic esse: si vis, faciamus hic tria tabernacula, tibi vnum, & Moysi vnum, & Eliae vnum.
 5 Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obumbravit eos: & ecce vox de nube, dicens, Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui: ipsum audite.
 6 Et audientes discipuli, ceciderunt in faciem suam, & timuerunt valde.
 7 Et accessit Iesus, & tetigit eos: dixitque eis, Surgite, & nolite timere.
 8 Leuantes autem oculos suos, neminem viderunt, nisi solum Iesum.
 9 Et descenditibus illis de monte praecepit eis Iesus, dicens, Nemini dixeritis visionem, donec Filius hominis à mortuis resurgat.
 10 Et interrogauerunt eum discipuli, dicentes, Quid ergo Scribae dicunt, quod Eliam oporteat primum venire?
 11 At ille respondens, ait, Elias quidem venturus est, & restituet omnia.
 12 Dico autem vobis, quia Elias iam venit, & non cognouerunt eum.

2. και μεταμορφωθη εν μεταφωσει αυτου και η αμαλη το προσωπον αυτου ως ο ηλιος, και δε ιματια αυτου εβλεπον λευκα ως το θαλι. 3 και ιδου ωφθησαν αυτους Μωυσης και Ηλιας, μετ' αυτου συλλαγουσιν. 4 αποκριθεις δε ο Πετρος, ειπε τω Ιησου, κωελε, χαλδον δεηο ημας ωδε ειναι ει θελης, ποιωμεν τωδε τρεις σκηναις, σοι μια, και Μωυση μια, και Ηλιας. 5 ειπ αυτου λαλουσπις, ιδου νεφελη φωσθη η επιστασια αυτου, και ιδου φωνη ουρανης νεφελαι λεγουσαι, ετις δεηο ο υιος μου ο αγαπητου, ος ωθι δοκασα αυτου ακουετω. 6 και αυουσαντις οι μαθηται, επουον δε το προσωπον αυτου, και εφοβηθησαν σφοδρα. 7 και προσελθων ο Ιησους ηλθωσ αυτου, και ειπεν, εγειρε, και μη φοβεσθε. 8 επαρατηεις δε τεις οφθαλμοις αυτου, οδενα ειδοι, ει μη τον Ιησουν μονον. 9 και καταβαινοντων αυτων εδωκε αυτοις ενειλατο αυτοις, λεγων, μηδενι επιλαθητε το σεσμα, εως ο υιος του ανθρωπου ου νεκραθι θανατη. 10 και επρωτηθησαν αυτον οι μαθηται αυτου, λεγουσπις, ουουθι ο γραμματις λεγουσπις, οτι Ηλιας εστι η πρωτωστων; 11 ο δε Ιησους αποκριθεις, ειπεν αυτοις, Ηλιας μωθ ελεγεν, οτι δεηο κατασταςτοι πυρω. 12 λεγων δε υμιν, οτι Ηλιας ηδη ηλθε, οτι δε επιτησασαι αυτου.

h ij

sed fecerunt in eo quæcun- que voluerunt. Sic & Filius hominis passurus est ab eis.

13 Tunc intellexerunt discipuli, quia de Ioanne Baptista dixisset eis,

14 Et cum venisset ad turbam, accessit ad eum homo genibus pronolutus ante eum, dicens,

15 Domine, miserere filio meo, quia lunaticus est, & malè patitur: nam sæpe cadit in ignem, & crebro in aquam.

16 Et obtuli eum discipulis tuis, & non potuerunt curare eum.

17 Respondens autem Iesus, ait, O generatio incredula & peruersa, quousque ero vobiscum? viquequo patiar vos? Afferte huc illum ad me.

18 Et increpauit illū Iesus: & exiit ab eo dæmonium, & curatus est puer ex illa hora.

19 Tunc accesserunt discipuli ad Iesum secretò, & dixerunt, Quare nos non potuimus eiecere illum,

20 Dixit illis Iesus, Propter incredulitatem vestram, Amen quippe dico vobis, si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis monti huic, Transi hinc illhuc, & transibit, & nihil impossibile erit vobis.

futurū est hominis filius etiam sic voluerūt quicquid t̄ eo & fecerūt
ועבדו כה כלמא דצבא הכנא אר̄ כרה דאנשא עתיד
Ioanne quia de discipuli intellexerunt tunc ab eis vt patiatur
דנחש מנחון: הדין אסתכלו תלמודא דערל יוחנן
eis dixisset baptista
מעמדנא אמר להון

ieiunij tertije hebdomadis in sabbatho secūdi dici
דיום תרין שבטא דשבטא דתלתא דצומא:
& p̄cides homo ad eum accessit turbam ad, venissent & eum

14 וכר אתו לורת כנשא קרב לה נברא וברך
cui est filius m̄^e mei miserere Domine mi ei & dixit genua sua super
על בורכודו ואמר לה: מרי אתרחם עלי כרי דאית
cadit in ignem t̄porib⁹ enim multis afficitur & malè agri filius ei
לה בר אנרא ובישאית עכיד כמא גיר זבנין כנורא נפל

potuerunt & non discipulis tuis, & obtuli eum in aquam t̄porib⁹ & multis
וכמא זבנין במיא: וקרבתה לתרמידך ולא אשכחו

cuinon est generatio O & dixit Iesus respondit sanare eum
למאסיותה: ענא ישוע ואמר און שרבטא דלא
& quousq. vobiscum ero tandem quousque & peruersa fides
מדימנא ומעקלתא ערמא לאמתי אהוא לוהבון וערמא
illud & increpauit huc ad me adducite eū patiar vos tandem

לאמתי אסיברכון איתיהי לי לבנא: וכאן כרה
hora illa ex puer & sanatus est d̄monium ab eo & exiit Iesus

ישוע ונפק מנה שאדא ואתאסו טליא מן הי שעתא:
& dixerunt seorsum Iesum ad discipuli accesserunt tunc

19 הדין קרבו תלמודא לות ישוע בלחודוהי ואמרו
illis dixit sanare illum potuimus non nos quare ei
לה למנא חנן לא אשכחו למאסיותה: אמר להון

vobis ego dico enim amen fidem vestram non propter Iesum
ישוע מטל לא הינותכון אמין גיר אמר אנא לכון
sinapis granum sicut fides in vobis esset quod si
האן תהוה בכון הינותא אוך פרדתא דחרדלא
& nihil & transiret hinc transi huius monti dicetis
תאמרון לתורה הגת דשני מכתא ונשנא ומדכ

potentius vobis esset
לא נחסכון:

ἀμή ἐπιήκουσεν ἐν αὐτῷ ὅσα ἐλάλησεν. ἦτο καὶ ὁ υἱὸς τοῦ δαιμονίου μάλα παρρησίᾳ αὐτῷ. 13 ἥτις συ-
νηκαὶ οἱ μαθηταί, ὅτι πρὸς Ἰωάννην τὸν Βαπτιστὴν εἶπεν αὐτῷ. 14 καὶ ἐλθόντων αὐτῶν ἠρῶν τὸν ὄχλον, ἠρῶ-
σιν αὐτῷ ἀνθρώπου ἑνὸς περὶ αὐτοῦ, 15 καὶ λέγοντι, κύριε, ἐλθέσον μεθ' ἡμῶν, ὅτι σιλωαζέσαι, καὶ κα-
χῶς πάρα. πολλὰ γὰρ ἔργα ἐποίησεν ἐν τῷ τόπῳ, καὶ πολλὰ κίβητος ἐστὶν ἐν τῷ τόπῳ. 16 καὶ ἠρῶν αὐτῶν τοῖς μαθηταῖς
ἦτο, καὶ ὅτι ἠδυνήθησαν αὐτῶν δεξιῶν αὐτῶν. 17 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν, ὦ ἄνθρωποι, ἐὰν ἀπίστευτε καὶ διερα-
μῶν, ἕως οὔτε ἐσθμαὶ μὴ ὑμῶν, ἕως οὔτε αἰετῶμα ὑμῶν, φέρετέ μοι αὐτῶν ὄσπερ. 18 καὶ ἐπιήκουσεν αὐτῷ ὁ
Ἰησοῦς, καὶ ἔκλεθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, καὶ ἐθεράπευσεν ὁ πᾶσι τὰ πόδια τῶν ὠτρυνῶν ἐκείνης. 19 τῷ ὄχλῳ ἠρῶν
εἶπεν αὐτοῖς, δεξιὰ τῶν ἀποστόλων ὑμῶν ἀμὲν ἔργα ἔργα ὑμῶν, ἐὰν ἀπίστευτε ὡς ἡμεῖς, ἐρεῖτε τῷ ἔργῳ ὑμῶν
ματῶν ὅτι ὄσπερ ἔειπα, καὶ μετακίβησθε, καὶ ὄσπερ εἶπα, ἀδυνατήσονται ὑμῖν.

& oratione ieiunio nisi eicitur non genus verò hoc
 21 הנה דין ננסא לא נפק אלא בצומא ובצלותא
 ieiunij tertij septimanæ in sabbatho tertij diei
 דיום תלתא בשבטא דשבתא דתלתא דצומא
 futurum iesus eis dixit in Galilæa autem versarentur eum
 22 כד מתהפכין רין בגלילא אמר להון ישוע עתיד
 hominis filiorum inmanus tradatur hominis vt filius est
 הו כרה דאנשא דנשתלם באירי בנינשא
 valde ipsis & tristitia resurget tertia & die & interficiet eum
 23 ונקטלוניהו וליומא דתלתא נקום וכרות להון מב
 duas duas qui accipiunt illi accesserunt in Capharnaum venissent & cum
 24 וכד אתו לכפרנחום קרבו הנון דנסכין תרין תרין
 nõ magister vester ei & dixerunt Cepham ad capitatum argenti drachmas
 וזון דכסף רישא לורת כאפא ואמרון לה רבכון לה לא
 cephas ingressus esset & cum etiã illis dixit drachmas suas duas dedit
 יתב תרין וזוהיו 25 אמר להון אין וכד על כאפא
 Simon tibi videtur quid ei & dixit Iesus præuenit eum in domo
 לביתא קרמה ישוע ואמר לה מנא מתחזא לך שמעון
 à capitatum & argenti tributum accipit quo à terræ reges
 מלכא דארעא מן מן נסכין מכסא וכסף רישא מן
 extraneis ab Simon ei dixit alienis ab an filiis suis
 26 בניהון הו מן נוכריא אמר לה שמעון מן נוכריא
 ne filij sunt libertatum filij ergo Iesus illi dixit
 27 אמר לה ישוע מדין בני הארא אנון בניא דלא
 & pisci hamum & proiice ad mare abi eos offendam autẽ
 דין נכשל אנון זל לימא וארמא בלועא ונונא
 accipie illa statem & inuenies os eius aperi qui ascenderit primo
 קרמא דסלק פתח פומה ותשבה אסתרמ הי כב
 & pro te pro me & offer
 וקרב חלפי וחלפיק
 28 caput
 קפלאון יה
 Pentecosten post tertiz in sabbatho vnius
 דהר בשבא דתלתא דבתר פנטיקוסטי

21 Hoc autem genus non eicitur nisi per orationem & ieiunium.
 22 Conuerfantibus autem eis in Galilæa, dixit illis Iesus:
 23 Filius hominis tradendus est in manus hominum: & occidetur eum, & tertia die resurget. Et contristati sunt vehementer.
 24 Et cum venissent Capharnaum, accesserunt qui didrachma accipiebant, ad Petrum, & dixerunt ei, Magister vester non soluit didrachma.
 25 Ait, Etiam. Et cum intrasset in domum, præuenit eum Iesus dicens, Quid tibi videtur Simon? Reges terræ à quibus accipiunt tributum vel censum? à filiis suis, an ab alienis?
 26 Et ille dixit, Ab alienis. Dixit illi Iesus, Ergo liberi sunt filij.
 27 Vt autem non scandalizemus eos, vade ad mare, & mitte hamum, & cum piscem qui primus ascenderit tolle: & aperto ore eius, inuenies statem: illum fumentis, da eis pro me & te.

CAP. XVIII.

21 τῶν τῶν ἰσχυρῶν ἐκ ἀπορροῦται, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ. 22 ἀναγορευόμενοι ἦ ἀντὶς ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, εἶπον αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, μὴ λέγῃς τῷ ἀδελφῷ σου καθὼς εἶπες ἀδελφῶν. 23 λέγει ἀποκλινοῦσιν αὐτὸν, ὅτι πείθει ἡ μὲν ἐξ ἐγγρησίου. ὁ ἑλυπησίου σφόδρα. 24 ἐλθόντων ἡ αὐτῶν εἰς Καφαρναῦμ, προσεγγόντες οἱ τῷ διδραχμᾷ λαμβάνουσιν τῷ Πέτρῳ, λέγοντες, ὁ διστάσαλος ὁ μὲν ἢ πλεῖν τῷ διδραχμᾷ. 25 λέγει αὐτῷ, ὅτι εἰσὶν ἄλλοι εἰς τὴν οἰκίαν, προσεγγόντων αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς, λέγων, ἢ ἴσθι δακτύλιος Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς δόξαν λαμβάνουσιν ἐπὶ οἰκίαις, καθὼς ἔστιν ἡ ἐξ αὐτῶν, ἢ δόξαν τῷ θεῷ προσκύνουσιν; 26 λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, δόξαν τῷ θεῷ προσκύνουσιν. εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ἀεὶ γὰρ ἐλθόντες οἱ εἰσὶ οἱ υἱοί. 27 ἵνα δὲ μὴ σκανδαλισθῆτε αὐτοῖς, προβύθεις εἰς τὴν θάλασσαν, βάλε ἀκμαῖον, καὶ τὸ ἀπὸ ἀπέναντος προσκύνον ἰχθυὸν ἔσθι καὶ ἀσπίδας τῆς σῆμα αὐτῶν, διήρησιν σατάν. ἐκείθεν λαβῶν, δός ταις αὐτοῖς ἀντὶς ἐμοῦ καὶ σοῦ.

Kap. 18.

h iij

1 IN illa hora accesserunt discipuli ad Iesum, dicentes, Quis putas, maior est in regno caelorum?

2 Et advocans Iesus paruulum, statuit eum in medio eorum, & dixit,

3 Amen dico vobis, nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum caelorum.

4 Quicumque ergo humiliauerit se sicut paruulus iste, hic est maior in regno caelorum.

5 Et qui susceperit vnum paruulum talem in nomine meo, me suscipit.

6 Qui autem scandalizauerit vnum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei vt suspendatur mola asinaria in collo eius, & demergatur in profundum matis.

7 Vt mundo a scandalis. Necessè est enim vt veniant scandala: veruntamen vix homini illi per quem scandalum venit.

8 Si autem manus tua, vel pes tuus scandalizat te, abscinde eum, & proice abs te: bonum tibi est ad vitam ingredi debilem vel claudum, quam duas manus vel duos pedes habentem mitti in ignem aeternum.

9 Et si oculus tuus scandalizat te, erue eum & proice abs te: bonum tibi est vnum oculum habentem in vitam intrare, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis.

maior quisquam est & dixerunt Iesum ad discipuli accesserunt hora in illa

בהי שעתא קרבו תלמידא לות ישוע ואמרין מנו כי רב

in medio eorum & statuit eum paruulum Iesum & vocauit eorum in regno

במלכותא דשמאי: וקרא ישוע טליא ואקימה בינתהון

& efficiamini conuersi fueritis nisi vobis ego dico amena & ait

ואמר אמין אמר אנא לכון דאן לא תתהפכון ותהון

ergo quicumque caelorum in regnum intrabitis non paruuli sicut

איך טליא לא תעלון למלכותא דשמאי: מן הכיל

in regno maximus erit is paruulus iste sicut seipsum humiliauerit

דממכך נפשה איך הנא טליא הו נהוא רב במלכותא

is me in nomine meo hunc paruulum quasi exceperit & qui caelorum

דשמאי: ומן דנקבל איך טליא הנא בשמו לי הו

in me qui credunt pusillis istis de vnum qui offenderit & omnis excipit

מקבל: וכל דנכשל לחד מן הליון זעורא דמהימנון בוי

in collo eius asinaria mola suspensa vt sit ei fuerit fatuus

פקה הוא לח דתהוא טליא רהיא דחמרתא כעורא

scandalis a mundo vix matis in profundum & demergatur

ומטבע בעומקוהו דימא: ווי לעלמא מן מבשולא

per cuius manum homini autem vix scandala vt veniant enim necesse

אננקא גיד דנאתון מבשולא וי דין לגברא דכאודרה

vt scandalizet pes tuus aut manus tua vnde si scandala veniant

נאתון מבשולא: אן דין אידך או רגלך מבשולא לך

cum ad vitam vt ingrediaris enim tibi est bonum a te & proice eum abscinde eum

פסוקיה ושדיה מנך טב הו לך גיר דתעול לחימא כד

aut manus tua tibi sint cum & non mutilus cum aut tu claudus

הניס אנתא או כד פשיג ולא כד אירת לך תרתין אידין או

vt oculus tuus sit & si ita aeternum in ignem cadas pedes duo

תרתין רגליו תפל בנורא דלעולם: ואן הו דעינדך

oculo vt cum vno tibi est bonum abs te & proice eum te offendat

מבשולא לך חציה ושדיה מנך טב הו לך דבחדא עינא

in gehennam cadas oculi duo tibi sint cum & non ad vitam ingrediaris

תעול לחימא ולא כד אית לך תרתין עינין תפל בנהנא

ignis

דנורא:

1 Εἰς ἐκείνη τῆ ὥρᾳ προσήλθον οἱ μαθηταὶ πρὸς Ἰησοῦν, λέγοντες, τίς ἂν εἴη μέγιστος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ υἱοῦ ἀνθρώπου;

2 καὶ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς, ἂν μὴ ἐστὼτε ὡς τὰ παιδία, οὐ δύνασθε εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ ἀνθρώπου. 3 καὶ εἰπὼν, αἰμὴν λέγω ὑμῖν, ἂν ἅ τις ἑστὼς ὡς τὸ παιδίον τούτου, οὐ δύνασθε εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ ἀνθρώπου. 4 ὅς τις οὖν ἑστὼς ὡς τὸ παιδίον τούτου, οὐ δύνασθε εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ ἀνθρώπου. 5 καὶ ὅς τις ἑστὼς ὡς τὸ παιδίον τούτου, οὐ δύνασθε εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ ἀνθρώπου. 6 ὅς τις ἂν σκάνδαλιζῇ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τοῦ υἱοῦ ἀνθρώπου, ἂν ἑστὼς ὡς τὸ παιδίον τούτου, οὐ δύνασθε εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ ἀνθρώπου. 7 ἂν ἅ τις κούσῃ τὸ σκάνδαλον ἑξ ἑσῶν, ἂν ἑστὼς ὡς τὸ παιδίον τούτου, οὐ δύνασθε εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ ἀνθρώπου. 8 εἰ δὲ ἡ χεὶρ σου ἢ ὁ πούς σου σκάνδαλιζῇ σε, ἐκκοπήτω, καὶ βάλε δάκτυλό σου καλὸν εἶναι εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν ἢ κούσῃ, ἢ δύο ἄκρα ἢ δύο πόδες ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τοῦ ἀβύσσου. 9 καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκάνδαλιζῇ σε, ἔλαττον αὐτοῦ, καὶ βάλε δάκτυλό σου καλὸν εἶναι εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν ἢ ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

19 Iterum dico vobis, quia si duo ex vobis confenserint super terram, de omni re quancunque petierint, fiet illis à Patre meo qui in cælis est.

20 Vbi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum.

21 Tunc accedens Petrus ad eum, dixit, Domine, quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei? vsque septies?

22 Dixit illi Iesus, Non dico tibi vsque septies: sed vsque septuagies septies.

23 Ideo assimilatum est regnum cælorum homini regi, qui voluit rationem ponere cum seruis suis.

24 Et cum cepisset rationem ponere, oblatas est ei vnus qui debebat ei decem millia talenta.

25 Cum autem non haberet vnde redderet, iussit eum dominus eius vœundari, & vxorem eius, & filios, & omnia quæ habebat, & reddi.

26 Procidens autem seruus ille, orabat eum dicen: Patientiã habe in me, & omnia reddam tibi.

27 Misertus autem dominus serui illius, dimisit eum, & debitum dimisit ei.

28 Egressus autem seruus ille, inuenit vnum de conferuis suis, qui debebat ei centum denarios: & tenens suffocabat eum, dicens, Redde quod debes.

in terra confenserint ex vobis duo quodsi vobis ego dico rursum 19
תוב אמר אנא לכון דאין הרין מנכון נשתון בארעא
qui in cælis est patre meo ab ipso eis fiet petere quoulerit omni de
על כל צבו דנשאלון נהוא להון מן לות אבי דבשמיא
sum illic in noie meo cōgregati fuerit tres aut duo enim vbi

איכא ניר דתרין או תלתא כנישין בשמי תמן אנא 20
quos Domine mi ei & dixit Cephas ad eum accessit tunc in medio eoru
בינתהון: 21 הידין קרב לותה כאפא ואמר לה מדי כמה
tempora septem vsque ad ei remittā frater meus me peccauit si tēporib

זבנין אן אסכל בי אחי אשבוק לה עדמא לשבע זבנין 22
sed septem vsque ad tibi ego dico non Iesus illi ait
אמר לה ישוע לא אמר אנא לך עד מא שבע אלא 23
septies septies tempora septuaginta vsq. ad

עדמא לשבעין זבנין שבע שבעו
ieiunij secundi sabbathi in parasceue

דערונתא דשבתא דתרין דצומא

regi homini cælorum regnum assimilatum est hoc propter 23
מטל הנא אתדמית מלכותא דשמיא לנברא מלכא
recipere cepisset & cum seruis suis à rationem accipere qui voluit

דצבא דנסב הושבנא מן עברוהי: 24 וכד שרי למסב
ei non esset & cum talēta decē millia & debebat vni ei oblatent
קרבו לה חד דרחיברכו בכרין: 25 וכד לית הוא לה
& quicquid & filij eius & vxor eius ipse vt videretur dominus ei iussit vt solueret

למפרע פקד מרה דנדובן הו ואנתתה ובנוהי וכל מרם
cōtine & dicebat eū adorabat seruū ille & pēidēs vt solueret ei erat

דאית לה ונפרוע: 26 ונפל הו עכד סגד לה ואמר אגר
domin⁹ & misertus est tibi ego reddam & omnia spiritū erga me

עלי רוחא וכל מרם פרע אנא לך: 27 ותרם מרה
seruus verò egressus est ei remisit & debitū ei⁹ & dimisit eū illius serui

דעברא הו ושריהי וחוכתה שבק לה: 28 נפק דיין עברא
centum denarios ei qui debebat cognominatiōne sua de vnum & inuenit ille

הו ואשבח להד מן כנותה דחיב הוא לה דינרא מאא
mihī tu q̄ debes id mihī redde ei & dicebat eū suffocabat & apphēdit eū

ואחרה וחנק הוא לה ואמר לה הב לי מרם דחיב אנתלי
mihi tu q̄ debes id mihī redde ei & dicebat eū suffocabat & apphēdit eū

19 πάλιν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν δύο ἢ τρεῖς ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἀκούσονται ἐν τῇ γῆ, πάντα ἃ ἠήτησαν ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔσται ἡμῖν ποιηθῆναι. 20 ὅταν δύο ἢ τρεῖς ἐκ τῶν ὑμῶν ἕνωμένοι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἀκούσονται ἐν τῇ γῆ, πάντα ἃ ἠήτησαν ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔσται ἡμῖν ποιηθῆναι. 21 ὁποῦν ᾖ δύο ἢ τρεῖς ἐκ τῶν ὑμῶν ἕνωμένοι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἀκούσονται ἐν τῇ γῆ, πάντα ἃ ἠήτησαν ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔσται ἡμῖν ποιηθῆναι. 22 ὁποῦν ᾖ δύο ἢ τρεῖς ἐκ τῶν ὑμῶν ἕνωμένοι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἀκούσονται ἐν τῇ γῆ, πάντα ἃ ἠήτησαν ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔσται ἡμῖν ποιηθῆναι. 23 ὁποῦν ᾖ δύο ἢ τρεῖς ἐκ τῶν ὑμῶν ἕνωμένοι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἀκούσονται ἐν τῇ γῆ, πάντα ἃ ἠήτησαν ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔσται ἡμῖν ποιηθῆναι. 24 ὁποῦν ᾖ δύο ἢ τρεῖς ἐκ τῶν ὑμῶν ἕνωμένοι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἀκούσονται ἐν τῇ γῆ, πάντα ἃ ἠήτησαν ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔσται ἡμῖν ποιηθῆναι. 25 ὁποῦν ᾖ δύο ἢ τρεῖς ἐκ τῶν ὑμῶν ἕνωμένοι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἀκούσονται ἐν τῇ γῆ, πάντα ἃ ἠήτησαν ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔσται ἡμῖν ποιηθῆναι. 26 ὁποῦν ᾖ δύο ἢ τρεῖς ἐκ τῶν ὑμῶν ἕνωμένοι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἀκούσονται ἐν τῇ γῆ, πάντα ἃ ἠήτησαν ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔσται ἡμῖν ποιηθῆναι. 27 ὁποῦν ᾖ δύο ἢ τρεῖς ἐκ τῶν ὑμῶν ἕνωμένοι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἀκούσονται ἐν τῇ γῆ, πάντα ἃ ἠήτησαν ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔσται ἡμῖν ποιηθῆναι. 28 ὁποῦν ᾖ δύο ἢ τρεῖς ἐκ τῶν ὑμῶν ἕνωμένοι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἀκούσονται ἐν τῇ γῆ, πάντα ἃ ἠήτησαν ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔσται ἡμῖν ποιηθῆναι.

erga me cōtine & dixit ab eo petiuit pedes eius ad cōferu^o ei^o ille & procidit
 29 ונפל הו כנחה על רגלוהו כעא מנה ואמר אנר עלי
 voluit non vero ille tibi ego reddam & omnia spiritum
 רוחא וכל מרם פרע אנא לך : 30 הודין לא עבנת
 redderet donec vincitorum in domum coniecit eum abiit sed
 אלנת אול ארמיה ברת אסורא עד מא דנתל
 id cōferui eorum autē vidissent eum sibi quod debebat id ei
 לה מא רחוב לה : 31 כד חזו דין כנותהון מרם
 fuerāt omnia dominū suū scire fecerūt & venerūt valde eis meror quod fiebat
 דהוא ברית להון טב ואתו אודעו למרהון כל מא
 illud nequam serue ei & dixit dominus ei^o vocauit eū tunc quæ facta
 דהוא : 32 הידין קריהי מרה ואמר לה עכרא כישא הי
 fuit cōueniēs nonne à me quoniā rogasti tibi remiserā debitum omne
 בלה חובתא שבקת לך דבעית מני : 33 לא ולא הוא
 dominus ei^o & iratus gratius fui tibi & ego sicut cōferuo tuo vt gratiosus tibi
 לך דתחון לכנתך איכנא דאנא חנתך : 34 ורגו מרה
 ei quod debebat id omne redderet vsquedū tortoribus & tradidit eū
 ואשלמה למננדנא עד מאדנפרוע כל מרם רחוב לה :
 vnusquisq; remiseritis non si q. i. eplis est pater me^o vobis faciet sic
 הכנא נעכד לכון אבי דבשמיא אן לא תשבקון אנש
 errata eius corde vestro de fratri suo
 לאחיהי מן לבכון סבלותה :

29 Et procidens conseruus eius rogabat eum, dicens, Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi.
 30 Ille autem noluit: sed abiit, & misit eum in carcerem donec redderet debitum.
 31 Videntes autem conserui eius quæ fiebant, contristati sunt valde: & venerunt, & narrauerunt domino suo omnia quæ facta fuerant.
 32 Tunc vocauit illum dominus suus: & ait illi, Serue nequam, quoadulque redderet ei vnuerfum debitum.
 33 Sic & Pater meus cælestis faciet vobis, si non remiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris.

caput 19

קפלאון יט

crucis festum post sabbathi vnus matutinis

דעפרא דחר בשבא דבתר עאדא דצליבא
 & venit Galilæa à migravit hos sermones Iesus absoluisse eum & factū est
 והוא דכר שלם ישוע מלא הליון שקל מן גלילא ואתא
 turbæ post eū & venerūt Iordanem trans Iudææ in fines
 לתחומא דיהוד לעברא דוורדנן : 2 ואתו בתרה כנשא
 erāt & tētates Pharisei ad eum & accesserunt ibi eos & sanauit multæ
 סניאא ואסי אנון תמן : 3 וקרבו לותה פרישא ומנסין הו
 occasion e in omni vxorem suam dimittere homini licet si & dicebant eum
 לה ואטרין אן שליט לאנש דנשרא אנתתה ככל עללא :

CAP. XIX.

1 Et factum est, cum consummasset Iesus sermones istos, migravit à Galilæa, & venit in fines Iudææ trans Iordanem:
 2 Et secute sunt eum turbæ multæ, & curauit eos ibi.
 3 Et accesserunt ad eum Pharisei tentantes eum, & dicentes, Si licet homini dimittere vxorem suam quacunq; ex causa?

29 πῶς οὐκ ὁ σὺ δούλος αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, παρεκάλει αὐτὸν, λέγων, μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα ἀποδώσω σοι. 30 ὃ δὲ ἔειπεν ἕως, ἀπὸ τῶν ἱσθαλῶν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν, ἕως ὅτε ἀποδώ τὸ ἀπολελυμένον. 31 ἰδόντες δὲ οἱ σὺ δούλοι αὐτοῦ τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἠστεινάζοντες ἔρχοντο, καὶ ἀπαγγέλλοντες τῷ κυρίῳ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ. 32 τότε προσελάλησεν ἰσχυρῶς αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ, λέγων, ἀλλ' ἐγὼ εἶπα, ὅτι ἐὰν ἔσθαι ἡμεῖς ὡς ἡμεῖς, καὶ ὁ κύριος αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἡμῖν ὅσα ἡμεῖς ἀποδοῦμεν αὐτῷ. 33 ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι ἐὰν ἔσθαι ἡμεῖς ὡς ἡμεῖς, καὶ ὁ κύριος αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἡμῖν ὅσα ἡμεῖς ἀποδοῦμεν αὐτῷ. 34 καὶ ὁ κύριος αὐτοῦ ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων, ὅτι ἐὰν ἔσθαι ἡμεῖς ὡς ἡμεῖς, καὶ ὁ κύριος αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἡμῖν ὅσα ἡμεῖς ἀποδοῦμεν αὐτῷ. 35 ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι ἐὰν ἔσθαι ἡμεῖς ὡς ἡμεῖς, καὶ ὁ κύριος αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἡμῖν ὅσα ἡμεῖς ἀποδοῦμεν αὐτῷ.

Κεφ. 19.

1 Καὶ ἐγένετο ὅτι ἐπέλευσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, μετῴρετο εἰς τὰς Γαλιλάδας, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ θέρια τῆς Ἰουδαίας ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας. 2 ἔρχοντο δὲ καὶ οἱ φαρισαῖοι αὐτὸν δοκιμασῆναι, καὶ λέγοντες αὐτῷ, εἰ ἔστιν ἡμεῖς ὡς ἡμεῖς, καὶ ὁ κύριος αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἡμῖν ὅσα ἡμεῖς ἀποδοῦμεν αὐτῷ. 3 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, ὅτι ἐὰν ἔσθαι ἡμεῖς ὡς ἡμεῖς, καὶ ὁ κύριος αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἡμῖν ὅσα ἡμεῖς ἀποδοῦμεν αὐτῷ. 4 καὶ ὁ κύριος αὐτοῦ ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων, ὅτι ἐὰν ἔσθαι ἡμεῖς ὡς ἡμεῖς, καὶ ὁ κύριος αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἡμῖν ὅσα ἡμεῖς ἀποδοῦμεν αὐτῷ. 5 ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι ἐὰν ἔσθαι ἡμεῖς ὡς ἡμεῖς, καὶ ὁ κύριος αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἡμῖν ὅσα ἡμεῖς ἀποδοῦμεν αὐτῷ.

4 Qui respondens, ait eis, Non legistis quia qui fecit hominem ab initio, masculinum & foeminam fecit eos?
 5 Et dixit, Propter hoc dimittet homo patrem & matrem, & adheret uxori suae, & erunt duo in carne una.
 6 Itaque iam non sunt duo, sed una caro. Quod ergo Deus coniunxit, homo non separet.
 7 Dicunt illi, Quid ergo Moyses mandavit dare libellum repudij, & dimittere eam?
 8 Ait illis, Quoniam Moyses ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras: ab initio autem non sic fuit.
 9 Dico autem vobis, quia quicumque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, mœchatur, & qui dimissam duxerit, mœchatur.
 10 Dicunt ei discipuli eius, Si ita est causa hominis cum uxore, non expedit nubere.
 11 Qui dixit illis, Non omnes capiunt verbū istud, sed quibus datum est.
 12 Sunt enim eunuchi qui de matris utero sic nati sunt: & sunt eunuchi qui facti sunt ab hominibus: & sunt eunuchi qui seipfos castraverunt propter regnum caelorum. Qui potest capere, capiat.

ab qui fecit quia is legistis nonne illis & dixit respondit verbē ipse
 4 **הו דיין ענא ואמר להון לא קריתון דהו דעבד מן**
 hoc propter & dixit eos fecit & foeminam masculinum initio
 5 **ברישית דכרא ונקבתא עבר אנון; ואמר מטל הנא**
 & erunt uxori suae & adheret & matrē suā patrē suū vir relinquet
 6 **נשבוק נברא לאבוהי ולאמה ונקף לאנתתה ונהוון**
 corpus vnum sed duo sunt non itaque caro vna
 7 **תריהון חד בכר; מדין לא הוה תדין אלא חד פנר**
 dicunt separet non hominis fili; eduxit q; Deus ergo id
 8 **מרס הביל דאלהא וון בר נשא לא נפרש; אמרין**
 repudij scriptum ut darem; mādauit Moyses igitur quare illi
 9 **לה למנא הכיל מושא פקד דנתל כתנא דשובקנא**
 cordis vestri duritiam contra Moyses ait & dimitterem; cā
 10 **ונשריה; אמר להון מושא לוקבל קשיות לבכוון**
 fuit non autem initio ab uxores vestras ut dimitteretis vobis pmisit
 11 **אפס לבון דתשרון נשיכון מן ברישית דין לא הוה**
 vxorem suam dimiserit quia quicūq; autē vobis ego dico sic
 12 **הכנא; אמר אנא לבון דין דמן דשבק אנתתה**
 dimissam duxerit & qui mœchatur aliam & duxerit sit adulterus q; nō
 13 **דלא נירא ונסכ אחרתא נאר ומן דנסכ שביקתא**
 negotium est ita si discipuli eius ei dicunt mœchatur
 14 **נאר; אמרין לה תלמידוהי אן הכנא אית ערליא**
 verō ipse vxorem ducere expedit non cum vxore sua virum inter
 15 **בויני נברא לאנתתה לא פקה למסכ אנתתא; הו דיין**
 is sed hunc ad sermonem sibi sufficit homo oīs non eis dixit
 16 **אמר להון לא כלנש ספק לה למלתא דא אלא מן**
 matris suae utero qui ab fideles enim sunt ipsi cui datum est
 17 **דיוחכ לרה; אית ניר מהימנא דמן כרסא דאמהון**
 spadoes sunt hominibus qui ab fideles & sunt ita nati sunt
 18 **אתילדו הכנא ואית מהימנא דמן בנינשא הו מהימנא**
 propter fideles seipfos fecerunt qui eunuchi & sunt
 19 **ואית מהימנא דהנון עכדו נפשהון מהימנא ממל**
 sufficiat ut sufficiat qui potest is celorum regnum
 20 **מלכותא דשמיא מן דמשכה דנספק נספק;**

4 **ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, ἰδοὺ ἀρχαῖος ὁ πῶς ὁ ποιήσας αὐτὸν ἀρχῆς, ὁρᾷ καὶ διὰ τοῦτο ἀποκρίθη αὐτοῖς, 5**
εἶπεν, ἔβλεπον ἡμεῖς καὶ καταλείψαι τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθῆσθαι τῇ γυναίκῃ αὐτοῦ, ὡς
ἔστιν ὁ θεὸς εἰς σάρκα μίαν. 6 ὡς πάλιν εἶπε τούτος, διὰ τὴν σκληρότητα τῆς καρδίας ἡμετέρας, ὁ κύριος αὐτοῖς ἐπέτρεξε, καὶ γὰρ ἡμεῖς οὐκ ἔχομεν τὴν δύναμιν
 7 **ἀλλὰ ἐξ ἀρχῆς οὕτως ἔσται. 8** λέγουσιν αὐτοῖς οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἰδοὺ αἱ βίβλοι λέγουσιν, καὶ ἡμεῖς οὐκ ἔχομεν τὴν δύναμιν
 9 **ἀλλὰ ἐξ ἀρχῆς οὕτως ἔσται. 9** λέγουσιν αὐτοῖς, ὅτι ὁ κύριος αὐτοῖς ἐπέτρεξε, καὶ γὰρ ἡμεῖς οὐκ ἔχομεν τὴν δύναμιν
 10 **ἀλλὰ ἐξ ἀρχῆς οὕτως ἔσται. 10** λέγουσιν αὐτοῖς οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἰ οὕτως ἔστιν ἡ ἀρχαία τῆς ἀποστολῆς, οὐ συμφέρει γαμήσθαι. 11 **ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, οὐ πάντες χωροῦσθε τὸν λόγον τούτον, ἀλλὰ οἱς δέδωκεν.** 12 **εἰ σὶ τὸν βίβλον γὰρ, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς οὕτως ἔσται, οὕτως ἀπὸ τῆς ἀρχῆς οὕτως ἔσται, οὕτως ἀπὸ τῆς ἀρχῆς οὕτως ἔσται, οὕτως ἀπὸ τῆς ἀρχῆς οὕτως ἔσται.**

& oraret super eos manū suā vt imponeret puerulos ei obrulerūt tunc
 הִידִן קָרְבוּ לָהּ טְלִימָא דְנַסְיָמֵי אִידֵה עֲלֵיהוֹן וּנְעֻלָּא
 finite eis dixit Iesus verò ipse discipuli eius eos & increpabāt
 וכּוּא בַחֵן תְּלִמְיָדֵיהוּ הוּ דִין יִשׁוּעַ אָמַר לַהוֹן שְׁבוּקוֹ
 isti qui sicut enim corum eos phibeatis neque ad me venietes puerulos
 טְלִימָא אַתִּין לוֹתִי וְלֹא תַכְלוּן אַנּוֹן דְּדִאִילִין גִּיד דִּאֵךְ הַלִּין
 & abiit super illos manū suā & imposuit eorum regnum est sunt
 אַנּוֹן אִיתִיהּ מַלְכוּתָא דְשַׁמַּיָא וְסַם אִידֵה עֲלֵיהוֹן וְאוֹל
 illinc

13 Tunc oblatis sunt ei par-
 uuli, vt manus eis impone-
 ret, & oraret. Discipuli au-
 tem increpabant eos.
 14 Iesus verò ait eis, Sinite
 paruulos, & nolite eos pro-
 hibere ad me venire: talium
 est enim regnum cælorum.
 15 Et cùm imposuisset eis
 manus, abiit inde.

מן תמן

faciorum eius & sanctorum Antonij patris in cōmemoratione
 בדּוֹכְרָנָא דִּאֲבָתָא אַנְטוֹנְיוֹס וְקִדְשָׁנִים חֲבֵרוֹהִי
 faciam boni quid bone magister ei & dixit accessit vnus & venit
 16 וְאַתָּא חָד קָרַב וְאָמַר לָהּ מַלְפָּנָא טַבָּא מְנָא דְטַב אַעֲבַד
 vocas quid ei dixit verò ipse que sunt in eternū vite mihi vt sint
 דְנַהוּן לִי חַיָּא דְלַעֲלָם הוּ דִין אָמַר לָהּ מְנָא קְרָא
 vis verò si deus vnus nūq̄ bonus non est bonum me tu
 אַנְתָּ לִי טַבָּא לִית טַבָּא אַלְאָאן חָד אַלְהָא אַן דִּין עֲבָא
 quoniam illi dixit mandata serua ad vitam ingredi tu
 אַנְתָּ דְתַעוּלָּא לְחַיָּא טַר פּוֹקְדָנָא אָמַר לָהּ אִילִין
 furaberis neq. moxhaberis neq. occides non illi ait Iesus autē ipse
 הוּ דִין יִשׁוּעַ אָמַר לָהּ דְלֹא תַקְטוּל וְלֹא תַגְרוּ וְלֹא תַגְנוּב
 & matrē tuā patrē tuū & honora falsum testimonium testaberis neque
 וְלֹא תַסְהַד סַהְדוֹת שׁוֹקְרָא וְיִקְרַר לְאֲבוּךְ וְלְאִמְךָ
 hec adolescens ille illi ait seipsum sicut proximū tuū & diliges
 וְתוֹחַב לְקָרִיבְךָ אִיךְ נַפְשֵׁךְ אָמַר לָהּ הוּ עֲלִימָא הַלִּין
 illi dixit ego deficior quid pueritia mea à ista seruaui omnia
 כְּלַהוֹן גִּטְרַת אַנְיוֹס מְלִיּוֹתִי מְנָא חֲסִיד אָנָא אָמַר לָהּ
 & da tuā possessionē redē vade esse perfectus tu vis si Iesus
 יִשׁוּעַ אַן עֲבָא אַנְתָּ נַמְרָא לְמַהוּמָא וְלֹ זִבְן קִנְיִןךָ וְהִב
 audiuit post me & veni in calis thesaurus tibi & erit pauperibus
 לְמַסְכְּנָא וְתַהוּא לְךָ סִימְתָא בְּשַׁמַּיָא וְתַא בְּתַרִּי שְׁמַע
 erat ei tristitia quādo & abiit hunc sermonem adolescens ille autē
 דִּין הוּ עֲלִימָא מַלְתָּא הַדָּא וְאוֹל כֵּד כְּרִיא לְרַחֲמֵי אִית
 multa possessio enim ei erat
 הוּא לָהּ גִּיד קִנְיָנָא סְגִיָּא

16 Et ecce vnus accedens,
 ait illi, Magister bone, quid
 boni faciam vt habeam vitā
 æternam?
 17 Qui dixit ei, Quid me
 interrogas de bono vnus est
 bonus, Deus. Si autem vis ad
 vitam ingredi, serua manda-
 ta.
 18 Dicit illi, Que? Iesus
 autem dixit, Non homici-
 dium facies, Non adultera-
 bis, Non facies furtum, Non
 falsum testimonium dices.
 19 Honora patrem tuum
 & matrem tuam. Diliges
 proximum tuum sicut tei-
 psum.
 20 Dicit illi adolescens,
 Omnia hæc custodiui à iu-
 uentute mea: quid adhuc
 mihi deest?
 21 Ait illi Iesus, Si vis per-
 fectus esse, vade, vende
 omnia que habes, & da pau-
 peribus, & habebis thesau-
 rum in cælo: & veni, sequere
 me.
 22 Cùm audisset autem
 adolescens verbum, abiit tri-
 stis: erat enim habens multas
 possessiones.

13 וְהוּ דִין יִשׁוּעַ אָמַר לְהוֹן שְׁבוּקוֹ וְהוּ דִין יִשׁוּעַ אָמַר לְהוֹן שְׁבוּקוֹ
 14 הוּ דִין יִשׁוּעַ אָמַר לְהוֹן שְׁבוּקוֹ וְהוּ דִין יִשׁוּעַ אָמַר לְהוֹן שְׁבוּקוֹ
 15 הוּ דִין יִשׁוּעַ אָמַר לְהוֹן שְׁבוּקוֹ וְהוּ דִין יִשׁוּעַ אָמַר לְהוֹן שְׁבוּקוֹ
 16 הוּ דִין יִשׁוּעַ אָמַר לְהוֹן שְׁבוּקוֹ וְהוּ דִין יִשׁוּעַ אָמַר לְהוֹן שְׁבוּקוֹ
 17 הוּ דִין יִשׁוּעַ אָמַר לְהוֹן שְׁבוּקוֹ וְהוּ דִין יִשׁוּעַ אָמַר לְהוֹן שְׁבוּקוֹ
 18 הוּ דִין יִשׁוּעַ אָמַר לְהוֹן שְׁבוּקוֹ וְהוּ דִין יִשׁוּעַ אָמַר לְהוֹן שְׁבוּקוֹ
 19 הוּ דִין יִשׁוּעַ אָמַר לְהוֹן שְׁבוּקוֹ וְהוּ דִין יִשׁוּעַ אָמַר לְהוֹן שְׁבוּקוֹ
 20 הוּ דִין יִשׁוּעַ אָמַר לְהוֹן שְׁבוּקוֹ וְהוּ דִין יִשׁוּעַ אָמַר לְהוֹן שְׁבוּקוֹ
 21 הוּ דִין יִשׁוּעַ אָמַר לְהוֹן שְׁבוּקוֹ וְהוּ דִין יִשׁוּעַ אָמַר לְהוֹן שְׁבוּקוֹ
 22 הוּ דִין יִשׁוּעַ אָמַר לְהוֹן שְׁבוּקוֹ וְהוּ דִין יִשׁוּעַ אָמַר לְהוֹן שְׁבוּקוֹ

23 Iesus autem dixit discipulis suis, Amen dico vobis, quia diues difficile intrabit in regnum caelorum.

24 Et iterum dico vobis, Facilius est camelum per foramen acus transire, quam diuitem intrare in regnum caelorum.

25 Auditis autem his discipuli mirabantur valde, dicentes, Quis ergo poterit saluus esse?

26 Aspiciens autem Iesus, dixit illis, Apud homines hoc impossibile est: apud Deum autem omnia possibilia sunt.

27 Tunc respondens Petrus, dixit ei, Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te: quid ergo erit nobis?

28 Iesus autem dixit illis, Amen dico vobis quod vos qui secuti estis me, in regeneratione cum sederit Filius hominis in sede maiestatis suae, sedebitis & vos super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israel.

29 Et omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut forores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum: centuplum accipiet, & vitam aeternam possidebit.

30 Multi autem erunt primi, nouissimi: & nouissimi, primi.

vobis ego dico amen discipulis suis ait autem Iesus
 23 ישוע דין אמר לתלמידיו אמון אמר אנא לכו
 verò rursum caelorum in regnum vt ingrediatur diuiti
 24 תוב דין דעטלא הי לעתידא דנעול למכות שמיא: תוב דין
 per foramen transire camelo est quia facilius vobis ego dico
 אמר אנא לכו דלילי הו לגמלא למעל בהרודא
 Dei in regnum vt intret diuiti quàm acus
 דמטשא או עתירא דנעול למכותא דאלהא:
 quisiam & dicebant valde erant mirantes audiuissent cum verò discipuli
 25 תלמודא דין כד שמעו תהירין הוו טב ואמרו מנוכי
 homines apud eis & dixit Iesus in eos aspiciens saluari potest
 משכח דנחא: הר בהון ישוע ואמר להון לות בנישא
 possibile id omne verò Deum apud potest non hoc
 הרא לא משכחא לות אלהא דין כל מדם משכחא:
 apostoli Petri festi matutinis
 דעפרא דעארה דפטרס שליחא
 omnia reliquimus nos ecce ei & dixit Cephas respondit tunc
 27 הדין ענא כאפא ואמר לה הא הון שבקן כל מדם
 amen Iesus illis dixit nobis erit quid ergo post te & venim:
 ואתין בתרך מנא כי נהוא לן: אמר להון ישוע אמון
 cum nouo in seculo post me qui venistis quòd vos vobis ego dico
 אמר אנא לכו דאנתון דאנתון בתרי בעלמא הרתא טא
 etiam sedebitis glorie iux thronum super hominis filius sedebit
 דיתב בררה דאנשא על תרונס השיבחה תתמון אף
 Israel tribus duodecim & iudicabit sedes duodecim super vos
 אנתון על תרעסר כורסון ותדונון תדעסר שכטא דיסרויל:
 aut patrem aut forores aut fratres aut domos qui reliquerit homo & ois
 29 וכל אנש דשבק בתא או אחא או אחותא או אבא או
 vnum uome meo ppter agros aut filios aut uxorem aut matrem
 אבא או אנתתא או בניא או קודיא מטל שמי חד
 autem multi hereditabit eternam & vitam accipiet in centum
 במא נקבל והיא דלעלם נארט: סגיאא דין
 primi & nouissimi nouissimi qui erunt primi
 קרמיא דנהון אהריא ואחתיא קרמיא:

23 ο δειντοις ειπε τοις μαθηταις αυτου, αμην λεγω υμιν, οτι δυσκολως πλουσιος εισελθουσαι εις τω βασιλειαν οβου εσεναι. 24 παλι δε λεγω υμιν, δυνατω προν δευ και μηλοσ δευ προσπιματε εσφιδεσ δελ θιη, η πλοσιον εις τω βασιλειαν τω θου εισελθαι. 25 απουσαι δε οι μαθηται αυτου, και πληθυσθησ απο δρυα, λεγουσ, υις αρα δωα του θεου αυ; 26 εμλελεμασ δε ο Ιησουσ, ειπυ αυτοισ, εσθαι αμφοσποσ τω α δωα του θεου, παρ εθ δε τω πατρε δωατα εσθαι. 27 τω π λατρεσθις ο υ οσ ειπυ αυτω, ιδου ημεισ απωκησμεν πατρεσ, και οικουησασα υμιν αρα εσται η υμιν; 28 ο δε Ιησουσ ειπυ αυτοισ, αμην λεγω υμιν, οτι υμεισ οι ακολουθησαστεσ μοι εν τη παλιγγενεσια, εταν καθισθω ο υος τω δεσπωπου θηθι θρονοσ δεσπυσ αυτου, και τωσθεσ και υμεισ δεπιδωκασ θρονοσ, κρινοτεσ τωσ δωδεκα σολασ τωσ εραηλ. 29 και πασ εσ αγω και ειλιασ, η αδελοσ, η αδελφωσ αι, η πατηρα, η μητερα, η γμιακα, η πενα, η αδελφωσ, η εκασ τωσ οσωματωσ μοι, εκασ τωσ πλασασιασ ληψεταισ, και ζωειωσ αιωνιον κληρονομησ. 30 πολλοι δε εσονται πρωτοι, εσρατοι και εσρατοι, εσρατοι.

caput

CAP. XX.

כפלאון

apostoli Pauli lectio

קרינא דפורום שליה

qui exiit domus domino viro caelorum regnum enim simile est
 דמיא ניר מלכותא דשמיא לנברא מרה ביתא דנפק
 operariis cum autem pactus in vineam suam operarios vt cōduceret diluculo
 בצפרא דנאנור פעלא לכרמה קן דין עם פעלא
 tertia & exiit in vineam suam eos & misit in diem denario ex
 מן דינרא כיומא ושדר אנון לכרמה ונפק בתלת
 & dixit & otiosos in foro qui stabant alios & vidit hora
 שעין וחוא אחרנא דקומי בשוקא וכטלוי ואמר
 vobis ego dabo q̄ iustū fuerit & id in vineam vos etiam ite illis
 להון זלו אף אנתון לכרמא ומדס דולא יחב אנא לכון
 similiter & fecit horam & nonam circa sextū rursum & exiit abierūt autē illi
 הנון דיו אזלו ונפק טוב כשת ובתשע שעין ועבר הכות;
 qui stabāt alios & inuenit exiit horam vndecimam & circa
 ולאפי חד עכרא שעין נפק ואשכח אחרנא דקומי
 & otiamini tota die vos statis quid illis & dixit & otīabatur
 ובטלוי ואמר להון מנא קומי אנתון וימא כלה ובטלוי
 vos etiam ite illis & dixit nos cōducit nemo q̄ia ei dicunt
 אמרוי לה דלא אנש אנור אמר להון זלו אף אנתון
 vespera autem esset cūm vos accipietis q̄ iustū fuerit & id in vineā
 לכרמא ומדס דולא נסבין אנתון כד הוא דין רמשא
 eis & da operarios voca domus suae p̄fecto vinee dominus dixit
 אמר מרה כרמא לרכביתא קרי לפעלא וחב להון
 illi & venerūt ad primos vsque nouissimis a & incipe mercedē eorū
 אנרהון ושרא מן אחריא ועדמא לקדמאי ואתו הנון
 primi venissent & cūm denariū denariū acceperūt horē vndecimē
 דחד עכרא שעין נסבו דינר דינר ובר אתו קדמאי
 & cūm ipsi etiam denarium & reportarūt reportarēt q̄ pl⁷ arbitrati sunt
 סברו דיתיר שקלוי ושקלו דינר דינר אף הנון וכד
 & dicebant domus dominū cōtra murmurabāt reportarēt
 שקלו רטנו על מרה ביתא ואמרוי
 Kεφ. K.

1 SIMILE est regnum caelorum homini patri familiās qui exiit primo mane cōducere operarios in vineam suam.
 2 Conuentione autem facta cum operariis ex denario diurno, misit eos in vineam suam.
 3 Et egressus circa horam tertiam, vidit alios stantes in foro otiosos, & dixit illis,
 4 Ite & vos in vineā meā: & quod iustum fuerit, dabo vobis.
 5 Illi autem abierunt. Iterum autem exiit circa sextā & nonam horam: & fecit similiter.
 6 Circa vndecimam verò exiit, & inuenit alios stantes, & dicit illis, Quid hic statis tota die otiosi?
 7 Dicunt ei, Quia nemo nos conduxit. Dicit illis, Ite & vos in vineam meam.
 8 Cūm sero autem factum esset, dicit dominus vineae procuratori suo, Voca operarios, & redde illis mercedē, incipiens à nouissimis vsque ad primos.
 9 Cūm venissent ergo qui circa vndecimam horam venierant, acceperunt singulos denarios.
 10 Venientes autem & primi, arbitrati sunt quod plus essent accepturi: acceperunt autem & ipsi singulos denarios.
 11 Et accipientes, murmurabant aduersus patrem familiās, dicentes,

1 Ομοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ οὐρανοῦ ὡς ἄνθρωπος οἰκοδοῦντος, ὁ ὅστις ἔκλεθεν ἀπὸ πρωῆς μισθολογῶντας ἐργάτας εἰς τὴν ἀμπελονίαν αὐτοῦ. 2 συμφωνήσας δὲ μετ' αὐτῶν ἐν δηνάρῳ τῆς ἡμέρας, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀμπελονίαν αὐτοῦ. 3 καὶ ἕτερον ὄραν ἔβλεπεν ἄλλοις ἐστῶσιν ἐν τῷ ἀγορῶν κερκεῖ. 4 κακίτοις εἶπεν, Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὴν ἀμπελονίαν, καὶ ὁ ἐὰν ἦ θέλω, δώσω ὑμῖν. 5 οἱ δὲ ἀπήλθον. 6 ὁ δὲ ἕτερος ὄραν εἰδὼν ἄλλοις τῶν ὄραν, ἐποίησεν ἑαυτοῦ. 7 ὁ δὲ ἕτερος ὄραν εἰδὼν ἄλλοις τῶν ὄραν, ἐποίησεν ἑαυτοῦ. 8 ὁ δὲ ἕτερος ὄραν εἰδὼν ἄλλοις τῶν ὄραν, ἐποίησεν ἑαυτοῦ. 9 καὶ ἦν ὄραν εἰδὼν ἄλλοις τῶν ὄραν, ἐποίησεν ἑαυτοῦ. 10 ἔλθοντες δὲ οἱ ἀπὸ πρωῆς, ἐβουλόμην ὅτι πλείονα κέρματα κερκεῖσιν ἔλαβον, καὶ οἱ ἀπὸ ὄραν εἰδὼν ἄλλοις τῶν ὄραν, ἐποίησεν ἑαυτοῦ. 11 λαθόντες δὲ ἕτεροι κερκεῖσιν ἔλαβον ὁμοῦ δηνάριον, λέγοντες,

estis petentes quid vos scitis non & ait Iesus respondit
 ענא ישוע ואמר לא ידעון אנתון מנא שאלין אנתון ²²
 bibere sum futurus que ego calicem bibere vos potestis

משכחון אנתון למשתא כמא דאנא עתיד אנא למשתא
 ci dicunt baptizari ego baptizor quo ego baptisinate aut
 או מעמודיתא דאנא עמד אנא תעמדון אמרין לה
 quo ego & baptisinate bibetis calicē meū illis ait possimus
 משכחונן ²³ אמר להון כסי תשתון ומעמודיתא דאנא
 non sinistra mea aut à dextra meā autē ut sedeat baptizabimini ego baptizor
 עמד אנא תעמדון דתתכון דין מן ימיני ומן שמלי לה
 patre meo à quibus paratum est iis sed ut dex meum est
 הורת דילי דאתל אלה לאילין דאתטיבת מן אבני
 fratres duos illos aduersus indignati sunt decē audissent autem cum

²⁴ כד דין שמעו עסרמא דגו על הנון תרין אחין
 quia principes estis scientes eis & dixit Iesus eos & vocauit

וקרמא אנון ישוע ואמר להון ידעון אנתון דרישיהון
 non in eas potestatem exercēt & magnates earū sunt domini earū gentiū
 דעממא מריהון אנון ודורבניהון שליטין עליהון ²⁶ לא
 magnus fieri iter vos q voluerit is sed inter vos erit sic autē
 דין הכנא נהוא כינתכון אלא מן דצבא בכון דנהוא דבא
 esse iter vos q voluerit & is minister vobis sic
 נהוא לכון משמשנא ²⁷ ומן דצבא בכון דנהוא
 hominis filius sicut feruus vobis fiat primus
 קדמיא נהוא לכון עבדמא ²⁸ איכנא דברה דאנשמא
 animā suā & ut daret ut ministraret sed ut sibi ministraretur venit non
 לה אתה דנשתמש אלה דנשמש ודנתל נפשה
 multis pro redemptionem
 פורקנמא חלף סניאמא

פורקנמא חלף סניאמא
 multas pro redemptionem
 ieiunū quinquē septimanarū ad oblationem
 דקורבנא דשבתתא דחמשנא דעומא
 multa turba post eum erat veniens Iericho ab Iesus exiret & cum

²⁹ וכד נפק ישוע מן איריחו אתא הוא בתרה כנשא סניאמא
 quia Iesus audissent & eū vix manū iuxta erat sedētes duo ceci & ecce
³⁰ והא סמיא תרין יתבין הוו על יד אורחא וכד שמעו דישוע
 David filii Dñe mi nostri miserere & dixerunt vocem dederūt trāsiret
 עבר יחבו קלא ואמרין אתרחם עלין מרי ברה דדוד
 ebrerunt clamantes et dixerunt vocem dederūt trāsiret

²² ἀπεκρίθη δὲ ὁ Ἰησοῦς ἔχων τὸ δάκτυλον ἃς ἀπὸ τοῦ δεξιῶν ἢ ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ οὗ ἐλάμβανεν τὸν κύπελλον καὶ τὸ βάπτισμα
 ἔλεγεν αὐτοῖς βαπτισθήσεσθε μετὰ μοῦ καὶ ἐπιπίνατε τὸ ποτήριον μου καὶ ἐπιπίνατε τὸ ποτήριον μου καὶ ἐπιπίνατε τὸ ποτήριον μου
²³ καὶ λέγει αὐτοῖς τὸ μὲν ποτήριον μου
 ἐπιπίνατε καὶ τὸ βάπτισμα ἐπιπίνατε καὶ ἐπιπίνατε τὸ ποτήριον μου καὶ ἐπιπίνατε τὸ ποτήριον μου καὶ ἐπιπίνατε τὸ ποτήριον μου
²⁴ καὶ ἀκούσαντες οἱ δέ εἰσαν ἡρώδη τοῦ βασιλέως
 ἀκούσαντες οἱ δέ εἰσαν ἡρώδη τοῦ βασιλέως ἀκούσαντες οἱ δέ εἰσαν ἡρώδη τοῦ βασιλέως
²⁵ ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν οἱ δὲ εἶπαν οὐκ ἔστιν ἡμεῖς ἐξουσιοῦσιν αὐτῶν
 ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν οἱ δὲ εἶπαν οὐκ ἔστιν ἡμεῖς ἐξουσιοῦσιν αὐτῶν
²⁶ ἡ γὰρ οἱ μὲν υἱοὶ τῆς ἐκκλησίας ἐσὶν ἀλλὰ οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλείου ἐσὶν οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλείου
 ἡ γὰρ οἱ μὲν υἱοὶ τῆς ἐκκλησίας ἐσὶν ἀλλὰ οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλείου ἐσὶν οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλείου
²⁷ καὶ ὁ ἐξ ἐμῶν ἐσὶν ὁ υἱὸς τοῦ βασιλείου
 καὶ ὁ ἐξ ἐμῶν ἐσὶν ὁ υἱὸς τοῦ βασιλείου καὶ ὁ ἐξ ἐμῶν ἐσὶν ὁ υἱὸς τοῦ βασιλείου
²⁸ ὡς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ βασιλείου καὶ ὡς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ βασιλείου
 ὡς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ βασιλείου καὶ ὡς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ βασιλείου
²⁹ καὶ ὡς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ βασιλείου καὶ ὡς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ βασιλείου
 καὶ ὡς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ βασιλείου καὶ ὡς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ βασιλείου
³⁰ καὶ ὡς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ βασιλείου καὶ ὡς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ βασιλείου
 καὶ ὡς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ βασιλείου καὶ ὡς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ βασιλείου

22 Respondens autem Iesus, dixit, Nescitis quid petatis, Potestis hibere calicem quem ego bibitus sum? Dicant ei, Possumus.

23 Ait illis, Calicem quidē meum bibetis: federe autem ad dexteram meam vel sinistram non est meum: dare vobis: sed quibus paratum est à Patre meo.

24 Et audientes decem, indignati sunt de duobus fratribus.

25 Iesus autem vocavit eos ad se & ait, Scitis quia principes Gentium dominantur eorum, & qui maiores sunt, potestatem exercent inter eos.

26 Nō ita erit inter vos: sed quicumque voluerit inter vos maior fieri, sit vester minister:

27 Et qui voluerit inter vos primus esse, erit vester servus.

28 Sicut Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare, & dare animam suam redemptionem pro multis.

29 Et egredientibus illis ab Iericho, secuta est eū turba multa.

30 Et ecce duo ceci sedentes secus viam, audierunt quia Iesus transiret: & clauerunt dicentes, Domine miserere nostri, filii David.

31 Turba autem increpabat eos vt tacerent. At illi magis clamabant dicētes, Domine, miserere nostri, fili David.
 32 Et stetit Iesus, & vocauit eos, & ait, Quid vultis vt faciam vobis?
 33 Dicunt illi, Domine, vt aperiantur oculi nostri.
 34 Misertus autem eorum Iesus, tetigit oculos eorum: & confestim viderunt, & secuti sunt eum.

CAP. XXI.

1 Et cum appropinquassent Ierofolymis, & venissent Beth phage ad Montē Oliuētī, tunc Iesus misit duos discipulos, dicens eis.
 2 Ite in castellum quod cōtra vos est, & statim inuenietis asinam alligatam & pullū cum ea, soluite, & adducite mihi.
 3 Et si quis vobis aliquid dixerit, dicite quia Dominus vobis opus habet: & confestim dimittet eos.
 4 Hoc autem factum est, vt adimpleretur quod dictum est per prophetam, dicentē.
 5 Dicite filie Sion, Ecce rex tuus venit tibi mansuetus, sedens super asinam & pullū filium subiugalis.
 6 Eūtes autem discipuli fecerunt sicut præcepit illis Iesus.
 7 Et adduxerunt asinam & pullum: & imposuerunt super eos peltimenta sua, & eum desuper sedere fecerunt.

magis & illi vt tacerent eos erāt increpātes antē turbę
 כנשא דין כאין הוו דנשתקון והנון יתיראית
 David filij nostri miserere Domine nosster & dixerūt vocē suā eleuāte
 אריכו קלהון ואמרין מרן אתרחם עלין כרה דרודי
 faciam estis volentes quid & ait eos & vocauit Iesus & stetit
 וקם ישוע וקרָא אנון ואמר מנא עבין אנתון אעבד
 & misertus est oculi nostri vt aperiantur Dnē nosster ei dicunt
 לבון: 33 אמרין לה מרן דנתפתחון עינן: 34 ואתרחם
 oculi eorum aperti sunt & eadem hora oculos eorū & tetigit eorum
 עליהון וקרָב לעיניהון ובר שעתה אתפתחו עיניהון
 post eū & abiere
 קפליאון כא
 ואזלו בתרה: 31
 hosanna sabbathi vnus ad vesperam

דרמשא דהר בשבא דאושענא

montē ad bethphage & venisset Ierusalem appropinquasset & cū
 וכד קרב לאורשלם ואתא בית פנא על גנג טורא
 eis & ait discipulis suis ex duos Iesus misit oliuarum
 דוֹתָא שדר ישוע תרין מן תלמידוהי ואמר להון:
 vos inuenietis & statim qui cōtra vos est hunc in vicum ite
 ולו לקריתא הרע דלוקבלון ומחדא משכחין אנתון
 mihi adducite soluite eum ea & pullum alligatam asinam
 חמרָא דאסירָא ועילָא עטרא שרו איתו לי:
 requiratur ga domino nostro ei dicite aliquid vobis dixerit quis & si
 ואן אנש אמר לבון מרסם אמרו לה דלטרן מתבעין
 q factū fuit totū autem hoc huc eos dimittet & confestim
 ומחדא משרד להון לבנא: 4 הרע דין כלה דהות
 filie dicite qui dixit pphetę per manū q dictū est id vt adimpleretur
 דנתמלא מרסם דאתאמר בעד נביא דאמר: 5 אמרו לברת
 & super asinam super & sedēs māfuctus tibi venit rex tuus ecce Sion
 עהיון הא מלככי אתא לבן מכיך ורכיב על חמרָא ועל
 pcepit sicut & fecerūt discipuli & abierunt asinę filii pullū
 עילא בר אתנא: 6 ואזלו תלמידא ועבדו איכנא דפקד
 pullum super & posuerūt & pullū asinam & adduxerūt Iesus eis
 להון ישוע: 7 ואיתויו לחמרָא ולעילא וכמו על עילא
 Iesus super eū & equitavit vestimenta tua
 נחיתוהון ורכב עלוהי ישוע:

31 ο δει εβλαφησαν αυτους ηα σωτηρισται οι ομιλουν εραζοι, λεγοντες εις τον ημας να ελεησεν ημους. 32 και ος ο ησους εφωησεν αυτους, και ειπεν, ετε θελετε ποιησω υμιν: 33 και εσπερον αυτους, ηα αυτοισωσονται ημεν οι ο φθαλαμαι. 34 απηλθον ουν εις τον ησους, ηψαθη ο φθαλαμα αυτοισ και ο βλεπων αυτους οι ο φθαλαμοι, και ημαλληθησαν αυτοισ. Κεθ. κα.
 1 Και οτε ηγγισαν εις ιεροσολυμα, και ηλθον εις βηθφαγη παρεσθη οσος ηφελαιμω, οτε ο ησους απηλεσε οσ μαθηται, λεγον αυτοισ. 2 Περιδωθη εις τωσ φυμουσ τωσ εδαισων ο μωσ, και ομλεσε οσ εδαισων μετ αυτουσ, αυτουσ εγραγε μοι. 3 και εσπερον αυτους, ηα αυτοισωσονται ημεν οι ο φθαλαμοι. 4 οτε δε ελαξον οσ ηα οσρωσθη, οτε ο ησους εσπερον αυτους, ηα αυτοισωσονται ημεν οι ο φθαλαμοι. 5 και οσ ελεησεν αυτους, ηα αυτοισωσονται ημεν οι ο φθαλαμοι. 6 περιδωθη οσ οι μαθηται, και ποιησων τωσ εδαισων αυτους ο ησους. 7 ησπερον τωσ οσων, και οσ ποιησων, και ετρεψον αυτους οσ αυτουσ. 8 Plurima

alij in via vestimēta sua erāt ponētes turbarum & multitudo
 ויסוגא דכנשא משוין הוו מאניהון באורחא אהרנא
 turbæ in via & sternebāt arborib. de ramos erant cedētes vero
 דיין פסקין הוו סוכא מן אילנא ורמין באורחא : 9
 erant clamātes post eum & veniebāt ante eum quz ibant ille autem
 דיין אילין דאולין הוו קרמויה ואתין בתרדא קעין הוו
 in nomine qui venit sic benedi⁹ David filio hofanna & dicebāt
 ואמרין אושענא לכרה דרודר בריך הו דאתא כשמרה
 commota est Ierofolymā intraffet & eū in excelsū hofanna Domini
 דמריא אושענא כמרומא : 10 וכד על לאורשלם אתתועת
 dicētes verò turbæ hic quis est erāt & dicētes ciuitas vniuersa
 בלה מדינתא ואמרין הוו מנו הנא : 11 כנשא דיין אמרין
 Iesus & intrauit Galilææ Nazareth qui est à ppheta Iel⁹ hic est orāt
 הוו הנגו ישוע נביא דמן נצרת דגלילא : 12 ועל ישוע
 & emebāt qui vendebāt eos omnes & ciecit Dei in templum
 להיכלא דאלהא ואפק לכלהון אילין דובנין ומזבנין
 eorum & cathedras numulariorum menās & euertit in templo
 בהיכלא וסתף פתורא דמערפנא וכורסותא דהגון
 orationis dom⁹ quia dom⁹ mea est scriptū illis & ait colūbas qui vēdebāt
 דמזבנין ונא : 13 ואמר להון כתיב הו דכתיב בית צלותא
 & accesserūt latronū speluncā fec illis tam autē vos vocabitur
 נתקרא אתון רין עברתונגיה סערתא דלסטא : 14 וקרבו
 autē vidissent eum eos & sanauit & claudi cæci in templo ei
 לה בהיכלא סמאי וחניסא ואסי אנון : 15 כד חוז דיין
 qui clamabāt & puerulos quz fecerat mirabilia & Pharisæi sacerdōtū principes
 רבי כהנא ופרישא דמרתא דעבר וטליא דקעין
 indignati sunt David filio hofanna & dicebant in templo
 בהיכלא ואמרין אושענא לכרה דרודר אתאבש להון :
 Iesus eis dixit isti dicunt quid tu audis ei & dicunt
 ואמרין לה שמע אנת מנא אמרין הלין אמר להון ישוע
 perfecisti & infantium puerulorum ore quia ex legistis non vnquam etiam
 אין ממתום לא קריתון דמן פומארטליא ודילודא תקנת
 laudem
 תשבוחתא :

8 Plurima autem turba strauerunt vestimenta sua in via: alij autem exdebant ramos de arboribus, & sternebant in via,
 9 Turbæ autem quæ precedebant & quæ sequebantur, clamabant, dicentes, Hofanna filio David: Benedict⁹ qui venit in nomine Domini, Hofanna in altissimis.
 10 Et cum intraffet Ierofolymam, commota est vniuersa ciuitas, dicens, Quis est hic?
 11 Populi autem dicebant, Hic est Iesus propheta, à Nazareth Galilææ.
 12 Et intrauit Iesus in templū Dei: & cieicibat omnes vēdentes & ementes in templo, & menās numulariorū, & cathedras vendentium columbas euertit, & dicit eis.
 13 Scriptum est, Domus mea, domus orationis vocabitur: vos autem fecistis illā, speluncam latronum.
 14 Et accesserunt ad eum cæci, & claudi in templo: & sanauit eos.
 15 Videntes autem principes Sacerdotum & Scribæ mirabilia quæ fecit, & pueros clamantes in templo, & dicentes, Hofanna filio David, indignati sunt, & dixerunt ei:
 16 Audis quid isti dicunt? Iesus autē dixit eis, Vtiqūc. Nunquam legistis, Quia ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem?

8 ὁ δὲ πλῆθος ὄχλος ἔσφασσεν ἱμάτιά αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ. 9 οἱ δὲ ἄλλοι ἐν κλάδοις ἕπι τῆς ὁδοῦ, καὶ ἔσφασσον αὐτοὺς ἐν τῇ ὁδῷ. 10 οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προσάγοντες καὶ οἱ ἀκροβυστῶτες ἔκραζον, λέγοντες, ὡσανεὶ τῆς ἡγίας Δαυὶδ, βὴλοκρινῶν οὗ ὄρχαρον ἐστὶν ὁ θεὸς καὶ εὐλογεῖται ὁ κύριος ὑψίστος. 11 καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐπιβῆκε πᾶσαι ἡ πόλις, λέγοντες, ἕως ὅτου εἶται ὁ δὲ ὄχλος ἔλεγεν, ὅτι ἐστὶν Ἰησοῦς ὁ προσφήτης ὁ κύριος Ναζαρετῆς Γαλιλαίας. 12 καὶ εἰσέλθων ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν ἦν διεσθ, καὶ ἔκλεισε πάντα τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τοὺς τραπέζας ἔθρονον καὶ κλισίας, καὶ τοὺς καθέδρας τοῦ πωλοῦντων τὰς ἀρρετινάς. 13 καὶ λέγοντες αὐτοῖς, ἰσχυροί, οὗτος ὁ οἶκος μου, οὗτος ὁ προσευχῆς καὶ προσευχῆς ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποίησατε κλισίαν καὶ λατρίαν. 14 καὶ προσελθόντων αὐτοῦ τυφλοὶ καὶ κωφοὶ ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἔσφασσον αὐτοὺς. 15 ἰδόντες δὲ οἱ ὄρχαρον καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ σαμαθαῖοι ἀπειροὶ καὶ τοὺς παιδας κρίζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ λέγοντες, ὡσανεὶ τῆς ἡγίας Δαυὶδ, ἡ γὰρ κλισία, 16 ἐεῖπον αὐτοῖς, ἀκούεις ὅτι λέγουσιν; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτοῖς, ὅτι ἐκ τῶν στόματων καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἀγαθὸν καὶ ἁγίον κηρύσσουσιν αὐτοῖς.

K

ieiunij quarte hebdomadis in sabbatho quinta lectio

17 Et relicta illis, abiit foras extra ciuitatem in Bethaniam: ibique mansit. 18 Mane autem reuertens in ciuitatem esuriit.

19 Et videns fici arborem vnam secus viam, venit ad eam: & nihil inuenit in ea nisi folia tantum: & ait illi, Nunquam ex te fructus nascatur in sempiternum. Et arfacta est continuu scilicet.

20 Et videntes discipuli, mirati sunt, dicentes, Quomodo continuu aruit?

21 Respondens autem Iesus, ait eis, Amen, dico vobis, si habueritis fidem, & non hesitaueritis, non solum de ficulnea facieris, sed & si monti huic dixeritis, Tolle & iacta te in mare, fiet.

22 Et omnia quaecunque petieritis in oratione credentes, accipietis.

23 Et cum venisset in templum, accesserunt ad eum docentes principes Sacerdotum, & Seniores populi, dicentes, In qua potestate haec facis? & quis tibi dedit hanc potestatem?

24 Respondens Iesus dixit eis, Interrogabo vos & ego vnum sermonem: quem si dixeritis mihi, & ego vobis dicam in qua potestate haec facio.

קרינא דחמשא בשבתא דארבעא דעומא
in Bethaniam ciuitate e foras & exiit eos & reliquit

17 ושבק אנון ונפקלה לבר מן מדינתא לבית עניא
& vidit esuriit in ciuitatem rediret cum autē mane ibi & mansit

ובתתמן: 18 בעפרא דין כד הפך למדינתא כפון: ורוא
quicquā in ea inuenit & non ad eam & venit in via vnam ficum

תתא הדא באורחא ואתא לותה ולא אשכח בה מרס
fructus iterum in te sint ne illi & ait tantum folia nisi

אלא אן טרפע בלחוד ואמר לה לא נהוון בכי טוב פארא
& mirati sunt discipuli & viderunt illa ficus aruit & continuu in aeternum

לעלם ומחדא יבשת תתא הי: ורוא תלמירא ותהרו
Iesus respondit ficus exaruit eadem hora quomodo & dixerit

ואמרין איכנא בר שעתה יבשת תתא: ענא ישוע
fides in vobis fuerit quod si vobis ego dico amen illis & ait

ואמר להון אמין אמר אנא לכון דאן תהוא בכון הימנותא
sed facietis de ficu hoc solum non hesitaueritis neque

ולא תתפלגון לא בלחוד הדא דתתא תעבדון אלא
fiet in mare & eade tollitor dixeritis huic monti etiam si

אפן לטורא הנא תאמרון דאשתקל ופל בימא תהוא:
accipietis & credideritis in oratione petieritis quod & omne

22 וכל מרס דתשאלון בעלותא ותהימנון תסבון:
& seniores sacerdotu p̄cipēs eū adierūt in templum Iesus venisset & cum

23 וכד אתא ישוע להיכלא קרבו לה רבי כהנא וקשישא
facis hęc potestate in qua ei & dicunt doceret cum populi

דעמא כד מלף ואמרין לה באינא שולטן הלין עבד
eis & ait Iesus respondit hanc potestatem tibi dedit & quis tibi

אנת ומנו יהב לך שולטנא הנא: ענא ישוע ואמר להון
etiam mihi dixeritis et si vnum verbum ego etiam interrogabo vos

אשאלכון אף אנא מלתא הרגא ואן תאמרון לי אף
facio hęc potestate in qua vobis ego dicam ego

אנא אמר אנא לכון באינא שולטנא הלין עבד
ego

אנא:

17 Καταλιπὼν αὐτοὺς, ἔβη εἰς τὴν πόλιν εἰς Βηθανίαν, καὶ ἐκεῖ ἐμείνη. 18 Ἐπιτείνων δὲ ἐπιπέσει
eis tūm p̄p̄t̄m, ē p̄t̄p̄t̄m. 19 Ἐὶδὼν σὺκκὴν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἦλθεν ἐπὶ αὐτῆς, καὶ εὐδὲν εὗρεν ἐν αὐτῇ, εἰ μὴ
φύλλα μόνον. καὶ λέγων αὐτῇ, μήποτε ἐκ σοῦ καρπὸς ἔσται ποτὶ αἰῶνα; καὶ ἔφη, ἔσται ἢ σὺκκῆ.
20 Ἐὶδὼν τις οἰμαδίτης, ἐθαύμασεν, λέγων, τίς ἔσται ἡ δύναμις ἢ ἡ ἐξουσία ἢ ἡ σὺκκῆ; 21 Διπορευόμενος δὲ ὁ
Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν, καὶ μὴ ὑπεκρίθητε, ἕνα μόνον τὸ τίς σὺκκῆ ποιήσεται, ἀλλὰ καὶ τῆ
ἔρη ἔσται εἴπητε, ἔρηθη, καὶ βλήθη εἰς τὴν θάλασσαν, ἔσται ἡ πίστις. 22 Καὶ πάντα ὅσα ἀπαιτήσῃτε ἐν τῇ καρ-
δίᾳ ὑμῶν ποτείνετε, ἀμὲν λέγω. 23 Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ ἱερὸν, προσέειπεν αὐτοῖς διδάσκοντες οἱ ἄρχιερεῖς καὶ ἄ-
ποστολοὶ τοῦ λαοῦ, λέγοντες, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ ἔφη, ἔστω τὴν ἐξουσίαν ταῦτων. 24 Διπο-
ρευόμενος δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, ῥηθήσεται ὑμῖν ἀκόρως λόγος εἶνα: οἱ ἐὰν εἴπηται μοι, ἀκόρως ὑμῖν εἴπη ὁ ποιῶν ἐξουσίαν
ταῦτων.

an ipsam exlo ē erat vandenam Ioannis baptisma.
 מעמודיתה דיוחנן מן אימכא איתה מן שמיא הי אר
 si & dicebant in animabus suis erant cogitantes verò illi hominū filiis ex
 מן בניגשא הנון דין מתרעון הו בנפשהון ואמרין דאן
 credidistis ei non quid propter nobis dicit exlo ē dixerimus
 נאמר מן שמיא אמר לן על מנא לא הימנתוניהי ;
 sicut enim omnes turba à timemus hominibus ab & vt dicamus
 ודנאמר מן בניגשא דחלינן מן כנשא כלהון גיר אר
 non ei & dixerūt & responderūt. Ioannem ipsum erant habentes prophetam
 נביא אחירין הו לה ליוחנן ; וענו ואמרין לה לא
 in qua vobis ego dico ego non etiam Iesus illis ait scimus
 ירעינן אמר להון ימוע אף לא אנא אשר אנא לכון באינא
 ego facio ista potestate
 שולטנא חלין עבד אנא ;

passionis secundæ notis secunda statio

קומא דתרין דלליא דתרין דחשא

flij ei erant vni viro vobis videtur autem quid
 מנא דין מתחוא לכון גברא חר אית הוא לה בניא
 hodie ab fili mi illi & dixit primum ad & accedens duo
 תרין וקרב לות קדמיא ואמר לה ברי זל יומנא
 ego volo non & ait respondit vero ille in vinea operare
 פלוח בכרמא ; הו דין ענא ואמר לא עבא אנא
 & dixit alterum ad & accessit & abiit respuit verò postea
 בחרתא דין אתמו ואול ; וקרב לות אחרנא ואמר
 abiit & non Domine mi ego & ait respondit verò ille similiter ei
 לה הכות הו דין ענא ואמר אנא מרי ולא אול ;

ille ei dicunt patris sui voluntate fecit duobus istis ex quis
 מנו מן חלין תריהון עבד צבינא דאבוהי אמרין לה הו
 vobis ego dico amen Iesus eis dixit primus
 קדמיא אמר להון ישוע אמין אמר אנא לכון
 Dei in regnum vos precedūt & meretrices quia publicani

דמכסא וזניתא קדמין לכון למלכותא דאלהא ;
 ei credidistis neque iustitiz in via Ioannes ad vos enim venit
 וזניתא גיר לותכון יוחנן באורחא דכאנותא ולא הימנתוניהי
 videretis eum non etiam autem vos ei crediderūt & meretrices verò publicani
 מכסא דין וזניתא הימנוהי אנתון דין אף לא כד הויתון

25 Baptismus Ioannis vnde erat : è exlo, an ex hominibus? At illi cogitabant inter se dicentes, Si dixerimus, è exlo, dicit nobis, Quare etiã ego non credidistis illi?

26 Si autem dixerimus, ex hominibus: timemus turbã: omnes enim habebant Ioannem sicut prophetam.

27 Et respondentes Iesu, dixerunt, Nescimus. Ait illis & ipse, Nec ego dico vobis in qua potestate hæc facio.

28 Quid autem vobis videtur? Homo quidam habebat duos filios: & accedens ad primum, dixit, Fili, vade hodie operari in vinea mea.

29 Ille autem respondens ait, Nolo.

30 Postea autem penitentia motus, abiit. Accedens autem ad alterum, dixit similiter, At ille respondens, ait, Eo domine: & non iuit.

31 Quis ex duobus fecit voluntatem patris? Dicunt ei, Primus. Dicit illis Iesus, Amen dico vobis, quia publicani & meretrices præcedent vos in regno Dei.

32 Venit enim ad vos Ioannes in via iustitiæ, & non credidistis ei: publicani autem & meretrices crediderunt ei: vos autem videntes,

25 τὸ βάπτισμα Ἰωάννου πόθεν ἔστι, ἢ ἐξ ὕδατος, ἢ ἐξ οὐρανόθεν, οἱ δὲ διελογίζοντο παρ' ἑαυτοῦ, λέγοντες, ἂν ἐξ οὐρανόθεν, ἢ ἐξ ὕδατος, ἢ ἐξ οὐρανόθεν, ἢ ἐξ οὐρανόθεν; 26 ἂν ἐξ οὐρανόθεν, ἢ ἐξ οὐρανόθεν, φοβούμεθα τὸν ὄχλον, πάντες γὰρ ἐξέχουσιν τὸν Ἰωάννην ὡς προφητῶν. 27 καὶ ἀποκριθεὶς τῷ Ἰησοῦ, εἶπεν, ἐγὼ οὐκ οἶδα. 28 ἢ εἰ ἐξ ὕδατος, ἢ ἐξ οὐρανόθεν, ἢ ἐξ οὐρανόθεν; 29 εἰ ἐξ οὐρανόθεν, ἢ ἐξ οὐρανόθεν, ἢ ἐξ οὐρανόθεν; 30 καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν, οὐκ οἶδα. 31 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, οὐκ οἶδα. 32 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, οὐκ οἶδα. 33 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, οὐκ οἶδα.

ec poenitentiam habuistis
 Postea, vt crederetis ei.
 33 Aliam parabolam audite,
 Homo erat pater familiás,
 qui plantauit vineam, & se-
 pem circumdedit ei, & fodit
 in ea torcular, & edificauit
 turrim, & locauit eam agri-
 colis: & peregrè profect⁹ est.
 34 Cùm autem tempus fructu-
 uum appropinquasset, misit
 seruos suos ad agricolas, vt
 acciperent fructus eius.
 35 Et agricolæ apprehensis ser-
 uis ei⁹, aliũ ceciderũt, aliũ oc-
 ciderũt, aliũ vero lapidarũt.
 36 Iterum misit alios seruos
 plures prioribus, & fecerunt
 illis similiter.
 37 Nouissimè autem misit
 ad eos Filium suum, dicens,
 Verebuntur fortè filium meũ.
 38 Agricolaẽ autem viden-
 tes filium, dixerunt intra se.
 Hic est hæres, venite occi-
 damus eum, & habebimus
 hæreditatem eius.
 39 Et apprehensum eũ eiecer-
 unt extra vineã, & occiderũt.
 40 Cùm ergo venerit domi-
 nus vineæ, quid faciet a-
 gricolis illis?
 41 Aiunt illi, Malos malè
 perdet: & vineam suam lo-
 cabit aliis agricolis, qui red-
 dēt ei fructũ tēporibus suis.
 42 Dicit illi Iesus, Nun-
 quam legistis in Scripturis,
 Lapidem quem reprobaue-
 runt edificantes, hic factus
 est in caput anguli: A Domi-
 no factum est istud, & est mi-
 rabile in oculis nostris.

audite ei vt crederetis ipse respiciis
 אתותיותן בחרתם דתהימנון כד: שמעו
 & plātauit domus dominus fuit vnus vir parabolam aliam
 אהרניא מתלא נברא חד אירת הוא מרא ביתא ונעב
 turrim in ea & edificauit torcular in ea & fodit sepe & cinxit eam vineam
 כרמא ואחרדה סינא וחפר בה מעצרתא וכנא בה מגרלא
 tēpus appinquasset autē eũ & peregrè pfect⁹ est agricolis & locauit eũ
 ואחרדה לפלחא והוק: 34 כד דין מטא זכנא
 fructibus de sibi vt mitterent agricolas ad seruos suos misit fructuum
 דפארא שדר לעבדוהי לות פלחא רנשדרנון לח מן פארא
 quem ceciderũt & fuit seruos eius agricolæ & apprehenderũt vineæ suę
 דכרמא: 35 ואחרו פלחא לעבדוהי ואית דמתאוהי
 seruos misit & rursum quę occiderunt & fuit quę lapidarũt & fuit
 ואירת דרנמוהי ואית דקטלוהי: 36 ותוב שדר עברא
 nouissimè illis fecerunt & similiter prioribus pte qui plures alios
 אהרנא דסניאין מן קדמיא והכות עברו לחון: 37 אחרית
 filiũ meũ ppter erubescēt iam diceret eũ filium suũ ad eos misit autem
 דין שדר לותהון לברה כד אמר כבר נכהתון מן כרי:
 hæres hic est intra se dixerunt filium viderent eũ autem agricolę
 פלחא דין כד חזאוהי לברא אמרו בינתהון הנוירתא
 eiecerunt eum & aphēderũt hæreditatē ei⁹ & habebimus eũ occidam⁹ venite
 תו נקטלוהי ונאחות ירתוהי: 39 ואחרו אפקוחי
 dominus ergo venerit eũ & eum occiderũt vineam extra
 לכר מן כרמא וקטלוהי: 40 מא דאתא הכיל מרה
 quia malè ei dicunt illis agricolis faciet quid vineę
 דכרמא מנא נעבד לפלחא הנון: 41 אמרון לה דביש
 qui reddent illi agricolis aliis locabit & vineam eos perdet malè
 ביש נובר אנון וכרמא נוחד לאהרנא פלחא אילין דיהבין
 numquãme Iesus eis dixit temporibus suis fructum ei
 לה פארא בזכנוהון: 42 אמר להון ישוע לאמן מתום
 in caput est is fact⁹ edificates reprobaueit quę lapidē in scripturis legistis
 קריתון בכתבא דכאפא דאסליון בנאי הו הות לרישא
 in oculis nostris mirabile & est istud factũ est domino à anguli
 דזויתא מן לות מדיא הות הדא ואיתיה דמרתא בעינין:

ὁ μὲν ἄρχη τῆς ἕστερος, τῆς προτέρας αὐτῶν. 33 διὲν ἡ ἀρχὴ τοῦ ἀκαύστου ἡ ἀρχὴ τοῦ ἑξ ἑστῶτος, ὅς τις ἐφύπτερον ἀμπελωνία, καὶ φεραμὸν αὐτῶν ἀπέδρακε, καὶ ὠρυξεν ἐν αὐτῶν κλη-
 νῶν, καὶ ὠκοδόμησε πύργον, καὶ ἐπέσπε αὐτὸν γαργησίς, καὶ ἀπέδρακε. 34 ὅτι δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς ἦν καιρὸς
 πῶν, ἀπέστρεψε τοῖς δούλοις αὐτοῦ τοὺς γαργησίς, λαβόντες τοὺς καρπῶν αὐτοῦ. 35 καὶ λαβόντες οἱ γαργη-
 σοὶ τοῖς δούλοις αὐτοῦ, οἱ μὲν ἐδράσαν, οἱ δὲ ἀπέκλιον, οἱ δὲ ἐκρούσαν. 36 πάλιν ἀπέστρεψεν αὐτοῖς δούλους
 πλείους ἢ τοῖς πρώτοις. 37 καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως ὅσαυτον δὲ ἀπέστρεψε αὐτοῖς τοὺς ἕντες αὐτοῦ, λέ-
 γοντες, οὐ φραπέσονται τὸν υἱὸν μου. 38 οἱ δὲ ἐκρούσαν τοὺς ἕντες, εἶπον δὲ ἑαυτοῖς, ὅτις ὄντι οἱ κληρονόμοι, ἀπέ-
 δραν, ὡσαυκλίνομεν αὐτὸν, καὶ καταβροῦμεν τὴν κληρονόμιαν αὐτοῦ. 39 καὶ λαβόντες ἔββαλλον αὐτὸν ἐξω τοῦ
 ἀμπελωνίου, καὶ ἀπέκλιον. 40 ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελωνίου, ἡ ποιησὶς τοῖς γαργησίς ἐκείνοις
 41 λέγεισιν αὐτῶν, κακοὶ κακοὶ ἀπολέσει αὐτοῖς, καὶ τὸν ἀμπελωνία ὀκισέσεται ἰσχυροῖς ἀπὸ τοῦ δόστου-
 σιστοῦ αὐτοῦ τοῖς καρποῖς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτοῦ. 42 λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ὅσαυτον ἐγένετο ἐν ταῖς γραφαῖς,
 Λέγει ὁ ἀποδόμισαν οἱ οὐνοσμουῶντες, ὡς ἐγγύηθη εἰς κεφαλῶν γυνάϊας. ὡσαυτον κεραιὸν ἔγραψεν αὐτῶν, καὶ ἐφ-
 ῶσαυματῶν οἱ ὀφθαλμοῖς ἡμεῶν.

regnum à vobis quia auferetur vobis ego dico hoc propter
 מטל הנא אמר אנא לכון דתשתקל מנכון מלכותא 43
 g ceciderit is fructus que facit genti & dabitur. Dei
 דאלהא ותתחוב לעמא דעבר פארא; 44 ומן דנפל
 supra quem ceciderit & omnis cōfringetur hunc lapidem super
 על כאפא הדא נתרעע וכל מן דהי תפל עלוהי
 parabolis ei² & pharisæi sacerdotū principes audiuisset & cū conteret eum
 תריוהי; 45 וכר שמעו רבי כהנא ופרוישא מתלוהי
 turbis à & timuerūt eum tenere & querebāt dixisset q̄ de ipsis cognoue.
 דעו דעליהון אמר; 46 וכעו דלמאדה ורחלו מן כנשא
 eum erant habentes prophetam tanquā quoniam
 מטל דאוך דלנביא אחידין הוּו ליה;
 22 Caput

קפלאון כב

passionis secundam noctem precedens ministerium

תשמשתא קדמיתא דלליא דתרין דחשא

regnum simile est & dixit in parabolis Iesus rursū & respōdit
 וענא תוב ישוע במתלא ואמר; 2 אתרמית מלכותא
 & misit filio suo conuiuium qui fecit regi viro cęlorum
 דשמיא לנכרא מלכא דאעבר דמשתותא לכרה; 3 ושדר
 venire voluerūt & non ad conuiuium inuitatos qui vocarēt seruos suos
 לעברוהי דנקרון למוזנא למשתותא ולא צבו למאתא;
 quia ecce inuitatis dicite & ait alios seruos misit & iterū
 ותוב שדר עברא אחרנא ואמר אמרו למוזנא דהא
 & omnia occisa sunt & altitia mea & tauri mei paratū est p̄didiū meū
 שרותי מטיבא ותורי ומפטמי קטילין וכל מרם
 qui in villā est & abierūt spreuerūt autē illi ad conuiuium venite parata
 מטיב תו למשתותא; 5 הנון דין בסו ואולו אית דלקריתא
 & contumeliis affecterūt seruos ei² tenuerūt verò reliq. q. ad negotiationē suā & est
 ואית דלתאגורתא; 6 שרבא דין אחרו לעברוהי וצערו
 perdidit exercitus suos & misit iratus est rex autem audisset eū & occiderūt
 וקטלו; 7 כר שמע דין מלכא רנו ושדר להלותא אובד
 succedit & ciuitatē illorū illos homicidas
 לקטלולא הנון ולמדינתהון אוקר;

43 Ideo dico vobis, quia auferetur à vobis regnum Dei, & dabitur Genti faciēti fructus eius.
 44 Et qui ceciderit super lapidem istum, cōfringetur super quem verò ceciderit, conteret eum.
 45 Et cū audissent principes Sacerdotum & Pharisæi parabolās eius, cognouerunt quodd de ipsis diceret.
 46 Et quærētes eum tenere, timuerunt turbas; quoniam sicut prophetam eum habebant.

C A P. XXI.

1 Et respondens Iesus dixit iterum in parabolis eis, dicens,
 2 Simile factum est regnum cęlorum homini Regi, qui fecit nuptias filio suo.
 3 Et misit seruos suos vocare inuitatos ad nuptias: & nolabant venire.
 4 Iterum misit alios seruos dicens, Dicite inuitatis, Ecce prandium meum parauit, tauri mei, & altitia occisa sūt, & omnia parata, venite ad nuptias.
 5 illi autem neglexerunt, & abierunt, alius in villam suā, alius verò ad negotiationem suam:
 6 Reliqui verò tenuerunt seruos eius, & contumeliis affectos occiderunt.
 7 Rex autē cū audisset, iratus est: & misit exercitib² suis, perdidit homicidas illos, & ciuitatē illorum succendit.

43 Διὸ λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀφαιρεῖται ἀπὸ ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καὶ δοθήσεται ἐν ἑτέροις ποιουμένοις τοῖς καρποῖς αὐτοῦ. 44 καὶ ὁ ὁπίσθεν ὁ λίθος ὃν ἔβαλεν ὁπίσθεν αὐτοῦ, ἐπιθήσεται ἐπὶ τὸν κεφαλὴν αὐτοῦ. 45 καὶ ὁ ὁπίσθεν ὁ λίθος ὃν ἔβαλεν ὁπίσθεν αὐτοῦ, ἐπιθήσεται ἐπὶ τὸν κεφαλὴν αὐτοῦ. 46 καὶ ζητούντες αὐτὸν κρατεῖσαι, ἐφοβήθησαν τοῖς ὄχλοις, ἐπιθήσεται ὡς περὸ φησὶ τὸ αὐτὸν εἶχεν.

Κεφ. κβ.

1 Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, πάλιν εἶπεν αὐτοῖς ὅτι ἀποστασὶαὶ λέγονται. 2 ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ὡς ἄνθρωπος βασιλεὺς, ὁ ὅστις ἐποίησε γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ. 3 καὶ ἀπέστειλε τοῖς δούλοισιν αὐτοῦ καλεῖσαι τοὺς κακλήμοιους εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐ θέλοντες ἦλθον. 4 πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλοις δούλοισιν λέγων, εἰπατε τοῖς κακλήμοιους, ἰδοὺ τὸ ἀγεῖν μου ἡπίμαστος, οἱ ἑστέ μοι μισοὶ, καὶ ἄσπαστοι πρὸς ἐμένα, καὶ πάλιν ἐπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ καλεῖσαι. 5 οἱ δὲ ἀμνηστῆρες ἀπέλαστον, ὁ μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρὸν, ὁ δὲ εἰς τὸν ἑμιστάριον αὐτοῦ. 6 οἱ δὲ λοιποὶ κρατεῖσαι τοὺς δούλους αὐτοῦ ἕλκεσαν, καὶ ἀπέκτενον. 7 ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσε ἀρπάξαι καὶ πικρῆσαι τοὺς ἀπειθήματα αὐτοῦ, ἀπέλασε τοὺς φονεῖς ἐκείτους, καὶ πῦρ πόλιν αὐτῶν ἀέτησεν.

8 Tunc ait seruis suis, Nuptiæ quidē paratæ sunt, sed qui inuitati erant, non fuerunt digni

9 Itē ergo ad exitus viarū: & quoscunq; inueneritis, vocate ad nuptias.

10 Et egressi serui eius in vias, congregauerunt omnes quos inuenerunt, malos & bonos: & impletæ sunt nuptiæ discumbentium.

11 Intrauit autem Rex vt videret discumbentes: & vidit ibi hominem non vestitū veste nuptiali, & ait illi.

12 Amice, quomodo huc intraisti non habens vestem nuptiālē? At ille obmutuit.

13 Tunc dixit Rex ministris, ligatis manibus & pedibus eius, mittite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus & stridor denticum.

14 Multi enim sunt vocati, pauci verò electi.

15 Tunc abeuntes Pharisei consilium inierunt vt caperent eum in sermone.

16 Et mittunt ei discipulos suos cum Herodianis, dicentes, Magister, scimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces, & non est tibi cura de aliquo, nō enim respicis personam hominū:

9 inuitati erāt & illi paratum est conuiuium seruis suis dixit tunc
הידין אמר לעבדויו משתותא מטיבא והנון דמוכנין
& omnem viarum ad exitus ergo ite fuerūt digni non
הו לא שוין הו: ולו הכיל למפקנא דאורחתא וכל

מן דמשכחינ אתתון קרו למשתותא: ונפקו עבדא
& impleta est & bonos malos quos repererūt oēs & cōgregarūt in vias illi

הנון לאורחתא וכנשו כל דאשכחו בישא וטבא ואתמלי
discumbētes vt videret rex & intrauit discumbentium conuiuij domus

בית משתותא סמיכא: ועל מלכא דנהא סמיכא
conuiuij vestimentis vestit? erat qui nō hominem ibi & vidit

והוא תמן נכרמא דלא לביש לבושא דמשתותא:
conuiuij vestes cum huc intraisti quo modo socie mi illi & ait

ואמר לה חברי איכנא עלת לכא כד נחתא דמשתותא
ministris rex dixit tunc obmutuit verò ille tibi nō sine

לית לך הו דין אשתתק: הידין אמר מלכא למשמשי
ibi exteriores in tenebras & pūciere eū & pedes eius man? eius ligate

אסורו אידווי ורגלוהי ואפקוהי לחשוכא ברימא תמן
vocati enim sunt multi dentium & stridor fletus erit

נהוא בכניא וחורק שנת: סגיאין אנון גיר קרימא
electi & pauci

ועורין גבימא:
passionis septimanæ in sabbatho tertiz ad vesperam

דרמשא דתלתא בשבא דשבתא דהשמא
illaquearēt eū quomodo consilium ceperunt pharisei abierunt tunc

הידין אולו פרישא נסכו מלכא דאיכנא נעידוניהי
Herodis domesticis cū discipulos suos ad eum & miserunt in sermone

במלתא: ושדרו לותה תלמידיהון עם דבית הרודם
Dei & viam es quia verax scimus magister ei & dicunt

ואמרוין לה מלפנא ידעינן דשריר את ואורחא דאלהא
non alicuius curam tu portas & non tu doces in veritate

בקושחא מלף את ולא שקיל את צפתא לאנש לא
cuiusquam faciem tu accipis enim

גיר נכב את כאפא דאנשמא:
giri nō timetis faciem hominum

8 τὸ πρῶτον εἶπεν τοῖς δούλοισιν αὐτοῦ, ὁ κτήνη καὶ οἱ ποιῶντες ἔσονται, οἱ δὲ κακὰ κείμενοι οὐκ ἔσονται. 9 ὁ πρῶτος εἶπε αὐτῷ ὅτι καὶ οἱ δούλοι σου ἔσονται, καὶ οἱ σοφοὶ οὐκ ἔσονται, καὶ λέγουσιν εἰς τοὺς γράμματος. 10 καὶ ἔξελθόντες οἱ δούλοι ἐκείνοι εἰς τὰς ὁδοὺς, συνήγαγον πάντας ὅσους ἔβρισαν, ποτηρίων τε καὶ ἀγχαρῶν, καὶ ἐπέληθη ὁ γάμος δι' ἀκαταμίαν. 11 εἰσελθόντων δὲ ὁ βασιλεὺς δεῖξασθαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ, εἰδὼν ἕνα οὐκ ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ γάμον. 12 καὶ λέγει αὐτῷ, ἑταίρε, πῶς εἰσὶν ἔληξαι, καὶ ἐγὼ ἐγγὺς ἐστὶν ἡμεῖς. 13 τὸ πρῶτον εἶπε ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐπιθεῖσι, ὁ ἄριστος αὐτῶν χείρας καὶ ποδῶν, ἀπαῖ αὐτοῦ, καὶ ἔβαλεν εἰς τὸ σκοπὸν τὸ ἕωπρον. 14 εἰ καὶ ἔστιν ὁ κληθὼν καὶ ὁ βρυγμὸς ἔστι ὁ δοῦλος. πολλοὶ γὰρ εἰσι κακὰ κείμενοι, οἳ οὐκ ἔσονται. 15 τὸ πρῶτον εἶπε ὁ βασιλεὺς τοῖς ἀκαταμίαις, ὁ ἄριστος αὐτῶν χείρας καὶ ποδῶν, ἀπαῖ αὐτοῦ, καὶ ἔβαλεν εἰς τὸ σκοπὸν τὸ ἕωπρον. 16 καὶ ἀποστειλόντων αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἔβρισται, ὁ δὲ ἀκαταμίαις, ὁ δὲ ἀκαταμίαις, ὁ δὲ ἀκαταμίαις, ὁ δὲ ἀκαταμίαις, ὁ δὲ ἀκαταμίαις.

29 Respondens autem Iesus ait illis, Erratis, nescientes Scripturas, neque virtutem Dei.

30 In resurrectione enim neque nubent, neque nubentur: sed erunt sicut Angeli Dei in celo.

31 De resurrectione autem mortuorum non legistis quod dictum est à Deo dicente vobis,

32 Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob. Non est Deus mortuorum, sed viventium.

33 Et audientes turbæ, mirabantur in doctrina eius.

34 Pharisei autem audientes quoddam silentium imposuissent Sadduceis, conuenerunt in vnum.

35 Et interrogauit eum vnus ex eis legis doctor, tentans eum,

36 Magister, quod est mandatum magnum in Lege?

37 Ait illi Iesus, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua.

38 Hoc est maximū, & primum mandatum.

39 Secundum autem simile est huic, Diliges proximum tuum sicut teipsum.

40 In his duobus mandatis vniuersa lex pendet & prophetæ.

estis scientes quia non estis errantes eis & ait Iesus respondit: 29 ענה ישוע ואמר להן טאין אנתון דלא ידעין אנתון non mortuorum enim in resurrectione Dei virtutem neque scripturas כתבא ולא חילה דאלהא: 30 בקימתא ניר דמיתא לא

angeli sicut sed viris sicut vxores non etiā vxores accipiēt נסבין נשואאף לא נשוא הוין לנברא אלא איך מלאכא nou mortuorum autē resurrectione de erunt in celis Dei

דאלהא בשמיא איתיהון: 31 על קימתא דין דמיתא לא קימון מרס דאתאמר לכון מן אלהא דאמר: 32 דאנא

Jacob Deus Isaac Deus Abraham Deus sum אנא אלהא דאברהם אלהא דאיסחק אלהא דיעקוב turbæ audissent & cum viuentiū sed mortuorum est non & Deus

ואלהא לא הוא דמיתא אלא דחיא: 33 וכד שמעו כנשא in doctrina eius erant mirantes מתתמהין הוין יבולפנא:

passionis septimanæ tertie matutinis דצפרא דתלתא דשבתא דחשא cōgregati sūnt Sadduceis q̄ silentiū iposuiſſet audisſet eū verò pharisei פרישא דין כד שמעו דשתק לחוקינא אתכנשו

eum tentaret cum legem qui seiebat ex eis vnus & interrogauit simul eum tentaret cum legem qui seiebat ex eis vnus & interrogauit simul אכחשה: 35 ושאלה חד מנהון דידע נמוסא כד מנסא לה: dixit autem Iesus in lege magnū mandatum quoddam est magister

36 מלפנא אינא פוקדנא דב כנומוסא: 37 ישוע דין אמר anima tua tota & ex corde tuo toto ex Deū tuum Dominum diliges ei לה דתרחם למריא אלהך מן כלה לכך ומן כלה נפשך

magnum mandatum hoc est mente tua tota & ex virtute tua tota & ex ומן כלה חילך ומן כלה רעיןך: 38 הנר פוקדנא דבנא sicut proximum tuū diliges ei quod simile est & secundum & primum

וקדמיא: 39 ודתרין דרמא לה דתרחם לקריבך איך lex pendet mandatis duobus in his animā tuam נפשך: 40 בהלן תרין פוקדנין תלינא אודיתא & prophetæ ונביא:

29 ἀποκριθεις δε ο Ιησους ειπεν αυτοις, πλανάσθε, μη ειδότες τις γραφαις μηδεν τω δυναμω του θεου. 30 εν τω τω αναστασις ητις γαμοσσι, οτε ου γαμιζονται, δηλως αγγελιοι του θεου εν ερανω εισ. 31 εσθλως της αναστασις ητις νεκραν, εκ δε γεω τω ρητην ομιλωση του θεου, λεγοντες, 32 Εγω ειμι ο θεος Αβρααμ και ο θεος Ισαακ, και ο θεος Ιακωβ; ουκ εστι ο θεος νεκρων, δηλα ζωωντων. 33 και ακυστωτες οι οχλοι, ελεπλισσονται επι τη διδαχη αυτου. 34 οι δε φασιστοιμοι αυου ταυτες, ητι εθιμισσεν ος σαδδουκαιοις, συνηχισσεται δε τα το αυτο. 35 και ετηρωτησεν εις ος αυτου τον μακρο, τις εστι απ αυτου, και λεγων 36 διδοσασθε, ποια εσθλη μεγαλη εν τω νομω; 37 ο δε Ιησους ερη αυτου, αγαπησες αυτου τον θεον ου εν ολη τη καρδια σου, και εν ολη τη ψυχη σου, και εν ολη τη δυναμει σου. 38 αυτη δε εσθλη και μεγαλη εσθλη. 39 διυτη εσθ δε ομοια αυτη, αγαπησες τον πλησιον σου ως σεαυτον. 40 εν ταυταις ταυς δυοισι ενταυταις, ολος ο νομος και οι προφηται κρημασται.

quid & dixit Iesus eos interrogavit pharisei autē cōgreg. eff. cū
 41 כר כנישין דין פרישא שאל אנון ישוע ואמר ו מנא
 David filius ei dicunt cui est filius Messia de eis dicentes
 אמרין אנתון על משיחא בר מנא אמרין לה בר דוויר
 enim ait dominus eum vocat per spiritū David quomodo eis dixit
 42 אמר להון ואיכנא דוויר ברוח קרא לה מריא אמר גיר
 ponam donec dextera mea à tibi sede domino meo dominus quia dixit
 43 דאמר מריא למרי דתב לך מן וימיני עדמא דאסימ
 eum vocat David ergo si pedibus tuis sub inimicos tuos
 בעל דכבוכ תחית רגליך ו אן הכיל דוויר קרא לה
 dare potuit homo & non est filius eius quomodo dominus
 מריא איכנא ברה הו ו לא אנש אשכח דנתל
 die illa ex rursum ausus est quisquam neque responsum ei
 לה פתגמא ולא אנש אמרה תוב מן הו יומא
 cum interrogare
 למשאלותה ו

41 Congregatis autem Pharisaeis, interrogavit eos Iesus, dicens,
 42 Quid vobis videtur de Christo? cuius filius est? Dicunt ei, David.
 43 At illis, Quomodo ergo David in Spiritu vocat eum Dominum, quomodo filius eius est?
 44 Dixit Dominus Domino meo, Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.
 45 Si ergo David vocat eum Dominum, quomodo filius eius est?
 46 Et nemo poterat ei respondere verbum: neque ausus fuit quisquam ex illa die eum amplius interrogare.

caput 23 קפלאון כב

CAP. XXIII.

eis & dixit discipulis suis & cum turbis cum locutus est Iesus tunc
 הירין ישוע מלל עם כנשא ועם תלמידיהו ואמר להון
 quod omne & pharisei scribae federunt Moysi cathedram super
 על כורסיה דמושא יתבו ספרא ופרישא ו כל מרם
 opera eorum secundū & facite servate ut servetis vobis dixerint ergo
 הכול דנאמרון לבון דתטרון טרו ועברו איך עבדיהון
 onera & alligant faciunt & non enim dicunt feceritis ne autem
 דין לא תעברון אמרין גיר ולא עבדין ו ואסרון מובלא
 digito suo autem ipsi hominum humeros in & imponunt gravia
 יקירתא וסימין על כתפתא דכנינשא הנון דין בעבעהון
 faciunt opera sua & omnia ea tangere volunt non
 לא צבין דנקרבון להין ו וכלהון עבדיהון עבדין
 simbras & producunt phylacteria sua enim dilatant ab hominibus ut videatur
 דנתהון לבני נשא מפתין גיר תפליהון ומורבין תבלתא
 vestimentorum suorum
 דכרטויהון ו

1 Tunc Iesus locutus est ad turbas & ad discipulos suos, dicens.
 2 Super cathedram Moysi sederunt Scribae & Pharisei.
 3 Omnia ergo quaecunque dixerint vobis, servate, & facite: secundum opera verò eorum nolite facere: dicunt enim & non faciunt.
 4 Alligant autem onera gravia & importabilia, & imponunt in humeros hominum: digito autem suo nolunt ea movere.
 5 Omnia verò opera sua faciunt ut videatur ab hominibus: dilatant enim phylacteria sua, & magnificant simbras.

41 οὐκ ἔγνωσαν οὐδὲ φησὶν φασισαῖοι, ἡ τὴν ῥωμῶν αὐτῶν οὐκ ἔγνωσαν, 42 οὐκ ἔγνωσαν οὐδὲ φησὶν φασισαῖοι, ἡ τὴν ῥωμῶν αὐτῶν οὐκ ἔγνωσαν, 43 λέγει αὐτοῖς, πῶς οὖν Δαυὶδ ἐκ τοῦ θύματος αὐτοῦ αὐτὸν αὐτὸν ἀλάλει, λέγει αὐτοῖς, 44 εἰ ποῦ ὁ κύριος τῶν ἐσθίων μου, ἀλλ' οὐκ ἔδειξεν αὐτῶν ἐμοί, ὡς εἶπε τῶν ἐσθίων ἐξ ἡμετέρων οὐκ ἔδειξεν οὐδὲν ἕως οὗ; 45 εἰ οὖν Δαυὶδ ἀλάλει αὐτὸν κύριον, πῶς ἔδειξεν αὐτὸν ἑαυτοῦ; 46 καὶ εἰς οὗτοῦτο ἀπεκρίθη αὐτοῖς οὐκ ἔδωκεν ἀπάντησιν.
 Καθ' 23.
 1 Ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἤγαγεν τοὺς ὀχλοὺς καὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐλθόν, 2 ὅτι τῶς Μωσῆος καὶ τῶς δόξας ἐλάττωσεν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι. 3 πάντες αὐτῶν οὗτοι εἰσὶν ὅτι ἐπιταροῦν ὑμῖν τὰ ῥηθῆναι καὶ ποιῆσαι, καὶ οὐκ ἔδειξεν αὐτοῖς ἡ μὴ ποιῆσαι τὰ ῥηθῆναι καὶ ποιῆσαι, καὶ οὐκ ἔδειξεν αὐτοῖς. 4 ἐπιμαθόντων ἑκάστη φερρεῖα βαρέα καὶ ἐπιμαθόντων ἑκάστη φερρεῖα βαρέα, καὶ οὐκ ἔδειξεν αὐτοῖς ἡ μὴ ποιῆσαι τὰ ῥηθῆναι καὶ ποιῆσαι, καὶ οὐκ ἔδειξεν αὐτοῖς. 5 πάντες οὖν τῶν ῥηθῆναι αὐτῶν οὗτοι εἰσὶν ὅτι ἐπιταροῦν ὑμῖν τὰ ῥηθῆναι καὶ ποιῆσαι, καὶ οὐκ ἔδειξεν αὐτοῖς ἡ μὴ ποιῆσαι τὰ ῥηθῆναι καὶ ποιῆσαι, καὶ οὐκ ἔδειξεν αὐτοῖς.

6 Amâr autem primos recubitus in cœnis, & primas cathedras in synagogis.

in synagogis confessus & primos in cœnis accubitus primos & amant
6 ורחמין ריש סמכא בחשמיתא וריש מותבא בכנושתא
vos rabbi hominib⁹ ab vocati & vt sint in plateis & pacem

7 Et salutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi.

7 ושלמא בשוקא ודנהון מתקרין מן אנשא רבי⁸ אנתון
omnes autem vos magister vester enim est vnus rabbi vocemini ne autem

8 Vos autem nolite vocari Rabbi: vnus est enim magister vester: omnes autem vos fratres estis.

דין לא תתקרון רבי חד הו גיר דבכוון אנתון דין כלכוון
enim est vnus in terra vobis vocetis ne & patrem estis fratres
אחא אנתון⁹ ואבא לא תקרון לכוון בארעא חד הו גיר
vnus quia duces vocemini neque qui est in cœlis pater vester

9 Et patrem nolite vocare vobis super terram: vnus est enim Pater vester qui in cœlis est.

אכוון דבשמיתא: ולא תתקרון מדברנא מטל דחד
vobis erit inter vos q magn¹⁰ aut⁹ is Christus dux vester est
הו מדברנכוון משיחא: הו דין דרב ככוון נהוא לכוון
humiliauerit & q humiliabitur se exaltauerit enim qui minister

10 Nec vocemini magistri, quia magister vester, vnus est, Christus.

משמשנא: מן גיר דגרים נפשה נתמכך ומן דנמך
exaltabitur vnus
נפשה נתתרים:

11 Qui maior est vestrum, erit minister vester.

passonis tertie noctis pcedentē ad stationem

דקומא קדמיתא דלליא דתלתא דחשיתא

12 Qui autem se exaltauerit, humiliabitur: & qui se humiliauerit, exaltabitur.

estis quia comedētes vultus acceptores & pharisei scribz vobis vz

13 Vt autem vobis Scribz & Pharisei hypocritæ: quia clauditis regnum cœlorum ante homines: vos enim non intratis, nec introeuntis finitis intrare:

13 וי לכוון ספרא ופרושא נסכי באפא האכלין אנתון
propter preces vestras estis quia producētes pretextu viduarum domos
בתא דארמלתא בעלתא דמורכיך אנתון צלותכוון מטל
& pharisei scribz vobis vz amplius iudicium accipietis hoc
הנא תקבלון דינא יתירא: וי לכוון ספרא ופרושא
hominibus coram cœlorum regnum estis quia claudētes vult⁹ acceptores

14 Vt vobis Scribz & Pharisei hypocritæ: qui comeditis domos viduarum, orationes longas orantes: propter hoc, amplius accipietis iudicium.

נסכי באפא דאחודין אנתון מלכותא דשמיא קדם בנינשא
sinentes non qui intrant & eos estis intrantes non enim vos
אנתון גיר לא עאלין אנתון ול אילין דעאלין לא שבקין
vultus acceptores & pharisei scribz vobis vz intrare estis

15 Vt vobis Scribz & Pharisei hypocritæ, quia circumitis mare & aridam, vt faciatis vnū profelytum: & cum fuerit factus, facitis eum filium gehennæ duplo quàm vos.

אנתון למעל: וי לכוון ספרא ופרושא נסכי באפא
& cum profelytum vnū vt faciatis & aridam mare estis quia circueētes
דמתכרכין אנתון יבא ויבשא דתעברון חד גיורא ומיא
super vos duplo gehennæ filium cum estis faciētes fuerit factus
דחוא עברין אנתון לה ברה דנהנא אעפא עליכוון:

6 και ολιγοι τε των ιεροκλησιων εν ταις δευτεροις, και ταις ιεροκαθηδραις εν ταις συναγωγαίς, 7 και ταις ασπισμοίς εν ταις αγοράίς, και καταθισαι απο τω ανθρωπων, Ραββι Ραββι. 8 υμεις δε μη καθισθητε Ραββι: εις δεος υμιν ο καθηγητης, ο Χριστος. ποιητε δε υμεις αδελφοι εστε. 9 και πατερι μη καθισθητε υμιν δεος ης ης εις δεος πατερ υμιν ο εν ταις εβραϊς. 10 μηδ εκλαλητε και μακρολογητε εις δεος υμιν ο καθηγητης, ο Χριστος. 11 ο δε υμεις ουκ εστις υμιν δεος κακοσ. 12 εις δε υμιν εαυτοι, κατασκευιστηται και ος ης κατασκευιστηται. 13 και δε υμιν γραμματις και Φαρισαιο ισοκρηνται, ο η λαηστε των βασιλειαν ην υμιν εμπεσθητε ανθρωπων υμεις δεος εις δεος, υμιν ταις εισπραξιμοις αφιστε εισπραξι. 15 και υμιν γραμματις και Φαρισαιο ισοκρηνται, ο η καταλατη των εαλαων και των δεος, ποιηση υνα ιεροκληστου και ο των ισοκρηνται, ποιητε αυτων και γαινης, δελοθρον υμιν.

per templum iuraverit quia qui estis qui diciteis cæci duces vobis v^z 16
 וי לכו נגורא סמאי דאמרוי אנתון דמן דימא בהיכלא 16
 debitor est qd est in templo per aurum iuraverit verò qui aliquid est non
 לא הויה מדם מן דין דימא נדהבא רבהיכלא האב
 quod templum an aurum mai^r est enim quid & cæci stulti
 ככלא וסמאי מנא גיר רב דהבא או היכלא דהו 17
 est non per altare iuraverit & qui aurum ipsum sanctificat
 מקדש לה להבא : ומן דימא כמדבחה לא הויה 18
 stulti debet que est super ipsu per oblatione iuraverit autè qd aliquid
 מדם מן דין דימא בקורבנא דלעל מנה האב 19 סכלא
 quod sanctificat altare an oblatio maius est enim quid & cæci
 ועיורא מנא גיר רב קורבנא או מדבחה דמקדש
 & per oia ipsu iurat per altare ergo iurat qui oblationem
 לקורבנא : מן דימא הכיל כמדבחה ימא בה וכל 20
 & per eù p ipsu iurat per templum iurat & qui ipsum super quz sunt
 דאית לעל מנה 21 ומן דימא בהיכלא ימא בה ובמן
 Dei per thronum iurat per calos iurat & qui in eo q habitat
 דעטר בה 22 ומן דימא כשמאי ימא כפורסיה דאלהא
 acceptores & pharisæi scribæ vobis v^z ipsum super qui sedet & per eù
 ובמן דיתב לעל מנה : וי לכו ספרא ופרישא נסבי 23
 & omittitis & cyminum & anethu mentam estis qui decimâtes vultus
 באפא דמעסרין אנתון ננעא ושבתא וכמונא ושבתון
 eoueniens autem hæc & fidem & misericordiã iudiciũ legis grauiora
 יקורתה דמוסא דינא והננא והימונותא הלין דין וליא
 qui excolatis eçi duces omittetis non & illa vt faceretis erat
 הויה דתעבדון והלין לא תשבקון : נגורא סמאי דמצללין 24
 vultus acceptores & pharisæi scribæ vobis v^z camelum & deglutitis culicem
 בקא ובלעין גמלא : וי לכו ספרא ופרישא נסבי באפא
 plena sunt autè intus & que sũt aus pociũ qd exterius est estis quia mundâtes
 דמדכין אנתון לבריה דכסא ודוכורא לגו דין מלין
 poculi interiori primũ mundate eçi pharisæi & iniquitate rapina
 השופיא ועורא 26 פרישא עיורא דכו לוקדם גוה דכסא
 mundũ exteri^r etiam vt sit & patine
 ודוכורא דהויה אף כרהון דכסא :

16 Vx vobis duces cæci, qui dicitis, Quicunque iuraverit per templum, nihil est: qui autem iuraverit in auro templi, debitor est.
 17 Stulti & cæci: quid enim maius est, aurum, an templum, quod sanctificat aurum?
 18 Et quicumque iuraverit in altari, nihil est: quicumque autè iuraverit in dono quod est super illud, debet.
 19 Cæci: quid enim maius est donum, an altare quod sanctificat donum?
 20 Qui ergo iurat in altari, iurat in eo, & in omnibus quæ super illud sunt:
 21 Et quicumque iuraverit in templo, iurat in illo, & in eo qui habitat in ipso.
 22 Et qui iurat in cælo, iurat in throno Dei, & in eo qui sedet super eum.
 23 Vx vobis Scribæ & Pharisæi hypocrite, qui decimatis mentam & anethum & cyminum, & reliquistis quæ grauiora sunt legis, iudiciũ, & misericordiam, & fidem. Hæc oportuit facere, & illa nõ omittite.
 24 Duces cæci: excolantes culicem, camelum autem glutientes.
 25 Vx vobis Scribæ & Pharisæi hypocrite, qui mundatis quod deforis est calicis & paropsidis, intus autem pleni estis rapina & immuditia.
 26 Pharisæe cæce, munda prius quod intus est calicis & paropsidis, vt fiat & id qd deforis est mundum.

16 וי לכו נגורא סמאי דאמרוי אנתון דמן דימא בהיכלא 16
 17 מורוי קאי פופרוי וי לכו מילון דתיי. וי לכו סמאי דאמרוי אנתון דמן דימא בהיכלא 17
 18 מורוי קאי פופרוי וי לכו מילון דתיי. וי לכו סמאי דאמרוי אנתון דמן דימא בהיכלא 18
 19 מורוי קאי פופרוי וי לכו מילון דתיי. וי לכו סמאי דאמרוי אנתון דמן דימא בהיכלא 19
 20 מורוי קאי פופרוי וי לכו מילון דתיי. וי לכו סמאי דאמרוי אנתון דמן דימא בהיכלא 20
 21 מורוי קאי פופרוי וי לכו מילון דתיי. וי לכו סמאי דאמרוי אנתון דמן דימא בהיכלא 21
 22 מורוי קאי פופרוי וי לכו מילון דתיי. וי לכו סמאי דאמרוי אנתון דמן דימא בהיכלא 22
 23 מורוי קאי פופרוי וי לכו מילון דתיי. וי לכו סמאי דאמרוי אנתון דמן דימא בהיכלא 23
 24 מורוי קאי פופרוי וי לכו מילון דתיי. וי לכו סמאי דאמרוי אנתון דמן דימא בהיכלא 24
 25 מורוי קאי פופרוי וי לכו מילון דתיי. וי לכו סמאי דאמרוי אנתון דמן דימא בהיכלא 25
 26 מורוי קאי פופרוי וי לכו מילון דתיי. וי לכו סמאי דאמרוי אנתון דמן דימא בהיכלא 26

27 Vg vobis Scribæ & Phariſei hypocritæ : quia ſimiles eſtis ſepulcris dealbatis, quæ à foris parent hominibus ſpecioſa, intus verò plena ſunt offibus mortuorum, & omni ſpurcicia.

28 Sic & vos à foris quidẽ paretis hominibus iuſti: intus autem pleni eſtis hypocriſi & iniquitate.

29 Vg vobis Scribæ & Phariſei hypocritæ, qui edificatis ſepulcra prophetarum, & ornatis monumenta iuſtorum, & dicitis.

30 Si fuiſſemus in diebus patrum noſtrorum, non eſſemus ſocij eorum in ſanguine prophetarum.

31 Itaque teſtimonio eſtis vobismetiſſis, quia filij eſtis eorum, qui prophetas occiderunt.

32 Et vos implete menſurã patrum veſtrorum.

33 Serpentes & gemina viperarum, quomodo fugietis à iudicio gehennæ;

34 Ideo dico vobis, Ecce ego mitto ad vos prophetas, & ſapientes, & ſcribas, & ex illis occidetis & crucifigetis, & ex eis flagellabitis in ſynagogis veſtris, & perſequimini de ciuitate in ciuitatem:

27 eſtis qui ſimiles vultus acceptores & phariſei ſcribæ vobis vç
וי לבון ספרתא ופרישא נסכי כאפא דדמין אנתון
plena sũt autẽ intus ſpecioſa videtur foris quæ dealbatis ſepulchris
לקברא מכלשא דמן לבר מתחזין שפודא מן לגו דין מלין
foris vos etiam ſic ſpurcicia & omni mortuorum offibus
גרמא דמיתא וכלה טנפותא 28 הכנא אף אנתון מן לבר
eſtis pleni & intus iuſti tanquam hominibus eſtis apparentes
מתחזין אנתון לבנינשא אך ודיקא ומן לגו מלין אנתון
facierum & acceptione iniquitate
עורא ומסב כאפא;

Stephani & domini paſſionis terciæ noctis ſecundæ miniſterium
תשמשתא דתרין דלליא דתלתא דחשא ודמרי אסטפנוס
eſtis qui edificãtes vultus acceptores & phariſei ſcribæ vobis vç
וי לבון ספרתא ופרישא נסכי כאפא דבנין אנתון
iuſtorum ſepulcræ domum eſtis & ornantes pphetarũ ſepulchra
קברא דנביא ומעבתין אנתון בירת קבורא דודיקא;
eis fuiſſemus non patrũ nrõrũ in dieb' fuiſſem' q' ſi eſtis & dicentes
ואמרין אנתון דאלו הוין כיומי אבהין לא הוין להון
29 שותפא ברמא דנביא; 31 מדין מסהדין אנתון על
& etiam prophetas qui occiderũt eorum ſitis quia filij vos ipſos
נפשוון דבניא אנתון דהון דקטלו דנביא; 32 ואף
progenies ſerpentes patrũ veſtrorũ mentiam impfere vos
אנתון מלו משהתנא דאבהיכון; 33 חוותא ילדא
propter gehennæ iudicio à effugietis quomodo viperarum
דאברנא איכנא תערקון מן דינא דגהנא; 34 מטל
& ſcribas & ſapientes prophetas ad vos ſum mittens ego ecce hoc
הנא הא אנא משרד אנא לותכון נביא והכימא וספרא
flagellantes & ex illis eſtis & crucifigetes eſtis ogeidentes ex illis
מנהון קטלון אנתון וזקפין אנתון ומנהון מנגדין
ciuitate de eos & perſequimini in ſynagogis veſtris eſtis
אנתון בכנושתכון ותדרפון אנון מן מדינא
in ciuitatem
למדינא;

27 ου αι υμων γραμματις η φαρισαιοι υποκριται, οτι παρομιλουν τα φουρα κακοσμιου, οτινεις εξωθεν ειναι
φαινοινται ευρειοι, εσωθεν δε γεμιστοι οντων νεκρων, & πασης αλαβορσας 28 ουτω η υμεις ολωθεν φαρι-
σαις αιδρωπις διχημοι, εσωθεν δε γεμιστοι εστε υποκρισως η αδομιαις. 29 ου αι υμων γραμματις η φαρ-
ισαιοι υποκριται, οτι οικουδομειτε τας ταφους ηλων πεσοφωτων, & κοσμιετε τα μνημεια ηλων δικαιοων 30 & ει-
πη, οτι ει ημεν εν ταις ημεραις ηλων πατριων ημελων, ηκα αη ημεν κεινοισι αυταις εν τω αιματι ηλων πεσοφωτων.
31 ωστε μη εκπροθητε εαυτοις, οτι υοι εστε ηλων φοιλουσων τω τω πεσοφωτων. 32 & υμεις πληρωσατε το μετρον
ηλων πατριων ημελων. 33 οφθαλμοι υμων ειναι ομοιωται, πως φυγητε απο τω κριτου τω γεενου; 34 ηλω τω
ιδου ηγω αποστανω πεσοφωτας υμας, πεσοφωτας, & φουρας, & γραμματις & εξ αυτων εδοκλινοθητε, & σαρωσατε, & ε-
αυτων ματινωσατε εν ταις συναγωγαϊς υμων, & διωξετε αυτον πολωσ εις πολω.

4 Et respondens Iesus dixit eis, Videte ne quis vos seducat.
 5 Multi enim veniēt in nomine meo, dicentes. Ego sum Christus: & multos leducant.
 6 Audituri enim estis praelia & opiniones praeliorum. Videte ne turbemini. oportet enim hęc fieri, sed nondum est finis.
 7 Consurget enim gens in gentem. & regnum in regnum: & erunt pestilentia, & fames, & terrę motus per loca.
 8 Hęc autem omnia, initia sunt dolorum.
 9 Tunc tradent vos in tribulationem, & occident vos: & eritis odio omnibus gentibus propter nomen meū.
 10 Et tunc scandalizabuntur multi: & inuicem tradēt, & odio habebunt inuicem.
 11 Et multi pseudoprophetae surgēt, & seducēt multos.
 12 Et quoniam abundabit iniquitas, refrigeret charitas multorum.
 13 Qui autem perseverauerit usque in finem, hic saluus erit.
 14 Et predicabitur hoc Euangelium regni in vniuerso orbe, in testimonium omnibus gentibus: & tunc veniet consummatio.
 15 Cum ergo videritis abominationē desolationis, quę dicta est à Daniele propheta, stantem in loco sancto: qui legit intelligat.

multi seducat vos quis ne caueat eis & dixit Iesus respondit
 4 **ענא ישוע ואמר להון אודהרו לא אנש נטעיכון ו סגיאא**
 5 **סגיאא** seducant & multos Christus sum quia ego & dicē in noīe meo veniēt enim
 6 **גיר נאתון בשמי ונאמרנן דאנא אנא משיהא וסגיאא נטעון**
 7 **עתידין אתון דין למשמע קארסא ושמעא דקרבה חו**
 8 **לגת התדודו ולא גיר דכלהין נהוין אלא לא ערכיל**
 9 **שולמא** in & regnum gentem in gens enim consurget finis
 10 **נקום גיר עמא על עמא ומלכותא על**
 11 **מלכותא ונהוין פנא ומותנא חועא בדוכא דוכא**
 12 **הלין דין כלהין רישא אנן דחבלא**
 13 **לאולגנא ונקטלונכון ותהוין סגיאין מן כלהון עממא**
 14 **מטל שמי** alium vnus & odio psequetur multi scandalizabuntur tunc nomen meū ppter
 15 **ו סגיאא נביא דגלא נקומון ונטעון**
 16 **ומטל סגיאות עולא נפונ חובא דסגיאא**
 17 **מון דנסובר דין עמא להרתא הו נחא**
 18 **הרא סכרתא דמלכותא כבלה עלמא לסהדווא דכלהון**
 19 **עממא והידין נתא שולמא**
 20 **אהת טנפתא דהורבא דאתמר ברניאל**
 21 **נביא דקימא בדוכתא קדישתא הו דקרא**
 22 **נסתכל**

4 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ· 5 πολλοὶ γὰρ ἔλθουσιν ἐπὶ τῷ ὀνόματι μου, λέγοντες, ἐγὼ εἰμι ὁ Χριστός· & πολλοὺς πλανήσουσι. 6 μολύσθη δὲ ἀκούη πολλοί, & ἀδικαίᾳ πολλήμην· ὅ ἐστι μὴ ἴσθαι· δὲ ἰδοὺ παύει ἡμετέραν διὰ ὅτι πᾶσι τὸ τέλος. 7 ἐγερθήσεται ἰδοὺ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, & βασιλεία ἐπὶ βασιλεία· & ἔσονται λιμοὶ καὶ λοιμοί, & σεισμοὶ καὶ πόποις· 8 πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὀδύνης. 9 τότε ἀποστασίουσιν ὑμεῖς εἰς θλίψιν, & ἀποκλεισθήσιν ὑμεῖς· & ἔσονται μιστοὶ ἰδοὺ ἴσασιν πάντα τὰ ῥήματα, δὲ τὸ ὄνομα μου. 10 & τότε σκανδαλισθήσονται πολλοί, & ἀλληλοὺς ἀποστασίουσιν, & ἀλλήλους ἀποστασίουσιν· 11 & πολλοὶ ψευδοπροφήται ἔγερθήσονται, & πλανήσουσι πολλοὺς. 12 & δεῖ τὸ πλῆθυνεῖν τῆς ἀνομίας, ψυχήσεται ἡ ἀγαπὴ πρὸς πολλοὺς. 13 ὁ δὲ Ἰσραηλινὸς εἰς τέλος, καθὼς ἔσθαι ἔσθαι. 14 & κηρυχθήσεται τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλη τῇ οἰκουμένῃ, εἰς μαρτυρίαν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι· & τότε ἔξει τὸ τέλος. 15 ὅταν οὖν ἴδητε τὴν βεβήλωσιν τῆς βημωσίου, τὸ ῥητὸν δεῖξαι ἐν τῷ ἁγίῳ πνεύματι, ἐπὶ οἷς πάντα ἀρχὴ ὀδύνης ἰσχύει.

29 Statim autem post tribulationem dierum illorum sol obscurabitur, & luna non dabit lumen suum, & stellæ cadent de cælo, & virtutes cælorum commovebuntur.

30 Et tunc parebit signum Filij hominis in cælo, & tunc plangent omnes tribus terre; & videbunt Filium hominis venientem in nubibus cæli cum virtute multa & maiestate.

31 Et mittet angelos suos cum tuba & voce magna: & congregabunt electos eius à quatuor ventis, à summis cælorum vsque ad terminos eorum.

32 A barbone autem sici discite parabolam: cum iam ramus eius tener fuerit, & folia nata, scitis quia propè est æstas.

33 Ita & vos cum videritis hæc omnia, scitote quia propè est inianuis.

34 Amen dico vobis quia non præteribit generatio hæc, donec omnia fiant.

35 Cælum & terra transibunt, verba autem mea non præteribunt.

36 De die autem illa & hora nemo scit, neque angeli cælorum, nisi solus Pater.

37 Sicut autem in diebus Noe, ita erit & aduentus Filij hominis.

obscurabitur sol illorum dierum tribulationem post autem statim
 29 מהרא דין בתר אולענא דיומתא הנון שמשא נחשך
 & virtutes celo de cadent & stellæ splendorē suū ostēdet non & luna
 וסהרא לא נחיא נוהרה וכוכבא נפלון מן שמיא וחילא
 hominis filij signum apparebit tunc commovebuntur cælorum
 דשמיא נתתויעון; והידין נתחוא נישא דברה דאנשא
 filium & videbunt terræ tribus omnes plangent & tunc in cælo
 בשמיא והידין נרקדן כלהין שרבתא ארעא ונהוון לברה
 multa & gloria virtute cum cælorum nubes super venientem hominis
 דאנשא דאתא על ענני שמיא עם חילא ושובחא סגיאא;
 eius electos & congregabūt magaa tuba cum angelos suos & mitter
 ונשרר מלאכוהי עם שופודא רבא ונכנשוון לגביא דילה
 ad summitatē corū & vsque cælorum summitate à ventis quatuor à
 מן ארבעת דוחא מן רישהוון דשמיא ועד מא לרישהוון;
 & pullul. dū teneret. rami ei⁹ quia cōfestim parabol. discite autem sicut à
 מן תתא דילפו פלאתא דמהדא דסוכיה רכן ופרעון
 vos etiam sic æstas. p̄ appropinquat cælis scientes folia eius
 טרפירי ידעין אנתון דמטא קינמא; הכנא אף אנתון
 ad portam quod appropinquat scitote omnia hæc videritis cum
 מא דהיותון הלין כלהין דעו דמטת לה לתרעמא;
 donec ista generatio præteribit quia nō vobis ego dico amen
 אמיין אמר אנא לכוון דלא תעברי שרבתא הדא עדמא
 & verba mea præteribūt & terra cælum fiant omnia hæc
 דהלין כל הין נהוון; שמיא וארעא נעברון ומלי
 præteribunt non
 לא נעברון;

30 Et tunc parebit signum Filij hominis in cælo, & tunc plangent omnes tribus terre; & videbunt Filium hominis venientem in nubibus cæli cum virtute multa & maiestate.

31 Et mittet angelos suos cum tuba & voce magna: & congregabunt electos eius à quatuor ventis, à summis cælorum vsque ad terminos eorum.

32 A barbone autem sici discite parabolam: cum iam ramus eius tener fuerit, & folia nata, scitis quia propè est æstas.

33 Ita & vos cum videritis hæc omnia, scitote quia propè est inianuis.

34 Amen dico vobis quia non præteribit generatio hæc, donec omnia fiant.

35 Cælum & terra transibunt, verba autem mea non præteribunt.

36 De die autem illa & hora nemo scit, neque angeli cælorum, nisi solus Pater.

37 Sicut autem in diebus Noe, ita erit & aduentus Filij hominis.

¶efunctorum lectio
 קרינא דענידיא

non etiam novit non homo illa hora & de illo autem die de
 36 על יומא דין הו ועל שעתא הו אנשא לא ידעאף לא
 dieb. autem sicut tantum pater sed cælorum angeli
 מלאכא דשמיא אלא אבא בלחוד; איכנא דין דיומי
 hominis filij aduentus erit sic Noe
 נוח הכנא תחוא מאתיחה דברה דאנשא;

29 ὁ ἥλιος δὲ μὲν πλεῖν θλίψαν ἔσται ἡμερῶν ἐκείνων, ὁ ἕλιος σκοποθήσεται, καὶ ἡ σελήνη ἡ δώσῃ τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστῆρες πρὸς αὐτὴν ἀποπέσει, καὶ ἡ ἀστὴρ ἡμέρας ἔσται ὡς ἡ ἀστὴρ ἡμέρας, καὶ ἡ ἀστὴρ ἡμέρας ἔσται ὡς ἡ ἀστὴρ ἡμέρας. 30 καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ τότε κινήσονται πάντα αἱ φύλαι τῆς γῆς, καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἔρχομενον ἐν νεφέλαις, καὶ φελαῖν τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, μὲν δὲ μὲν ἀμειβόμενος καὶ δόξης πολλῆς. 31 καὶ ἀποπέσει ἡ γῆ ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἡ γῆ καὶ ἡ οὐραὶ ἀποπέσει ὡς ἡ ἀστὴρ ἡμέρας, καὶ ἡ οὐραὶ ἀποπέσει ὡς ἡ ἀστὴρ ἡμέρας. 32 ἀπὸ δὲ τῆς συνῆς μὲν ἔσται πλεῖν ἡμέρας ὁ ἀλάδῃς αὐτῆς ἀκραιὸν ἔσται ὡς ἡ ἀκραιὸν αὐτῆς. 33 ὡς τὸν καὶ ἡμῶν ὄψεται ἰδοὺ ταῦτα πάντα, γινώσκετε ὅτι ἔρχεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. 34 ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ἢ μὴ παρελθῆναι ἡμῶν αὐτῶν, ὡς ἡ ἀστὴρ ἡμέρας ἀκραιὸν καὶ τῆς ὥρας ἡ δόξης αὐτῆς, οὐδὲ οἱ ἀγγέλοι οὐδὲ ἡ ἀκραιὸν αὐτῆς, εἰ μὴ ὁ πατήρ μου μόνος. 35 ὡς τὸν καὶ ἡμῶν ἔσται ὡς ἡ ἀκραιὸν αὐτῆς, οὐδὲ οἱ ἀγγέλοι οὐδὲ ἡ ἀκραιὸν αὐτῆς, εἰ μὴ ὁ πατήρ μου μόνος. 36 ὡς τὸν καὶ ἡμῶν ἔσται ὡς ἡ ἀκραιὸν αὐτῆς, οὐδὲ οἱ ἀγγέλοι οὐδὲ ἡ ἀκραιὸν αὐτῆς, εἰ μὴ ὁ πατήρ μου μόνος. 37 ὡς τὸν καὶ ἡμῶν ἔσται ὡς ἡ ἀκραιὸν αὐτῆς, οὐδὲ οἱ ἀγγέλοι οὐδὲ ἡ ἀκραιὸν αὐτῆς, εἰ μὴ ὁ πατήρ μου μόνος.

38 Sicut

& bibentes edentes diluuium ante erant qui existentes enim sicut
אִכְנָנָה נִגְרַד אִיתְהוּן הוּו קִדְמֵ טוֹפְנָא אַבְלִין וּשְׂתִין 38
 Noë quo ingressus est ad diem vsque Visis & tradetes vxores & accipientes,
 וְנִסְבִּין נִשְׂאָ וַיְהִינן לְנִבְרָא עֵדְמָא לְיוֹמָא דְעַל נֹחַ
 omnes & tulisset diluuium venisset donec cognouerunt & non in arcam
 לְבֹלָא 39 וְלֹא יַדְעוּ עֵדְמָא דִּאתָא טוֹפְנָא וּשְׂקַל לְכַלְהוֹן
 duo tunc hominis filij aduectus erit sic
הַכְנָנָה תֵּהוּא מֵאִתְיָתָה דְכַרְהָ דְאַנְשֵׁי 40
 erunt & dux relinquetur & vnus assumetur vnus in agro erunt
נְהוּוֹן בְּקִרְתָּא חָד נַתְדַבֵּר וְחָד נִשְׁתַּבַּח 41 וְתִרְתִּין נְהוּוֹן
 relinquetur & vna assumetur vna in pistrino molentes
שְׁחָנן כְּרַחֲמֵי חָדָא טַתְדַבְרָא וְחָדָא מִשְׁתַּבַּח
 hora in qua celsis scientes quia non ergo vigilate
אַתְתַּעִירוּ הַכִּיל דְלֵילָא יַדְעוּן אַנְתוֹן כְּאִידָא שַׁעְתָּא 42
 domus dominus esset sciens quia si scitote autem hoc dominus vester venit
אַתָּא מְרַכּוּן 43 הַדָּא רִין דְעוּ דְאלוּ יַדְעוּ הוּא מְרַא כִּיתָא
 esset finiens & non esset vigilans fur venit vigilia in qua
כְּאִידָא מְטַרְתָּא אַתָּא נִנְבָא טַתְתַּעִיר הוּא וְלֹא שִׁבְק הוּא
 parati estote vos etiam hoc propter domus eius & perfoderetur
דְנַתְפַּלֵּשׁ כִּיתָהּ 44 מַטְל הֵנָּא אַף אַנְתוֹן הוּו מְטִיבִין
 hominis filius veniet celsis putantes quia non quia ea hora
דְבִשְׁעָתָא דְלֵא סַכְרִין אַנְתוֹן נֹאתָא בְרַה דְאַנְשֵׁי
 sacerdotum in sabbacho vnus oblatio
קוֹרְבָּא דְחָד כְּשֵׁבָא דְכַהֲנָנָה
 quem constituit & sapiens fidelis seruus est quisnam
מִנּוּ כִי אִיתוּחִי עֵבְדָא מְהִימְנָא וְחַכִּימָא דְאַקִּימָה 45
 in tempore suo cibum illis vt det domus sup filios super dominus est
מְרַה עַל בְּנֵי בֵיתָה דְנַתַּל לְהוֹן סִיבְרָתָא כּוֹבְנָה 46
 quia fecit inueniet eum dominus est quae eum venerit ille seruus beatus
טוֹבוּחִי לְעֵבְדָּא הוּו דְנֹאתָא מְרַה נִשְׁכַּחִיּוּהִי דְעֵבְר 47
 omnia super quonia constituet eum vobis ego dico amen sic
הַכְנָנָה 47 אַמֵּין אַמְר אַנְתָּא לְכוּן דְנַקִּימוּהִי עַל כָּל
 ei quae sunt
רֵאִיתִּי לְהוּ
 ei quae sunt

38 Sicut enim erant in diebus ante diluuium comedentes & bibentes, nubentes & nuptui tradentes, vsqua ad eum diem quo intrauit Noe in arcam.
 39 Et non cognouerunt donec venit diluuium, & tulit omnes: ita erit & aduectus Filij hominis.
 40 Tunc duo erunt in agro: vnus assumetur, & vnus relinquetur.
 41 Duæ molentes in mola: vna assumetur, & vna relinquetur: duo in lecto: vnus assumetur, & vnus relinquetur.
 42 Vigilate ergo, quia nescitis qua hora Dominus vester venturus sit.
 43 Illud autem scitote, quoniam si sciret pater familiâs qua hora fur venturus esset, vigilaret vtique, & non perfodi domum suam.
 44 Ideo & vos estote parati, quia nescitis qua hora Filius hominis venturus est.
 45 Quis putas, est fidelis seruus & prudens, quem constituit Dominus suus super familiam suam, vt det illis cibum in tempore?
 46 Beatus ille seruus, quæ cum venerit dominus eius, inuenerit sic facientem.
 47 Amen dico vobis quoniam super omnia bona sua constituet eum.

38 ὡς ἦσαν ἔμπροσθεν τοῦ κατακλιτισμοῦ, τρώγοντες καὶ πίνοντες, καὶ μωροὶ καὶ ἀγαμύσιοι, ἀρχὴ ἡ ἡμέρας εἰς τὴν ἑσπέραν. 39 καὶ οὐκ ᾔδειον τὸ κατακλιτισμὸς, καὶ ἤρην ἀπειτὰς οὐ τὸν ἕσπερον καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. 40 πῶς δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ ὁ εἷς ἀσπυλαμεισθήσεται, καὶ ὁ εἷς σφίεται. 41 δύο ἐπιθροῦσαι ἐν τῇ μύλῳ μία ἀσπυλαμεισθήσεται, καὶ μία ἀσφίεται. 42 γρηγορεῖτε ὡς, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ὥραν, ἣν ἔλθῃ ὁ κύριος ὑμῶν. 43 εἰς αὐτὸν δὲ γνωσκέτε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποῖα φυλάκη ὁ κλέψης ἵσχυται, ἐγρηγορήσει ὁ, καὶ οὐκ ἀσφίεται διὰ τὸ γινώσκον αὐτὸν. 44 ὅτι ἵνα ἴδατε ὑμεῖς γινώσκοντες ἐπιθροῦσαι, ὅτι ἡ ὥρα οὐκ οἴδατε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. 45 ὡς ἄρα ἔδει πτωχὸς δούλος καὶ φρόνιμος, ὁ κατέστησε ὁ κύριος αὐτὸν δούλος ὅτι ἐξ ἑτίας αὐτοῦ, ὅτι δίδου αὐτοῖς τὴν τροφήν ἐν καιρῷ. 46 μακάριος ὁ δούλος ὁ κατέστησε, ὁ ᾔδει τὸν κύριον αὐτοῦ, ὁδρήσας πτωχὰ αὐτοῦ. 47 ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὅτι πῶς οἷς ὑπὲρ ἑστέων αὐτοῦ καταστήσῃ αὐτὸν.

48 Si autem dixerit malus seruus ille in corde suo, Moram facit dominus meus venire:
 49 Et ceperit percutere conseruos suos, manducet autem & bibat cum ebriosis.
 50 Veniet dominus serui illius in die qua non sperat, & hora qua ignorat,
 51 Et diuidet eum, partemque eius ponet cum hypocritis, illic erit stridor & stridor dentium.

CAP. XXV.

1 Tunc simile erit regnum exlorum decem virginibus, quae accipientes lampades suas exierunt obuiam sponso & sponse.
 2 Quinque autem ex eis erant fatuae, & quinque prudentes.
 3 Sed quinque fatuae acceptis lampadibus, non sumpturunt oleum secum:
 4 Prudentes vero acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus.
 5 Moram autem faciente sponso, dormitauerunt omnes & dormierunt.
 6 Media autem nocte clamor factus est, Ecce sponsus venit, exite obuiam ei.
 7 Tunc surrexerunt omnes virgines illae, & ornauerunt lampades suas.
 8 Fatuae autem sapientibus dixerunt, Date nobis de oleo vestro, quia lampades nostrae extinguntur.

48 εαν δε ειπει ο κακός δουλος οτι ο κυριος ουκ ελθει· 49 και αρχηται παρεισθευειν τοις σκωδουλοις, εδιδου δε και πινει· 50 και ο κυριος ελθων εβριος εσθιει· 51 και διαιρει αυτους· και η μερις αυτου μετ' ημων· και εσθιει μετ' ημων· ο δε και ο κλαυθμος· και ο βρυγμος· ο δ' οδοντων.

Κεφ. κε.
 1 Τότε ομοιωθησεται η βασιλεια του ουρανω· δεκα παρθενοις, αι ηγες λαβουσαι τας λαμπαδας αυτων, ουκ εχουσαι δε τας λαμπαδας· 2 ουτοι δε ησαν ολιγα φρονιμοι, και αι πινθη μετραι· 3 αι ητοιμασαι λαβουσαι τας λαμπαδας· και ελαβον μετ' αυτων ελαιον· 4 αι δε φρονιμοι ελαβον ελαιον ουτως αιολοις αυτων, μετ' ημων λαμπαδων αυτων· 5 ηρξαθη ο δε του σπουδου του ελαιου παρ αυτων, και ηκαθησθη· 6 μηδεις δε νεκροις· και ηρξαθη ο δε του σπουδου του ελαιου παρ αυτων· 7 ουτοι ηρξαθησαν αυται αι παρθενοι· και ηκαθησθη τας λαμπαδας αυτων· 8 αι δε μετραι τας φρονιμοις ειπον, δεηθημεν οκ το ελαιον ημων, οτι αι λαμπαδες ημων σβησονται.

tardat quia dominus meus in corde suo malus seruus dixerit autem si
 48 **אן דין נאמר עבדו הו בישא כלבה דמרי מוחר**
 comedens & fuerit cōseruos suos percutere & ceperit aduentum
למאתו 49 **ונשרא למטחא כנותה ונהוא אכל**
 qua non in die illius serui dominus veniet ebriosis cum & bibēs
 ושתא עם רויא 50 **נאתא מרה דעבדא הו כיומא דלא**
 partē eius & pōnet & diuidet eum nouit quam nō & in hora sperat
סבר ובשעתא דלא ידע 51 ונפלגיהו ונסים מנתה
 dentium & stridor stetus erit illic vultum assumētū eū
עם נסכי באפא תמן נהוא בכיא וחורק שנה 1

25 Caput קפלאון כה

sanctarum & mulietum passionis secundae noctis tertię stasio
 קומא דתלתא דלליא דתרון דהשא ודנשא קרישתה
 illis virginibus decem exlorum regnum assimilabitur tunc
 1 **הידין תדרמא מלכותא דשמיא לעסר בתולין הנין**
 & sponse sponso in occursum & exierunt lampades quae acceperunt
 דנסבי למפדיהון ונפקי לאורע התנא וכלתה 2 **המש**
 acceperunt fatuae & illae fatuae & quinque erant sapientes ex eis autem
 דיון מנהון חכימן הוו וחמש סכלין 3 **והננין סכלתא נסכי**
 sapientes vero hae oleum secum acceperunt & non lampades
 למפדיהון ולא נסכי עמהון משחא 4 **הננין דין חכימתא**
 autem tardaret eam lampadibus suis cum in vasis oleum acceperunt
 נסכי משחא כמאנא עם למפדיהון 5 **כר אוחר דין**
 factus est noctis & in diuisione & dormierunt omnes dormitauerunt sponso
 התנא נמי בלהון ודמכי 6 **ובפלגה דלליא הורת**
 surrexerunt tunc in occursum eius exite venit sponso ecce clamor
 קעתא הא התנא אתה פוקו לאורעה 7 **הידין קמי**
 illae autem dixerunt lampades suas & parauerunt virgines omnes
 בלהון בתולתה ותקני למפדיהון 8 **אמרן דין הנין**
 extinguitur quia ecce oleo vestro de nobis date sapientibus fatuae
 סכלתא לחכימתא הבין לן מן משחכון דהא דעכו להון
 lampades nostrae
 למפדין 1

48 εαν δε ειπει ο κακός δουλος οτι ο κυριος ουκ ελθει· 49 και αρχηται παρεισθευειν τοις σκωδουλοις, εδιδου δε και πινει· 50 και ο κυριος ελθων εβριος εσθιει· 51 και διαιρει αυτους· και η μερις αυτου μετ' ημων· και εσθιει μετ' ημων· ο δε και ο κλαυθμος· και ο βρυγμος· ο δ' οδοντων.

Κεφ. κε.
 1 Τότε ομοιωθησεται η βασιλεια του ουρανω· δεκα παρθενοις, αι ηγες λαβουσαι τας λαμπαδας αυτων, ουκ εχουσαι δε τας λαμπαδας· 2 ουτοι δε ησαν ολιγα φρονιμοι, και αι πινθη μετραι· 3 αι ητοιμασαι λαβουσαι τας λαμπαδας· και ελαβον μετ' αυτων ελαιον· 4 αι δε φρονιμοι ελαβον ελαιον ουτως αιολοις αυτων, μετ' ημων λαμπαδων αυτων· 5 ηρξαθη ο δε του σπουδου του ελαιου παρ αυτων, και ηκαθησθη· 6 μηδεις δε νεκροις· και ηρξαθη ο δε του σπουδου του ελαιου παρ αυτων· 7 ουτοι ηρξαθησαν αυται αι παρθενοι· και ηκαθησθη τας λαμπαδας αυτων· 8 αι δε μετραι τας φρονιμοις ειπον, δεηθημεν οκ το ελαιον ημων, οτι αι λαμπαδες ημων σβησονται.

fed & vobis nobis sufficiat non ne & dixerunt sapientes illæ respōderūt
 עני הננין הכימתא ואמרן למא לא נספק לן ולכין אלא
 ad emendū irent & dum vobis & emite qui vendunt eos ad ite
 זלון לות אולן דמוזבון וחבנין לכין וכר אולן למוזבן
 chorī in domum eū eo intrarūt erāt quæ paratæ & hæ sponfus venit
 אתא חתנא ואילין דמטיבין הוי עלי עמה לבית הלולא
 virgines illæ etiam veniūt verō nouissimē ianua & clausa est
 ואתתהר חרעא 11 בהרתא דין אתי אר הנין בתולתא
 & ait respōdit verō ille nobis aperi Dñe noster Dñe noster & dixerūt aliz
 אחרניתא ואמרן מרן מרן פתח לן 12 הו דין ענא ואמר
 vigilate vos ego noui quia non vobis ego dico amen eis
 להין אמין אמר אנא לכין דלא ידע אנא לכין 13 אתתערו
 horam neque illum diem estis scientes quia non ergo
 הכיל דלא ידעין אנתון ליומא הו ולא לשעתא :

9 Responderunt prudentes, dicentes, Ne forte non sufficiat nobis & vobis, ite potius ad vendentes, & emite vobis.
 10 Dum autem irent emere, venit Sponfus: & quæ paratæ erant, intrauerunt cum eo ad nuptias, & clausa est ianua.
 11 Nouissimè verò veniunt & reliquæ virgines, dicentes, Domine, Domine, aperi nobis.
 12 At ille respondens, ait, Amen dico vobis, nescio vos.
 13 Vigilate itaque, quia nescitis diem neque horam.

sacerdotum in sabbatho vnus
 דהר בשבט דכהנא

eis & tradidit seruos suos, vocauit q peregrè pfectus est enī vir ficti
 איך נברא ניר דחוק קרא לעברוהו ואשלם להון 14
 & est cui duo & est talenta quinque cui dedit est possessionē suā
 קנינה 15 אית דיהב לה המט בכרין ואית דתרתין ואית
 autem abiit statim & peregrè pfectus est p priā virtutē iuxta viro viro cui vnum
 דחדא אנש אנש איך חילה וחוק מחדא 16 אול דין
 alia quique & lucratus est p ea negotiatus est talēta quique q accepit ille
 הו דנסכ המט בכרין אתתנר בהין ויתר המט אחרנין
 verō is alia duo negotiādo lucratus est q duo ille & similiter
 והכורת הו דתרתין אתתנר תרתין אחרנין 17 חו דין
 post domini sui argentū & abscondit in terram fodit abieci vnum q accepit
 דנסכ הדא אול הפר בארעא וששי כספא דמרה 19 בתר
 ab illis & accepit illorū seruorum dominus venit multum tempus verō
 דין וכנא סניא אתא מרהון דעבדא הנון ונסכ מנהון
 rationem
 חושבנא :

14 Sicut enim homo peregrè proficiscens, vocauit seruos suos & tradidit illis bona sua.
 15 Et vni dedit quinque talenta, alij autem duo, alij verò vnum: vnicuique secundum propriam virtutē: & profectus est statim.
 16 Abiit autem qui quinque talenta acceperat, & operatus est in eis, & lucratus est alia quinque.
 17 Similiter & qui duo acceperat, lucratus est alia duo.
 18 Qui autem vnum acceperat, abiens, fodit in terrā, & abscondit pecuniam domini sui.
 19 Post multum verò temporis venit dominus seruorum illorum, & posuit rationem cum eis

9 ἀπεκριθῆσαν δὲ αἱ φρόνιμοι, λέγουσαι, μήποτε ἡ ἀκριβία ἡμῶν καὶ ὑμῶν· παρὸν γὰρ δὲ μαλῶν παρῶν τοῖς πτωχούτοις, καὶ ἀγοράσωμεν ἑαυτάς. 10 ἀποκριθῆσαν δὲ αὐτοὶ ἀποκρίσασαι, ἠλεγὼ οὐ νομίμοι, καὶ αἱ φρόνιμοι εἰσῆλθόντες μετ' αὐτῶν εἰς τὴν ἀγοράν, καὶ ὁκλήθη ὁ κύριος. 11 ὑπερον δὲ ῥηθῆναι καὶ αἱ λοιπαὶ παρῆνοι, λέγουσαι, κύριε, κύριε, ἀνοίξον ἡμῖν. 12 ὁ δὲ ἀποκριθὴς εἶπεν, ἀμείω λέγω ὑμῖν, ἡ σὺ δὲ ὑμῶν. 13 ῥηθῆναι οὖν, ὁ πτωχὸς δὲ τὸ πλεῖστον ἡμέραν ἢ δὲ πλεῖστον ἄρα, ὃν ἢ ὁ ἴσος τῶ ἀποκρίσασαι ῥηθῆναι. 14 ὡς ἂν ἴδω ἀποκρίσασαι ἀποκρίσασαι, ἐκάλεισεν τοὺς ἰδίους δούλους, καὶ παρῆδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑποκρίσασαι αὐτῶν. 15 καὶ ὁ κύριος ἔδωκεν πῶν τὰ λαοῦτα, ὅ δὲ δούλοις δὲ εἶς, ἐκάλεισεν καὶ τὸν ἰδίον δούλον, καὶ ἀποκρίσασαι ὅ δὲ δούλος. 16 παρῆναι δὲ ὁ κύριος τὰ λαοῦτα λαοῦτα, εἰργασάσασαι ὅ δὲ αὐτοῖς, καὶ ἐποίησεν διῆα πῶν τὰ λαοῦτα. 17 ὡς αὐτῶν καὶ ὁ κύριος, ἐκρίσασαι καὶ αὐτοῖς διῆα δούλου. 18 ὁ δὲ πτωχὸς λαοῦτα, ἀποκρίσασαι ἀποκρίσασαι ὅ δὲ τῶν, καὶ ἀποκρίσασαι τῶν ἀποκρίσασαι αὐτῶν. 19 μὲν δὲ ῥηθῆναι πτωχὸς ῥηθῆναι ὁ κύριος ἔδωκεν λαοῦτα, καὶ ἀποκρίσασαι λαοῦτα μετ' αὐτῶν.

20 Et accedens qui quinque talenta acceperat, obtulit alia quinque talenta, dicens, Domine, quinque talenta tradidisti mihi, ecce alia quinque super lucratus sum.

21 Ait illi dominus eius, Euge, serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: intra in gaudium domini tui.

22 Accessit autem & qui duo talenta acceperat, & ait, Domine, duo talenta tradidisti mihi, ecce alia duo super lucratus sum.

23 Ait illi dominus eius, Euge, serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: intra in gaudium domini tui.

24 Accedens autem & qui unum talentum acceperat, ait, Domine, scio quia homo durus es, metis ubi non seminasti, & congregas ubi non sparisti:

25 Et timens abii, & abscondi talentum tuum in terra: ecce habes quod tuum est.

26 Respondens autem dominus eius, dixit ei, Serue male & piger, sciebas quia meto ubi non semino, & congrego ubi non sparsi:

27 Oportuit ergo te committere pecuniam meam numulariis, & veniens ego recepissem utique quod meum est cum usura.

28 Tollite itaque ab eo talentum, & date ei qui habet decem talenta.

aliam quinque & obtulit talenta quinque fuerat q accepit is & accessit
20 וקרב הו דנסב הוא חמש ככרין וקרב חמש אחרנין
lucratu sum alia quinque ecce mihi dedisti talenta quinq. Dne mi & dixi
ואמר מרי חמש ככרין יהבת לי הא חמש אחרנין אתתנת עליהן: 21 אמר לה מרה או עבדא טבא ומהימנא על קליל

domini tui in gaudium intra constituam te multa super fuisti fidelis
21 מיהמן הוית על סני אקיימך עול להדותרה דמךך
dedisti talenta duo domine mi & ait talenta qui duo is & accessit
וקרב הו דתרתין ככרין ואמר מרי תרתין ככרין יהבת לי הא תרתין אחרנין אתתנת עליהן: 23 אמר לה מרה או עבדא טבא ומהימנא על קליל מיהמן הוית על סני אקיימך עול להדודרה דמךך: 24 קרב דין אף הו דנסב הדא ככרין ואמר מרי ידע הוית לך דנכרא אנת קשיא והעד אנת איכא דלא ידעת ומכנש אנת מן איכא

in terra talentu tuu abscondi & abies & timui sparsisti non
24 ודא כדורת: 25 ודהלת ואולת טשיתה ככרך בארעא
nequam serue ei & dixit dominus ei respondit q tuu est tibi est ecce
הא אית לך דילך 26 ענא מרה ואמר לה עבדא כישא והבננא ידע הוית לי דהעד אנא איכא דלא ידעת

seminavi non ubi sum quia metes me eras sciens & piger
26 ורבננא ידע הוית לי דהעד אנא איכא דלא ידעת
tibi fuit conueniens sparsi non vnde sum & congregas
מכנש אנא מן איכא דלא כדורת: 27 ולא הוא לך דתרמא כספי על פתורא ואתא הוית אנא ותבע הוית דילו עם רביתה: 28 סבו הביל מנה ככרא והביה להו talenta decem cui sunt.

27 ודא כדורת: 25 ודהלת ואולת טשיתה ככרך בארעא
27 ודא כדורת: 25 ודהלת ואולת טשיתה ככרך בארעא
27 ודא כדורת: 25 ודהלת ואולת טשיתה ככרך בארעא

28 סבו הביל מנה ככרא והביה להו
28 סבו הביל מנה ככרא והביה להו
28 סבו הביל מנה ככרא והביה להו

28 סבו הביל מנה ככרא והביה להו
28 סבו הביל מנה ככרא והביה להו
28 סבו הביל מנה ככרא והביה להו

28 סבו הביל מנה ככרא והביה להו
28 סבו הביל מנה ככרא והביה להו
28 סבו הביל מנה ככרא והביה להו

20 και προσελθων ο ταπεινος λαβων, προσηνεκαθηθη ταπεινα, λεγον, κυριε, οτι ταλαιπα μου παρεδωκας ιδε διχα πηνη ταλαιπα εκαρδισα επ αυτου. 21 εφη δε αυτω ο κυριος αυτου, εδουλε αγαθη εγγω, οτι ολιγα ηςπισα, οτι πολλων σε κατασπισω, εισηθη εις τω γρηρα το κυριου σου. 22 προσελθων δε και ο ταπεινος λαβων, επι, κυριε, δυο ταλαιπα μοι παρεδωκας, ιδε διχα δυο ταλαιπα εκαρδισα επ αυτου. 23 εφη αυτω ο κυριος αυτου, εδουλε αγαθη εγγω, οτι ολιγα ηςπισα, οτι πολλων σε κατασπισω, εισηθη εις τω γρηρα το κυριου σου. 24 προσελθων δε και ο ταπεινος ελθων, επι, κυριε, εγγω σε οτι σκληρος εις δουλωπις, διελεγω οπου και εσπιρα, και συμαγω οτι εδισκορπισα. 25 και φωνησας απηλθεν εκρηξα το ταλαιπα σου εν γη, η δε εγγω η σου. 26 αποκριθεις δε ο κυριος αυτου, ειπεν αυτω, ποιηρησθω λα και εγγω διηρηθη, η δε οτι ημελεισ οπου και εσπιρα, και συμαγω οτι εδισκορπισα. 27 εδχ ουω σ βαλεις το γρηρα μου οτι εραπιδωπις, και η δωω εγω εκομισαμην εη, η εμοι σου ταφα. 28 αγαθη ουω απ αυτω η ταλαιπα, και εθη η γρηρα ταπεινα ταλαιπα.

vero is ei & adicietur ei dabitur cui est enim ei
 לִמְנוּן גִּיר דְּאִית לֵה נְתִיב לֵה וְנִתְּוֹסֵר לֵה הוּ דִין
 & seruum ab eo auferetur ei quod est id etiam cui non est
 דְּלִית לֵה וְאִף הוּ רֵאִית לֵה נִשְׁתַּקֵּל מִנָּה וּלְעִבְרָא
 & stridor fletus erit illic exteriores in tenebras eicite ociosum
 בְּטִילָא אִפְקוּהִי לְחִשׁוּבָא כִּרְיָא תַּמָּן נְחֹא כִּבְיָא וְהוֹרֵק
 dentium

שְׁנַיִם

canditorum & feria sexta & iustorum rectorum in commemoratione lectio
 קְרִינָא כְּרוּכְרָנָא דְכֹאנָא וְדִיקָא וְדַעְרוּבְתָא דְחֹרָא
 angeli eius & omnes in gloria sua hominis Filius autem uenit cum
 מָא דֵאֲתָא דִין כְּרָה דֵאנְשָׁא בְּשׁוּבְחָהּ וְכִלְהוּן מְלֹאכֹוֹהִי
 gloriae suae thronum super sedebit tunc cum eo sancti

קְרִישָׁא עֲמַרְהּ הִידִין נִתְּבַעַל תְּרוּנוֹס דְּשׁוּבְחָהּ
 vna ab vnam eas & separabit gentes omnes coram eo & congregabuntur
 וְנִתְּכַנְשׁוּן קְרִמְוֵהִי כִלְהוּן עֲמַמָּא וְנַפְרֵשׁ אַנְוֹן הַרְמֵן הַר
 oues & statuet hœdos ab oues separat pastor sicut

אִיד רֵעִיא דְמַפְרֵשׁ עֲרַבָא מִן גִּרְיָא וּנְקִיִּים עֲרַבָא
 rex dicit tunc sinistra sua à & hœdos dextera sua à
 מִן יְמִינָהּ וְגִדְיָא מִן סְמַלְיָהּ וּ הִידִין נֹאמֵר מְלֹכָא

regnum possidete patris mei benedicti venite dextera sua qui à iis
 לְהַנְוֹן דְּמִן יְמִינָהּ תּוּ בְּרִיכוּהִי דֹאבִי יִרְתּוּ מְלֹכּוֹתָא
 enim esurini mundi constitutione à vobis est q̄ paratum

דְּעִירָא הוּת לִכּוֹן מִן תְּרִמִּיתָה רַעֲלָמָא וּכְפִנַת גִּיר
 hospes & ppinasti mihi & sicuti ad manducandū mihi & dedistis
 וְהִתְתּוֹן לִי לְמֹאכֵל וְצִהִירַת וְאִשְׁקִיתוּנִי אִכְסִינִי

fui infirmus & operuistis me fui nudus & collegistis me fui
 הוּת וּבְנִשְׁתּוּנִי וּכְסִיתוּנִי כִּרְיָה הוּת עֲרַטְלִיא הוּת וּכְסִיתוּנִי כִּרְיָה הוּת
 dicenti tunc ad me & venistis vinctorum & in domo & visitastis me

וּסְעִרְתּוּנִי וּבֵית אִסְרָא וְאִתִּיתוּן לּוֹתִי וּ הִידִין נֹאמְרוּן
 & pauimus te tu q̄ esurires vidim⁹ te quādo Dñe noster iusti illi ei
 לְהַנְוֹן זְדִיקָא מְרוֹן אִמְתּוּ הוּזַךְ דְּכַפֵּן אַנְתּוּ וְתִרְסִינְךָ
 & ppinauimus tibi tu quod sitires aut

או דצאה את ואשקינך

29 Omni enim habenti dabitur, & abundabit: ei autem qui non habet, & quod videtur habere auferetur ab eo.

30 Et inutilem seruum eicite in tenebras exteriores: illic erit fletus & stridor dentium.

31 Cum autem uenerit Filius hominis in maiestate sua, & omnes angeli cum eo, tunc sedebit super sedem maiestatis suae:

32 Et congregabuntur ante eum omnes gentes, & separabit eos abinuicem, sicut pastor segregat oues ab hœdis.

33 Et statuet oues quidem à dextris suis, hœdos autem à sinistris.

34 Tunc dicit rex his qui à dextris eius erunt, Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi.

35 Esurivi enim, & dedistis mihi manducare: sitiuī, & dedistis mihi bibere: hospes eram, & collegistis me.

36 Nudus & operuistis me: infirmus, & visitastis me: in carcere eram, & venistis ad me.

37 Tunc respondebunt ei iusti, dicentes, Domine quando te vidimus esurientem, & pauimus: sitientem, & dedimus tibi potum?

29 תְּמִן עֲרַבָא וְאִפְקוּהִי לְחִשׁוּבָא כִּרְיָא תַּמָּן נְחֹא כִּבְיָא וְהוֹרֵק
 30 אִפְקוּהִי לְחִשׁוּבָא כִּרְיָא תַּמָּן נְחֹא כִּבְיָא וְהוֹרֵק
 31 הִידִין נֹאמֵר מְלֹכָא רֵגְנִימֵךְ וְנִתְּבַעַל תְּרוּנוֹס דְּשׁוּבְחָהּ
 32 הִידִין נֹאמֵר מְלֹכָא רֵגְנִימֵךְ וְנִתְּבַעַל תְּרוּנוֹס דְּשׁוּבְחָהּ
 33 הִידִין נֹאמֵר מְלֹכָא רֵגְנִימֵךְ וְנִתְּבַעַל תְּרוּנוֹס דְּשׁוּבְחָהּ
 34 הִידִין נֹאמֵר מְלֹכָא רֵגְנִימֵךְ וְנִתְּבַעַל תְּרוּנוֹס דְּשׁוּבְחָהּ
 35 הִידִין נֹאמֵר מְלֹכָא רֵגְנִימֵךְ וְנִתְּבַעַל תְּרוּנוֹס דְּשׁוּבְחָהּ
 36 הִידִין נֹאמֵר מְלֹכָא רֵגְנִימֵךְ וְנִתְּבַעַל תְּרוּנוֹס דְּשׁוּבְחָהּ
 37 הִידִין נֹאמֵר מְלֹכָא רֵגְנִימֵךְ וְנִתְּבַעַל תְּרוּנוֹס דְּשׁוּבְחָהּ

38 Quando autem te vidimus hospitem, & collegimus te: aut nudum, & cooperuimus te?

39 Aut quando te vidimus infirmum, aut in carcere, & venimus ad te?

40 Et respondens rex, dicit illis, Amen dico vobis, quandiu fecistis vni de his fratribus meis minimis, mihi fecistis.

41 Tum dicit & his qui à sinistris erūt, Discedite à me maledicti in ignem æternū, qui paratus est diabolo & angelis eius;

42 Esuriui enim, & nō dedistis mihi manducare: sitiui, & nō dedistis mihi potum:

43 Hospes eram, & nō collegistis me: nudus, & nō operuistis me: infirmus, & in carcere, & nō visitastis me.

44 Tunc respondebunt ei & ipsi, dicentes, Domine, quando te vidimus esurientem, aut sitientem, aut hospitem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere: & nō ministravimus tibi?

45 Tunc respondebit illis, dicens, Amen dico vobis, quandiu nō fecistis vni de minoribus his, nec mihi fecistis.

46 Et ibunt hi in supplicium æternum: iusti autem in vitam æternam.

tu q nud^o esses aut & collegim^o te tu q hospes esses vidim^o te & quando
ואמתי הזינך דאכסניא אנת וכנשנך או דערטלי אנת
& venim^o vinctorum in domo aut infirmum vidim^o te & quādo & cooperuim^o te
ובסניך; 39 ואמתי הזינך כריהא או בבית אסירא ואתין
vobis ego dico amen eis & dicit rex & respondens ad te
לוהך; 40 וענא מלכא אמר להון אמין אמר אנא לכוון

fecistis ipsi mihi minimis fratrib^o meis istis ex vni fecistis quia quandiu
דכמא דעברתון לחד מן הלין אחי זעורא לי הו עברתון;
maledicti à me vobis abire sinistra sua qui à his etiam dicit tunc
הדין נאמר אף להנון דמן סמלה זלו לכוון מני ליטא
& angelis eius calumniatori qui paratus est æternum in ignem
לנורא: דלעלם דמטובא לאכל קרצא ולמלא אבוהי;

nec & sitiui ad manducandū mihi dedistis nec enim esuriui
בפנת גיר ולא יהבתון לי למאכל וצחירת וליטא
& nudus collegistis me & non fui hospes dedistis mihi potū
אשקיתונני; 41 ואכסניא הוית ולא כנשתונני וערטליא

fui vinctorum & in domo fui & infirmus operuistis me & non fui
הוית ולא כמיתונני וכריהא הוית ובית אסירא הוית
Dnē noster & dicēt illi etiam respōdebūt tunc visitastis me & nō

אשקיתונני; 44 הדין נענון ואף הנון ונאמרון כרון
aut nudum aut hospitem: aut sitientem aut esurientem vidim^o te quādo

אמתי הזינך כפנא או צדיהא או אכסניא או ערטליא או
respōdebit tunc ministravimus tibi & nō vinctorum in domo aut infirmum

כריהא או בית אסירא ולא שמשנך; 45 הדין נענא
fecistis non q quandiu vobis ego dico amen illis & dicit

ונאמר להון אמין אמר אנא לכוון דכמא דלא עברתון
isti & ibunt fecistis mihi non etiam minimis istis ex vni

לחד מן הלין זעורא אף לא לי עברתון; 46 ונאולון הלין
æternam in vitam & iusti æternum in supplicium

לתשניקא דלעלם וודיקא לחיא דלעלם;
caput
כפלאון כו

chrisimatis & cōsecratio secretorū quinta die
דיום חמשא דארוא וקודש מורון

C A P. XXVI.

38 πότε δὲ σε εἶδον ἄνθρωπος, καὶ συνεκάλυψα, ἢ γυμνός, καὶ περιεβάλον; 39 πότε δὲ σε εἶδον ἄνθρωπος, ἢ ἐν
φουλακῇ, καὶ ἠλθον παρὰ σοῦ; 40 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς, ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε
ἐν ἑστέων ἑνὶ ἀδελφῶν μου ἧστὶ ἐλαχίστου, ἐμοὶ ἐποίησατε. 41 πότε ἐρεῖ ὁ κύριος ἡ δυνάμις, παραβέβηθε ἀπὸ
ἐμοῦ οἱ καταραζόμενοι, εἰς τὸ πῦρ πᾶσαι αἰῶνι, τὸ ἠπομασμένον τῷ δὲ θεῷ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. 42 ἐπιτάσσεται
κύριος, καὶ ἕκαστος ἐμοὶ φανήσεται, ἢ δόξασα, καὶ ἐποθήσεται με ἕκαστος ἡμίλιος, καὶ ὁ σιωπήσεται με. 43 γυμνός, καὶ
περιεβέβηθε με ἀδελφές, καὶ ἐν φουλακῇ, καὶ ἐκαστὸς ἐλάσεται με. 44 πότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς καὶ αὐτοῖς, λέ-
γουστές, κύριε, πότε σε εἶδον ἄνθρωπος, ἢ δόξασα, ἢ γυμνός, ἢ ἀδελφός, ἢ ἐν φουλακῇ, καὶ ὁ δυνάμις λέγει
45 πότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς, λέγουστές, ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐκ ἐποιήσατε ἐν ἑστέων ἑνὶ ἀδελφῶν μου, ὃ δὲ ἐμοὶ
ἐποίησατε. 46 καὶ ἀπελεύσονται ἑπτε εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ ἄλλοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

Κεφ. κς.

1 dixit hos sermones omnes Iesus consummasset ut est & factum est
 והוא דבר שלם ישוע כל היום מלא הליון אמר
 pascha fiet dies duos quia post estis scientes discipulis suis
 לתלמידיו 2 ידעין אנתו דבתר תרין יומין הוא פצחא
 principes cōgregati sunt tunc ut crucifigatur tradetur hominis & filius
 וכרה דאןשא משתלם דנודקה 3 הידין אתכנשו רבי
 sacerdotū principis in atrium populi & seniores & scribē sacerdotū
 כהנא וקשישא דעמא לדרתה דרב כהנא
 caperent eum ut dolo Iesum aduerſo & cōsiliū inierūt Caiphas q̄ dicebat
 דמתקרא קיפא 4 ואתמלכו על ישוע דבנבלא נאחרונהו
 fiat ne in die festo non erant & dicentes & occiderēt eū.
 ונקטלוניהו 5 ואמרוין הווי לא בעדעאדא דלא נהוא
 in domo in Bethania Iesum esset & cūm in populo tumultus
 שגושיא בעמא 6 וכד הוא ישוע כבית עניא כביתה
 super eam cui erat mulier ei accessit leprosi Simonis
 השמעון נרבא 7 קרבת לה אנתתא דאית עליה
 super & effudit pretij magni suavisimi vnguenti alabastrum
 שתיתתא דמשחא דכסמא סני דמיא ואשפעתה על
 eis & indignatio fuit discipuli ei⁹ autē viderūt discūberet eū Iesu caput ipsius
 גושה דישוע בד סמין 8 הווי רין תלמידו ואתכנאש להוין
 venundari enim erat potens hęc perditio ad quid & dixerunt
 ואמרו למנא אברנא הננא 9 משכח הוא ניר דנודבן
 & dixit cognovit verō Iesus pauperibus & daretur magno istud
 הננא בכני ונתיחב למסכנא 10 ישוע דין ידע ואמר
 bonum opus mulierem hanc estis fatigantes quid eis
 להוין כנא מלאין אנתון לה לאנתתא עבדנא שפירא
 vobiscum vobis sunt pauperes enim tēpore in omni erga me operata est
 עבדת לותי 11 ככל זבן ניר מסכנא אית לכון עמכון
 vnguentum quod misit autem hoc vobis suū tēpore in omni nō autē me
 ילדין לא ככליבון אית לכון 12 הווא דין דארמית בסמא
 ego dico & amen fecit ad sepeliendū me tanquā corp⁹ meū in hoc
 הנא על נושמי איך דלקברני עבדת 13 ואמין אמר אנא
 dicitur mundo in vniuerso hoc euangeliū meū p̄dicabitur q̄a vbicūq̄ vobis
 לכון דאיכא דתתכרו סברתי הווא ככלה עלמא נתמלל
 in memoriam ipsius hęc quod fecit id etiam
 אף מרס דעבדת הווא לדוכרנא

1 Et factum est, cum con-
 summasset Iesus sermones
 hos omnes, dixit discipulis
 suis.
 2 Scitis quia post biduum
 Pascha fiet, & Filius hominis
 tradetur vt crucifigatur.
 3 Tunc congregati sunt
 principes sacerdotum & se-
 niores populi in atrium prin-
 cipis sacerdotum, qui dice-
 batur Caiphas:
 4 Et consilium fecerunt vt
 Iesum dolo tenerent, & oc-
 ciderent.
 5 Dicebant autem, Non in
 die festo, ne fortē tumultus
 fieret in populo.
 6 Cūm autem Iesus esset in
 Bethania in domo Simonis
 leprosi.
 7 Accessit ad eum mulier
 habens alabastrum vnguētū
 pretiosi, & effudit super ca-
 put ipsius recumbentis.
 8 Videntes autem discipuli,
 indignati sunt, dicentes.
 9 Vt quid perditio hęc?
 potuit enim istud venundari
 multo, & dari pauperibus.
 10 Sciens autem Iesus, ait
 illis, Quid molesti estis huic
 mulieri? opus bonum opera-
 ta est in me.
 11 Nam semper pauperes
 habebitis vobiscum: me au-
 tem non semper habebitis.
 12 Mittens enim hęc vn-
 guentum hoc in corpus meū
 ad sepeliendum me, fecit.
 13 Amen dico vobis, vbicū-
 que p̄dicatum fuerit hoc
 Euangelium in toto mūdo,
 dicetur & quod hęc fecit
 in memoriam eius.

1 Καὶ ἐξήρησεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τούτους, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, 2 οἶδατε ὅτι μετ' ἄνω ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου δοθεὶς εἰς τὸν θάνατον ἕξει τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου. 3 τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ γραμματεῖς, καὶ οἱ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλήν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα· 4 καὶ συναθροίσαντες τὴν Ἰησοῦν δόξαν κρατήσαντες, καὶ ἀποκλείσαντες. 5 ἤρξαν δὲ, μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γῆνηται ἐν τῷ λαῷ. 6 τὸ δὲ Ἰησοῦς ἠμολογῆσαι ὅτι Βιθανίας, ὃν εἰκάζει Σίμωνος τὸ λεγομένον, 7 προσήλθεν αὐτῷ ἡμερῶν ἀκαθάρτων μέρους ἕξουσια βαρυτίμου, καὶ κατακλίνας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀνακινῆσαι. 8 ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠγανάκτισαν, λέγοντες, εἰς τί ἡ ἀπορία αὐτοῦ; 9 ἠδύναται τὸν θάνατον τὸ μῦρον ἀρωματίζειν, καὶ δοῦναι τοῖς πτωχοῖς. 10 γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, ἢ τίς ποτε παρέλαβε τῆς μωαίας; 11 ἤρξαν γὰρ ἀκαθάρτους εἶργασσασθαι εἰς ἐμὲ. πάντες γὰρ τοῖς πτωχοῖς ἔχετε μὴ αὐτῶν, ἐμὲ δὲ ἡ πάσις ἔχετε. 12 βαλοῦσα γὰρ αὐτὴ τὸ μῦρον τῷ θάτῳ ἔσται ἡμῶν ὡς τὸ εὐαγγέλιον μετ' ἡμῶν. 13 ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἂν κηρυχθῆται τὸ εὐαγγέλιον πάντες ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, ἀδοξασθήσεται καὶ ὁ ἕλεός μου αὐτῆς εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

14 Tunc abiit vnus de duodecim, qui dicebatur Iudas Iſcariotes, ad principes sacerdotum, & ait illis.

15 Quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam? At illi constituerunt ei triginta argenteos.

16 Et exinde querebat opportunitatem vt cum traderet.

17 Prima autem die Azymorum, accesserunt discipuli ad Iesum, dicentes, Vbi vis patemus tibi comedere Pascha?

18 At Iesus dixit, Ite in ciuitatem ad quendam: & dicite ei, Magister dicit, Tempus nunc propè est, apud te facio Pascha cum discipulis meis.

19 Et fecerunt discipuli sicut constituit illis Iesus: & paraauerunt Pascha.

20 Vespere autem facto, discumbebat cum duodecim discipulis suis.

21 Et edentibus illis dixit, Amen dico vobis, quia vnus vestrum me traditurus est.

22 Et contristati valde, ceperunt singuli dicere, Nunquid ego sum Domine?

23 At ipse respondens, ait, Qui intingit mecum manum in paropside, hic me tradet.

24 Filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de illo: vt autem homini illi per quem Filius hominis tradetur: bonum erat ei, si natus non fuisset homo ille.

Iſcariotes Iudas qui dicebatur duodecim ex vnus abijt tunc
הידין אול חד מן תרעסר דמתקרא יהודא ככרוטא 14
ad dandum eſtis volentes quid eis & ait sacerdotum principes ad
לות רכי כהנא: 15 ואמר להון מנא עבין תנתון למתל
triginta ei constituerunt autè illi vobis cum sum tradens & ego mihi
ליואנא משלם אנא לה לבון הנודין אקימו לה תלתין
vt eum traderet opportunitatem sibi erat querens tunc & ex argenteos
דכספא: 16 ומן היודין בעא הוא לה פלעא דנשלמיהו
secretorum hebdomadis in sabbatho quinta die

דיום חמשא בשבא דשבטא דארזא

Iesum ad discipuli accesserunt azymorum prima autem die

ביומא דין קדמיא דפטרוא קרבו תלמידא לות ישוע 17
pascha vt comedas tibi vt paremus tu vis vbi ei & dixerunt
ואמרו לה איכא עבא אנת דנשיב לך דתלעס פצחא:

18 et dicite quendam ad in ciuitatem ite eis dixit autem ipse
הו דין אמר להון וזלו למדינתא לות פלן ואמרו לה

discipulis meis cum pascha ego facio apud te sibi appropinquans meum dicit magister,
רבן אמר ובני מטא לה לוהך עבר אנא פצרא עם תלמידו:

19 & paraauerunt Iesus eis preceperat sicut fecerunt & discipuli eius
ותלמידוהי עברו איכנא דפקד להון ישוע ושיבו

20 pascha & parauerunt Iesus eis preceperat sicut fecerunt & discipuli eius
פצחא: 20 וכד הוא רמשא סמך הוא עם תרעסר

quia vnus vobis ego dico amen ait comederet & cum discipulis suis
תלמידוהי: 21 וכד לעסין אמר אמין אמר אנא לבון דחד

dicere & ceperunt valde eis & tristitia me prodit ex vobis
מנכון משלם לוי: 22 וכרות להון טבו שריו למאמר

& dixit respondit autè ipse Dne mi ego nunquid ex eis vnus vnus ei
לה חד חד כנהון למא אנא מרי: 23 הו דין ענא ואמר

hominis & filius prodet me hic in patino mecum manum suam intingit qui
מן דצבא אידה עמי בלגתא הו נשלמני: 24 וברה דאנשא

filius cuius manu homini autem illi vt de eo scriptum est sicut abijt
אול איכנא דכתוב עולוהו וי לה דין לגברא הו דכאידה ברה

natus fuisset nou si illi homini ei esset prestans proditur hominis
דאנשא משתלם פקח הוא לה לגברא הו אלו לא אתילך:

14 תן תרעסר הדינא לות יודא ככרוטא, ואתן לך את השלם אנא לה לבון הנודין אקימו לה תלתין
15 ואתן לך את השלם אנא לה לבון הנודין אקימו לה תלתין
16 ואתן לך את השלם אנא לה לבון הנודין אקימו לה תלתין
17 ואתן לך את השלם אנא לה לבון הנודין אקימו לה תלתין
18 ואתן לך את השלם אנא לה לבון הנודין אקימו לה תלתין
19 ואתן לך את השלם אנא לה לבון הנודין אקימו לה תלתין
20 ואתן לך את השלם אנא לה לבון הנודין אקימו לה תלתין
21 ואתן לך את השלם אנא לה לבון הנודין אקימו לה תלתין
22 ואתן לך את השלם אנא לה לבון הנודין אקימו לה תלתין
23 ואתן לך את השלם אנא לה לבון הנודין אקימו לה תלתין
24 ואתן לך את השלם אנא לה לבון הנודין אקימו לה תלתין

dixit magister mi sū ego nunquid & ait proditor Iudas respondit
 25 **ענא יהודא משלמנא ואמר דלמא אנא הו רבי אמר**
 Iesus accepit ederent autem eum tu ipse es dixisti tu Iesus ei
לה ישוע אנת אמרת : 26 **כד דין לעסין שקל ישוע**
 comedite accipite & ait discipulis suis & dedit & fregit & benedixit panem
 לחמא וברך וקצא ויהב לתלמידוהו ואמר סבו אכולו
 accipite & dixit eis & dedit & gratias egit calicē & accepit corp⁹ meū hoc est
 הנו פנני : 27 **ושקל כסא ואודי ויהב להון ואמר סבו**
 qui pro noui testamenti sanguis meus hic est omnes ex eo bibite
אשתו מזה בלכון : 28 **הנו דמי דריתקא חדתא דחלף**
 vobis ego dico peccatorum in remissionem effunditur multis
סניא מתאשר לשובקנא דחמא : 29 **אמר אנא לכון**
 vsque vitis genimine hoc de modō ex bibam quia nō autem
דין דלא אשתא מן השא מן הנא ילדא דנפתא עדמא
 Dei in regno nouum vobiscum bibam illud in quo in diem
ליומא דבה אשתוהי עמכון הדתא במלכותא דאלהא :
 oliuarum in montē & exierūt & dixerūt hymnum
ושבחו ונפקו לטור זיתא : 30

דלליא דערובתא דוקיפותא
 crucifixionis parasceues ad noctem

in hac in me offendimini omnes vos Iesus illis ait ait tunc
 31 **הידין אמר להון ישוע אנתון בלכון תתכשלוין כי בהנא**
 gregis ipsius oues & dispergentur pastore quia percutiū enim scriptū est nocte
לליא כתיב גיר דאמחא לרעיא ונתברדון ערבא דענה :
 in Galilzam vos ego p̄cedam autem ego surrexero postquam
 32 **מן בתר דקאם אנא דין קדם אנא לכון לגלילא :**
 ego in te offendatur omnis homo etiam ei & dixit Cephas respondit
 33 **ענא כאפא ואמר לה אפן כלנש נהכשל כך אנא**
 Iesus ei dixit in te offendar non vnquam
ממתום לא אתכשל כך : 34 **אמר לה ישוע**
 gallus cantet antequam nocte quia in hac tibi ego dico amen
אמין אמר אנא לך דבהנא לליא קדם דנקרא תרנגלא
 me negabis vicibus tribus
תלת זבנין תכפור בי :

25 Respondens autem Iudas, qui tradidit eum, dixit, Nunquid ego sum Rabbi? Ait illi, Tu dixisti.
 26 Cenantibus autem eis, accepit Iesus panem, & benedixit, ac fregit: deditque discipulis suis, & ait, Accipite & comedite: hoc est corpus meum.
 27 Et accipiens calicem, gratias egit, & dedit illis, dicens, Bibite ex hoc omnes.
 28 Hic est enim sanguis meus noui Testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.
 29 Dico autem vobis, non bibam à modō de hoc genimine vitis, sicut in diem illud, cum illud bibam vobiscum nouum, in regno Patris mei.
 30 Et hymno dicto, exierunt in Montem Oliueti.
 31 Tunc dicit illis Iesus, Omnes vos scandalum patiemini in me in ista nocte. Scriptum est enim, percutiū pastorem, & dispergentur oues gregis.
 32 Postquam autem surrexero p̄cedam vos in Galilzam.
 33 Respondens autem Petrus, ait illi, Et si omnes scandalizati fuerint in te, ego nunquàm scandalizabor:
 34 Ait illi Iesus, Amen dico tibi, quia in hac nocte antequam gallus cantet, ter me negabis

25 **Διακριθεις δε Ιησους ο επιδουλος αυτου επι, μη τι εγω ειμι, Ραββι; λεγει αυτος, ου εστις. 26 εδιν-
 ταν δε αυτους, λαβων ο Ιησους τον κρητον, και βλοστησας, ελασας, και εδιδουσ τις μακτυρας, και ειπας, λαβετε, φαγετε.
 τουτου εστι το σωμα μου. 27 και λαβων τον ποτηριον, και βλαστησας, εδωκεν αυτοις, λεγων, πινετε εξ αυτου
 ποτηρις. 28 τουτου εστι το αιμα μου, το της καινης διαθηκης, το ποτι πολλων εν χειρωθεν εις αφησιν αμαρ-
 των. 29 λεγων δε υμιν, οτι εγω μη πινω απ κρητου ουτου του γενιμιου της αμπελης, εως της ημερας εκεινης,
 οταν αυτου πινω με υμιν και εν τη βασιλεια του πατρους μου. 30 και υμιν ησπουσιν, οτι εγω εις το ορος εβη
 σιμας. 31 τοτι λεγει αυτους ο Ιησους, πατηρ υμεις σκαμδαλωθησθε με ειμιν εν τη νυκτι. γινεσθε αι τρι-
 βασις. 32 λεγων δε το εν γαλιλαια με, απεσχεσθε
 υμεις εις τω Γαλιλαια. 33 Διακριθεις δε ο Πέτρος, ειπεν αυτου, ει και παντες σκαμδαλωθησονται εν σοι, εγω υδ-
 ησοτι (καμδαλωθησομαι). 34 εφη αυτου ο Ιησους, αμην λεγω σοι, οτι εν τωτη νυκτι, τριτον ελεγοσ φωνη-
 σαι, τοτις απαρησεν με.**

35 Ait illi Petrus, Etiam si oportuerit me mori tecum, non te negabo. Similiter & omnes discipuli dixerunt.

36 Tunc venit Iesum cum illis in villam, quæ dicitur Geth-semani: & dixit discipulis suis, Sedere hic, donec vadam illuc, & orem.

37 Et assumpto Petro & duobus filiis Zebedæi, cepit contristari, & mæstus esse.

38 Tunc ait illis, Tristis est anima mea vsque ad mortem: sustinete hic, & vigilate mecum.

39 Et progressus pusillum, præcidit in faciem suam, orans, & dicens, Pater mi, si possibile est, transeat à me calix iste, veruntamen non sicut ego volo, sed sicut tu.

40 Et venit ad discipulos suos, & inuenit eos dormientes: & dicit Petro, Sic non potuistis vna hora vigilare mecum?

41 Vigilate, & orate, vt nõ intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma.

42 Iterum secundo abiit: & orauit, dicens, Pater mi, si nõ potest hic calix transire nisi bibam illum, fiat voluntas tua.

43 Et venit iterum, & inuenit eos dormientes: erant enim oculi eorum grauati.

44 Et relictis illis, iterum abiit, & orauit tertio, eundem sermonem dicens.

te negabo non tecum moriendū mihi sit si. Cephæ ei dixit
 אמר לה כאפא אן נהוא לי דממת עמך לא אנפור כך
 cum eis venit tunc dixerunt discipuli omnes etiam & iidem
 והכות אף בלהון תלמידא אמרו: הדין אתא עמדהו
 sedete discipulis suis & ait Gethsemani qui vocatur in locum Iesus
 ושוע לדוכתא דמתקרויא גדםסן ואמר לתלמידוהי תבו
 & duos Cephæ & assumpsit oratum vadam donec hic
 הרכא עד אול אצל: ודבר לכאפא ולתריהון
 illis & ait & mæstus esse commoueti & cepit Zebedæi filios
 בני זכדי ושרי ולמתכמרו ולמתתקו: ואמר להון
 & vigilate hic me expectate ad mortē vsque animæ meę ipsi est tristitia
 כריא הי לה לנפשי עדמא למותא קו לי הרכא ושהרו
 & ait erat & orans faciem suam in & p̄cidit paululum & recessit mecum
 עמי: ופרק קליו ונפל על אפוהי ומעלא הוא ואמר
 volens ego sicut non vesūtamē iste calix prætereat me possibile est si pater mi
 אבי אן משכחא נעברני כסא הנא כרס לא איך דאנא עבא
 eos & reperit discipulos suos ad & venit tu sicut sed sum
 אנא אלא איך דאנת: ואתא לות תלמידוהי ואשכחא אנון
 vna potuistis non ita Cephæ & ait dormirent eū
 כר דמכין ואמר לכאפא הכנא לאאשכחתון הרכא
 intretis ne & orate expergiscimini mecum vigilare hora
 שענא דתשהרון עמי: אתמעירו ועלו דלא תעלוון
 abiit rursum infirmū verò corpus promptus est spiritus in tētionē
 לנסוונא ורוא מטובא פרנא דין כריא: תוב אול
 calix iste potest non si pater mi & dixit orauit vice secunda
 דתלתין ובנין עלי ואמר אבי אן לא משכחא הנא כסא
 rufum & venit voluntas tua fiat eum bibam nisi prætere
 דנעבר אלא אן אשתיתא נהוא עבינד: ואתא תוב
 & reliquit erant grauati enim oculi eorū dormirent eū eos reperit
 אשכח אנון כר דמכין עיניהון גיר יקרון הוי: ושבק
 sermonem & eundem vice tertia orauit rursum & abiit eos
 אנון ואול תוב עלי דתלת זבנין ולרה למלתא
 dixit
 אמר:

35 λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, καὶ εἰ δή με σὺ σὺν ἴκῃ θανάτῳ, ἢ μὴ σε ἀπαρνήσομαι. ὁμοίως δὲ καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ ἔειπον. 36 τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς γαζελὸν λεγόμενον Γεθσημανί, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς, καθίσαιτε αὐτῷ ἕως ἢ ἀπολθῶν προσεύξομαι ὑμῖν. 37 καὶ ἔλαβεν τὸν Πέτρον, καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου, ἠρξάμενοι περὶ αὐτῶν καὶ ἀδυνατήσεν. 38 τότε λέγει αὐτοῖς, ἀδελφοί, τίς ἂν ἤθελε μὲν ἕως θανάτου, μάλιστα ὁσέ, καὶ ἔπειτα μετ' ἐμοῦ. 39 καὶ προσελθὼν μακρόν, ἔθηκεν ὅτι προσεκύνη αὐτῷ προσευχόμενος, καὶ λέγων, πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἴθι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο. πάντως ἔγωγ' ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ. 40 καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητάς, καὶ βλέσκει αὐτοὺς ἀσθενέοντάς, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, ὁσέ, ἔγωγε οὐ δύναμαι μετὰ σοῦ ἕως θανάτου. 41 ἔπειτα πάλιν ἀποστὰς ἀπὸ αὐτῶν, προσεύξατο λέγων, πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἴθι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο. πάντως ἔγωγ' ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ. 42 πάντων οὖν ἐκλυθῆναι ἀπὸ αὐτῶν, προσεκύνησεν λέγων, πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἴθι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο. πάντως ἔγωγ' ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ. 43 καὶ ἔρχεται πάλιν βλέσκει αὐτοὺς πάλιν ἀσθενέοντάς, καὶ λέγει αὐτοῖς, ἀδελφοί, τίς ἂν ἤθελε μὲν ἕως θανάτου, μάλιστα ὁσέ, καὶ ἔπειτα μετ' ἐμοῦ.

iam dormite illis & ait discipulos suos ad venit tunc
 הָיוּ דוֹרְמוֹתַי אֲנִי אָמַרְתִּי לָהֶם וְלָמָּוֶת וְאֲמַרְתִּי לָהֶם דְּמָוּמוֹתַי
 traditur hominis & filius hora appropinquat ecce & requiescite
 וְאֲתַתְּנִיחוּ הָאֵל מַתָּת שְׁעֵתָא וּבְרָה דַּאֲנַשָּׁא מַשְׁתַּלָּם
 qui prodit ille appropinquat ecce cam⁹ fugite peccatorum in manus
 באֲדִיחוּן דְּחַטְיָא: 46 קוֹמוּ נְאוּל הָא מַטָּא הוּ דְּמַשְׁלָם
 ex vnus proditor Iudas ecce loqueretur ipse & dum me
 לִי: 47 וְעַד הוּ מַמְלַל הָא יְהוּדָא מַשְׁלַמְנָא חַד מִן תַּר
 & fustibus gladiis cum multx cum eo & turbx venit duodecim
 עֶסְרַתָּא אַתָּא וּכְנַשָּׂא עֵמָה סְנַיָּא עִם סַפְסַרָּא וְחוּמְרָא
 fuerat & dans & senioribus sacerdotū principibus
 מִן לׁוֹרֵת רִבִּי כְּהַנָּא וּקְשִׁישָׁא דְּעַמָּא: 48 וְיָהֵב הוּא
 ipse est ego que oscul. fuerō ille & dixit proditor Iudas signum eis
 לָהוּן אַתָּא יְהוּדָא מַשְׁלַמְנָא וְאֲמַר לָהוּ דְּנַשֵּׁק אַנָּא הוּוּ
 magister mi pax & ait Iesum ad accessit & statim prehendite eum
 לָהּ אַחֲדוּוּ: 49 וּמַחְדָּא קֶרֶב לוֹת יִשׁוּעַ וְאֲמַר שְׁלָם רִבִּי
 socie mi vnlli ob idne ei dixit Iesus verō ipse & osculatus est eū
 וּנִשְׁקָה: 50 הוּ דִּין יִשׁוּעַ אֲמַר לָהּ עֲלוּהִי דְּאֲתִית חַבְרִי
 & tenuerunt eū Iesum in manus suas & iniecerunt accesserunt tunc
 הַיְדִין אֲתַקְרְבוּ וְאַרְמִיּוֹ אֲדִיחוּן עַל יִשׁוּעַ וְאַחֲדוּהִי:
 gladium & exemit manū suā extendit Iesu qui cum iis ex vnus & ecce
 וְהָא חַד מִן הַגּוֹן דְּעֵם יִשׁוּא אוֹשֵׁט אִידָהּ וּשְׂמַט סַפְסַרָּא
 tunc auriculā eius & abstulit sacerdotū principis seruum & percussit
 וּמַחֲיָהִי לְעַבְדָּהּ דְּרִב כְּהַנָּא וּשְׁקָלָה אֲדָנָהּ: 52 הַיְדִין
 enim omnes in locum suum gladium conuertere Iesus illi ait
 אֲמַר לָהּ יִשׁוּעַ אַחַפְךָ סַפְסַרָּא לְרוֹכְתָהּ כִּלְהוֹן גְּרִי
 tu putas an morientur gladio gladium qui acceperint
 הַגּוֹן דְּנַסְכוּ סִיפָּא בְּסִיפָּא מִמוֹתוֹן: 53 או סִבְרָ אַתָּ
 nunc mihi & sicut patre meo à vt petam sum potens quia non
 דְּלִיָּא מִשְׁבַּח אַנְגֵּל דְּאֲבַעְיָא מִן אַבִּי וְנִקְיָם לִי הִישָׁא
 quomodo angelorum legiones duodecim quàm plus
 יִתִּיר מִן תַּרְתַּעֲסַרְתָּא לְגִיּוֹנֵי דְּמַלְאַכָּא: 54 אִיכְנָא
 vt fiat oportet quia sic scripturæ implebitur ergo
 הַכִּיל נַתְמַלוֹן כַּתְבָּא דְּהַכְנָא וְלִיָּא דְּנִהּוּתָא:

45 Tunc venit ad discipulos suos, & dicit illis, Dormite iam, & requiescite, ecce appropinquauit hora, & Filius hominis tradetur in manus peccatorum.
 46 Surgite, eamus, ecce appropinquauit qui me tradet.
 47 Adhuc eo loquente, ecce Iudas vnus de duodecim uenit, & cum eo turba multa cum gladiis & fustibus, missi à principibus sacerdotum & senioribus populi.
 48 Qui autem tradidit eū, dedit illis signum, dicens, Quemcūque oscularus fuero, ipse est: tenete eum.
 49 Et confestim accedens ad Iesum, dixit, Aue rabbi. Et osculatus est eum.
 50 Dixitque illi Iesus, Amice, ad quid uenisti? Tunc accesserunt, & manus iniecerunt in Iesum, & tenuerunt eū.
 51 Et ecce vnus ex his qui erant cum Iesu, extendens manum, exemit gladium suum: & percutiens seruum principis sacerdotum, amputauit auriculam eius.
 52 Tunc ait illi Iesus, Conuertere gladium tuum in locū suum: omnes enim qui acceperint gladium, gladio peribunt.
 53 An putas quia non possum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modò pl⁹ quàm duodecim legiones angelorum?
 54 Quomodo ergo implebuntur Scripturæ, quia sic oportet fieri?

45 וְכִּי יָבִיא אֶת הַתּוֹרָה אֲנִי אָמַרְתִּי לָהֶם וְלָמָּוֶת וְאֲמַרְתִּי לָהֶם דְּמָוּמוֹתַי
 אֲנִי אָמַרְתִּי לָהֶם וְלָמָּוֶת וְאֲמַרְתִּי לָהֶם דְּמָוּמוֹתַי 46 וְכִּי יָבִיא אֶת הַתּוֹרָה אֲנִי אָמַרְתִּי לָהֶם וְלָמָּוֶת וְאֲמַרְתִּי לָהֶם דְּמָוּמוֹתַי
 אֲנִי אָמַרְתִּי לָהֶם וְלָמָּוֶת וְאֲמַרְתִּי לָהֶם דְּמָוּמוֹתַי 47 וְכִּי יָבִיא אֶת הַתּוֹרָה אֲנִי אָמַרְתִּי לָהֶם וְלָמָּוֶת וְאֲמַרְתִּי לָהֶם דְּמָוּמוֹתַי
 אֲנִי אָמַרְתִּי לָהֶם וְלָמָּוֶת וְאֲמַרְתִּי לָהֶם דְּמָוּמוֹתַי 48 וְכִּי יָבִיא אֶת הַתּוֹרָה אֲנִי אָמַרְתִּי לָהֶם וְלָמָּוֶת וְאֲמַרְתִּי לָהֶם דְּמָוּמוֹתַי
 אֲנִי אָמַרְתִּי לָהֶם וְלָמָּוֶת וְאֲמַרְתִּי לָהֶם דְּמָוּמוֹתַי 49 וְכִּי יָבִיא אֶת הַתּוֹרָה אֲנִי אָמַרְתִּי לָהֶם וְלָמָּוֶת וְאֲמַרְתִּי לָהֶם דְּמָוּמוֹתַי
 אֲנִי אָמַרְתִּי לָהֶם וְלָמָּוֶת וְאֲמַרְתִּי לָהֶם דְּמָוּמוֹתַי 50 וְכִּי יָבִיא אֶת הַתּוֹרָה אֲנִי אָמַרְתִּי לָהֶם וְלָמָּוֶת וְאֲמַרְתִּי לָהֶם דְּמָוּמוֹתַי
 אֲנִי אָמַרְתִּי לָהֶם וְלָמָּוֶת וְאֲמַרְתִּי לָהֶם דְּמָוּמוֹתַי 51 וְכִּי יָבִיא אֶת הַתּוֹרָה אֲנִי אָמַרְתִּי לָהֶם וְלָמָּוֶת וְאֲמַרְתִּי לָהֶם דְּמָוּמוֹתַי
 אֲנִי אָמַרְתִּי לָהֶם וְלָמָּוֶת וְאֲמַרְתִּי לָהֶם דְּמָוּמוֹתַי 52 וְכִּי יָבִיא אֶת הַתּוֹרָה אֲנִי אָמַרְתִּי לָהֶם וְלָמָּוֶת וְאֲמַרְתִּי לָהֶם דְּמָוּמוֹתַי
 אֲנִי אָמַרְתִּי לָהֶם וְלָמָּוֶת וְאֲמַרְתִּי לָהֶם דְּמָוּמוֹתַי 53 וְכִּי יָבִיא אֶת הַתּוֹרָה אֲנִי אָמַרְתִּי לָהֶם וְלָמָּוֶת וְאֲמַרְתִּי לָהֶם דְּמָוּמוֹתַי
 אֲנִי אָמַרְתִּי לָהֶם וְלָמָּוֶת וְאֲמַרְתִּי לָהֶם דְּמָוּמוֹתַי 54 וְכִּי יָבִיא אֶת הַתּוֹרָה אֲנִי אָמַרְתִּי לָהֶם וְלָמָּוֶת וְאֲמַרְתִּי לָהֶם דְּמָוּמוֹתַי

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

55 In illa hora dixit Iesus turbis, Tanquam ad latronem existis cum gladiis & fustibus comprehendere me: quotidie apud vos sedebam docens in templo: & non me tenuistis.

56 Hoc autem totum factum est, ut adimplerentur Scripturae prophetarum. Tunc discipuli omnes relicto eo fugerunt.

57 At illi tenentes Iesum, duxerunt ad Caipham principem sacerdotum, ubi Scribae & seniores conuenerant.

58 Petrus autem sequebatur eum a longe, usque in atrium principis sacerdotum. Et ingressus intro, sedebat cum ministris, ut videret finem.

59 Princeps autem sacerdotum, & omne consilium, quaerebant falsum testimonium contra Iesum, ut eum morti traderent:

60 Et non inueniunt, cum multi falsi testes accessissent.

61 Nouissimè autem venerunt duo falsi testes, & dixerunt, Hic dixit, Possum destruere templum Dei, & post triduum reaedificare illud.

62 Et surgens princeps sacerdotum, ait illi, Nihil respondes ad ea quae isti aduersum te testificantur?

63 Iesus autem tacebat. Et princeps sacerdotum ait illi, Adiuuro te per Deum viuum, ut dicas nobis si tu es Christus filius Dei.

existis latronem ad tanquam turbis Iesus dixit hora in illa
בהו שעתא אמר ישוע לכנשא איד דעל נוסא נפקתון
in templo apud vos quotidie ve comprehedatis me & fustibus cum gladiis
בספכרא ובחוטרא דתחדונניכליוס לוחבון בהיכלא
quod factum est autem hoc tenuistis me & non & docebam eram sedes
יתב היות ומלך ולא אחרתונני: הדא דין דהות

reliquerunt eum omnes discipuli tunc prophetarum scripturae ut impleretur
דנמלון בתבא דנביא הידין תלמידא כלהון שבקוהו
Caipham ad duxerunt eum Iesum qui ceperant & illi & fugerunt
וערקו: והגון דאחרוהו לישוע אובלוהו לות קיפא

Simon erant congregati & seniores scribae ubi sacerdotum principem
רב כהנא איכא דספרא וקשישא כנישין הו: שמען
in atrium usque longe a post eum erat iens Cephas autem
דין כנפא אולהו בתרוהו מן רוחקא עדמא לחרתה

finem ut videret ministris cum intus sedebat & ingredere sacerdotum principem
דרב כהנא ועל יתב לנו עם דחשא דנחוא חרתה
aduersus erant quaerentes tota & synagoga & seniores autem sacerdotum principem
רבי כהנא דין וקשישא ובנושתא כלה בעין הו על

multi & venerunt inueniunt & non eum morti traderent ut testes Iesum
ישוע סהרא איד דנמיתונניח: ולא אשכחו ואחרו כנישא
& inquirunt duo accesserunt verò nouissimè falsi testes
כדרין דשוקריא אחרו דין קרבו תרו: ואמרו

& tribus Dei templum ut dissoluam sum quis potens dixit hic
הנא אמר דמשכח אנא דאשרא חיכלא דאלהא ולתלהא

aliquid non ei & dixit sacerdotum princeps & surrexit edificabo illud diebus
ויפון אבניוהו: וקם רב כהנא ואמר לה לא מרס
autem Iesus isti aduersus te testificantur quid respondes tu respondes
טפנא אנת פתנמא מנא כסהדין עליך הלין: ישוע דין

te ego adiuuro ei & ait sacerdotum princeps & respondit erat tacens
שתוק הוא וענה רב כהנא ואמר לה מומא אנא לך

filius Christus es tu si nobis ut dicas viuum: per Deum
באלהא חיא דתאמר לן אן אנת הו משיחא ברה
Dei
דאלהא:

55 ος ακειν τω ωρα ειπεν ο Ιησους τοις ορχαοις, ος οτι ηγησιν εμε ληστες, και εσθησαν με. 56 τω δε δλον γενησεν
ηα πληρωσασιν αι γραφαι τωι σπρωκωι. τωι οι μαθηται παντες εφευγαν αυτον ε εν σπη. 57 οι δε μαθηται
του Ιησου, απηλθονσιν σπρωκ και αφασ τον αρχιερα, οπου οι γραμματις, και οι περιεβουτροι σιωπηθησαν.
58 ο δε πριος ακολυθα αυτου δωπο μαρτυροι, εως της αυλης του αρχιερω. και εισελθων εστω εν ατρη του
ωπηρετη, ιδειν τον πλοσ. 59 οι δε αρχιερις, και οι περιεβουτροι, και τοι σιωπηροισι ολον ε ημεραν ψευδομαρτυ-
ριασιν τω Ιησου, εστωσιν αυτον δεινατωσασιν. 60 και ηρχωρον, και πολλων ψευδομαρτυρων σπρωκδωσασιν, ηρχ
ωρον. 61 υστερον δε σπρωκδωσασιν αυτον ψευδομαρτυροι, ειπουν, εστω εφη, δωσα μου κατα λωσων τον ναον του θεου,
και εγω θεσ ημερων οικοδομησω αυτον. 62 και απασας οι αρχιερις, ειπεν αυτου, υστω δωσθησθησιν, υστω του
καταμαρτυρωσιν; 63 ο δε Ιησους εστωπα, και αποκριθεις ο αρχιερις, ειπεν αυτου, εδωρα ζωσιν τω θεω τω
ζωωτος, ηα ημιν εστις, ει σου εστω Χριστος ο υιος του θεου.

quia ex autem vobis ego dico dixisti tu Iesus illi dixit 64
אמר לה ישוע אנרת אמרת אמר אנא לכון דין דמן
 virtutis dextera à qui sedet hominis filium videbitis nunc
השא תחזונוהו לברה דאנשנא דיתב מן ומנא דחילא
 vestimenta sua scidit sacerdotu pnceps tunc celi nubes super & venit
ואתא על ענני שמיא : 65 **הידן רב כהנא צדי מאנוהי**
 nunc ecce testes nobis requiruntur adhuc quid blasphemavit ecce ait
ואמר הא גדרי מנא מכיל מתבעין לן סהרא הא השנא
 est reus & dixerunt respod. estis vos volentes qd blasphemiam ei audistis
שמעתון גודפה : 66 **מנא עבין אנתון ענו ואמרין היב הו**
 vero alij ei erat & infligetes colaphos in facie ei expuerunt tunc mortis
מותא : 67 **הידן רכון באפוהו ומקפחון הו לה אחרנא דין**
 est quis Christe nobis prophetiza & dicebant eu erat penitentes
מהון הו לה ואמרין : 68 **אתנכא לן משיחא מנו הו**
 & accessit in atrio foris erat sedens autem cephas q te percussit
דמהך : 69 **כאפא דין יתב הוא לבר כדרתא וקרנרת**
 eras Iesu cum tu etiam illi & ait vna ancilla ad eum
לותה אמתא חרא ואמר לה אי אנת עם ישוע הוית
 ego scio non & dixit omnibus coram negavit autem is Nazareno
נצריא : 70 **חו דין כפר קדם כלהון ואמר לא ידוע אנא**
 alia vidit eum in vestibulu existet & eu tu dicas quid
מנא אמרא אנתו : 71 **וכד נפק לספא חזתה אחרתא**
 Nazareno Iesu cum hic erat etiam erant qui illic illis & ait
ואמרא להון דתמן הו אי הנא עם ישוע נצריא :
 hominem ipsum ego noui quia non eu iurciurando negavit & rursum
ותוב כפר במותא דלא ידוע אנא לה לגברא : 72
 Cephas & dixerunt qui stabat ij accesserunt autē paulum post de
מן בתר קליל דין קרבו הנון רקימין ואמרו לכאפא
 te notu facit nā loquela tua etiam es ex ipsis tu etiam vere
שריראית אי אנת מנהון אנת אי ממלך גיר מודע לך :
 hominem illum ego noui quia nō & iurare execrari cepit tunc
הידן שרי למחרמו ולמאמא דלא ידוע אנא לה לגברא
 gallus cantauit hora & in illa
ובה בשעתא קרא תרנגלא :

64 Dicit illi Iesus, Tu dixisti. Veruntamen dico vobis, à modo videbitis Filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus cæli.
 65 Tunc princeps sacerdotu scidit vestimenta sua, dicens, Blasphemavit: quid adhuc gemus testibus? ecce, nunc audistis blasphemiam.
 66 Quid vobis videtur? At illi respondentes, dixerunt, Reus est mortis.
 67 Tunc expuerunt in faciem eius, & colaphis eum ceciderunt, alij autem palmas in faciem eius dederunt.
 68 Dicentes, Prophetiza nobis Christe, quis est qui te percussit?
 69 Petrus verò sedebat foris in atrio: & accessit ad eum vna ancilla dicens, Et tu cum Iesu Galilæo eras.
 70 At ille negavit coram omnibus, dicens, Nescio quid dicis.
 71 Exeunte autem illo ianuam, vidit eum alia ancilla: & ait his qui erant ibi, Et hic erat cum Iesu Nazareno.
 72 Et iterum negavit cum iuramento, Quia non noui hominem.
 73 Et post pusillum accesserunt qui stabant: & dixerunt Petro, Verè & tu ex illis es: nam & loquela tua manifestam te facit.
 74 Tunc cepit detestari, & iurare, quia non nouisset hominem. Et continuo gallus cantauit.

64 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, σὺ εἶπας ἀνθρώπῳ ἵνα ἴδῃ τὸν υἱὸν τῆς δόξης ἐκ δεξιῶν καὶ ἐρχομένου ἐν νεφέλαις, καὶ ἰσχυροῦς ἐπιβήμενος ἐπὶ τὰ νεφέλα, καὶ ἐρχομένου ἐπὶ τὰ νεφέλα. 65 τότε ὁ ἀρχιερεὺς ἔσπασεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, λέγων, ὅτι ἐστὶν ἀσφαλιστός. ἢ τί χρῆσται ἐπιμαρτυροῦντες ἡμῶν ἡμῶν ἡμῶν τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ. 66 ἢ ὑμεῖς δοκεῖτε οἱ δὲ ἀποκριθῆναι εἰς αὐτόν, εἰς ὅσον βασιλεὺς ἐστέ. 67 τότε ἐπέπιυσεν εἰς τὸ σπέρμα αὐτοῦ, καὶ ἐκατάφρασεν αὐτόν. οἱ δὲ ἐπέστανται, 68 λέγοντες, ἀποφθετίσθη ἡμῶν Χριστὸς, τίς δὲν ὁ πιστεύσας σι; 69 ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν, ἐκαστὸν ἐπὶ αὐτῶν, καὶ ἀπεσπῆσθαι αὐτῶν μία ἀποδοξασα, λέγουσα, καὶ σὺ ἦσθα μετ' ἡμῶν τῷ Γαλιλαίῳ. 70 ὁ δὲ ἠρτίσταντο ἐμπεσθεῖον πάντων, λέγων, εἰ οὐκ ἔστι λέγει. 71 εἰς τὸν δὲ αὐτὸν εἰς τὸν πυλῶνα, εἶδεν αὐτὸν εἶπεν, καὶ λέγει τοῖς ἐκείνοις, καὶ εἶπεν αὐτῶν ἡμῶν ἡμῶν τὸν Ναζωραῖον. 72 καὶ πάντων ἠρτίσταντο μετ' ὅρκου, ὅτι οὐκ ὀμνῶντες αὐτῶν. 73 μετὰ τὸ δὲ ἀποσπῆσθαι αὐτὸν οἱ ἐστώτες, ἔστη τῷ Πέτρῳ, ἀγγέλω εἰ καὶ σὺ εἶ αὐτῶν εἶ καὶ ἐὰν ἢ καλλιὰ σου δὲ λῶν σι πιστός. 74 τότε ἤρξατο καταραζομένου ἐν ὀμνύειν, ὅτι οὐκ ὀμνῶντες αὐτῶν. ἔτι δὲ εἶπεν ὁ ἀκούων ἐφ' ὧν ἦν.

75 Et recordatus est Petrus verbi Iesu, quod dixerat, Prius quam Gallus cantet, ter me negabis, Et egressus foras, fleuit amarè.

75 *ga* antequā ei fuerat qui dicens Iesu verbi Cephas & recordatus *75* **ואתדבר כאפא מלתה דישוע דאמר הוא לה וקדם** *fleuit foras & egressus me negabis vicibus tribus gallus cantet* **דנקרא תדנגלא תלת זבנין הכפור בי ונפק לבר בכא** *amarè* **מיראירת :**

CAP. XXVII.

1 M A N E autem facto cō-filium inierunt omnes prin-cipis sacerdotum & seniores populi aduersus Iesum, vt eū morti traderent.

37 **קפלאון כו** *caput* **דצפרא דערובתא דהשא** *passionis paraſceues ierutinis*

2 Et vincūm adduxerunt eum, & tradiderunt Pontio Pilato præſidi.

facerdotū p̄cipēs Ieſu aduers⁹ ceper. conſilium mane eſſet autem eūm **כד דין הויה צפרא מלכא נסכו על ישוע דבי כהנא** *& duxerunt eū & ligauerūt eū eū morti traderent vt populi & seniores*

3 (Tunc videns Iudas, qui eum tradidit, quod damnatus eſſet: poenitentia ductus, retulit triginta argenteos principibus sacerdotum, & ſenioribus, dicens.

Iudas tunc præſidi Pilato & tradiderunt eū **וקשישא דעמא איך דנמיתוניהו : ואסרוהו ואובלוהו** *retulit & abiens poenituit Ieſus quia dānatus eſſet videret eūm proditor* **ואשלמוהו לפילטום הנמונה :** *es ſciens tu* **הידין יהודה**

4 Peccaui, tradens sanguinē iustum. At illi dixerunt, Quid ad nos tu videris.

& ait & senioribus sacerdotū p̄cipib⁹ argenteos triginta ipſos **הלין תלתין דכספא לרבי כהנא ולקשישא :** *nobis quid nobis ei dixerunt autē illi iustum sanguinē quia tradidi peccavi* **ואמר**

5 Et proiectis argenteis in templo, recessit: & abiens, laqueo se suspendit.

strāgulauit & abiit & recessit in templū argentū & proiecit illud **חטית דאשלמת דמא וכיא הנון דין אמרו לה לן מא לן** *non & dixerunt argentum tulerunt ipsum autē sacerdotū p̄cipēs seſe* **את ידע אנת :** *est sanguinis pretium quia oblationum in domum vt mittam⁹ ipſū licet* **ושדוהי כספא בהיכלא ושני ואול חנק**

6 Principes autem sacerdotum, acceptis argenteis, dixerunt, Non licet eos mittere in corbanaam: quia pretiū sanguinis est.

sepulturę in domum figuli agrum ex eo & emerūt conſiliū & ceperūt **נפשה :** *quonia oblationum in domum vt mittam⁹ ipſū licet* **רבי כהנא דין שקלוהו לכספא ואמרו לה** *in hunc diem vsque* **שליט דנרמוהי בירת קורבנא מטל דטימי דמא הו :**

7 Conſilio autem inito emerunt ex illis agrum figuli, in ſepulturam peregrinorū.

fanguinis ager ille ager vocatus est hoc propter peregrinorū **ונסכו מלכא וזבנו בה אנורסה דפחרא לבית קבורא**

8 Propter hoc vocatus est ager ille, Hacel dama, Hoc est ager sanguinis, vsque in hodiernum diem.

in hunc diem vsque **דאכסניא :** *in hunc diem vsque* **מטל הנא אתקרי אנורסא הו קריתא דדמא**

75 *ἡ ἐμαρτηνὴ ὁ πέντε τῶ ρήματος τῶ ἰησοῦ εἰρηκότος αὐτῶν, ὅτι ἄρην ἀπέκρινεν ἐξ αὐτοῦ, τρεῖς ἀπαρνήθη, καὶ ὄλεθρον ἔλαβεν, ἕκαστος ἑαυτοῦ.*

Κεφ. xʹ.

1 Πρώτας δὲ ῥημοεθίης, συμβόλιον ἤσασον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ ἄρχιερεῖς καὶ ἀποστόλοι καὶ ἄλλοι τῶ ἰησοῦ, ὅπως αὐτὸν διατασσῶσι. 2 καὶ δὴ σιωπῶν αὐτῶν, ἀπήγγειλε, καὶ παρέδωκεν αὐτὸν Πιλάτῳ Πιλάτῳ τῷ ἡγεμῶνι. 3 πρὶν ἰσθῶν ἰσθῶν ὁ ἄσθεθὸς αὐτῶν, ὅτι κατὰ κρίθη, μεταμένοις, ἀπὸ τῶν ἑλὰ ἡσάσαντα ῥημοεθίης ῥημοεθίης ῥημοεθίης. 4 λέγων, ἡμετέροις ἀίμα ἀπὸ τοῦ οἰοῦντο, οἱ δὲ εἶπον, οὐκ ἔστις ἡμεῖς, σὺ οἶσθα. 5 καὶ οἰσθῶν τὰ ῥημοεθίης ἐκ τῶν κατὰ κρίθη, ἀπελθὼν ἀπὸ τῶν ἑλὰ. 6 οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ῥημοεθίης, εἶπον, οὐκ ἔστις βαλὼν αὐτὸν εἰς τὴν κορβανά, ἔτι καὶ τὴν ἀίματός ἐστι. 7 συμβόλιον δὲ λαβόντες, ῥημοεθίης ἐξ αὐτοῦ τὸν ἀχρὸν τῶν κατὰ κρίθη εἰς τὰ φιλῶ τῶν ἑλὰ. 8 διὸ ἀκλήθη ὁ ἀχρὸς ἐκεῖνος, ἀχρὸς ἀίματός, ἕως τῆς σήμερον.

quæ accipi qui dixit ppheta per manû q̄ dictû est id impletum est tunc
 ה' ה' א' ת' מ' ד' א' ת' א' מ' ד' נ' ב' י' ד' א' מ' ר' ד' נ' ס' ב' ר' ת'
 9 **הידון אתמלי מרס דאתמר ביד נביא דאמר דנסברת**
 Israel filius de quem app̄tauerit honorâdi precii illius argenteos triginta
 ת' ל' ת' ד' כ' ס' פ' נ' ד' מ' ו' ה' י' ק' ר' א' ד' ק' ר' א' ד' ק' ר' א'
 Dominus mihi præceperat sicut figuli pro agro eos & dedi
 10 **ויהבת אנון לאגורסה דפחרא איך דפקד לי מרני**
 & dixit præses & interrogauit eû præside corâ stetit Iesus verò, ipse
 ה' ה' ד' י' ש' ו' ע' ק' ס' ק' ד' מ' ו' ש' א' ל' א' ה' ה' מ' ו' א' מ' ו' א'
 dixisti tu Iesus illi ait iudæorum rex ille es tu ei
 ל' ה' א' נ' ת' ה' ו' מ' ל' כ' א' ד' י' ה' ו' ד' י' א' מ' ר' ל' ה' י' ש' ו' ע' א' N' T' א' M' R' T'
 aliquod & seniores sacerdotum principes criminat. essent deseretes & cû
 12 **וכר אבלין הו קרצוהו רבי כהנא וקשישא מרס**
 audis non Pilatus ei dixit tunc dedit non ipse responsum
 פ' ת' נ' M' א' ה' ו' ה' ל' א' פ' ל' ת' ו' מ' ל' א' ש' M' C'
 etiam responsum ei dedit & non contra te testificetur quanta tu
 13 **את כמא מסהדין עליך ולא יהב לה פתנמא ארי**
 autem festo in omni valde admiratus est hoc & in verbo in vno
 כ' ה' R' A' M' L' A' U' E' L' H' R' A' A' T' H' R' M' T' U' B' 15 **בכל עאדמא דין**
 quem populo vnum vincitum dimittere præses erat solitus
 מ' ע' D' H' O' A' H' N' M' O' N' A' D' N' S' R' A' A' S' I' R' A' H' D' L' E' U' M' A' I' N' A'
 insignis vincitum autem illis erat vincitum essent volentes ipsi
 ד' ה' N' O' N' C' E' B' I' N' H' O' 16 **אסיר הוא להון דין אסירא ודיענא**
 Pilatus eis dixit cõgregati esset ut eum Barabas qui vocabatur
 ד' M' T' Q' R' A' B' R' A' B' B' A' 17 **וכר כנישן אמר להון פילטום**
 Iesum an Barabbam vobis ut dimittam estis volentes quæ
 ל' M' N' C' E' B' I' N' A' N' T' O' N' D' A' S' R' A' M' L' O' B' O' N' L' B' R' A' B' B' A' A' U' L' I' S' I' S' I' O' S'
 inuidia quia ex Pilatus enim erat sciens Christus qui dicitur
 ד' M' T' Q' R' A' M' S' I' O' H' A' 19 **ידע הוא ניר פילטום דמן חסמא**
 misit suo tribunali pro præses autem federet cum tradidissent eum
 א' S' L' M' O' D' I' 19 **כר יתב דין הנמונא על בום דילה שלחת**
 passa sum enim multa iusto & illi tibi non ei & dixit vxor eius ei
 ל' ה' א' N' T' A' T' H' A' U' A' M' R' L' H' L' A' L' X' V' L' A' H' O' V' D' I' Q' A' S' G' N' I' N' I' R' H' S' T' A'
 propter eum hodie in sono meo
 ב' ח' ל' M' I' Y' O' M' N' A' M' S' T' L' T' H' R' A' 1

9 Tunc impletum est quod dictum est per Ieremiam prophetam, dicentem, Et acceperunt triginta argenteos pretium appetiati quæ appetiauerunt à filiis Israel:
 10 Et dederunt eos in agru figuli, sicut constituit mihi Dominus.)
 11 Iesus autem stetit ante præsidem, & interrogauit eû præses, dicens, Tu es rex Iudæorum? Dicit illi Iesus, Tu dicis.
 12 Et cùm accusaretur à principibus sacerdotum, & senioribus, nihil respondit.
 13 Tunc dicit illi Pilatus, nõ audis quanta aduersum te dicunt testimonia?
 14 Et non respondit ei ad vllum verbum: ita vt miraretur præses vehementer.
 15 Per diẽ autẽ solennẽ consueuerat præses populo dimittere vnum vincitum quẽ voluissent.
 16 Habebat autem tunc vincitum insignem, qui dicebatur Barabbas.
 17 Congregatis ergo illis, dixit Pilatus, Quem vultis dimittam vobis: Barabbam, an Iesum, qui dicitur Christus?
 18 Sciebat enim quod per inuidiam tradidissent eum.
 19 Sedente autem illo pro tribunali, misit ad eum vxor eius, dicens, Nihil tibi & iusto illi: multa enim passa sũ hodie per visum propter eum.

9 ת' ה' א' ת' מ' ד' נ' ס' ב' י' ד' א' מ' ר' ד' נ' ס' ב' ר' ת' 10 ה' ה' א' ת' מ' ד' נ' ס' ב' י' ד' א' מ' ר' ד' נ' ס' ב' ר' ת' 11 ה' ה' א' ת' מ' ד' נ' ס' ב' י' ד' א' מ' ר' ד' נ' ס' ב' ר' ת' 12 ה' ה' א' ת' מ' ד' נ' ס' ב' י' ד' א' מ' ר' ד' נ' ס' ב' ר' ת' 13 ה' ה' א' ת' מ' ד' נ' ס' ב' י' ד' א' מ' ר' ד' נ' ס' ב' ר' ת' 14 ה' ה' א' ת' מ' ד' נ' ס' ב' י' ד' א' מ' ר' ד' נ' ס' ב' ר' ת' 15 ה' ה' א' ת' מ' ד' נ' ס' ב' י' ד' א' מ' ר' ד' נ' ס' ב' ר' ת' 16 ה' ה' א' ת' מ' ד' נ' ס' ב' י' ד' א' מ' ר' ד' נ' ס' ב' ר' ת' 17 ה' ה' א' ת' מ' ד' נ' ס' ב' י' ד' א' מ' ר' ד' נ' ס' ב' ר' ת' 18 ה' ה' א' ת' מ' ד' נ' ס' ב' י' ד' א' מ' ר' ד' נ' ס' ב' ר' ת' 19 ה' ה' א' ת' מ' ד' נ' ס' ב' י' ד' א' מ' ר' ד' נ' ס' ב' ר' ת'

20 Principes autem sacerdotum & seniores persuaserunt populo, ut peterent Barabbam: Iesum verò perderent.

21 Respondens autem praeses, ait illis. Quem vultis vobis de duobus dimitti? At illi dixerunt, Barabbam.

22 Dixit illis Pilatus, Quid igitur faciem de Iesu, qui dicitur Christus? Dicunt omnes, Crucifigatur.

23 Ait illis praeses, Quid enim mali fecit? At illi magis clamabant, dicentes, Crucifigatur.

24 Videns autem Pilatus, quia nihil proficeret, sed magis tumultus fieret, accepta aqua, lauit manus coram populo, dicens, Innocens ego sum à sanguine iusti huius: vos videritis.

25 Et respondens uniuersus populus, dixit, Sanguis eius super nos, & super filios nostros.

26 Tunc dimisit illis Barabbam, Iesum autem flagellatum tradidit eis vt crucifigeretur,

27 Tunc milites praesidis fulcipientes Iesum in pretorium, congregauerunt ad eum uniuersam cohortem.

28 Et exuentes eum, chlamydem coccineam circumdederunt ei.

eis vt dimitteret turbis persuaserunt & seniores autem sacerdotu pncipes רבני כהנא דין וקשישא אפיסו לכנשא דנשרא להון & ait praeses & respondit perderent verò Iesum Barabbam

לבר אבא לישוע דין דנאוכדון: 21 וענא הגמונא ואמר verò ipsi illis duobus è vobis vt dimitam elis volentes quem illis להון למן עבין אנתון דאשרא לכוון מן תרהון הגון דין & Iesu Pilatus eis dixit Barabbam dixerunt

אמרו לבר אבא: 22 אמר להון פילטוס ולישוע crucifigatur omnes dixerunt ipsi faciam quid Christus [qui dicitur] דמתקרא משיחא מנא אעבד לה אמרין כלהון נזדקין: verò illi fecit mali enim quid Pilatus illis ait

23 אמר להון פילטוס מנא גיר דביש עבד הגון דין videtur eum autem Pilatus crucifigatur & dicebant clamabāt magis ותיראית קעו ואמרו נזדקין: 24 פילטוס דין כד חזא aquam accepit fieret tumultus magis sed proficeret nõ quā quæsit דמרס לא מותר אלא יתיראית רובא הוא שקל מנא

fanguine à ego sum innocens & ait turbæ in cõspẽctũ manus suas, lauit אשני אידוהי לעין כנשא ואמר מחסי אנא מן דמרה & dixerunt populus uniuersis & responderunt noueritis vos iusti istius דהנא ודיקא אנתון תרעון: 25 וענו כלה עמא ואמרו filios nost. & super super nos sang. ei

דמרה עליו ועל בניו:

horam ad tertiam lectio

קרנא דתלת שעין

Iesum flagellis & verberauit Barabbam illis dimisit tunc הדין שרא להון בר אבא ונגד כפרגלם לישוע 26 duxerunt praesidis milites tunc vt crucifigeret. & tradidit eis

ושלמה דנזדקין: 27 הדין אסטריטונא הגמונא דברוהי & exierunt enim cohorte uniuersam ad eum & congregauerunt in pretorium Iesum לישוע לפרטורין וכנשו עלוהי כלה אספיר: 28 ואשלחוהי coccinea chlamyde & induerunt eis

ואלבשוהי בלמים דחוריתא:

20 οι δε αρχιεεις και οι γραμματοι επιστησαν εις οχλους, ινα αποστασιν τον βαρραββα, τον δε Ιησουν καταλι-
σωσι. 21 αποκριθεις δε ο ηγεμων, ειπεν αυτοις, Ητις θελετε καταλιπειν υμεις, ο δε ειπεν, Βαρρα-
ββα. 22 λεγων αυτις ο Πιλατος, Η ουω ποιησω Ιησουν τον λεγουμενον Χριστος; λεγουσιν αυτοις παυεις, σωρα-
νη. 23 ο δε ηγεμων ειπεν, Η δερκακον επιστοινοι δεσποταται εκραζουσι, λεγοντες, σωρανη. 24 ιδων δε ο Πιλατος οτι ουδεν ωφελει, διηλ μαλλον θορυβος, γινεται, λαβων υδωρ αποηλησεν τας χρας απο-
ταει τον οχλον, λεγων, αβωες ειμι κατα τα αιματα του δικου τουτου υμεις οψαθε. 25 και αποκριθεις παρ ο-
χλος, ειπεν, η αιμα αυτου εφ ημας, και οτι τα νικα ημελη. 26 οτι απηλυσεν αυτοις τον βαρραββα, τον δε Ιησουν φεραλλωσας, παρεδωκεν ινα σωρανη. 27 οτι οι στραταται του ηγεμους περιλαβουσιν τον Ιησουν εις το σπαιτωλειον, σιμωναν εν αυτου οκλω τλω σωρανα. 28 και εκδυσαντες αυτον, περιεθηκαν αυτον

29 & arūdinem capiti eius & ipsoferūt de spinis coronam & cōtexuerunt
 29 ונדרלו כנוליה דעוונניה וסמו כריושה וקניה
 erant & illudentes ante eum genua sua super & fecerunt se in dext. ei?
 בימיניה וברכו על בורניהו קדמוהי ומבוהי הו
 in faciem eius & expuerūt Iudaeorum rex pax & dicebāt in eū
 ואמרין שלם מלכה דיהודיה : 30 ורקן כפרצופה
 illuliffent & eū caput ei? super eū erant & percutientes arūdinē & ceperunt
 ושקלו קניה ומחין הו לרה על רשה : 31 וכד בוחו
 & duxerunt eū vestimētis suis & induerūt eum chlamyde exuerunt eū in eum
 בה אשלהוהי כלמים ואלבשוהי נחתוהי ואובלוהי
 eui? nomē cyrenazum virum inuenierunt existiēt & eūm vt crucifigeretur
 דנודקי : 32 וכד נפקין אשכחו נברא קורניה דשמה
 in locum & venerūt crucem eius vt tollerēt adegerunt hunc Simon
 שמעון להנה שהרו דנשקול וקופרה : 33 ואתו לדוכתא
 eranium interpretatur quod golgotha qui dicitur
 רמתקריא נגולתה הי דמתפשקה קרקפה :
 & gustauit eum felle quod erat mixtū acetū vt biberet ei & dederunt
 34 ויהבו לה דנשתא חלה דחלוט כמררתא וטעם
 vestimēta ei? partii sūt crucifixi sūt eum & eūm bibere voluit & non
 ולא צבנה למשתא : 35 וכד זקפוהי פלגו נחתוהי
 partii sunt ppheta p manum q dicitur est id vt impletur forte
 בפסכה דנתמלא מרס דאתמר ביד נביא דפלגו
 erant & sedentes sortem miserunt vestē meā & super inter se vestimēta
 ונחתי כנחתוהו ועל לבושי ארמיו פסכה : 36 ויתבין הו
 mortis eius causam caput eius super & posuerunt illi eum & custodiētes
 ונשרין לה תמן : 37 וסמו לעל מן רשה עלתא דמותה
 Iudaeorum rex Iesus hic est in scripto
 בכוכבא הנו ישוע מלכא דיהודיה :
 horam ad sextam
 דשרת שעין
 à & vn? dextera ei? à vnus latrones duo cum eo & crucifixi sūt
 38 ואודקפו עמרה תרין לסמיה חד מן מיניה והד מן
 sinistra eius
 כמלה :

29 Et plectentes coronam
 de spinis, posuerunt super ca-
 put eius, & arūdinem in dex-
 tera eius. Et genu flexo ante
 eum, illud ebant ei, dicentes,
 Ave rex Iudaeorum.
 30 - Et exp uentes in eum, ac-
 ceperunt arūdinem, & pet-
 cutiebant caput eius.
 31 Est postquā illuserunt
 ei, exuerunt eum chlamydē:
 & induerunt eum vestimen-
 tis eius, & duxerunt eum vt
 crucifigerent.
 32 Exeuntēs autem inuenē-
 runt hominē Cyrenazum,
 nomine Simonem: hunc an-
 gariauerūt, vt tollerēt crucē
 eius.
 33 Et venerunt in locum,
 qui dicitur Golgotha, quod
 est Caluarīa locus.
 34 Et dederunt ei vinum
 bibere cum felle mistum, &
 cūm gustasset, noluit bibere.
 35 Postquā autē cruci-
 fixerunt eum, diuiserunt ve-
 stimenta eius, fortem mittē-
 tes: vt impletur quod di-
 ctum est per prophetam di-
 centem, Diuiserunt sibi ve-
 stimenta mea, & super vestē
 meam miserunt fortem.
 36 Et sedentes seruabant
 eum.
 37 Et imposuerunt super
 caput eius causam ipsius scri-
 ptam. HIC EST IESVS
 REX IUDAEORVM.
 38 Tunc crucifixi sūt eum
 eo duo latrones: vnus à dex-
 tris, & vnus à sinistris.

29 και πληκτες στεφανοι τον κορυνην και την αρουνην αυτου και καταγον τον τιω δειγμα αυτου
 και επινοησαν αυτου και εταξαν αυτου και εβασιλευσεν αυτον εν δεξιαις αυτου. 30 και εκπι-
 σουν αυτον εις αυτου και εβασιλευσεν αυτον εν δεξιαις αυτου. 31 και οτι οσπησαν αυτου και εδω-
 σον αυτον τον οινον μετ' οξυος και εδωκεν αυτον και οτι οσπησαν αυτου. 32 εβρι-
 χθησεν ο δε ο οινον μετ' οξυος και εδωκεν αυτον και οτι οσπησαν αυτου. 33 και η-
 δουσαν εις αυτον την σταυρον τον οινον τον οξυος και οτι οσπησαν αυτου. 34 εδωκεν αυτον τον οινον τον οξυος
 μετ' οξυος και οτι οσπησαν αυτου. 35 και οσπησαν αυτου τον οινον τον οξυος και οτι οσπησαν αυτου.
 36 και η οσπησαν αυτου τον οινον τον οξυος και οτι οσπησαν αυτου. 37 και οσπησαν αυτου τον οινον τον οξυος
 αυτου τον οινον τον οξυος και οτι οσπησαν αυτου. 38 οτι οσπησαν αυτου τον οινον τον οξυος και οτι οσπησαν αυτου.
 ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ. 38 οτι οσπησαν αυτου τον οινον τον οξυος και οτι οσπησαν αυτου.

Et

39 Prætereuntes autem blasphemabant eum: mouentes capita sua, & dicentes.

40 Vah qui destruis templum Dei, & in triduo illud reedificas, salua temetipsum: si filius Dei es, descende de cruce.

41 Similiter & principes sacerdotum illudentes eum Scribis & senioribus, dicebant.

42 Alios saluos fecit, seipsum non potest saluum facere: si rex Israel est, descendat nunc de cruce, & credemus ei.

43 Confidit in Deo: liberet nunc eum si vult: dixit enim, Quia Filius Dei sum.

44 Idipsum autem & latrones qui crucifixi erant cum eo, improperebant ei.

45 A sexta autem hora tenebræ factæ sunt super vniuersam terram, vsque ad horam nonam.

46 Et circa horam nonam clamauit Iesus voce magna, dicens, Eli, Eli, lamma sabachthani: hoc est, Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me?

47 Quidem autem illic stantes & audientes, dicebant, Eliam vocat iste.

48 Et continuò currens vnus ex eis, accepit spongiam impleuit aceto: & imposuit arundini, & dabat ei bibere.

49 Cæteri verò dicebant, Sine, videamus an veniat Elias liberans eum.

capita sua & mouentes aduersus eum erant blasphem. erant q̄ pretereuntes autē illi

אילון דין דעברין הוּוּ מַגְדִּפִּין הוּוּ עַל־הוּוּי וּמְנַדִּין רְשִׁיחוֹן
si animā tuā libera diebus tribus ipsum & edificās tēpli destrūctor & dicētes
ואמריו: סתר היכלא וכנא לה לתלתא יומין פנא נפשך אן

principes etiā similiter cruce de & descende Dei es filius
כרה אנת דאלהא וחותר מן וקופא: הכות אר רבי
& dicentes & pharisæis & senioribus scribis eum erant illudentes sacerdotū

כהנא מבוזין הוּוּ עַם ספרא וקשישא ופרישא ואמרין:
est rex si seruare potest non seipsum serauit alios
לאחרנא אחי נפשך לא משכח למחיו אן מלכה הו

in eum & credamus vt videam? cruce de nunc descendat Israel
דיסריל נהורת השא מן וקופא דנהויא ונחימן כרה:

enim dixit eum vult si nunc redimat eum Deo in confidit
תכיל על אלהא נפרקיוהי השא אן צנא כה אמר גיר
q̄ crucifixi erāt illi latrones etiam iidem Dei ego sum quia fili?

דברה אנה דאלהא: הכות אר גיסא הנון דאודקפו
ei erant exprobrantes eum eo
עמה הסרין הוּוּ לרה:

horam ad nonam

דתשא שעין

vsque terram vniuersā super tenebræ factæ sunt autē hora sexta &
45 מן שת שעין דין הוא השובא על כלה ארעא עדמא
voce Iesus clamauit horam nonam & circa nonam ad horā

ישעא ושע: ו לאפי תשע שעין קעא ישוע בקלא
ex autem homines dereliquisti me quare Deus Deus & ait magna
רמא ואמר איל איל למנא שבקתני: אןשין דין מן

Eliam iste erant dicentes audissent eum illic erant qui stantes iis
הנון דקימין הוּוּ תמן כר שמעו אמרין הוּוּ הנא לאליא

spongiam & accepit ex eis vnus accurrit hora & in ea vocat
קרא: ובה בשעתא רהט חר מנהון ושקל אספונא

reliqui ei erat & p̄pinās in arundine & posuit eā aceto & impleuit eā
ומלה חלא וסמחא בקניא ומשקא הוא לה: שרמא

vt liberet eum Helias veniat si videamus sicut erant dicentes verò
דין אמרין הוּוּ שבוקו נהויא אן אתא אליא למפרקיה:

39 οι δε περιελθοντες εἰς λατρησαν αυτου, κρουσαντας τα κεφαλα αυτου. 40 και λεγοντες, ο κατα-
λυων τον ναον, και εν τριδιαισι καινοδοξουσιν αυτον. ει υος εστις θεος, καταβη εν δεδητο του σταυρου.

41 ο υιος δε και οι αρχιερες εμπεζοντες αυτον, και λεγοντες, ημεν φησιν, καταβη εν δεδητο του σταυρου, και πιστευσομεν ει σοι. 42 ει βασιλευς ισραηλ εσαι, καταβη εν δεδητο του σταυρου, και πιστευσομεν ει σοι.

43 απαντων αυτων ητοι τον θεον, προσεβου αυτου, ει δε λη αυτον, οτι εδρ, οτι θεος εμι υος. 44 το δε αυτου και οι λεγοντες οι σταυρωθεντες αυτου, ωνηδον αυτου.

45 δεδητο δε αυτου εν δεδητο του σταυρου, οτι εν τριδιαισι καινοδοξουσιν αυτον. 46 και δε αυτου εν δεδητο του σταυρου, οτι εν τριδιαισι καινοδοξουσιν αυτον. 47 και δε αυτου εν δεδητο του σταυρου, οτι εν τριδιαισι καινοδοξουσιν αυτον. 48 και δε αυτου εν δεδητο του σταυρου, οτι εν τριδιαισι καινοδοξουσιν αυτον. 49 οι δε λεγοντες οι λεγοντες, οτι εν τριδιαισι καινοδοξουσιν αυτον.

spiritum suum & emisit magna voce clamavit rursum Iesus vero ipse
 50 הוּ דִּין יֵשׁוּעַ תוֹב קָנִיאַ בְּקֹלָא רַמָּא וּשְׁבַק רוּחָהּ :
 summo à in duo scissa est templi petrae facies & statim
 51 וּמַתְרָא אַפִּי תַרְעָא דְהִיכְלָא אַצְטְרִי לַתְּרִין מִן לַעַל
 & domus scissæ sunt & petra commota est & terra ad imum vsque
 52 עַד מַתָּא לַתְּרַת וְאַרְעָא אַתְתּוּעֵת וּכְאַפָּא אַצְטְרִי : וּבֵית
 erant q dormientes sanctorum multa & corpora aperta sunt sepulcrorū
 53 קְבוּרָא אַתְפַּתְהוּ וּפְנִרְגָּא סְנִיאָא דְקִרְיָשָׁא דְשִׁכְיֹכִין הוּוּ
 sanctam in ciuitatem ingressi sūt resurrexerūt eius post & exierūt surrexerūt
 54 קְמוּ : וּנְפִקוּ וּבְתַר קִיסְתָּהּ עֵלוּ לְמִדְרִינָתָא קִרְיָשָׁתָא
 seruantes & qui eū eo autem Centurio multis & apparuerunt
 55 וְאַתְחִיזוּ לְסְנִיאָא : קְנִטְרוּנָא דִּין וְדַעֲמָה דְנִטְרִין
 & dixerūt val de timuerūt que facta fuerāt & ea terremotū vidissent eū Iesū erāt
 56 הוּוּ לִישׁוּעַ כְּדִּן הוּוּ וּזְעַנְתָּ וְאַיְלִין דְּהוּוּ דְחִלּוּ טָב וְאַמְרוּ
 autem erant Dei erat filius iste verē
 57 שְׁרִירָאִית הֵנָּה בְּרָהּ הוּוּ דְאַלְהָא : אִיתְהוּוּ דִּין
 fuerāt venientes quæ longè de erant quæ aspiciētes multæ mulieres illie
 58 הֵמֵן נִשְׂא סְנִיאָתָא דְהוּוּ הוּוּ מִן רוּחְקָא הַלִּין דְאַתִּי הוּוּ
 quarū vna ei erant & ministrantes Galilæa à Iesum post
 59 בְּתַר דִּישׁוּעַ מִן גַּלִּילָא וּמִשְׁמִשָּׁן הוּוּ בְּרָהּ : דְחָרָא
 & Ioseph Iacobi mater & Maria Magdalene Maria ex eis erat
 60 מְנַהִין מְרִים מְגַדְלִיתָא וּמְרִים אַמָּה דִיעֻקֹּב וְדִיוֹסָא
 Zebedei filiorum & mater
 61 וְאַמְתְּהוּן דְּבְנֵי זְבֵדַי :

annunciacionis sabbathi ad vesperam
דְרַמְשָׁא דְשַׁבְּתָא דְסַבְּרָתָא

cuius nomē Arimathæa ab diues vir venit vespera autem esset eūm
 57 כְּדִּן הוּוּ דִּין רַמְשָׁא אַתָּא נְבָרָא עַתִּירָא מִן רַמְתָּא דְשַׁמְתָּ
 ad accessit iste Iesu fuerat discipulus ipse qui etiā Ioseph
 58 יוֹסֵף דָּאָף הוּוּ אַתְתַּלְמֵד הוּוּ לִישׁוּעַ : הֵנָּה קִרְבֵּי לוֹת
 ei vt daretur Pilatus & iussit Iesu corpus & petiit Pilatum
 59 פִּילְטוֹס וּשְׂאֵל פְּנִרְגָּה דִישׁוּעַ וּפְקַד פִּילְטוֹס דְנִתְיָהֵב לָהּ
 mundi lini in sindone & inuoluit ipsū corp⁹ Ioseph & accepit ipsū corp⁹
 60 פְּנִרְגָּא : וּשְׂקָלָהּ יוֹסֵף לְפְנִרְגָּה וּכְרַכְּהָ בְּחִיעָא דְרַכְּתָנָא נְקָרָא :

50 Iesus autem iterum clamans voce magna, emisit spiritum.
 51 Et ecce velum templi scissum est in duas partes, à summo vsque deorsum, & terra mota est, & petra scissa sunt.
 52 Et monumeta aperta sūt: & multa corpora sanctorum, qui dormierant, surrexerunt.
 53 Et exeuntes de monumentis post resurrectionem eius, venerunt in Sanctam ciuitatem, & apparuerunt multis.
 54 Centurio autem & qui eum eo erant custodientes Iesum, viso terræ motu, & his quæ fiebant, timuerunt valde, dicentes, Verè filius Dei erat iste.
 55 Erant autem ibi mulieres multæ à longè, quæ secute erant Iesum à Galilæa, ministrantes ei:
 56 Inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Iacobi & Ioseph mater, & mater filiorum Zebedei.
 57 Cùm autem sero factum esset, venit quidam homo diues ab Arimathæa, nomine Ioseph, qui & ipse discipulus erat Iesu.
 58 Hic accessit ad Pilatum, & petiit corpus Iesu. Tunc Pilatus iussit reddi corpus.
 59 Et accepto corpore, Ioseph inuoluit illud in sindone munda:

57 Cùm autem sero factum esset, venit quidam homo diues ab Arimathæa, nomine Ioseph, qui & ipse discipulus erat Iesu.
 58 Hic accessit ad Pilatum, & petiit corpus Iesu. Tunc Pilatus iussit reddi corpus.
 59 Et accepto corpore, Ioseph inuoluit illud in sindone munda:

50 ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κρᾶζάσθαι φωνῆ μεγάλης, ἀφ᾽ ἧς τὸ πνεῦμα. 51 καὶ ἰδοὺ τὸ καπνιστῆσθαι τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀπὸ τοῦ ὀψίστου ἕως τῆς πρόσω. 52 καὶ ἦν ἡ γῆ ἐσεισθεῖσα, καὶ αἱ πέτρας αἱ ἐκ τῆς ὀψίτης κινήσασθαι ἀπὸ τοῦ ἕως τῆς πρόσω, καὶ ἡ γῆ κινήσασθαι ἀπὸ τοῦ ἕως τῆς πρόσω. 53 καὶ ἐκάλυψαντο οἱ μνημείων μὲν πλὴν ἐγένοντο αὐτῶν, ἐκάλυψαντο εἰς τὸ πᾶν ἀγίας πόλιος, καὶ ὁ φεραίνθησαν πολλοῖς. 54 ὁ δὲ ἐκαπνισθῆσθαι, καὶ οἱ μετ᾽ αὐτῶν, τῆρου τὴν ἰστοῦν, ἰδοὺ τὸ πᾶν ἐσείσθη, καὶ τὰ φεραίνθησαν ἀπὸ τοῦ ἕως τῆς πρόσω, καὶ ἐκάλυψαντο οἱ μνημείων μὲν πλὴν ἐγένοντο αὐτῶν. 55 ἦσαν δὲ ἐκαπνισθῆσθαι καὶ πολλοῖς ἀγίοις μακροῦν χρόνου, ἀπὸ τῆς ἡμετέρας τῆς Γαλιλαίας, διακονοῦσθαι αὐτῶν. 56 ἡ ἀγία τῆς Μαρια ἡ Μαγδαληνῆ, καὶ Μαρια ἡ τῆς Ἰακώβου καὶ Ἰωσήφ μητρός, καὶ ἡ μητὴρ τῆς ἑξ ὧν Ζηβεδαιῶν. 57 ὁ δὲ ἄνθρωπος δὲ πλούσιος ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ὄνομα Ἰωσήφ, ὁ ὅς καὶ αὐτὸς ἐμαρτυροῦσθαι Ἰησοῦν. 58 οὗτος ἀπεστράφη πρὸς Πλάτωνα, ἠτήσασθαι τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ - τῆτι ὁ Πλάτων ἐκάλυψαντο ἀπὸ τοῦ πᾶν τοῦ σῶμα. 59 καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσήφ ἐπέτυλιξεν αὐτὸ σινδῶνι καθαροῦ.

60 Et posuit illud in monumento suo nouo, quod exciderat in petra. Et aduoluit saxum magnum ad ostium monumenti, & abiit.

61 Erat autem ibi Maria Magdalene, & altera Maria, sedentes contra sepulchrum.

62 Altera autem die, quae est post Parasceuen, conuenerunt principes sacerdotum & Pharisei ad Pilatum, dicentes.

63 Domine, recordari sumus, quia seductor ille dixit adhuc uiuens, Post tres dies resurgam.

64 Iube ergo custodiri sepulchrum usque in diem tertium: ne forte veniant discipuli eius, & furentur eum, & dicat plebi, Surrexit à mortuis: & erit nouissimus error peior priore.

65 At illis Pilatus, Habetis custodiam: ite, custodite, sicut scitis.

66 Illi autem abeuntes, munierunt sepulchrum: signantes lapidem, cum custodibus.

CAP. XXVIII.

I VESPERE autem Sabbathi, quae lucefcit in prima Sabbathi, venit Maria Magdalene, & altera Maria videre sepulchrum.

60 και εθηκε αυτη εν τη καινη αυτη μετακειμενη, ο ελαπημισεν εν τη Πετρα. και προσκυλισας λιθον μεγαλην εσχενη αυτην, απηλθεν. 61 αυ δε ηκει Μαρια η Μαγδαλινη και η άλλη Μαρια, καθιςθεν απεναντι του ταφου. 62 τη δε επαινεση, ητις εστι μετα παρασκευης, συνειρησαν οι αρχιερεις και οι φαραισαιοι προς τον Πιλατον, 63 λεγοντες, κυριε, εμνησθημεν οτι εκενος ο πλασος ειπεν οτι (ωιμεν) τρεις ημερας εγερσεται και θισει εν τω ασπαραλιθω αυτην τον ταφον εως της πετης ημερας, μηποτε ελθοντες οι μαθηται αυτου τυχησιν και ληυσιν αυτην, 64 και ειπωσι τη λαω, ηγερθη αυτος εν τω ταφω και εσται η εγερθη πλασος χειρων της σαρρατος. 65 εφη δε αυτοις ο Πιλατος, εχετε κωστωδιαν, υποπαγετε, ασπαραλισαυτε, ως οιδεατε. 66 οι δε περιδυστες ησπαραλισαυτε τον ταφον, σφραγισαυτες τον λιθον μετ' της κωστωδιας. Κεφ. κβ. I Ουκ εστι εβραεων η οριση ωσκληση εις μιαν εβραεων, ουκ εστι Μαρια η Μαγδαλινη, και η άλλη Μαρια, ηωρησεν τον ταφον.

& aduoluerunt in petra quae exciderat sui noui sepulchri in domo & posuit illud
60 וסמה כבית קבורא הרתא דילה דנקור בכאפא וענלו
& abierunt sepulchri domus ostium ad piccerit ingens saxum
כאפא רבתא ארמי על תרעא דבית קבורא ואולו
61 אית הוי דין תמן מרים מגדליתא ומרים אחרתא דיתבן
sepulchri è regione erant
הוי לקובלה דקבורא

annuntiationis Sabbathi matutinis
דעפרתא דשבתא דסבתתא
princeps congregati sunt parasceuen post quae est crastina verò die
62 ליומא דין דמחר דאיתוהו בתר ערבנתא אחכנשו רבי
memores sumus dn̄e noster ei & dicent Pilatum ad & Pharisei sacerdotum
כהנא ופרישאו לות פילטוס: 63 ואמרין לה מרן אתדרכן
resurgam dies tres quia post huiusmodi dixit seductor quia ille
דהו מטענא אמר כן בתר חלתא יומין קאם
in tertium usque circa sepulchrum custodientes sint ergo inde ego
אנא: 64 פקוד הכיל מזדהרין בקבורא ערמא לתלתא
& dicant noctu furentur eum discipuli eius veniant ne diem
יומין דלמא נאהון תלמידוהי ננכוניהו בלליא ונאמרון
quàm peior nouissimus error & sic furrexit mortuorum domo: ex populo
בענא דמן בית מיתא קם ותהוא טועת אחריתא בישא מן
custodes vobis sunt Pilatus eis dixit prior
קדמינתא: 65 אמר להון פילטוס אית לכון קסטונרא
custodierunt ierunt autem illi estis scietes sicut custodite ite
זלו אודהרו איכנא דידעון אנתון: 66 אנון דין אולו אודהרו
custodibus cum ipso lapide & obfignauerunt circa sepulchrum
בקבורא וחמתו כאפא הי עם קסטונרא:

28 caput

קפלאון כח
resurrectionis in Sabbatho vnius ad vesperam
דרמשא דחר בשבא דקימתא
Maria venit in Sabbatho vna cuius lux in Sabbatho autem in vespera
1 ברמשא דין בשבתא דננה הר בשבא אתת מרים
sepulchrum ve videret altera & Maria Magdalene
מנדליתא ומרים אחרתא דנהון קבורא:

12 Et congregati cum senioribus, consilio accepto, pecuniam copiosam dederunt militibus, dicentes.
 13 Dicite, Quia discipuli eius nocte venerant, & furati sunt eum nobis dormientibus.
 14 Et si hoc auditum fuerit à præfide, nos suadebimus ei, & securos vos faciemus.
 15 At illi accepta pecunia, fecerunt sicut erant edocti. Et divulgatum est verbum istud apud Iudæos, usque in hodiernum diem.
 16 Undecim autem discipuli abierunt in Galilæam, in montem, ubi constituerat illis Iesus.
 17 Et videntes eum adorauerunt: quidam autem dubitauerunt.
 18 Et accedens Iesus locutus est eis, dicens, Data est mihi omnis potestas in cælo & in terra.
 19 Euntes ergo docete omnes gentes: baptizantes eos in nomine Patris, & Filij & Spiritus sancti,
 20 Docentes eos seruari omnia quæcunque mandavi vobis, & ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem sæculi.

non pecuniâ & dederunt cõsiliũ & ceperunt seniorib⁹ cum & cõgregati sunt
 12 ואתכנשו עם קשישא ונסכו מלכא ויהבו כספא לא
 quia discipuli eius dicite eis & dixerunt custodibus modicam
 ועור לקסטונרם ואמרין להון: 13 אמרו דתלמידוהו
 hoc auditum fuerit est dormiremus cum noctu furati sunt eũ venerant
 אתו ננבוהי בליליא בד דמבנין: 14 ואן דשתמעת הרא
 faciemus sollicitudine sine & vos ei persuadebim⁹ nos præfide coram
 קרם הגמונא הן מפייסין לה ולכון דלא צפתא עבריון:
 & exiit eos docuerant sicut fecerunt argentum accepisset eum autẽ illi
 15 הנון דין בד נסכו כספא עברו איך דאלפו אנון ונפקת
 discipuli in hodiernum diem usque Iudæos inter istud verbum
 מלתא הרא בית יהודיא עדמא ליומנא: 16 תלמידא
 illis cõstituerat ubi in montem in Galilæam abierunt undecim autem
 דין הרקסר אולו לגלילא לטורא איכנא דועד אנון
 sunt diuisi verò ex iis eum adorauer. cum aspexiss. & eum Iesus
 ושעו: 17 וכד חזוהי סגרו לה מנהון דין אתפלגו הון:
 ois mihi data est eis & dixit cum eis loeut⁹ est Iesus & accedens
 וקרב ישוע מלל עמהון ואמר להון אתיהב ליכל
 ego etiã pater me⁹ misit me & sicut & in terra in cælo potestas
 שולטן בשמיא ובארעא ואיכנא דשרני אבי אף אנא
 gentes omnes docete ergo ite vos ego mitto
 משדר אנא לכון: 19 ולו חכיל תלמדו כלהון עממא
 & docete sancti & Spiritus & Filij Patris in nomine eius & baptizate
 ואעמדו אנון בשם אכא וברא ורוחא דקודשא: 10 ואלפו
 sum vobiscum ego & ecce ꝑ ꝑeꝑi vobis id omne vt seruent eas
 הנון דנטרון כל מנא דפקדתכון והא אנא עמכון אנא
 amen seculi ad cõsummationẽ usque diebus omnibus
 כלהון יומתא עדמא לשולמח דעלכא אמין:

12 και συναχθέντες μετ' ἑαυτῶν πρεσβυτέρων, συνέβησαν ἐπινοῦν τι λαλοῦντες, ἄρρηστα ἰκανὰ ἐδωκαν τοῖς στρατιώταις, λέγοντες. 13 εἰπατε, ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἤρπτον, ἐλάσαν αὐτοῦ τὸ ἕλμα καὶ ἀποδύσαντες αὐτὸν ἔλαβον τὸν κύριον ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν, καὶ ὑμεῖς ἀμαρτυροῦσθε περὶ τοῦτου. 14 καὶ εἰς τὸ ἀκούσθη τὸ πρὸς τὸν ἡγεμόνον, ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν, καὶ ὑμεῖς ἀμαρτυροῦσθε περὶ τοῦτου. 15 οἱ δὲ λαλοῦντες ἐτάχθησαν, ἐποίησαν αἷς ἐπινοήσασθαι, καὶ διεφημίωθη ὁ λόγος ἐπὶ τὸν λαόν, ἕως τῆς σήμερον. 16 οἱ δὲ ἐνδεκά μαθηταὶ ἀποβύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὸ ὄρος, ὃ ἐπέτατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. 17 καὶ ἰδόντες αὐτὸν, προσκυνοῦσιν αὐτῷ· οἱ δὲ ἐδίστασαν. 18 καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἤλαλησεν αὐτοῖς, λέγων, ἔδωκεν μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. 19 πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, 20 διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνεπιλάλησα ὑμῖν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μετ' ὑμῶν εἰμι πάντας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. ἀμήν.

Palestinae in terra Hebraicè ꝑ ꝑedicavit Matthæi præconij sanctum Euangelium perfectum est
 שלם אונגליון קדישא כרווחתא דמתי דאכרו עבראית בארעא דפלסטני

